FRANCISCO GARCÍA PAVÓN

DOMNIA LUI WITIZA

enigma

FRANCISCO GARCÍA PAVÓN

domnia lui witiza

Coperta de ION PANAITESCU

F. GARCÍA PAVÓN
EL REINADO DE WITIZA
Ediciones Destino, Barcelona, 1968

FRANCISCO GARCÍA PAVÓN

domnia lui witiza

Traducere de Nina Ecaterina Popescu

● UNIVERS ●

1972

Memoriei tatălui meu,
care se bucura atît de mult
de scrierile mele.

JOI

Manuel González, alias *Plinio*, şeful Gărzii municipale din Tomelloso, împreună cu don Lotario veterinarul, colaboratorul şi prietenul său nedespărţit, contemplau cu un aer plictisit piaţa oraşului de după geamul unuia din balcoanele Cazinoului San Fernando.

— În Castilla nu există primăvară, spuse don Lotario privind coroanele copacilor din piaţă răvăşite de vînt. Castilla e ca o femeie schimbătoare, care-ţi serveşte una caldă, alta rece, sau care trece brusc de la rîs la plîns.

Cerul, de un cenuşiu dens şi obsedant, apăsa peste case şi turle, pătrundea prin uşi şi ferestre, amuţea păsări şi strigăte, îngropa sub el oraşul. Coroanele copacilor se zbăteau cu desperare încercînd să înfrîngă apăsarea care le sufoca.

— Mare lucru Castilla asta... din pricina ei noi, spaniolii, sîntem atît de stranii... Uneori simt că n-o mai pot răbda, se aventură timid don Lotario. Asta se datorează pesemne originii mele levantine.

— Eu o rabd, dar nu pot spune că-mi place. E un pămînt căruia cu greu îi poţi smulge ceva. Îmi plac oamenii din Castilla pentru că rîd cu socoteală şi nu sînt încrezuţi... Dar cîmpul şi clima, dracu să le ia !

— ...Scriitorii spun că peisajul este foarte frumos.

— Sigur, dar să-l priveşti doar. Şi mie mi se pare frumos, dar să nu stai aici.

— Aşa, toamna, să faci o plimbare prin munţi sau să mănînci carne friptă cu usturoi, într-o grădină, nu-i deloc rău.

Își aprinseră cîte o țigară și continuară în tăcere să privească piața cu tristețe.

Acel cer de plumb strîvea oamenii și mașinile. În dreapta, lipsită de orice suflare, fără gardă, fără primar, fără păsărele, Primăria părea un vechi decor de teatru, așezat acolo fără motiv. În față, Hanul cu Coloane, cu aerul său nordic și însorit, cu coloane galben-roșiatice și albe, hanul în care vechii căruțași și negustători dormeau pe jos ascultînd noaptea întreagă cum caii și măgarii lovesc cu copitele pardoseala de piatră. Iar în stînga cazinoului, biserica. Fier și piatră, turn bont și lucrături lipsite de eleganță, în care, de cinci secole, sînt botezați tomellosanii. Lăcaș după care tînjesc bisericoasele, de alinare a celor îndurerați și de funeralii, de purpură și de amintiri. Orașul întreg se întindea în jurul rondului pieței, drept, alb, cu peste treizeci de mii de suflete ce trăiau din cultivarea viței-de-vie, supuși capriciilor acesteia. Pe ici pe colo cîte o fabrică de alcool, miros acru de poșircă, făclii puse pe jos în pivnițele din subsoluri, tractoare și remorci, căruțe uitate prin colțuri, harnașamente pentru măgarii de mult dispăruți. Pace, trudă, multă trudă împotriva unui pămînt îndărătnic și lipsit de vlagă.

— Se pare că nu va fi furtună, începu să comenteze din nou veterinarul.

— Da de unde! Sînt semne c-o să ne cam supere prin iunie.

În spatele lor se auzea țăcănitul pieselor de domino, cîte un hohot de rîs și melodiile ce însoțeau anunțurile de televiziune.

— Don Lotario, să nu cumva să crezi că-mi place televiziunea, spuse șeful brusc și fără nici o legătură cu cele dinainte.

— Nici mie nu-mi place.

— Eu, din principiu, fac totul pe dos decît se spune la televiziune.

— Dacă le dai crezare la tot ce spun, ajungi să te tîmpești.

— Ne tratează ca pe niște copii de la orfelinat, întări *Plinio*. Fiecare trebuie să fie lăsat să facă ceea ce-i trece prin cap, cu condiția să nu-i stînjenească pe ceilalți.

— Din păcate celor mai mulți dintre oameni nu le trece nimic prin cap. Proștii sînt mai numeroși decît urîții, Manuel.

— Mie-mi spui... Și dacă nu prosti, cel puțin lipsiți de idei, ceea ce e cam unul și același lucru... Oare ce l-o fi apucat de aleargă ? se întrerupse *Plinio* văzîndu-l pe caporalul Bălărie că traversează piața și se îndreaptă spre cazino. Cum Bălărie obișnuia să se odihnească după fiecare pas pe care-l făcea, ca și cum acela ar fi fost ultimul din viața lui, de fiecare dată cînd îl vedeau mergînd cu viteză normală, căci de alergat nu alerga niciodată, *Plinio* și don Lotario știau că vine cu vreo veste.

— Ia să vedem „bomba", Manuel, spuse don Lotario.

Plinio, care se gîndise și el, bineînțeles, la același lucru, își micșoră ochii și-și trecu încet mîna peste față. Se întoarse apoi cu spatele spre balcon, pentru ca Bălărie să-l poată vedea imediat ce va intra. Don Lotario, cu mîinile în buzunarele pantalonilor, se întoarse și el luînd o poziție de așteptare.

Caporalul apăru în ușa salonului, aruncă o privire de jur împrejur și-l zări imediat pe șef și pe însoțitorul său. Se apropie ocolind mesele de joc și, ducîndu-și neglijent mîna la chipiu în chip de salut, dădu glas ordinului cu care fusese însărcinat :

— Șefule, vă cheamă domnu judecător.

— Ce s-a întîmplat ?

— Nu știu. A telefonat la poliție și nu v-a găsit, așa că mi-a ordonat să vă caut aici.

— Așteaptă-mă aici, don Lotario. O fi vorba de vreun chef. Mă întorc imediat.

— Mă găsești aici, Manuel, iar dacă întîrzii, la grajdul de înfierat vitele.

Plinio plecă urmat de Bălărie. Don Lotario se așeză pe un scaun, lîngă balcon, pentru a nu pierde din vedere ușa judecătoriei.

De cînd lucrul la cîmp s-a mecanizat, toți veterinarii au fost trimiși la dracu-n praznic și obligați să-și completeze veniturile în fel și chip. Toți, în afară de don Lotario. Cum și el și soția lui aveau vie, băsca un capital bunișor strîns de-a lungul nenumăraților ani cît profesase, acum avea destul timp liber pentru a-l întovărăși pe *Plinio* cu conștiința împăcată în toate incursiunile acestuia. Mai înainte, cînd meseria îi dădea atîta de furcă, de fiecare dată cînd pleca să hoinărească îm-

preună cu *Plinio*, soția și fiicele nu-i dădeau pace și-i aruncau în față tot felul de vorbe de ocară : „Ce rușine, un om care, în loc să-și îngrijească bolnavii așa cum poruncește Dumnezeu, se joacă de-a v-ați-ascunselea ca un copil", sau „Nemaipomenit, să ai o meserie atît de respectabilă și să-ți placă să fii polițai".

În anticamera domnului judecător se afla secretarul don Tomás alias „don Tomaito", cum i se spunea la un pahar. Lui don Tomás îi plăcea să bea singur sau în tovărășia altora, după cum se nimerea sau după cum îl apăsa melancolia. Celibatar fiind și andaluz, nu se afla în apele lui decît atunci cînd în fața chipului său surîzător se afla un păhărel de jérez. Cînd bea singur, în cîte-o cîrciumă mărginașă, cu coatele sprijinite pe tejghea, țigara în colțul gurii și ochii ascunși în spatele ochelarilor la înălțimea paharului, „don Tomaito" era trist ca o înmormîntare de om sărac. Julián Ayesta care se nimerise prin acel oraș ca să țină o conferință, cînd îl văzu pe „secre" în barul Lolei, împărtășindu-se solitar dintr-un pahar, îl porecli „huhurezul", cum se spune în America. Lui don Tomás îi plăcu porecla și-și inventă singur un cîntecel :

Oamenii, că beau stingher,
îmi zic huhurez.
Nu știu ei că mai stingher
printre ei mă pierz.

La judecătorie se mai afla și achizitorul de vinuri Antonio, zis *Faraonul*, care purta pe scheletul său vreo sută douăzeci de kilograme de carne.

— Mi s-a spus că m-a chemat domnul judecător.

— Nu, eu te-am chemat, că domnul judecător e plecat la Alcázar.

— Și ce s-a întîmplat ?

— Nimic, doar că lui Antonio i-a fost șterpelită o firidă.

— Cum adică, i-a fost șterpelită o firidă ?

— Uite-așa, pe proprietatea lui a fost îngropat un necunoscut... Pînă la urmă o să ne fure cu tot cu mormînt.

Plinio îl privi pe *Faraon* cu un aer întrebător.

Antonio, *Faraonul*, stătea călare pe un scaun, zîmbind cu toată fața.

— Mai bine să-ți povestească ei, adaugă secretarul care, din cînd în cînd, își corecta pronunția andaluză.

— Păi, cum să fie... începu *Faraonul* cu multă afectare, doar că azi de dimineață li s-a năzărit femeilor să facă o scurtă vizită morților, ca să le ducă flori și chestii d-astea... Și-atunci au văzut că firida mea... știi care, cea pe care am cumpărat-o și am astupat-o pentru că era goală. O țineam pentru soacră-mea, dac-o vrea bunul Dumnezeu, că deși nu mai vede aproape defel, tot mai ocupă un loc în casă. Firește că soția și fiică-mea, neaducîndu-și aminte să fi înmormîntat pe cineva în ultimul timp, s-au dus să-l caute pe îngrijitorul cimitirului.

— Iar acesta a căutat în registre, i-o tăie secretarul.

— Ce tot spune ăsta, Manuel ? întrebă Antonio flegmatic.

Plinio făcu un gest de plictiseală. Dar dacă don Lotario ar fi fost de față și-ar fi putut da seama că șeful, în sinea lui, savura întîmplarea, căci era „lată".

— Manuel, eu cred că ar trebui să te duci să arunci o privire pe-acolo — secretarul era superstițios ca un țigan — și că îngrijitorul cimitirului ar trebui să scoată capacul ca să vedeți ce-i înăuntru. Și dacă e vorba cumva de vreun mort deși eu nu cred, dă-mi un telefon și ne prezentăm cu necunoscutul la judecătorie.

— Pot să merg și eu ? întrebă *Faraonul* schițînd gestul de a se ridica de pe scaun.

— Sigur, îi dădu permisiunea don Tomás.

— Anunță-l pe don Lotario, poate ne duce cu mașina lui și cîștigăm timp, adăugă *Faraonul*, gîndindu-se la bucuria ce i-o vor face veterinarului, la reacția lui *Plinio* și la comoditatea de care sufereau cu toții.

Șeful, fără să mai adauge nici un cuvînt, îi telefonă lui don Lotario.

Plecară cu mașina veterinarului, un „Seat 600". Cum acesta era neîncăpător pentru o încărcătură atît de mare, pe *Faraon* trebuiră să-l ajute cu ghionturi ca să poată intra înăuntru.

— Nici nu-ți vine să crezi, don Lotario, că un om cu carieră și situație ca dumneata, să nu aibă o mașină mai ca lumea, spuse *Faraonul* răsuflînd ușurat cînd mașina demară în sfîrșit și luă drumul cimitirului.

Don Lotario însă nu catadicsi să-i răspundă, deoarece în acel moment *Plinio* tocmai îl punea la curent cu ceea ce aveau de făcut.

Veterinarului îi plăcea cazul, așa cum sperase și șeful, și conducea cu bărbia aproape lipită de volan și cu ochii încruntați, ca întotdeauna cînd își punea multe speranțe în ceva.

— După cum vezi, don Lotario, ceea ce mi se întîmplă mie este unic, continuă *Faraonul* cînd se convinse că don Lotario era informat asupra cazului. Nu s-a mai furat firida unui creștin de pe timpul goților.

— „Întunecată și frămîntată a fost domnia lui Witiza"[1], rosti cu glas tare don Lotario.

— Ce tot spune individul ăsta ? întrebă plin de mirare *Faraonul*.

Plinio rîse din toată inima.

— Întotdeauna, cînd este vorba de domnii sau de goți, îmi vine în minte fraza asta pe care-am învățat-o la școală, îl lămuri veterinarul.

— Lasă-l în pace pe Witiza. Sărmanul rege, prin cîte-o mai fi trecut și el ! comentă Antonio.

Rîseră cu toții, apoi tăcură cîteva momente, pînă ce don Lotario rupse din nou tăcerea :

— Eu știu că firidele goale sînt întotdeauna astupate.

— Da, domnule, dar pentru că n-o cumpărasem decît de-o lună, soția mea a vrut s-o lăsăm neastupată.

— De ce ? întrebă *Plinio*.

— Ei ! Ea zice că pentru aerisire. De fapt, crede că mai-că-sa o să dea ortul popii dintr-un moment în altul — lucru pe care eu nu-l prea cred — și cum femeile din neamul Calonjas sînt exagerat de curate, soția mea vrea s-o îngroape cu toaleta făcută în regulă.

— Sînt grozave femeile astea ! exclamă *Plinio*.

— Niciodată nu poți ști ce au în cap, spuse *Faraonul*.

---

[1] WITIZA — Penultimul rege vizigot al Spaniei (702—709). Știrile despre domnia sa sînt confuze și contradictorii. L-a asociat la tron pe fiul său Aquila, pentru a-i asigura succesiunea. În timpul domniei sale, musulmanii au făcut o a treia încercare de a invada Spania (primele două avuseseră loc pe vremea lui Wamba și Ervigio-Egica). După moartea sa, nobilimea s-a răsculat împotriva lui Aquila și l-a ales rege pe Rodrigo, duce de Bética. (Notele aparțin traducătoarei.)

— Nici în cap şi nici în altceva, continuă *Plinio*, la ele totul se reduce la vintre.

— Chestia cu vintrea e un fel de-a vorbi.

— Asta pentru că Manuel e pudic şi, în loc să-i spună lucrului pe nume, vorbeşte despre ceea ce se află pe-alături.

Aleile cimitirului erau pustii. Sub cerul plumburiu al acelei după-amiezi vîntoase, aminteau şi mai mult de drumul cel din urmă, fără de întoarcere.

Scoaterea *Faraonului* din „Seat" fu treabă serioasă, nu glumă.

— Eu nu înţeleg de ce nu fac maşinile pe măsura omului, mormăi el în timp ce-şi îndrepta ţinuta.

Fiind tare mărunţel şi subţire, don Lotario crezu că *Faraonul* făcea o aluzie directă la el, aşa că-i dădu imediat replica :

— Pentru că tu nu eşti om.

— Ei nu mai spune, dar ce sînt ?

— Un animal, asta eşti !

— Ce tip şi don Lotario ăsta !

La intrarea în cimitir, groparul Matías, aşezat pe un taburet, termina de mestecat o bucată de brînză de Mancha destul de tare. Zărindu-l pe şef şi pe însoţitorii acestuia, înghiţi repede îmbucătura dintr-o singură smucitură a scripeţilor gîtului, apoi mai trase o duşcă din sticla cu vin alb pe care-o ţinea între genunchi.

— Să-ţi fie de bine, îi spuse *Plinio*, sărind din maşină.

— Păi, ştiţi, cum stomacul mi-i ferfeniţă, dacă nu mănînc des, mă apucă nişte dureri de-mi vine să mă tăvălesc pe jos.

— În schimb, dacă mai continui să bei poşircă şi să bagi în tine atîta mîncare, ai să faci o burtă cît o butie, zise don Lotario.

— Matías, nu lua în seamă ce-ţi spune el. Tu eşti fiinţă umană, iar el este doctor veterinar, rosti *Faraonul*.

— N-o să mă credeţi, dar am constatat că vinul nu-mi face rău. Ceea ce mă dă pe mine gata e coniacul. Pe cînd lucram la cîrciuma ţinută de Peinados, domnişorul Leoncio, odihnească-se-n pace, spunea mereu că coniacul tămăduieşte totul. Deh, o fi, nu zic, dar eu parcă aş fi în chinurile facerii de fiecare dată cînd mă ating de el.

— Dar şi vinul e tot cam acelaşi lucru, insistă veterinarul.

— O fi cum spuneți dumneavoastră, dar eu vinul nici nu-l simt. Nu-mi dă arsuri. Poate pentru că în atîția ani m-am obișnuit cu el.

— Bine, bine, gata.

— Tu, groparule, mănîncă și bea cît te țin balamalele, interveni din nou Antonio, că doctorii și veterinarii habar n-au de nimic. Mie mi-au spus să mă las de fumat și uite că nu m-am lăsat și nici n-am murit. Fiecare organism are „chichițele" lui pe care nu le cunoaște nimeni.

— Să trecem la subiect, grăbi lucrurile *Plinio*, care devenise nerăbdător... Deci, Matías, tu zici că nu știi cine a putut astupa firida aceea, nu ?

— Nu, domnule.

— Bine, dar aici intră și iese oricine are chef ? întrebă el, ca om al poliției ce era.

— Desigur, răspunse Matías, fără să se tulbure absolut de loc. Deși trist, totuși acesta este un loc public.

— Unde mai mult se intră decît se iese, adăugă *Faraonul* rîzînd.

— Dar una sînt vizitele și cortegiile funebre și alta e să-ți închidă și să-ți deschidă cineva firidele și tu habar să n-ai.

— Nu știu ce să vă spun. Eu mă învîrt toată ziua pe-aici. Doar dacă nu s-o fi întîmplat cumva noaptea.

— Noaptea, încui sau nu ?

— Da, încui, șefule, dar pentru un hoț priceput ușa ferecată nu-i o problemă.

— Hai să mergem să vedem ce-i acolo. Ia-ți sculele.

— Ce-ați zice dacă vreun fricos ne-a lăsat aici o comoară, spuse *Faraonul* în timp ce se întorceau spre Galeria San Juan.

— Da, da. Ce mai comoară ! îngăimă Matías care mergea în față cu o scăriță dublă pe umăr și un tîrnăcop în mînă.

În spatele grupului se auziră deodată niște strigăte.

— Matías ! Matías !

Era don Saturnino, medicul, urmat de alte cîteva persoane îmbrăcate în doliu.

Matías păru foarte uimit văzîndu-i și le strigă :

— Dar nu rămăsesem înțeleși că mîine ?

— Nu, drăguțule, spuse medicul apropiindu-se de el. Ți-am spus doar că azi la șapte.

— Mi-ați spus că vineri la șapte.

— Dar azi ce-i, groparule ? întrebă el, sigur de sine, aranjîndu-şi o şuviţă de păr pe care i-o răvăşise vîntul.

— Joi !

— Vineri !

Matías îi consultă pe toţi din privire şi, faţă de acordul tuturor celor prezenţi, spuse, privindu-şi vîrful pantofilor :

— Adevărul e că stînd mereu aici, printre morţi, ajungi să încurci zilele *călindarului.*

— Fir-ai tu să fii cu *călindarul* tău cu tot.

— Despre ce-i vorba, doctore ? i-o tăie *Plinio.*

— Despre o exhumare.

— Asta înseamnă că ai noroc, pentru că s-ar putea să prinzi doi iepuri dintr-o dată.

— Cum aşa ? întrebă el pipăindu-şi nodul cravatei cu obişnuitu-i aer de plictiseală.

— Am să-ţi explic imediat. Hai, Matías, mergem mai întîi la exhumare, apoi ne vedem de treaba noastră.

— Bine.

Lăsă scara la rădăcina unui chiparos şi o luă înainte, cu tîrnăcopul în mînă, spre partea cimitirului vechi, de care trecuseră deja.

— S-a întîmplat că Matías ăsta e un joist, spuse *Faraonul.*

— Ce înseamnă joist ? întrebă *Plinio.*

— Ba nu sînt nici joist, nici altceva. Vorba e că ziulica întreagă muncesc de mă spetesc.

— De ce vorbeşti dacă nu ştii ce înseamnă joist ?

— Nici n-am nevoie să ştiu.

— Uitaţi-vă la el ce politicos e... Da, omule, un ziar al popilor pe care-l primeşte fiica mea, spune : „Dacă vreţi să deveniţi un bun joist, abonaţi-vă la acest ziar".

Împreună cu don Saturnino, medicul, mai veneau încă cinci sau şase bărbaţi şi două femei, în ţinută de mare doliu, cu aspect foarte rustic şi care abia dacă schimbau cîteva vorbe între ei.

După ce se foi îndelung, paznicul cimitirului se opri în faţa unei firide joase şi foarte vechi. Pe placa de marmură albă se putea citi această inscripţie scrisă cu litere cafenii : „Aici zace Mariano López Birria, Sergent în Glorioasa Infanterie Spaniolă. 1840—1896. Fiii săi îi păstrează veşnică amintire. Amin !"

Fără să mai aştepte vreun alt îndemn, Matías îşi scuipă în palme, îşi frecă mîinile şi începu să scobească pe sub marginile plăcii funerare încercînd s-o scoată fără s-o spargă. Meseria, nimic de zis, Matías şi-o cunoştea.

Făceau cu toţii cerc în jurul groparului, cu ochii neclintiţi pe tîrnăcopul lui, în afară de *Plinio* şi de medic, care stăteau de vorbă puţin mai la o parte. Acesta asculta povestea cu firida care-i fusese furată *Faraonului*, pipăindu-şi într-una nodul cravatei. Anumiţi oameni mai glumeţi din oraş obişnuiau să spună că don Saturnino s-a înecat cu mărul lui Adam. Şi *Plinio*, fără să-şi dea seama — şi asta li se întîmpla tuturor celor care stăteau de vorbă cu medicul — cum nu avea cravată, îşi ducea din cînd în cînd mîna la gulerul uniformei, ca şi cum l-ar fi strîns.

— Doctore, firida e gata deschisă, îi strigă Matías.

— Vin imediat.

Mai schimbară totuşi cîteva vorbe, poliţaiul şi medicul, pînă ce, în cele din urmă, doctorul se îndreptă spre firidă cu paşi tîrşiţi. Cercul se deschise pentru a-i face loc să treacă.

— Scoate afară sicriul.

Matías se aşeză pe vine şi începu să tragă încetişor sicriul. Era un sicriu făcut dintr-o esenţă de lemn tare, care se conserva bine. Conţinutul era, pesemne, foarte uşor, deoarece sicriul fu ridicat fără nici un efort.

— Deschide-l !

Groparul băgă vîrful tîrnăcopului între capac şi coşciug. în dreptul închizătorilor, forţîndu-l astfel în patru puncte diferite. Apoi, fără să mai aştepte nici o altă poruncă, apucă de capac din partea dinspre picioarele mortului şi-l ridică binişor. La vederea a ceea ce apăru înăuntru nimeni nu scoase o vorbă. Cei prezenţi acolo, în acea după-amiază plumburie, priveau cadavrul cu interes.

Mortul, în uniformă albastră cu garnituri roşii şi galoane de sergent, îşi păstrase nealterate dimensiunile normale. Lucrul cel mai izbitor însă era poziţia în care stătea : în poziţie de drepţi şi cu mîna dreaptă la chipiu. Omul murise salutînd, sau salutase murind, lucru de altfel fără nici o importanţă, iar familia îl lăsase în această poziţie. Atitudinea sa rigidă nu era aceea a unui mort, ci a unui militar disciplinat. E adevărat că avea — nu poate fi totul perfect — chipiul puţin

lăsat pe-o parte și șuvițe negre de păr căzute pe frunte. Fața, deși numai piele și os, își păstrase totuși culoarea, exprima vigoare. Mîinile păreau de carton. Cizmele, sabia, pintenii de infanterist, și catarama centurii, la locul ei, toate erau ca noi-nouțe. Uniforma era ușor decolorată, de parcă ar fi fost prăfuită.

— Ăștia da oameni, rupse tăcerea *Faraonul*.

— De cînd mama m-a făcut n-am văzut așa ceva, zise cu voce cîntată „garda morților". Și continuă : cred că pămîntul e foarte bun pentru conservarea cadavrelor, că în viața mea n-am mai văzut un corp atît de bine păstrat.

Rudele, sau ce-or fi fost, care veniseră împreună cu don Saturnino, făceau niște mutre foarte ciudate, parcă înfricoșați de faptul că au ceva comun cu acel individ atît de hotărît în atitudinea sa și de întreg ca înfățișare.

Gura mortului era strînsă și aproape în întregime acoperită de mustață și de o barbă deasă.

— Unde-l ducem ? întrebă Matías, adresîndu-li-se rudelor.

— La osuar, căci acolo va veni mîine unchiul Pedro, spuse cineva fără să-și ridice privirea.

— Dar să știți, le spuse *Faraonul*, în firida asta o să-l aveți în curînd și pe „unchiul Pedro"... Să mergem și să ne închipuim că nici n-a murit.

— Atunci, sus cu el, strigă Matías gata pregătit pentru a căra mortul.

Dar nu mai avu ce căra. Abia dacă apucă să atingă cu mîna sicriul pentru a-l ridica, că toată acea imagine, atît de înșelător de bine conservată, se făcu fărîme, ca și cum ar fi fost modelată din lut colorat. A fost și, totuși, parcă nici n-a fost.

— Praful s-a ales de el ! exclamă Antonio, *Faraonul*.

Carne, uniformă și poziție de drepți, totul era doar o grămăjoară de praf multicolor. Resturi de prafuri ca de drogherie. Doar cizmele, obiectele de metal și părul mai rămăseseră întregi printre oasele scheletului.

— *Pulvis eris*, rosti veterinarul.

— A fost ca-n filme, zău, comentă *Faraonul* meditativ, clătinînd din cap.

În ciuda fărîmițării, brațul, acum doar os gol, continua să stea în mijlocul grămezii de lut colorat, în poziția de salut

de mai înainte. Sergentul, fără formă, doar o schiță, o să-și continue domnia în groapa comună, impunîndu-și puterea modestei sale funcții acolo, în acea întunecată republică de imagini radiografice.

Cînd toți cei prezenți își reveniră puțin de pe urma evaporării „funebrului" — cum spunea groparul — acesta luă în sfîrșit coșciugul sub braț și porni spre osuar. Una dintre rudele „unchiului Pedro" i se adresă lui don Saturnino :

— Don Saturnino, aș vrea să păstrez sabia sergentului.

— Poți s-o iei, e a dumitale.

Și omul începu să alerge după Matías ca să-și ia arma mai înainte ca acesta să dea drumul sicriului prin luminator. Rudele celelalte îl așteptară, iar don Saturnino, *Plinio*, *Faraonul* și don Lotario reluară operația „firida furată".

— Omului i-a căzut cu tronc sabia sergentului.

— Să știi că și mie mi-a plăcut, răspunse *Plinio*, care se gîndea întotdeauna, cu nostalgie, la armele albe, strămoașe ale bastonului său de cauciuc.

Pe drum, Antonio, *Faraonul*, îi povesti doctorului de-a fir-a-păr peripeția cu noua sa firidă.

— Oricum, don Saturnino, un lucru ca ăsta nu i s-a mai întîmplat nimănui din oraș.

Medicul își strînse bine nodul cravatei sub mărul lui Adam și răspunse că nu, dînd din cap.

Cînd ajunseră în locul numit Galeria San Juan, *Faraonul* arătă cu degetul :

— Aici.

— S-ar zice că ipsosul e încă proaspăt, i se adresă don Lotario lui *Plinio*.

Acesta fu de acord cu observația și imediat începu să cerceteze firidele alăturate pentru a descoperi vreo urmă posibilă.

— Ia să vedem dacă nu cumva Matías a lăsat în sarcina altuia vreo înmormîntare, iar acesta a greșit firida, sugeră medicul.

— Sau poate c-a fost beat, adăugă *Faraonul*.

— El spune că nu, îl asigură *Plinio*.

Groparul se apropia cu scara pe umăr și tîrnăcopul în mînă. În depărtare se zărea alergînd bărbatul în doliu, cu sabia în mînă, de parcă s-ar fi jucat de-a hoții și vardiștii.

— Oricum, Manuel, eu cred c-ar fi trebuit să-i iei un interogatoriu în toată regula, îl sfătui don Saturnino.

— Să vedem mai întîi despre ce-i vorba. Și dacă înăuntru găsim vreun mort, o să fie timp destul și pentru declarații.

— Are dreptate șeful, fu de părere *Faraonul*.

— Cînd l-am aruncat în osuar pe sergentul Birria, parcă aș fi răsturnat un sac cu cartofi. Un pumn de praf și totuși, ce impresie făcea! Totul pe lumea asta e atît de înșelător... Cînd scheletul a căzut jos, pintenii stăteau încă agățați de cizme, pălăvrăgea groparul în timp ce așeza scara sub firidă.

— Moartea, rosti *Faraonul*, și bineînțeles că și viața, nu face nici cît o ceapă degerată. De fiecare dată cînd te gîndești la mînia și la lașitatea, la entuziasmul și la pasiunile care ne încearcă aproape zi de zi, ca pînă la urmă totul să se sfîrșească între cîteva scînduri, praf și pulbere, îți vine să lași totul baltă... Pentru că, pe lumea asta, dreptate nu există. Asta-i mai clar ca bună ziua. Te saturi să-i tot vezi murind pe hoți și pe criminali cu mîinile încrucișate pe cîte-un Crist, slăviți și cu flamuri la căpătîi de parc-ar fi Ioan Botezătorul în persoană... Dreptate nu există, Manuel, pentru cei ce se iau de piept cu puternicii zilei, cu cei cu buzunarele doldora. Există doar aceea... a voastră... pentru șarlatani și fluieră-vînt. Și tu știi asta.

— Sînt și eu de aceeași părere, îl întrerupse *Plinio*. Deși după aceea rămase puțin pe gînduri și adăugă: Istoria nu obișnuiește să greșească, așa că va veni ziua, cum spunea doña Polonia de Manzanares, cînd fiecare fiu se va întoarce la tatăl său și fiecare bănuț la stăpînul său.

— Eu nu știu prea bine ce-i istoria, dar deocamdată îi dau cu tifla cît pot, îi întoarse vorba Antonio, *Faraonul*.

— Și... poate că, acolo unde noi n-am ajuns încă, o fi și mai rău, bolborosi încet medicul.

— Nu spun nu, răspunse grăbit achizitorul de vinuri, dar încă nu ne-a sosit nici o scrisoare care să explice pe larg cum este... Asta nemaivorbind de faptul că nu găsesc nici un haz să continuăm sarabanda într-un alt loc, fără carne, fără oase și fără pofte, transformați într-un simplu norișor.

— Hai, Matías, începe să spargi, i se adresă *Plinio* groparului.

Omul se sui pe scăricică, spuse pe jumătate suspinînd „facă-se voia Domnului" și începu să lovească în zid cu tîrnăcopul.

Față de iminența descoperirii, uimirea legă limbile, puse capăt filozofărilor și lăsă fără epilog discursul teologic. Toți cei care stăteau jos și așteptau rămaseră cu privirile ațintite în sus și cu gurile căscate.

Vîntul se potolise, redînd chiparoșilor pacea lor verticală, iar prin spărturile norilor soarele, gata să apună, își strecura ultimele raze.

De cum reuși să facă o mică gaură, Matías se uită prin ea.

— Zăreşti ceva ? îl întrebă *Faraonul*.

— Deocamdată nimic.

Și continuă să spargă.

— Se vede că zidul a fost făcut cu conștiinciozitate.

— Slavă Domnului că vremea s-a îndreptat. Cu atît mai bine, spuse grasul ca să spună și el ceva.

Cînd breșa fu îndeajuns de mare încît să poată încăpea prin ea un cap din cele mari, groparul, cu o vizibilă grabă, aprinse bricheta și o introduse în interiorul firidei. După ce privi îndelung, se întoarse plin de uimire spre cei ce stăteau jos, cu gurile căscate.

— Văd o ladă.

— Cum o ladă ? Vrei să spui un sicriu mare ? întrebă *Plinio*.

— Nu, o ladă ca cele de mărfuri.

— Hai, isprăvește cu gluma.

— Mamă Doamne, te pomenești că-i alvița de la tîrg, spuse grasul.

Într-o clipă fu degajată întreaga gură a firidei.

Matías băgă capul înăuntru.

— O ladă destul de lungă... cu cercuri și cu tot ce-i trebuie... Ce întîmplare nemaipomenită.

Plinio urcă pe partea cealaltă a scării, aprinse bricheta și privi înăuntru.

— Da, așa-i.

— Ei, nu... Oh, Fecioară din Peñarroya, concetățeana mea ! exclamă *Faraonul* ștergîndu-și năduşala.

Astfel stăteau lucrurile cînd sosiră doi băietani, care, după cît se părea, erau fiii groparului.

— Aţi sosit la timp, le spuse Matías, ca să mă ajutaţi să cobor jos nişte marfă care i-a fost lăsată aici domnului *Faraon*.

— Ia ascultă tu, obraznicule, să nu-mi zici mie aşa, că n-am chef de glume cu tine.

— Nu vă supăraţi. Vă spun aşa doar pentru că nu ştiu cum vă cheamă.

Băietanii îi aruncară *Faraonului* o privire piezişă.

— Mă cheamă Antonio Romero y Solícito. Romero după tată şi Solícito după mamă.

— Am înţeles şi vă rog să mă scuzaţi.

— Haideţi, băieţi, să scoatem lada, interveni *Plinio* ca să aplaneze conflictul.

— Pe mine m-a făcut obraznic şi eu n-am zis nimic... bombăni Matías văzînd figura serioasă a lui *Plinio*.

— Vino.

Cătărați pe scară, Matías şi unul dintre băieţi începură să tragă lada afară. Cînd aceasta ieşi îndeajuns de mult, îi dădură drumul să alunece pe scară în jos. *Plinio* şi celălalt băiat o sprijiniră cu pieptul şi, încet-încet, cu ajutorul celorlalţi, o aşezară jos.

Era o ladă din lemn de brad, lungă de vreo doi metri şi lată de peste o jumătate de metru, din scînduri solide, cu întăriturí şi legături de fier.

Plinio începu s-o examineze cu grijă pe toate părţile.

— Nu există nici adresa destinatarului şi nici a expeditorului, rosti Antonio cu o oarecare uşurare.

— Nu, domnule, răspunse *Plinio*. Hai, ridică-i capacul.

Ajutat de unul dintre fiii săi, Matías desfăcu legăturile cu vîrful tîrnăcopului.

— Dumnezeule ! suspina *Faraonul*, pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios.

Don Lotario aştepta stînd cu capul aplecat atît de jos, încît echilibrul său părea uimitor. Strîmbînd din buze şi ţinîndu-şi mîna pe nodul cravatei, medicul privea dintr-o parte, cu capul pe jumătate întors. *Plinio* stătea cu mîinile la spate, cam uluit şi cu buzele strînse. Nu se auzea decît zgomotul sec al scîndurilor rupte.

Mai întîi apăru un strat gros de talaş de plută.

— După calitatea ambalajului trebuie să fie ceva fragil, spuse *Faraonul* nu prea sigur că ceilalți îi vor da dreptate.

Capacul fu scos și toți rămaseră cu privirea ațintită pe ambalajul de plută, neîndrăznind să umble și să vadă ce se afla înăuntru. Conținutul lăzii le inspira un mare respect. *Plinio* se aplecă și, cu mare grijă, începu să dea la o parte talașul. Își mișca degetele ușor, de parcă ar fi umblat printre petale de flori. În cele din urmă se opri, pipăi mai cu putere în cîteva locuri și se ridică în picioare. Îi îmbrățișă cu privirea pe toți și dădu ușor din cap, afirmativ.

— Sfîntă Fecioară !

— Matías, scoate talașul !

Matías împreună cu băieții începu să arunce cu pumnii talașul de plută afară. Deodată apăru forma unui corp omenesc, învelit într-o pătură și legat zdravăn.

— *Homo est...* rosti veterinarul.

Priviră din nou plini de uimire.

— Tăiați frînghiile, insistă *Plinio.*

Groparul scoase cuțitul cu un aer hotărît și tăie legăturile balotului. Trebui să taie și pătura. Balotul era făcut cu atîta grijă, încît nu se putea desface nici chiar după tăierea frînghiilor.

Era un bărbat. Înfășurat într-un giulgiu alb. Părea să aibă vreo șaptezeci de ani. Nas acvilin și gură scofîlcită. Părea foarte înalt. De sub glugă îi ieșea o șuviță de păr alb. Ținea mîinile încrucișate pe piept. Pielea, de un alb vinețiu.

Medicul se aplecă deasupra cadavrului.

— Nu miroase, spuse groparul.

— E îmbălsămat, îl lămuri don Saturnino, cercetîndu-i giulgiul și atingîndu-i ceafa.

— Nu cred să-l fi văzut vreodată în viața mea, rosti cu ușurare *Faraonul.*

— Nu, nu pare o figură cunoscută, întări veterinarul.

— De cît timp să fi murit, doctore ? întrebă *Plinio.*

— Nu-i ușor de spus. Îmbălsămarea pare să fi fost făcută cu mare grijă. Am să văd mai tîrziu. În orice caz, nu de mult.

— Nu-mi amintește de nimeni, repetă *Faraonul* liniștit.

— Nu putem spune chiar atît de repede că nu-l cunoaștem. Moartea schimbă mult. Nu-i așa, don Saturnino ? întrebă *Plinio.*

— Așa-i, dar un anumit aer rămîne totuși... Să-l examinăm mai bine.

— Îl ducem în capelă sau așteptăm venirea judecătorului ? întrebă Matías.

— Judecătorul o să-l poată vedea acolo.

— Hai, băieți, se adresă Matías fiilor săi ; hai să-l ducem.

Puseră cu toții umărul la ladă și se îndreptară spre capelă. *Plinio* mergea în urmă cărînd scîndurile și sforile.

— Of, Dumnezeule, suspina grasul străduindu-se zadarnic să dea impresia că ajută și el, oare cu ce-oi fi păcătuit pe lumea asta ca să-mi fie trimis un om în astfel de condiții !

Suiră cu greutate cadavrul pe masa de marmură a capelei. Don Saturnino rămase singur lîngă el examinîndu-l.

Plinio și don Lotario telefonară judecătorului, apoi, gînditori, începură să se plimbe prin fața porții cimitirului. *Faraonul* se duse la cîrciuma lui Jonás să ia niște vin.

Matías și nevasta lui scoaseră afară o măsuță, scaune și pahare. Fură aprinse luminile. Șeful și veterinarul continuau să se învîrtească prin întuneric fără să scoată o vorbă.

Într-un tîrziu, don Lotario își întrebă aproape rugător prietenul :

— Ce părere ai de toate astea, Manuel ?

— Aceeași ca și dumneata. Absolut nici una.

— Totuși, ceva tot trebuie să-ți închipui.

— Dacă-mi închipui, dacă-mi închipui ! Sigur că-mi închipui ceea ce se poate închipui. Dar imaginația fără date precise nu-i bună decît să scrii romane... Totul este foarte ciudat, foarte, foarte ciudat.

— Cel care n-are nici un amestec în povestea asta, cred că-i *Faraonul*, se aventură veterinarul.

— Da... Așa-i. E un om cinstit. Strengar și glumeț da, dar nu sare niciodată peste cal.

Doctorul ieși din capelă și ceru apă să se spele pe mîini. Se auzi un clipocit.

Faraonul se apropie cîntînd, pentru a-i distra pe ceilalți sau, poate, pentru a-și alunga teama :

— Cin' ți-a zis Mîntuitoare
ce puțin te cunoștea !...

Aducea o carafă cu vin alb de anul trecut și în buzunar migdale. Se așezară cu toții în jurul mesei lui Matías în așteptarea justiției.

— Unde-ai găsit migdalele astea ? îl întrebă *Plinio*.

— Mi-au picat din cer...

Se auzea clipocitul vinului în pahare și ronțăit de migdale.

— Asta-i primul lucru plăcut pe care-l facem pe ziua de azi. Bun tovarăș mai e și vinul ăsta ! Fără vin și fără un sîn cald de femeie, ce dracu ne-am face ?

— Atenție, Antonio, că începi s-o iei razna, îl avertiză medicul.

Băură în tăcere, trăgînd din țigări cu nesaț și privind rotocoalele de fum...

Faraonul îl privi un timp pe don Lotario, zîmbind cu duioșie și, în cele din urmă, rupse tăcerea :

— Acu, că sînt și eu amestecat în afacerea asta, din motive, să zicem, de proprietate, înțeleg, don Lotario, cît de mult îl iubești pe Manuel și cît de bine vă disrați împreună.

Don Lotario se simți măgulit :

— E o meserie interesantă.

— Interesantă cînd se prezintă cazuri deosebite, ca acesta, de pildă, ținu să precizeze *Plinio ;* cînd trebuie să scoți apă din piatră seacă, căci în rest, cea mai mare parte a timpului ți-o petreci, de fapt, cu chestiuni de rutină, mai toate neinteresante.

— Dumneata ar fi trebuit să te naști la Chicago. Manuel, într-un loc mai de Doamne-ajută. Să ai aptitudini de polițist și să-ți faci meseria la Tomelloso, nu are nici un haz. Aici oamenii sînt foarte așezați și au o fire blîndă. Nu omoară decît în cazuri cu adevărat ieșite din comun, comentă Antonio.

— De fapt, ar fi trebuit să te faci polițist din cei adevărați, Manuel, de la siguranță. Ești foarte priceput, confirmă doctorul.

— Ei... Nu sînt destul de instruit pentru asta. Taică-meu era șef de echipă la magazia aceea care se vede colo, iar la școală m-am dus doar cîteva zile.

— Adevărul e că, avînd în vedere ceea ce ai arătat orășelului nostru și lumii întregi că ești în stare să faci, continuă *Faraonul,* dacă în Spania ar fi existat dreptate ar fi trebuit să fi fost de mult numit șeful poliției pe întreaga țară.

— Nu exagera, *Faraoane*. Sînt un om cu oarecare bun-simț și nimic mai mult. Ceea ce-am făcut pînă acum sînt cîrpăceli, cîrpăceli și atîta tot.

— Lasă modestia, că știm cu toții că cei de la poliția secretă din Ciudad Real, continuă achizitorul de vinuri, și cei din Alcázar își scot pălăria în fața dumitale cînd intri în acțiune.

— Și uneori cînd au un caz dificil „ne" cheamă, adăugă don Lotario foarte satisfăcut. Spune că nu-i așa !

— Nimic... Cîrpăceli. Pesemne c-au venit cei de la judecătorie, termină *Plinio* discuția, privind spre o mașină care se apropia pe drumul cimitirului.

Noaptea era foarte întunecoasă. Aleile, negre ca gura lupului. Acolo, departe, luminile orașului. Peste tot se auzea țîrîit de greieri. Se vede că erau frămîntați de gelozie sau cîntau la lună. Din cînd în cînd, pe drumurile din vecinătate farurile cîte unui automobil. Ferestrele casei groparului, deschise. Siluete intrau și ieșeau în lumina gălbuie a becurilor anemice. Afară, în fața casei, rămăseseră scaunele, garafa și paharele.

Cei de la judecătorie examinară mortul mai bine de o jumătate de oră. Întocmiră actele necesare. Ieșiră apoi fără grabă. *Faraonul* le oferi de băut din carafă, și discuția reîncepu.

— Cel mai probabil este că avem de-a face cu un străin, spuse domnul judecător ținînd paharul într-o mînă și țigara în cealaltă.

— Mie mi se pare foarte ciudat ca cineva să aducă un străin și să-l îngroape incognito în firida lui Antonio, sublinie „secre", *don Tomaíto*.

— ...Firida familiei lui Antonio, puse acesta lucrurile la punct, că eu încă nu mă aflu înăuntru.

— Și tu ești sigur, Saturnino, continuă judecătorul neluînd în seamă observația *Faraonului*, că nu e vorba de-o moarte violentă ?

— Domnule, răni sau lovituri nu prezintă. L-am examinat foarte atent. Deși... fiind îmbălsămat cu atîta grijă, nu i se poate face o autopsie obișnuită. Dacă, de pildă, a murit otrăvit, nu avem de unde ști... nu sîntem specialiști.

Judecătorul, cu bărbia sprijinită în palmă, spuse după un răstimp de gîndire :

— Mîine să vină un fotograf. Anunță-l tu pe Albaladejo, Tomás. Să ia cîteva fotografii din față și din profil ca să le trimitem presei. Trebuie să încercăm să aflăm cine-i acest om... Tu ce părere ai, Manuel ?

— E foarte bine. Și mă mai gîndesc la ceva.

— La ce ?

— Aș zice, deoarece mie îmi dau totdeauna rezultat soluțiile în stil popular... aș zice să trimitem niște strigători publici ca să vină lumea și să vedem dacă nu cumva îl recunoaște cineva.

— Ferească Sfîntul ! exclamă Matías fără să se poată stăpîni ; guri sparte cum sînt oamenii, mîine-o să se reverse aici tot tîrgul.

— Are dreptate domnul gropar, întări secretarul. Mîine o să fie aici o coadă ca la un meci de fotbal.

— Nu-i nimic. Asta și vrem. De acord, Manuel. Ba mai mult : o să-l expunem timp de trei zile.

— Foarte bine, răspunse Manuel... doar dacă chestiunea nu se va lămuri între timp.

— Desigur. Nu știu dacă lucrul acesta va fi foarte ortodox, continuă judecătorul, dar față de cazul prezent, ieșit din comun, orice măsură este insuficientă.

— Ce-ar fi să anunțăm și în orașele vecine ? Argamasilla, Alcázar, Socuéllamos și celelalte ? fu de părere don Lotario.

— Nu-i nevoie. Poate chiar mîine dimineață vom fi în măsură să trimitem fotografiile ziarului local, ca să le publice după amiază. Iar dacă cineva îl va recunoaște după fotografie, va putea veni să se convingă la fața locului în cele trei zile cît va sta expus... Ocupă-te tu, Tomás, de redactarea anunțului... iar dumneata, Manuel, să vii cu fotograful.

În lumina palidă de la intrarea cimitirului cei din grup păreau niște comici într-un teatru prăpădit, cu luminile ostenite. Pahare cu vin alb, luminițele țigărilor, mișcarea brațelor, pașii celor ce stăteau în picioare alcătuiau scena.

Așezat pe un scaun foarte jos, genunchii domnului judecător aproape îi atingeau fața.

Don *Tomaíto*", cu pălărie și ochelari cu rame aurite, ținea paharul în mînă cu acea delicatețe special lăsată de Dumnezeu pentru a te purta cu vinul. Se înțelege că „vinul său" preferat era cel de jérez. Andaluz din naștere, trata vinul de Mancha. ca pe-o rudă subdezvoltată a celui dintîi.

Plinio continua să stea în picioare, cu chipiul de stofă albastră puțin dat pe ceafă, paharul în mîna dreaptă și bastonul de cauciuc în stînga. Poziție pe care o moștenise din vremurile sale de glorie, cînd mai purta încă sabie cu mîner aurit. În această atitudine sabia se clătina și formau împreună un tablou măreț, pe cînd bastonul de cauciuc, în poziție orizontală, sub apăsarea mîinii, părea un apendice dizgrațios.

Don Lotario asculta stînd alături de șef, cu picioarele și brațele încrucișate. *Faraonul* reușise să facă rost de un coș pe care să stea, astfel încît, cu picioarele mult desfăcute, își etala burta proeminentă. După fiecare înghițitură își lingea buzele cu limba-i roză și senzuală.

Băieții groparului se hîrjoneau prin bucătărie, iar Matías, cu cămașa albastră înnodată pe burtă la înălțimea buricului și bascul cenușiu tras pe ochi, îi asculta pe toți cu gura căscată și ochi somnoroși.

În fund, prin ușa deschisă a capelei, se zărea lumina palidă care veghea mortul.

Scena aceasta, liniștită, ca o fotografie întunecată, avea să rămînă mult timp neștearsă în memoria celor ce o compuneau. Întorcîndu-se de la cimitir în căutarea unui loc unde să poată comenta în voie întîmplările petrecute în ultimele ceasuri, *Plinio* și don Lotario se duseră la bunul lor prieten Braulio, care îi primea întotdeauna cu mare plăcere.

Îl găsiră stînd la aer în ușa cîrciumioarei, îmbrăcat doar în cămașă și cu niște pantaloni gata să crape pe mușchii lui tari ca fierul.

— La ce te gîndești, Braulio ? îl întrebă *Plinio* în loc de bună ziua.

— Drace, uite și perechea ! izbucni plăcut surprins cel salutat. Stăteam și-mi frămîntam creierii cu niște neghiobii... Am aflat că azi după-amiază ați avut o afacere dintre cele mai grozave.

— Ce numești tu neghiobii, Braulio ?

— Păi... Numesc neghiobii toate lucrurile astea despre viață, despre naștere și, bineînțeles, despre moarte... Și din ce mă gîndesc mai mult..., că de cînd am început să gîndesc mă tot gîndesc, din asta drumu-i mai anevoios și nu găsesc nici un farmec comediei ăsteia.

— Întotdeauna ai fost tu filozof, Braulio, îi zise *Plinio*.

— Da, poate. Şi orice om întreg la minte se gîndeşte, cred eu, din cînd n cînd la asemenea lucruri. Nu-i aşa ?... Pe mine, într-adevăr, continuă el schimbînd întructva subiectul, cînd unii părinţi se arată atît de plini de ei faţă de copii şi le spun că au făcut destul de mult pentru ei aducîndu-i pe lume, mă cuprinde o furie... La dracu, n-au făcut decît să-i aducă la galere şi la necazurile de care nu-i scutit nici cel mai cu moţ... De fapt, ar trebui să-i considere nişte bieţi naivi traşi pe sfoară şi să se căiască că i-au băgat în afacerea asta atît de încurcată... Din cauza asta, fără a şti prea bine ceea ce se petrecea cu el, subsemnatul a rămas neînsurat. Şi n-a avut copii nici măcar prin vecini. Iar acum are conştiinţa împăcată că n-a nenorocit pe nimeni... Uite-aşa.

— Aşa, Braulio, bine zis. Eşti oare nefericit ? întrebă *Plinio*.

— Nu ştiu. Cred că nu. Adevărul e că lumea nu mă interesează nici cît negru sub unghie. Mă înţelegi ? Stau aici din obişnuinţă... Dar cum nu am de dus în cîrcă pe nimeni, dacă într-o bună dimineaţă am să mă trezesc cu un gust amar în gură, atunci, adio viaţă ! Înţelegeţi ce vreau să spun, nu ?

— Cred că da... Dar observ că don Lotario şi cu mine n-am găsit aici un tovarăş prea bun pentru planul cu care venisem.

— Ce plan ?

— Să bem cîteva pahare de vin, omule, în răcoarea beciului tău şi să discutăm puţin despre afacerea care ne-a căzut pe cap.

Braulio, care continua să stea jos, îşi privi cu un aer de indignare musafirii care stăteau în picioare, apoi spuse :

— Fir-ar să fie ! Dacă eu vă povestesc despre neliniştile mele, asta nu înseamnă că propunerea nu trebuie pusă în practică. Viaţa tebuie s-o iei aşa cum este. Iar vinul, o tovărăşie bună şi o pivniţă răcoroasă sînt întotdeauna plăcute şi bine venite, chiar dacă pentru noi rămîn de nepătruns căile acestei vieţi trecătoare... Înainte ! La atac ! spuse el în timp ce se ridica sprinten trăgînd scaunul după el cu mîna liberă, fără să dea drumul cîinelui.

Intră primul înăuntru, deschizînd drumul.

Coborîră pe bîjbîite, căci singurul bec care atîrna deasupra scării pivniţei, prea sus şi de culoarea vinului, lumina foarte prost treptele de pămînt.

— Stați, să scot cîinele de-aici. Fii bun, don Lotario și du-l afară, ca nu cumva să răcească.

— Ar fi trebuit să mai pui încă o lampă pentru treptele astea, Braulio, i se adresă *Plinio*, care cobora cam pieziș și cu pași nesiguri, căci lumina e foarte slabă.

— Ai dreptate, Manuel, dar întotdeauna cred că toată lumea are îndemînarea mea.

Spunînd acestea, bărbatul cu picioare scurte și brațe asemeni aripilor unei păsări o luă cu mult înainte, coborînd ca o bicicletă. Pivnița era și ea foarte întunecoasă. Alte două becuri mici și gălbui spînzurau ici și colo din tavan de niște fire împletite.

Răcoarea era plăcută, înmiresmată de aroma vinului. Vase mari, de pămînt, își aliniau pîntecele generoase de o parte și de alta a pereților. Pe o scăriță cu balustrada înverzită de timp suiră pe un podium de lemn.

— Trebuie să-ți aranjezi beciul, Braulio, îi spuse veterinarul, să-ți iei alte vase și să-ți faci un podium de ciment, așa cum se fac acum.

— A, nu, nici vorbă de-așa ceva. Pe astea le-au folosit bunicii mei și tot pe astea le voi folosi și eu, și datorită lor am vinul cel mai grozav din tot orașul. În ceea ce privește lumina, sînt de acord. Este bine și înțelept. Dar în ceea ce privește cimentul, nici măcar un sac de ciment nu admit să fie coborît pe scara asta.

Se opri în fața unui vas și, arătîndu-l cu degetul, spuse plin de mîndrie :

— Veniți să vedeți grozăvie de vin de Mancha. Am dezvirginat vasul chiar azi. E deja vîndut, dar tot am să rămîn și eu cu cinci sau șase arrobas[1] cu care să-mi petrec vara așa cum poruncește Dumnezeu.

Ridică capacul de pai împletit de pe acea „grozăvie de vin" și se așezară ca vai de lume în jurul vasului : Braulio, apucînd delicat paharul cu două degete, începu să agite cu el vinul din vas. Cînd crezu că e de ajuns, îl umplu și i-l întinse lui don Lotario.

— Să-mi fie cu iertare, *Plinio*, dar mai întîi cei de meserie.

[1] Arroba = măsură spaniolă de greutate egală cu 11,5 kg. și măsură variabilă de capacitate ; 1 arroba de vin = 16,137 l.

Don Lotario privi puțin vinul în zare, apoi îl sorbi din două înghițituri.

— Bun alb ! spuse lingîndu-și buzele cu plăcere.

Braulio agită din nou paharul în vin, îl umplu ochi și-l oferi lui *Plinio,* care-l dădu peste cap dintr-o singură răsuflare. Apoi se servi și el, bău plescăind cu voluptate, sărută fundul paharului și-l așeză lîngă vas. Don Lotario scoase tutunul din faimoasa lui pungă și-și răsuciră pe îndelete cîte-o țigară. Căci, după părerea lui Braulio, bărbații adevărați se cunosc după trei lucruri : după felul cum beau vinul, după cum privesc femeile și după cum își răsucesc țigările, „că nici chiar o țigară nu se răsucește oricum", spunea el.

Era atît de plăcută răcoarea din pivniță, atît de lesne aluneca pe gît vinul alb și aromat și atît de bărbătesc era tutunul domnului veterinar, încît cei trei bărbați prinseră a vorbi doar într-un tîrziu. Ședeau în tăcere, instalați comod, pierduți printre rotocoale de fum, sorbituri de vin și gînduri. În cele din urmă, pentru că Braulio începuse să dea semne de nerăbdare, știind bine pentru ce veniseră în casa lui, *Plinio* îi povesti pe scurt întîmplarea macabră la care fuseseră martori.

— Oricui îi e clar într-un astfel de caz, zise „filozoful", că cineva a vrut să se descotorosească de mortul respectiv. Dar, de ce ?

— Pe mine, spuse *Plinio* cu bărbia mult ridicată în sus și ochii strînși, ceea ce mă îngrijorează e altceva.

— Ce anume, Manuel ? întrebă don Lotario ținînd paharul în sus de parcă ar fi vrut să-l ofere cuiva.

— Ceea ce mă îngrijorează este motivul pentru care au vrut să se descotorosească de mort tocmai în orașul nostru... Și punîndu-l într-o firidă unde putea fi descoperit cu atîta ușurință.

— Vrei să spui deci că cel care-a făcut asta nu era din orașul nostru ? îl cercetă Braulio.

Plinio, aplecîndu-se peste gura vasului pentru a-și umple din nou paharul, clătină din cap.

— Eu nu cred să fie cineva de prin locurile noastre. Ai să vezi că nimeni nu va recunoaște mîine mortul. Să dea Dumnezeu să mă înșel, dar cunosc pe dinafară tot orașul, și figura aștuia nu-mi spune nimic.

— Moartea schimbă mult, Manuel, ținu să precizeze veterinarul.

— Al dracului de mult ! sări Braulio de parcă s-ar fi gîndit la cineva anume pe care-l ştia el.

— Da, dar nu într-atît încît să nu-ţi mai poţi recunoaşte concetăţeanul pe care-l ştiai de-o viaţă. Mai ales că mortul s-a păstrat destul de bine... În plus, asemenea îmbălsămare n-o poate face decît un medic, explică şeful.

— Mai dă-mi o ţigară, don Lotario, ceru Braulio. Oricum, cazul ăsta dă multă bătaie de cap. Şi o ladă aşa de mare, dacă a fost adusă dinafară de oraş... trebuie c-a fost adusă cu un camion, nu ?

— Şi eu m-am gîndit la asta.

— Poate c-o fi vreun ministru, din ăştia pe care-i omoară acum în toată lumea pe capete şi pe care l-au abandonat apoi în oraşul nostru.

— Pentru una ca asta oraşul nostru e prea peste mînă. spuse *Plinio*.

— Păi tocmai din cauza asta, omule.

— Nu fi prost, Braulio. Dacă într-adevăr ar fi vrut să-l ascundă, atunci l-ar fi îngropat undeva în inima vreunui munte, şi nici Dumnezeu n-ar fi aflat.

— Asta aşa-i, confirmă don Lotario.

— În afară de asta, să rişti aşa, într-un cimitir umblat... fie chiar şi noaptea. Să deschizi o firidă şi tot restul...

— Dar dacă tot ceea ce vor, să zicem, aducătorii, este ca mortul să fie descoperit doar după ce-a trecut o anumită bucată de timp ? întrebă Braulio.

— La ce bun ? spuse don Lotario.

— Păi, aşa... zic şi eu. Puşi pe rele poate.

— Dacă ar fi fost aşa, argumentă *Plinio,* împachetat cum l-aţi văzut, l-ar fi putut lăsa la uşa cuiva ; ar fi fost mai comod, mai puţin periculos şi descoperirea s-ar fi făcut imediat.

— Tu, Manuel, judeci foarte bine, şi crezi că toată lumea are mintea ta. Dar greşeşti. Jumătate din oameni... Dar ce spun eu jumătate !... Mie la mie din oameni au tărîţe în cap... La naiba !... Nu-i nici un an de cînd *Colodro* cumpăra pepenii galbeni cu o pesetă kilogramul şi-i vindea apoi doar cu nouă patacos. Singurul lucru pe care-l dorea era să se creadă că este negustor.

— Dar bine, omule, *Colodro* e un nătărău...

— Şi cine ţi-a spus ţie că mortul ar fi fost în viaţa lui vreun Solomon ?

Cum numărul paharelor se uitase, iar discuția durase mult, deși nu se lămurise nimic, căci raționamentele șefului și sugestiile veterinarului se izbeau de mizantropia lui Braulio, cînd bătu ora unsprezece și cei trei coborîră de pe podium, se cam clătinau pe picioare... Pasul le era șovăitor și-și mișcau mult brațele. Ajunși la ușă, mai ziseră cîte ceva pe seama femeilor, iar Braulio începu vechea lui placă.

— Așa cum vă spuneam. Femeile ar fi trebuit să trăiască singure într-un cartier. De la piață spre nord. Acolo să țipe, acolo să se certe, acolo să dea copiilor să sugă, acolo să-și spele rușinea. Iar bărbații, de la piață spre sud. Liniștiți, cu afacerile, cu băuturica, cu țigările și cu discuțiile lor. Am fi trăit dumnezeiește... Iar cînd ar fi venit vremea împerecherii, clopotarul ar fi tras clopotul cel mare și fiecare ar fi trecut spre nord să-și îndeplinească datoria. Iar apoi, din nou în cartierul din sud. N-ar fi existat probleme... Ai fi văzut ce liniște am fi avut.

— Și tu la cine te-ai fi repezit, Braulio ? îl întrebă *Plinio*.

— Uf, ce nenorocire ! Eu, la nimeni. Nu sînt făcut eu pentru asemenea lucruri. Nu m-aș fi mișcat din cartierul de la sud, nici măcar un pas. Pe cuvînt de onoare !

Musafirii își luară rămas bun, iar Braulio rămase aproape perplex în cadrul de lumină format de oblonul deschis. Și, deodată, strigă pentru sine :

— Eu, uite, nici tu masă de seară, nici tu nimic. Mă duc la culcare și puțin îmi pasă.

Intră înăuntru trîntind ușa după el, în timp ce *Plinio* și don Lotario se îndepărtau rîzînd în hohote.

VINERI

În noaptea aceea *Plinio* nu dormi bine. Așa păţea de obicei cînd avea de rezolvat cîte un caz greu. Se tot zvîrcolea în pat, neputînd să-şi alunge din minte imaginea mortului... Parcă-l avea în faţa ochilor : nasul acvilin, buzele răsfrînte, părul alb ce-i ieşea de sub gluga giulgiului şi mîinile încrucişate pe piept. „Sînt mîini, îşi spunea el, de om care n-a prea muncit la viaţa lui... Ba chiar se putea ghici că fusese om de lume..." Ceea ce-l obseda era faptul că nu studiase cu suficientă atenţie scîndurile din care era făcut fundul lăzii. Poate ar fi descoperit vreun semn ascuns... „Dar sînt tot acolo... Nu cred să le fi aruncat Matías."

Soţia lui *Plinio*, trezită de zvîrcoleala acestuia, îi spuse cu voce somnoroasă :

— Dormi, Manuel, că şi mîine e zi, că şi mîine ai să te poţi bucura de mortul ăla al tău pe care-l iubeşti atîta.

Plinio se răsuci pe jumătate şi nu-i răspunse.

Femeia continuă să vorbească de una singură.

— Cînd are de rezolvat vreo crimă, e ca argintul viu. Iar dacă n-are, nu-l poţi suporta de ursuz ce e.

— Hai, lasă-mă. Mai bine te-ai duce în cartierul dinspre nord.

— Ce zici ?

— Nimic... Vorbeam cu mine însumi.

„...Cîte zile or fi trecut de cînd a fost adus ? continua să se gîndească *Plinio*. Îmbălsămarea face imposibilă orice concluzie definitivă. Nici doctorul nu părea prea sigur pe el. Şi e firesc, într-un caz încurcat ca ăsta. Data cea mai preţioasă a furnizat-o Matías, spunînd că firida era «destul de proaspăt

astupată»... E un lucru mare pentru unul atît de sărac cu duhul ca el... La dracu ! Eu, care, la viaţa mea, am rezolvat atîtea cazuri mai grele, să ajung acuma să mă poticnesc de-un fleac !"

Se trezi brusc din somn înainte de-a se fi crăpat de ziuă. Sări jos din pat fără să fi avut timp să-şi vină în fire. Ieşi în chiloţi în curte, scoase din fîntînă o găleată cu apă şi începu să şi-o arunce pe faţă. Auzind zgomot, femeia se trezi şi ieşi afară în cămaşă de noapte.

— Să nu cumva pleci fără să te razi şi să te speli cu săpun, că azi o să ai toată ziua de-a face cu oameni cu cravată la gît.

— Asta-i doar ca să mă trezesc, femeie.

Intrară înăuntru, apoi ieşi după puţin timp ras, cu uniforma albastră bine călcată şi ţigara în gură. În vreme ce privea smochinul, femeia îi scoase un pahar de Chinchón. Îl bău pe nerăsuflate şi plecă să-şi ia micul dejun la patiseria coanei Rocío.

În apropierea străzii Pieţei îl întîlni pe Murrio, strigătorul public, cu ochii lipiţi de somn şi toba atîrnîndu-i pe umăr îngrozitor de strîmb.

— De cîte ori ai făcut strigarea ? îl întrebă *Plinio* în loc de bună ziua.

— Păi, de zece sau de douăzeci de ori.

— Zece sau douăzeci ?

— Să zicem, cinşpe. Nu vă fie teamă, că la mort o să se adune poporul mai ceva ca la tîrgul din Albacete. Acum mă duc în piaţă să mai strig de cîteva ori.

— Bine.

— Pînă una alta, don Manuel, îmi daţi şi mie o ţigară ? Tare am poftă de fumat şi la debit n-a deschis încă.

Plinio îi întinse o ţigară din pachetul de „Celtas". Crainicul o aprinse îndată şi începu să tragă din ea cu atîta nesaţ, de parcă din acea „Celtas" ar fi ţîşnit apă vie. Înainte de-a porni din nou la drum, mai trase cîteva fumuri atît de adînci, încît *Plinio*, înduioşat, îi băgă în buzunar încă o ţigară şi, bătîndu-l cu palma pe spate, îl expedie zicîndu-i :

— Hai, Murrio, trezeşte-te şi du-te, că azi ai multă treabă.

Murrio îşi continuă drumul cu ţigara în gură. Nu ajunse bine la colţul străzii că începu să bată toba cu furie ca să-şi arate talentul.

Plinio se opri în loc să asculte anunțul pe care Murrio îl striga în gura mare, cu glas psalmodiat :

— Se aduce la cunoștința publicului în general că în capela cimitirului catolic din acest oraș se află expus cadavrul unui necunoscut. Deoarece este necesară identificarea acestuia, toți cei ce doresc sînt rugați a se prezenta la capelă pentru a ajuta cu informațiile lor autoritățile judecătorești.

Cînd *Plinio* intră în patiseria coanei Rocío, înăuntru nu se mai afla nici un alt client. Cu mînuțele ei albe, foarte frumos pieptănată și cu buzele bine fardate, coana Rocío se ocupa cu aranjarea covrigilor pe tejgheaua de marmură.

— Manuel, sufletelule, intră și mănîncă repede, că închid imediat. Alerg să văd și eu mortul acela atît de prețios, pe care l-ați expus ca într-o vitrină... Hai să mă duc și eu ! mi-am zis. Poate că domnu judecător sau mai știu eu cine îl ia de-aci și atunci, săraca de mine, n-o să mai pot vedea alți morți în afară de cei ai familiei... Asta e, Manuel, ți-o spune Rocío, una ca asta nu s-a mai pomenit. Cînd s-a mai pomenit ca tot tîrgul să fie chemat să vadă o mortăciune ? Sînteți cu toții o adunătură de suflete pierdute.

— Hai, hai, pune-mi cafeaua și taci. Ce știi tu ? !...

— Bineînțeles că știu. Și încă destule... Și dacă vrei să-ți spun adevărul, m-ai dezamăgit. De cînd ai tu nevoie să-ți spună alții cine-i mortul ? Oare n-ai tu talent nici cît Cardona, ca să ghicești singur totul, fără ajutorul gloatei ? Așa zic și eu ! Să ți se spună cine-i mortul, cine l-a omorît, cine l-a adus aici și unde sînt ascunși asasinii... și să reușești ceea ce nu reușești de două zile.

Intrară două femeiuști care vorbeau tot despre mort, așa încît coana Rocío puse punct pălăvrăgelii și luă un aer serios.

Adevărul este că lui *Plinio,* în ciuda faptului că era obișnuit cu glumele coanei Rocío, care-l iubea foarte mult, de data asta îi cam sărise țandăra.

Patiseria se umplea de lume, iar don Lotario nu mai venea. Veni în schimb Calixto, sculptorul, cu ochii lipiți de somn. Se afla în oraș în vacanță, împreună cu fotograful Albaladejo. Își făcu apariția cu obișnuitul lui zîmbet angelic. Avea un cap mare, părul lung, iar la gît o cravată-șiret făcută dintr-o panglică neagră, foarte îngustă.

— Mi-a spus Albaladejo, i se adresă sculptorul lui *Plinio* fără să salute, că veți face niște fotografii mortului. M-am gîndit că n-ar fi rău să-i fac și masca. Ce zici, Manuel ?

— Din partea mea, poți s-o faci. Presupun că nici doctorul nu va avea nimic împotrivă.

— Nu, am și vorbit cu el.

— Atunci, e în regulă. Fă-i-o.

— În acest caz, plec chiar acum să fac pregătirile.

— Foarte bine.

Ieși fără să privească în jur, preocupat de ideea lui.

Albaladejo, cu aparatele atîrnate pe umăr, ceru o cafea și o gogoașă. Abia apucă să deschidă gura, că mașina lui don Lotario se opri în fața ușii. Era radios.

— Bună ziua. Știi ce-am luat cu mine, Manuel ? Un bloc-notes !

— Pentru ce ?

— Ca să-mi notez interesantele comentarii pe care le vor face cei ce vor veni să vadă mortul, și-l privi pe *Plinio* cu aerul unui corb dotat cu darul rîsului.

— Mi se pare că faci foarte bine.

Coana Rocío ar fi avut chef să se amestece și ea în vorbă, dar era atît de mare cererea de gogoși, încît nu mai prididea.

Cînd fotograful își termină gustarea, puseră banii pe tejgheaua de marmură murdară de grăsime și ieșiră.

— Adio, isteților... ! Mai bine-ar fi să-l înviați pe mort ca să vă spună el singur cine e, le strigă din urmă coana Rocío.

Plinio se întoarse din ușă și-i făcu discret un anumit gest cu degetele mîinii. Ea fu cuprinsă de un hohot de rîs atît de puternic încît îi dădură lacrimile.

În drum spre cimitir întîlniră o mulțime de oameni care se sculaseră cu noaptea-n cap pentru a răspunde anunțului crainicului.

— Nu știu, Manuel, dacă de pe urma acestui pelerinaj va ieși ceva, dar, oricum, o să fie mai distractiv chiar decît la o nuntă.

La cimitir așteptau deja cîțiva curioși. Matías nu voise să deschidă ușa capelei înainte de sosirea autorităților. Oamenii își întoarseră privirile spre șef.

— Deschide, Matís, şi să nu intre nimeni pînă nu terminăm de fotografiat.

Bălărie, străbătînd cimitirul de-a curmezişul, venea însoţit de doi gardieni.

Plinio aşteptă să se apropie :

— Pe măsură ce sosesc, să se aşeze la coadă în faţa capelei.

— Bine, şefule.

— „Ăsta nu dă greş...", „Ăsta rezolvă totul..." „E deştept foc..." „Dac-ar fi avut ceva bani, ajungea departe..." comentau curioşii auzind ordinele lui *Plinio.*

Manuel şi don Lotario intrară înăuntru împreună cu Albaladejo. Paznicul cimitirului deschise larg ferestrele capelei şi marea încăpere fu inundată de lumină.

Fotograful privea cu ochi şireţi corpul care zăcea pe masa de marmură. La un moment dat păru că Albaladejo ar fi vrut să spună ceva, rămase totuşi tăcut şi, fără să mai piardă vremea, începu să-şi pregătească aparatele.

— Fă-i cîteva din faţă şi alte cîteva din profil, dar de la distanţe diferite... şi ai grijă, opera ta o să apară în toate ziarele din Spania.

— E-n regulă, şefule.

Fotograful începu să facă diferite clişee, scăpărîndu-şi blitul, mişcîndu-se mult şi lăsîndu-se în repetate rînduri în genunchi.

Într-un colţ al încăperii se aflau scîndurile ambalajului. *Plinio* le privea cu insistenţă.

Bătu cineva în uşă. Don Lotario deschise. Era *Faraonul,* însoţit de fiică şi nevastă, care fură întîmpinate cu mare cinste.

Priviră cîtva timp mortul ; mama închizînd uşor ochii, fiica, dimpotrivă, cu ei larg deschişi.

— Ei ? le interpelă *Faraonul.*

— Nu-l cunosc, spuse femeia.

— Dar tu, Fuensanta ?

Fata dădu din cap fără să spună nimic.

— În cazul ăsta aţi făcut drumul de pomană.

— Nu-i nimic. O să facem o plimbare prin cimitir.

— Cum doriţi. Duceţi-vă cu Dumnezeu.

Femeile ieşiră fără să salute.

— Cred c-am făcut fotografii cît pentru o expoziţie.

— Foarte bine. Fugi și developează-le. Și, cum termeni, le duci la judecătorie.

— Am înțeles. La revedere.

Fotograful plecă sprijinindu-și aparatele de șold ca să nu-l incomodeze la mers.

În lumina soarelui, mortul îi părea lui *Plinio* și mai misterios decît i se păruse în întunericul din noaptea trecută. Îi dădea senzația de inaccesibil și ermetic. Niciodată nu mai simțise ca acum, cu atîta intensitate, sentimentul de indiferență și închistare pe care ți-l inspiră un cadavru.

— Hai, Matías, deschide. Să intre lumea.

Formînd un rînd foarte ordonat, oamenii începură să intre. Dădeau încet ocol mesei de marmură, apoi ieșeau pe aceeași ușă.

Don Lotario, cu blocnotesul în mînă, pîndea declarațiile.

Plinio continua să stea lîngă scîndurile coșciugului și-i privea cum defilau tîrîndu-și mai toți picioarele. Cea mai mare parte erau femei. Treceau prin fața cadavrului și-și făceau cruce. Veniseră și copii și cîțiva bătrîni.

— Seamănă cu alde Migas, spuse o femeiușcă cu basma neagră pe cap, după ce se apropie mult de fața mortului.

— Dar care dintre Migas a trăit pînă la o asemenea vîrstă? întrebă cea din urma ei, o femeie grasă și revărsată.

— Drăguțo, eu nu știu dacă vreun Migas mai e în viață sau nu, dar de amintit, mi-i amintesc foarte bine. Cu toții aveau nasul mare și fața alungită ca a creștinului ăstuia, Dumnezeu să-l aibă în pază!

— Ba mie nu-mi amintește de-ai lui Migas, ci de-alde Rodrigones, ăia cu fălcile căzute și cu procesul cu Elia pentru locul de casă, care-au plecat în America după ce-au venit la putere Naționalii.

— Ăsta are o mutră mai de domn decît ai lui Rodrigones. Ăia erau cu toții niște stîrpituri... Unu dintre ei avea chiar un umăr mai jos, de parcă stătea tot timpul să cadă. Nu-ți amintești?

— Hai, hai, adevărul adevărat este că nu-l cunoaștem. Dacă vorbim despre mort după aerul pe care-l are, înseamnă să ne răcim gura de pomană. Iar domnul *Plinio*, spuse privindu-l pe polițist, vrea o recunoaștere sigură a *endividului*, nu-i așa?

Plinio zîmbi în semn de aprobare, iar cele două femei, cu palavrele lor despre Rodrigones și Migas, duși de pe această lume, cum spuneau ele, plecară.

După cîtva timp de perindare continuă, un gardian pe nume Anastasio, faimos pentru fanfaronada lui, cu pălăria trasă pe ochi și gura ca o felie de pepene, îmbrăcat în uniformă de pluș și garnituri de un roșu aprins, semn al autorității sale, ieși din coadă cînd ajunse în dreptul lui *Plinio* și i se adresă pe un ton confidențial :

— Eu știu cine-i defunctul.

— Precis ?

— Cum vă văd și mă vedeți.

— Cine-i ?

— Un străin care-a fost la noi în oraș cu ocazia ultimului tîrg. L-am văzut de multe ori plimbîndu-se singur, privind curios în toate părțile, bînd adesea vin. Nu vorbea cu nimeni. Era înalt și avea înfățișarea acestuia. Foarte serios și bine îmbrăcat.

— Unde locuia ?

— Asta nu știu. Întotdeauna îl întîlneam pe stradă, mergînd agale și singur.

— Și mai înainte nu-l văzuseși niciodată ?

— Nu, niciodată, dar cum în timpul tîrgului trecut am ars gazul de pomană toată săptămîna, l-am văzut de multe ori și, cum am memorie bună, figura lui mi s-a întipărit în minte. Cum am intrat și am dat cu ochii de mort, mi-am și reamintit de el.

Plinio îl concedie bătîndu-l cu palma pe spate, iar Anastasio plecă mîndru peste măsură.

— Notez totul, Manuel, spuse Don Lotario făcînd cu ochiul.

— Procedezi foarte bine.

Oamenii continuau să se scurgă prin marea încăpere. *Plinio* ieșea afară din cînd în cînd ca să mai respire aer curat.

Aleile cimitirului erau pline de oameni care continuau să sosească. O întîmplare atît de neobișnuită le stîrnise curiozitatea.

O dată, cînd ieși să mai ia puțin aer, *Plinio* auzi că înăuntru plînge cineva. Se ridică și, printre capetele celor ce intrau, văzu un băiat îngenuncheat la picioarele mortului. Plîngea cu sughițuri și spunea :

— Oh, tată ! Tăicuțul meu drag ! De-atîta timp te aștept și-acum, uite ! Vai de sufletul meu !

Doi bărbați se opinteau să-l ridice de jos.

— Haide, băiete, ce mai e și asta ? Nici vorbă să fie taică-tu.

— Ba este, ba este ! strigă băiatul, nelăsîndu-se ridicat.

În cele din urmă îl scoaseră din capelă aproape în ghionturi și-l așezară afară pe un scaun.

Băiatul, cu cămașa desfăcută la piept de atîta durere, plîngea ținîndu-și pumnii la ochi și arătîndu-și dinții mari și galbeni.

— Nu trebuie să luați în seamă plînsetele băiatului, spuse o femeie foarte înaltă privindu-l pe *Plinio*.

Unul dintre bărbații care asistaseră la scenă îi puse o țigară în gură și i-o aprinse cu bricheta ; atunci, ca prin farmec, „băiețașul" încetă să mai plîngă. Rămase cu privirea pierdută undeva, trăgînd din țigară. Sărmanul, era îmbrăcat și încălțat ca vai de lume și părea că în toată viața lui nu se spălase nici măcar o dată. Pentru că avea pantalonii descheiați, cîteva femei începură să rîdă făcînd glume despre „colivia deschisă..." El însă continua să plutească printre norii de fum ai țigării. *Plinio* se apropie de el, îi băgă în buzunar cîteva „Celtas" din cele pe care le folosea la serviciu, și-l împinse ușor pe aleea care ducea spre ieșirea din cimitir. Se îndepărtă cu pași nesiguri, fredonînd, cu ochii țintă la țigară.

Cineva spuse din nou că mortul avea ceva din înfățișarea celor din familia Migas, iar mulți alții că figura aceea „le spunea ceva".

Spre prînz, dintre toate declarațiile spontane, singura care părea să-l pună pe gînduri pe *Plinio* fu cea a lui Anastasio, gardianul. Ordonă deci caporalului Bălărie să-i convoace telefonic pe toți patronii pensiunilor, circiumilor și hanurilor din oraș și din împrejurimi să vină să vadă mortul.

Sculptorul Calixto sosi pe bicicletă aducînd cu sine, într-o cutie de carton amarată „la sabord", toate cele trebuincioase pentru a face masca.

— Am sosit, șefule.

— Va trebui să mai aștepți puțin ca să vedem dacă se lămurește ceva... Presupun că la ora mesei vor pleca toți, așa că vei putea lucra în liniște.

— Dacă așa trebuie, am să aștept.

Își sprijini bicicleta de perete și începu să se învîrtească de colo-colo, contemplînd priveliștea.

Scoasără afară o fată leșinată. O așezară pe un scaun și-i umeziră tîmplele cu o batistă. Era grozav de palidă și de transpirată. În cele din urmă deschise ochii și întrebă ce i se întîmplase. Își reveni și plecă mergînd încet, la brațul altor două fete.

...Spre ora unu, vizitatorii se rărirră. *Plinio* îi dădu voie sculptorului să-și înceapă treaba. Don Lotario ieși afară cu blocnotesul său plin de însemnări și i le arătă șefului. După puțin timp, ieși și *Faraonul*.

— Drace, ce încurcătură !

— Ce s-a întîmplat, Antonio ?

— Păi nu știu ce să fac. Să rămîn aici și să mă uit la Calixto cum face masca, sau să mergem să bem o bere rece.

— Hotărăște-te. Don Lotario și cu mine sîntem pentru bere.

— Atunci, bere.

Se urcară în „șase sute" și se îndreptară spre oraș.

— Eu aș zice să mergem la celălalt cazino, la „Tomelloso", că la ora asta nu cred să fie lume și putem să stăm liniștiți, sugeră Antonio.

— Da. E cel mai bine.

— Cum singurul lucru pe care îl văd de ieri după-amiază încoace e doar mortul ăsta, nu mai am în fața ochilor nimic altceva decît figura lui...

Salonul „Cazinoului Tomelloso" era gol, așa cum speraseră. Pascual, chelnerul, singura suflare omenească prezentă, dormita într-un fotoliu. Lumina fină, filtrată prin vitraliul luminatorului, capodopera lui Luis, cel cu „Iadul", din anii săi de glorie, crea o atmosferă suavă, delicată, de iarnă însorită.

Cei trei bărbați se așezară sub oglinda din stînga și, cum Pascual nu se deșteptase la zgomotul pe care îl făcuseră intrînd, se gîndiră să bată din palme toți dintr-o dată, poate că reușeau să alunge toropeala în care zăcea chelnerul.

Acesta, auzind bătăi din palme dese și puternice, sări ca un mînz, își frecă ochii cu mîinile și de îndată ce-și dădu seama din ce parte a salonului veneau zgomotul și rîsetele, își aruncă șervetul pe umăr, puse tava sub braț ca pe un pachet și se îndreptă spre ei.

— Hai, băiete, îi spuse *Faraonul,* sau poate ai făcut-o lată azi-noapte ?

— Aş ! N-am dormit din cauza copilului. A plîns pînă-n zori. A venit tîrziu pe lume, dar de cînd a venit face mai multă gălăgie decît o fanfară.

Pascual aduse cănile cu bere şi crevete la grătar, cărora cei trei bărbaţi li se consacrară cu deosebită plăcere. *Plinio* scoase apoi tutunul, singurul care avea tutun, ca de obicei, şi începură cu toţii să-şi răsucească ţigările. Uşa turnantă se învîrti şi Alcañices îşi făcu apariţia foarte grăbit.

Zărindu-i aşezaţi la masa de sub oglindă, faţa i se lumină.

— Ce bine că vă găsesc aici, spuse în loc de bună ziua.

— Dar ce s-a întîmplat ? îl întrebă *Plinio.*

— Nimic, domnule, doar o mică afacere.

— Stai jos, afaceristule, îi spuse *Faraonul.*

Alcañices era un meseriaş foarte întreprinzător.

— Ai venit să te finanţăm ? îl întrebă *Plinio.*

— Nu-i vorba de aşa ceva. Am venit să-ţi cer o favoare, şefule.

— Despre ce-i vorba ?

— E o treabă simplă, dar care ne poate duce la anumite descoperiri... Păi, să vedeţi, l-am văzut pe artistul Calixto făcîndu-i masca mortului şi mi-am zis că dumneavoastră i-aţi dat voie. Şi atunci i-am spus să-mi dea şi mie o copie, iar el a zis că nu are nimic împotrivă. Ştiţi pentru ce-mi trebuie ?

— Nu. Pentru ce ?

— Ca să fac măşti pentru carnaval. E simplu.

— Măşti pentru carnaval ?

— Întocmai.

Plinio îşi trecu mîna peste ceafă ca şi cum ar fi căutat o explicaţie, dar *Faraonul* i-o luă înainte :

— Ascultă, ţi-ai ieşit din minţi ? Abia sîntem în iunie. Pînă la carnaval mai e o grămadă de timp.

— N-are importanţă.

— Ba are, pentru că pînă la carnaval toată lumea o să uite de mortul ăsta anonim, cum îi zici tu.

— Ce are a face una cu alta ? Oamenilor le-a făcut o impresie puternică mortul ăsta, înţelegeţi ?... Nu-i de mirare că o să vină să-l vadă jumătate din oraş... Şi amintirea unui lucru de acest fel face întotdeauna plăcere. Şi, în afară de asta, cum măştile celelalte sînt destul de scumpe, lumea o s-o cum-

pere pe asta... iar dacă omul o va folosi sau nu, asta-i altă mîncare de peşte.

— Tu crezi deci că, dacă la mijlocul lui iunie, ai să pui în vînzare nişte măşti, lumea o să ţi le smulgă din mînă şi o să se bată pe ele? întrebă *Faraonul* încercînd să fie viclean.

— Or să se vîndă ca pîinea caldă, domnule. Eu cunosc imaginaţia macabră a oamenilor.

— Treaba ta, dar nu văd să ai cine ştie ce succes.

— Şefule, spune-mi doar dacă-mi dai sau nu voie.

— Eu îţi dau; ideea nu-i rea. Dar gîndeşte-te bine.

— M-am gîndit. Mă duc.

— Stai, omule, ia şi tu un pahar.

— Vă mulţumesc. Cu bine!

Şi ieşi în goană.

— Du-te cu Dumnezeu! Aleargă de parcă le-ar şi avea în hornul casei.

— În hornul casei? întrebă *Plinio*.

— Vorba vine!

— Sărmanul, parc-ar fi o turbină. O moarte misterioasă scoate întotdeauna lumea din minţi.

Odată terminată berea şi divagaţiile despre comerţul cu măştile pe care şi-l propusese afaceristul Alcañices, hotărîră să se ducă la masă.

Faraonul plecă de la bodegă pe jos, iar don Lotario îl luă pe *Plinio* cu maşina. Cînd ajunseră în faţa porţii acestuia din urmă, avu loc un schimb de cuvinte care merită să fie amintit.

— Manuel, mi se pare că ai o atitudine foarte ciudată.

— Ciudată?

— Da. Iei cazul în glumă. Nu-l tratezi cu toată seriozitatea, doar dacă nu cumva vrei să mă duci.

— Să te duc? Iar că-l iau în glumă, nici vorbă de aşa ceva. Pur şi simplu nu ştiu de unde să-l apuc. N-am nici un indiciu. Stau şi adulmec. Poate că de pe undeva o să-mi vină vreun miros de care să mă pot folosi... Cred că procedăm aşa cum trebuie, dar pînă acum n-am avut noroc... Dacă pînă acum n-am făcut mare lucru, e deoarece cazul ăsta are ceva ciudat, ceva în afara logicii.

— În sfîrşit, fie cum zici tu.

— Adevărul e, don Lotario, că mă aflu în pom, cum ai spune dumneata.

— Adevărul e că nici mortul nu te prea interesează.

— Mă interesează și nu prea. Nu-l înțeleg, asta e.

Veterinarul făcu un gest vag.

Șeful deschise ușa mașinii zîmbind cu un aer înțelegător și spuse în chip de rămas bun :

— Bine, ne vedem după masă la San Fernando, la cafea.

La Cazinoul San Fernando, la ora cafelei, *Faraonul* era personajul zilei. Mica adunare obișnuită, mult lărgită în acea după-amiază, era o adevărată sărbătoare. Toți glumeau pe seama *Faraonului* în legătură cu „mortul pe care i-l trimiseră cei trei Crai de la Răsărit", că „subînchiriase firida", că „mortul venise să-i aducă ultima înștiințare", sau „ce mai mortulet primise cadou", că din „achizitor de vinuri" se transformase în „achizitor de morți", că „nu există mort pe lume care să dureze o sută de ani", că „dacă-i datora ceva", că „ia, uite, ce mai mesaj primise" și multe altele.

La rîndul său, Antonio povestea cu mult calm, printre sorbiturile de cafea, întîmplările la care luase parte în acea zi. Despre băiatul care spunea că mortul e tatăl lui, despre Alcañices, despre măști...

Omul era în vervă și-și punea mari speranțe în zilele care mai rămîneau pînă la rezolvarea, într-un fel sau altul, a problemei mortului.

— Adevărul este că n-o să mai avem o sărbătoare ca asta multă vreme de-acum înainte ! Ce nebunie !

Astfel vorbeau cînd sosi Albaladejo cu copiile fotografiilor pe care le trimiseseră la „Lanza", ziarul local. Le arătă mai întîi *Faraonului*, apoi ceilalți cerură și ei să le vadă.

Albaladejo, alarmat de întorsătura pe care ar fi putut s-o ia afacerea pe care o pusese la cale, spuse :

— Încetișor, domnilor. Vi-o arăt doar pe asta. Celelalte, trei *duros* cea din față și doi cea din profil.

Auzind că fotografiile costă, cererile fură retrase și se făcu cîteva comentarii defensive : „Vrea să facă afaceri cu răcitura, blestematul ăsta de fotograf".

— Fiecare cu treburile lui, zgîrie-brînză, îi replică fotograful celui care făcuse comentariul.

Dar, departe de a se speria, acesta se sui pe un scaun și începu să strige cu o putere nebănuită :

— Fotografii de-ale mortului ! Cine dorește ? Trei *duros* cele din față, doi cele din profil.

— Uite, mie dă-mi cîte una din fiecare, spuse *Faraonul* întinzîndu-i fotografului cinci *duros*.

— Două pentru don Antonio. Cine mai dorește ?

Încet-încet și cu destulă greutate, cumpărătorii începură să se arate. Unii dintre ei stăteau nehotărîți zornăindu-și banii în buzunar și făcîndu-și încruntați calcule. Alții păreau definitiv resemnați și-și plecau privirile neinteresați de ofertă. Cei mai vicleni dintre ei încercau să le vadă însă, pe gratis, peste umărul celui mai apropiat cumpărător.

Cînd vînzarea era în toi, sosiră *Plinio* și don Lotario.

Faraonul, în culmea veseliei datorită acelei atmosfere, ceruse o sticlă de coniac Peinado pentru toți prietenii săi. Se ridică încet, așa cum stătea bine demnității sale și, îndreptîndu-se spre șef și însoțitorul acestuia, îi arătă fotografiile :

— Efigiile... Iată efigiile.

Plinio își puse ochelarii și le privi cu atenție.

— A ieșit foarte bine, nu-i așa ?

— În orice caz, n-a ieșit mișcat, spuse unul mai hîtru dintre cei prezenți.

Odată cu sosirea șefului și a lui don Lotario, bursa de fotografii se învioră și se făcură cereri pentru toate pozițiile.

Părea că Albaladejo venise căptușit cu fotografii, căci le scotea de prin toate buzunarele și de prin toate cutele hainelor.

— Cu zece și cu cinsprezece !

Plinio și don Lotario se așezară jos ca să ia parte la petrecerea oferită de *Faraon*, care era atît de mulțumit, de parcă în loc de un mort de contrabandă i-ar fi picat lozul cel mare. Cerură cafea și țigări și-și turnară coniac din sticla care trecea pe rînd de la unul la altul.

— Ce-am avut la mine am terminat ! spuse Albaladejo înveselit și el. Mă duc să plătesc la laborator și să mai fac ceva copii.

— Ascultă, maestre, îi strigă *Faraonul* lui Albaladejo, fă-ne și nouă o fotografie — șefului, lui don Lotario și mie — în amintirea acestei zile.

— Bună ideie ! spuse băiatul pregătindu-și aparatul și blitzul.

Faraonul, care se afla între cele două persoane oficiale, luă în fiecare mînă cîte o fotografie de-a mortului, ținînd-o în așa fel încît să se vadă cît mai bine, și adăugă rîzînd :

— Dă-i drumu, băiete, că sîntem cu toții.

Blitzul scînteie, cei trei se împrăștiară și mulți începură să rîdă.

Lui *Plinio* nu i se părea că-i rău ca lumea din cazino să se uite de zeci de ori la fotografiile mortului. Să vedem ce-o să iasă și din asta.

Deodată, atenția celor din colțul din stînga al salonului se fixă asupra lui Aurelio Carnicero, un bărbat afectat și de statură înaltă care, cu ochelarii pe nas și cele două fotografii în mînă, spunea ceva pe un ton foarte hotărît și convingător :

— Da, domnule ! Sînt absolut sigur. Pare să aibă cu patruzeci de ani mai mult, dar el e. Parcă-l văd.

Își ridică privirea pe deasupra ochelarilor, se uită spre șef, care se afla la vreo șase sau opt metri depărtare, apoi se îndreptă spre el cu pași siguri, continuînd să vorbească pe obișnuitul lui ton oratoric :

— Dar, Manuel ! Cum de nu l-ai recunoscut ? Doar e de vîrsta ta. E drept că tu l-ai văzut de puține ori. Eu însă, deși eram încă un copil, nu l-am uitat.

Se opri la vreo doi metri în fața șefului, cu brațele deschise într-un gest foarte teatral, conștient de interesul pe care-l stîrneau cuvintele și atitudinea lui.

Plinio, cu țigara în colțul gurii și un ochi micșorat din cauza fumului, îl privea fără să arate vreun interes deosebit pentru cele auzite.

— Eu, continuă Carnicero, am să mă duc după-amiază să-l văd la față pe răposat, deși fotografia îmi este prea de-ajuns... Nici dumneata, don Lotario, nu ți-l amintești ? întrebă el arătînd acuzator spre veterinar.

Acesta, făcîndu-se și mai mic decît îi era felul, dădu timid din cap în semn că nu.

După ce Aurelio Carnicero își arătă decepția dintr-un gest larg, înaintă cîțiva pași, și, oprindu-se în fața *Faraonului,* îl întrebă pe ton de inchizitor :

— Nici tu, Antonio, nu l-ai recunoscut ?

Faraonul, pregătit pentru o astfel de întrebare, abordă un aer și mai strengăresc ca de obicei și-i răspunse :

— Crezi oare, Aurelio, că dacă l-aș fi recunoscut am mai fi făcut atîta tărăboi ? Nu fi caraghios, omul lui Dumnezeu !

Cum tonul faraonic făcea praf toată emfaza celui care întrebase, ca și așteptarea celor prezenți, Aurelio slăbănogul își scurtă propria tiradă și îngînă puțin rușinat :

— Acesta este, ca s-o știți cu toții, don Ignacio de la Cámara Martínez, stăpînul de la Miralagos... el e, fără doar și poate... Vreau să zic, era...

Și, după ce spuse toate acestea, rămase nemișcat la locul său, cu aerul celui de partea căruia se află dreptatea, cu o mînă sprijinită în șold, iar cu cealaltă, în care ținea cele două fotografii ale mortului, ridicată în dreptul frunții, de parcă ar fi jucat cărți cu ele.

Cei mai mulți dintre cei prezenți rămaseră nedumeriți ascultîndu-l. Păreau că nu-și amintesc, sau că nici măcar nu ar fi cunoscut vreodată faimosul personaj.

— Da, domnule, așa e, îi întărîtă Aurelio. Apoi, adresîndu-se lui don Gerardo, cel mai bătrîn dintre ei :

— Uită-te bine, don Gerardo. Uită-te bine, că doar dumneata ai avut atîta de-a face cu familia lui.

Don Gerardo privi fotografiile cu o figură sceptică, apoi spuse :

— Eu... și noi toți, nu l-am mai văzut pe Ignacio de vreo patruzeci de ani, dacă nu mă înșel. De pe vremea cînd trebuie să fi avut vreo douăzeci și cinci... Nu-i ușor să ți-l amintești privind fotografia unui mort care poate să aibă șaizeci de ani.

— Fruntea asta, nasul ăsta în sus, gura asta mare sînt ale lui don Ignacio de la Cámara Martínez... Știi doar că am memorie foarte bună.

— Eu nu zic că n-ai, adăugă don Gerardo, farmacistul, numai că eu nu-l recunosc.

Aurelio stătea cu fotografiile ridicate în sus, căutînd să mai atace pe careva după cele spuse de farmacist. Se întoarse spre *Plinio :*

— Tu, Manuel, ce spui ?

— Spun la fel cu don Gerardo. Posibil să fie el, dar eu nu-mi amintesc absolut deloc figura lui don Ignacio... Ultima oară cînd l-am văzut a fost în ziua cînd soția lui a avut accidentul, prin '30, sau cam așa ceva, și amintirea chipului său îmi este foarte îndepărtată.

— În afară de asta, zise *Faraonul*, familia de la Cámara are un cavou foarte bun la Argamasilla, așa că nu văd de ce ar fi pus cadavrul în firida unui sărman achizitor de vinuri.

— Asta-i altă mîncare de pește. Și e treaba judecătorului și a poliției, în care nu mă amestec. Asta-i treaba lui Manuel și a domnului judecător. Acum nu facem decît să identificăm victima. Sau poate că nici nu e vorba de-o victimă. Înțelegeți ce vreau să spun ?... Eu rămîn la părerea mea. Dacă probele o vor dovedi... Nimic mai simplu decît să se caute cîteva fotografii de-ale lui don Ignacio, căci în oraș trebuie să existe multe, și să se facă astfel confruntarea.

La aceasta *Plinio* consimți.

Văzînd cei adunați la San Fernando că dezbaterea publică începuse să slăbească, trecură la felurite alte subiecte. Aurelio începu să povestească despre viața lui don Ignacio de la Cámara Martínez, povestire care promitea să devină interesantă. Intră însă caporalul Bălărie, așa că *Plinio* și don Lotario pierdură ocazia să audă istorisirea acestuia.

După ce-și salută scurt șeful, caporalul îi spuse :

— Vă așteaptă hangiii.

— Foarte bine. Să mergem într-acolo.

— Ne întoarcem la treabă, deci ? îl întrebă *Faraonul*, care ascultase schimbul de cuvinte dintre cei doi.

— Ne întoarcem, anunță *Plinio*, ridicîndu-se.

— Bine, domnilor, o să mai vedem. Iar ție, Aurelio, multe mulțumiri pentru pista pe care ne-ai pus.

— Pentru nimic, omule. De ceea ce am spus sînt absolut sigur. Mai stau cîteva clipe să se mai domolească puțin soarele și vin și eu într-acolo.

— Cum vrei.

La intrarea în cimitir se formaseră din nou grupuri de curioși. Pe alei, animație, du-te-vino. Timpul se încălzise mult și pe cîteva tarlale din apropiere începuse treieratul.

Imediat ce coborîseră din „șase sute", spre ei se îndreptă Enriquito, de la Hanul lui Marcelino.

— Au mai venit și alții ? îl întrebă *Plinio*.

— Da, încă vreo doi sau trei.

— Du-te și adu-i, Bălărie.

Toți cîți se aflau acolo îl priveau pe *Plinio* cu curiozitate. Cei săraci erau mîndri de faptul că *Plinio* era de-al lor, deși

și cei cu stare considerau că, într-un anumit fel, *Plinio* le aparținea lor. Manuel González, alias *Plinio*, „mintea numărul unu a orașului", cum obișnuia să spună Ángel García, era profet în orașul său. Toți îl iubeau și-l admirau, deși era puțin cam „scrîntit", iar în privința ideilor și a principiilor, își păstra sufletul în cutiuța lui și nu se lăsa tîrît de acele furtuni de vară repede trecătoare.

Hangiii se apropiau. *Plinio* se adresă grupului care se afla cel mai aproape :

— Ați văzut mortul ?

— Da, răspunse unul din ei.

— Vă spune ceva ?

Mai toți clătinară din cap. Unul din ei se aventură :

— E sigur că nu-i de pe-aici.

— Ceea ce se vede de la o poștă, e faptul că e un domn, remarcă unul dintre ei cu aer de om de afaceri.

— De ce ?

— Pentru că are pielea foarte netedă și nici urmă să-l fi ars soarele.

Sosi Bălărie împreună cu ceilalți birtași.

Plinio, plin de discreție, îi luă deoparte și le explică motivul pentru care-i chemase.

— Mi s-a spus că la tîrgul de anul trecut a fost pe-aici un străin înalt, aidoma la înfățișare cu mortul, care umbla de colo-colo și nu vorbea cu nimeni. Își amintește vreunul dintre voi să fi adăpostit un astfel de om ?

Cîțiva dintre ei dădură încet din cap, negativ. Enriquito rămase nemișcat.

— Gîndiți-vă bine.

— Tu ce spui, Enrique ?

— În casa mea a fost unu cu înfățișarea asta. Înalt și îmbrăcat într-un costum de vară, de culoare închisă.

— Mortul are vreo asemănare cu el ?

Făcu un gest nedefinit, apoi se explică :

— S-ar putea... dar atîta păr alb cît are ăsta mă pune în încurcătură. Acela își dădea părul dintr-o parte în alta a capului ca să-și mai ascundă chelia... Poate să fi fost vopsit.

— Ai stat de vorbă cu el ?

— Puțin. Era un om foarte tăcut. Uneori întreba despre cîte cineva care murise de mult sau care era deja bătrîn... Și mai întreba și despre unele locuri. Îmi amintesc că, într-o zi,

în timp ce privea spre partea unde-a fost schitul San Francisco, m-a întrebat cînd fusese părăsit şi de ce.

— Ţi-a spus dacă e sau nu din oraşul nostru ?

— Nu. Nici el nu mi-a spus şi nici eu nu l-am întrebat. Nu era un om cu care să legi uşor o discuţie. De altfel, nici eu nu prea am căutat să stau de vorbă cu el, că ştiţi şi dumneavoastră ce zor avem cînd e tîrg.

— Mai păstrezi caietul în care ai notat cum se numeşte ?

— Trebuie să fie trecut în caietul de intrări.

— Încearcă să-ţi aminteşti tot ce ştii şi caută-mă.

Enriquite rămase tăcut de parcă n-ar mai fi avut absolut nimic de spus, dar deodată, cînd te aşteptai mai puţin — era un tic de-al lui — începu să verse un şiroi de vorbe :

— ...Cîteva zile a fost cam bolnav şi-a venit să-l vadă don Saturnino.

— Interesant ceea ce-mi spui.

Tăcu din nou, cu ochii aţintiţi în pămînt. Toţi aşteptară să vadă dacă mai continuă. Şi cînd se părea că n-o să mai zică nimic, se dovedi contrariul :

— ...Cu cine vorbea el destul de des şi uneori chiar îl însoţea era don Andújar, ăla de cară bagajele.

— Şi asta-i interesant.

Din nou aşteptară să vadă dacă mai spune ceva, dar de data aceasta se dovedi că spusese tot ce avea de spus. Îşi scoase o ţigară, o aprinse şi luă un aer de parcă ar fi uitat de toată povestea.

— Vă mulţumesc mult tuturor pentru că aţi venit, li se adresă *Plinio* hangiilor. Şi apoi, lui Bălărie : Caută-mi-l pe Matías.

Lumea intra şi ieşea din capelă.

— Don Lotario, du-te şi ascultă ce mai spun. Eu mă duc cu Matías să văd pe unde au putut să bage blestemata aia de ladă.

— Bine, Manuel. Să-mi spui şi mie.

Matías se apropia bălăngănindu-şi braţele.

— Aveţi nevoie de mine ?

— Aveai vreo treabă ?

— Nu-i nici o grabă.

— Hai să mergem să facem o plimbare prin cimitir. Vreau să stăm puţin de vorbă.

Matías îl privi pe poliţist bănuitor.

— Cum doriți dumneavoastră.

— Așteaptă-ne aici, Antonio.

— Asta și vreau. Am să-i fac o scurtă vizită răposatului să văd dacă nu cumva și-a schimbat poziția în care l-am lăsat.

Intrară în cimitirul vechi. *Plinio* folosi acest prilej pentru a-și descheia surtucul uniformei albastre de iarnă, care acum îi ținea prea cald.

— De obicei la ce oră vă culcați, Matías ?

— La ce oră ne culcăm ?

— Asta te întreb și eu.

— Păi, cînd se termină programul la televizor. Pe la douăsprezece.

— Și încui porțile cimitirului ?

— Desigur, păi, cum altfel ?

— Le încui în fiecare noapte ?

— Întotdeauna. Înainte de-a mă duce la masă.

— Și băieții tăi nu obișnuiesc să plece noaptea de-acasă ?

— Sîmbăta merg la cinema... Sau în altă parte.

— Și cum descuie ?

— Au cheia casei și n-au de ce să intre în cimitir... Bine, acum pot să vă întreb și eu, șefule, pentru ce mă întrebați toate astea ? spuse el oprindu-se și trecîndu-și mîna peste obrajii nerași de o săptămînă.

— Atunci, cum crezi tu că au putut duce sicriul pînă la firida familiei *Faraonului ?* întrebă *Plinio* în loc de răspuns.

— Nu știu. Lacătele de la celelalte porți și lanțurile erau neatinse. Iar zidurile cimitirului sînt foarte înalte, peste ele nu se poate trece un asemenea sicrioi. Ar fi fost nevoie de o macara.

— Cele întîmplate sînt foarte grave pentru tine, Matías.

— Pentru un amărît de paznic ca mine ?

— Sigur, omule. Ce se poate crede despre un paznic de cimitir pe sub nasul căruia se transportă și se îngroapă morți fără ca el să aibă habar ?

— ...Creadă lumea orice, dar eu jur că nu știu nimica-nimicuța.

— Eu nu mă îndoiesc de tine, înțelege-mă. Ceea ce doresc este ca noi doi să ajungem la o concluzie, îi spuse *Plinio* ca să-l liniștească.

— Da, da, numai că eu n-am ajuns la nici o concluzie în astea două zile de cînd îmi tot storc creierii.

— Hai să dăm o raită prin cimitir. Să mergem.

Şi porniră tăcuţi de-a lungul acelei grădini întunecate.

Aproape în toate zidurile se aflau galerii cu firide, iar în cimitirul vechi, zidurile erau înalte şi văruite, greu de sărit.

— Asta, zise Matías oprindu-se în faţa unui zid nevăruit, e partea cea nouă, cea asupra căreia, după atîtea încurcături, şi-a dat consimţămîntul şi primăria... Vă amintiţi doar...

— Da...

Zidul era făcut din vălătuci, după cum era obiceiul pe acolo, şi părea încă umed.

— Cînd au terminat de făcut zidul ?

— Cînd ?

— Da, cînd ?

— Drace ! Dar ce vă veni în minte ! Păi de terminat, terminat să fie ceva mai mult de-o lună, dar... Veniţi încoace.

Şi, fără să-şi termine fraza, porni înainte cu toată iuţeala. *Plinio* îl urma cu greu printre morminte, dintre care unele erau deschise, cu marginile pline de ciulini şi scînduri de sicrie vechi. „Ai să vezi că asta o să mă bage în groapă şi pe mine", îşi spunea în sinea lui, în timp ce mergea împiedicîndu-se la tot pasul.

În cele din urmă, groparul se opri, destul de obosit, în faţa unei părţi a zidului din care încă mai mustea apa.

— Eu zic că... zicea, şi într-adevăr zicea, deşi cu respiraţia tăiată, că bucata asta, după cum se vede, au astupat-o destul de tîrziu... Să tot fie de-atunci, ştiu eu, cam vreo săptămînă, Cred că din cauză că meşterul s-a îmbolnăvit... sau din lipsă de piatră, de materiale, sau mai ştiu eu de ce.

— Ce meşter a făcut zidul ?

— Asensio *cel Nou*.

— Bineînţeles că...

— Că ce ?

— Că de aici pînă la firida *Faraonului* e cale lungă ca să mergi cu sicriul în spinare... şi că există multe firide şi morminte goale mai la îndemînă în care să pui mortul, în loc să baţi atîta drum.

— Asta cam aşa e, consimţi Matías, respirînd normal. Cum în oraşul nostru oamenii-şi cumpără firida mai înainte de a-şi cumpăra zestrea, firide goale sînt berechet... Şi încă gata zi-

dite. Se bagă înăuntru balotul, se zidește din nou și nimeni nu află nimic... Acum, să mă iertați că îndrăznesc să gîndesc și eu cu mintea mea, e clar ca bună ziua că de la bun început au venit cu gîndul la firida *Faraonului*.

Plinio privi și iar privi acea parte din zid și, fără să spună nimic, scoase pachetul de „Celtas".

— Ce, șefule, nu sînteți convins că-i așa ?

— Nu sînt convins nici că e, nici că nu e... Nu mai există nici un alt loc ușor accesibil ?

— Ce să fie ?

— ...Vreun alt loc prin care să se poată intra cu ușurință.

— Nu.

— Să mergem acum la firida *Faraonului*.

— Pe aici se merge mai ușor.

Cînd ajunseră la Galeria San Juan, acolo unde găsiseră sicriul, *Plinio* se opri pe loc privind firidele din jurul celei cu pricina.

— După cum văd, singurele firide libere prin partea aceasta nu-s decît cea a *Faraonului* și cealaltă. Dar acestea trei de ce nu au placă ?

— Au fost ocupate de curînd... Le știu pe dinafară.

— Văd. Dar străduiește-te să-ți mai amintești și altele. Cu o jumătate de oră în urmă habar n-aveai pe unde s-ar fi putut trece cu marfa aceea de contrabandă, iar acum cîteva clipe încă nu-ți amintiseși despre gaura pe care zidarii au lăsat-o neastupată.

— Păi, asta mi se întîmplă pentru că trebuie să țin minte foarte multe lucruri.

— Sau nici unul.

— La naiba, șefule, nu fiți așa. Sînt un biet om și eu.

— Ei, hai, liniștește-te, nu pune totul la inimă.

Se reîntoarseră la capelă. Între timp, aici animația crescuse. *Faraonul* se apropie și-i spuse în șoaptă :

— Aurelio continuă să susțină aceeași prostie. Că mortul e don Ignacio. Spune că, după ce-a văzut cadavrul, e mai sigur ca de el însuși.

Plinio nu răspunse. Își scoase chipiul și cu aceeași mînă se scărpină în cap.

— De-o oră încheiată tot povestește cui vrea să-l asculte, continuă *Faraonul*, despre familia lui don Ignacio și cîte și mai cîte alte întîmplări de pe vremuri.

— Atunci înseamnă c-a pomenit și despre don José María Cepeda, despre don Antonio Criado și despre don Melquíades Álvarez, nu ? îl întrebă *Plinio* flegmatic.

— Firește. Pe toți i-a înșirat. Și pe Vicente Pueblas și Revoluția Consumurilor, anul cu epidemia de holeră și istoria Mlaștinei.

— Nu mai spune ! Știe mai multă istorie chiar decît don Paco Pérez.

Apăru don Lotario cu blocnotesul în mînă și ștergîndu-și sudoarea de pe frunte.

— Ce-i, don Lotario, au spus ceva mai deosebit ?

— Prea puțin.

— Omule, nu spune asta atîta timp cît prin apropiere se află Aurelio, care e în stare să înșire toate dinastiile regilor goți.

— „Întunecată și frămîntată a fost domnia lui Titiza !" exclamă *Faraonul* la auzul cuvîntului goți.

— A lui Witiza, ignorantule... Titiza ești tu, nenorocitule ! exclamă veterinarul.

— Iertați-i pe neștiutori.

— Vorbește și el ca să nu tacă... Îi cunoaște mai bine pe cei morți, decît pe cei în viață.

— Bah ! Vorbește de Aparicio și Quiralte, fondatorii orașului, de parcă ar fi mîncat din același blid cu ei, adăugă *Faraonul*.

— Singurul lucru interesant care s-a întîmplat, continuă veterinarul, e c-au adus o infirmă în cărucior, deoarece vroia să vadă dacă mortul nu era cumva bărbatul ei, care-a dispărut în război.

— Și era ? întrebă *Plinio* batjocoritor.

— Nu.

— Păcat ! spuse *Faraonul*. Dac-ar fi fost, am fi omorît doi iepuri dintr-o dată.

— Și pentru că nu era și tot făcuse drumul pînă aici, i-a zis lui Bălărie să-i dea ei lada, că i se pare foarte potrivită ca să semene în ea pătrunjel.

— Nu cumva i-a dat-o ?!

— Nu, omule, nu... Bruta a zis că nu i-o poate da deoarece este corp delict.

Plinio rîse cu poftă.

— Spunea, continuă don Lotario, că soțul ei fusese mai puțin bărbat ca ăsta.

— Dacă zice ea ! sări achizitorul de vinuri.

— Mai e înăuntru o babă, care declară că mortul e un oarecare Perea care a plecat de mult în America.

— Perea chelnerul ? întrebă *Faraonul*.

— Cred că da.

— Fugi de-aici, omule, că Perea, cînd a plecat, trebuie să fi avut peste șaizeci de ani.

— Uită-te, asta-i femeia, spuse veterinarul arătînd spre o femeie care tocmai ieșea.

Toți priviră în direcția indicată. Era o bătrînă foarte înaltă și slabă, cu părul alb pieptănat în coc și ochi albaștri.

Cineva o anunță că venise *Plinio*, așa că se îndreptă spre el foarte hotărîtă :

— Ăsta-i Perea Gomarra, chelnerul ! Cum vă văd și mă vedeți ! Ăl de-a plecat în America în anul foametei.

— Ce tot vorbești ! Dacă Perea ar mai trăi, ar trebui să aibă peste optzeci de ani, răspunse *Faraonul*.

— Nu-i adevărat !

— Nu te încăpățîna, femeie. Perea era mai mare decît mine cu cel puțin treizeci de ani. Eu eram un copil cînd el era bărbat în toată puterea cuvîntului. L-am cunoscut foarte bine și-l întîlneam adesea.

Bătrîna rămase o clipă descumpănită de cele auzite, apoi își reveni :

— Ăsta-i Perea Gomarra ! și, răsucindu-se brusc, plecă semeață, cu bărbia în sus și fără să dea atenție unei mucoase care se ținea scai de ea.

Nu avură timp să mai comenteze încăpățînarea bătrînei pentru că, înainte ca aceasta să dispară din raza lor vizuală, apăru Aurelio, înconjurat de un grup de ascultători. Văzîndu-l pe *Plinio* luă poziția de drepți, apoi, în timp ce-și îndesa pălăria pe cap, spuse cu voce gravă :

— Nimic, Manuel, nimic nou... Ceea ce ți-am mai spus. E don Ignacio de la Cámara Martínez.

Pe la opt seara fu anunțat sfîrșitul vizitelor. Matías răsuci de două ori cheia în broasca capelei, apoi o atîrnă alături de altele pe un lanț destul de mare și se întoarseră în oraș.

Plinio hotărî să se folosească de timpul rămas pînă la cină pentru a se duce pînă la don Saturnino.

Îl găsiră stînd în curte. O curte ce aducea a curte andaluză, în mijloc cu o arteziană din plăci de faianță, al cărei șuvoi își făcea auzită, în clipele de liniște, muzica lui suavă. Așezat comod într-un fotoliu de răchită, doar în cămașă, doctorul citea ziarul la lumina unei lămpi din fier forjat.

Fu surprins văzîndu-i pe *Plinio* și pe don Lotario la ora aceea.

— Intrați, domnilor, și luați loc, spuse el imediat ce fu în stare să reacționeze în vreun fel.

Se așezară pe niște scaune tot de răchită și începură să fumeze țigările oferite de doctor.

Auzind voci, apăru și soția lui.

— Bună seara, Manuel și don Lotario. Nu vă deranjați, spuse ea văzînd că aceștia schițau gestul de-a se ridica în picioare.

— Hai, Maruja, scoate niște bere, spuse doctorul cu aerul său melancolic și măsurat.

— Ce mai e cu mortul acela, Manuel ? Tot anonim ? întrebă Maruja întîrziind să plece după bere.

— Cred că da.

— Ce întîmplare extraordinară ! Într-un oraș atît de liniștit ca al nostru, să ne trimită așa ceva.

— Poate că l-au trimis tocmai pentru că orașul nostru e atît de liniștit, spuse don Saturnino.

— Dumneata, însă, ai să limpezești lucrurile, Manuel, sînt convinsă.

— Dumnezeu să te audă, și cît mai repede.

— Repede, nu, că oamenii se vor plictisi iarăși, nemaiavînd ce face, adăugă don Saturnino schițînd un zîmbet.

Plinio zîmbi și el dar tăcu, pentru că în fond asta era o bombă, orice s-ar spune. El își măsura viața după „cazuri", tot așa cum un scriitor și-o măsoară după numărul cărților, un pictor după cel al tablourilor, iar un toreador după numărul coridelor. Toate celelalte întîmplări sînt simple cronologii fără importanță.

— Tocmai citeam ziarul din Ciudad Real. Publică fotografia și anunțul. Privește !

Și-i arătă o pagină care reproducea cele două portrete făcute de Albaladejo, însoțite de un lung comentariu în care se vorbea mult despre *Plinio*.

Plinio luă ziarul, își așează ochelarii pe nas și începu să citească. Maruja se duse să aducă berea.

Cînd termină, i-l trecu lui don Lotario.

— Să vedem dac-o să iasă ceva din asta, comentă.

Apăru o zgîtie de slujnică cu șorț alb și în mînă cu o tavă, pe care, alături de bere, se aflau pătlăgele vinete de Almagro, murate.

— „Lanza" te ridică în slăvi, Manuel.

— Da, nu vorbește de rău. Destul de... O să aibă fiică-mea ce decupa.

După primele înghițituri de bere și după ce gustă din pătlăgelele vinete care musteau de oțet și lăsau să se vadă printre firele de mărar limbile roșii și feroce ale ardeiului, iute, Plinio se gîndi să treacă la subiect. Trebui să mai aștepte însă, deoarece doctorul spuse pe neașteptate :

— Apropò, don Lotario, m-am uitat într-un manual de istorie de-al lui Pepito să văd ce se spune despre Witiza, regele care-ți place dumitale atît de mult.

— Și ce se spune ?

— Păi este acolo o frază foarte caraghioasă. Uite, mi-am notat-o.

Scoase carnețelul de rețete din buzunarul hainei care atîrna pe speteaza unui scaun din apropiere și citi cu emfază :

„Controversată și enigmatică este figura lui Witiza." Ei, ce părere ai ?

— E bine adusă din condei.

— Regele ăsta a făcut să se vorbească mult despre el, adăugă *Plinio*.

— Să se vorbească mult și mai ales rău, așa cum face *Faraonul*, care-i spune *Titiza*.

În curte era foarte răcoare și plăcut, fîntîna susura, berea se lăsa băută și pătlăgelele vinete nu erau chiar atît de picante pe cît le făcea să pară limbile ardeilor.

După ce-l trecură în revistă pe *Witiza*, *Plinio* îi povesti doctorului în cîteva cuvinte despre cele spuse de Anastasio, gardianul, în legătură cu solitarul plimbăreț de la tîrgul trecut și despre discuția pe care-a avut-o apoi cu Enriquito, de la „Hanul lui Marcelino", care i-a povestit despre boala clientului său și despre cum l-a îngrijit don Saturnino.

— Vreau să știu dacă dumneata-ți amintești ceva despre omul acela.

Doctorul făcu ochii mici pentru a-și forța memoria și, mașinal, scoase din nou pachetul de „El caldo de la Gallina", oferi musafirilor, le dădu foc, trase din țigară, suflă fumul, tuși ușor și, în cele din urmă, spuse :

— ...Am o idee destul de vagă... Era într-o după-amiază... Îmi amintesc că mă aflam la „Cazinoul Tomelloso" și beam o cafea, cînd au venit să mă cheme... Stătea în pat îmbrăcat într-o pijama cu dungi... Era foarte palid. Mi se pare că avea o alergie. Ceea ce nu reușesc însă să-mi amintesc e tocmai chipul lui.

— Nu-ți amintești nici măcar dacă avea părul alb sau nu ?

Drept orice răspuns medicul deschise din nou ziarul și începu să privească fotografiile făcute de Albaladejo.

— I-am făcut o singură vizită... I-am aruncat doar o privire... vizită de medic, adăugă el zîmbind, fără a deschide gura, așa cum făcea de obicei. Și, în afară de asta, nu am memoria figurilor. Parcă-mi aduc aminte că era ciufulit. Dar n-aș putea spune dacă avea părul alb... alb ca cel al mortului. În orice caz, era un om în vîrstă.

Plinio se simțea bine în curtea aceea atît de răcoroasă. În totdeauna îi plăcuseră casele oamenilor înstăriți. Îi era imposibil să se mai schimbe la vîrsta lui. Se instală mai comod pe scaun și așteptă ca doctorul să-și depene slabul fir al amintirilor sale.

— Poate c-ar fi bine, spuse don Lotario care stătea pe marginea canapelei și vroia să se amestece în vorbă, ca tu, Saturnino să vorbești cu Enriquito. Poate că împreună veți reuși să vă aduceți bine aminte.

— Ai dreptate. Chiar astă-seară, cînd mă duc la cazino, am să urc un moment să schimb cîteva vorbe cu el și cu Dominiquín... În privința asta, este lucru știut. Dacă nu-ți amintești de la început, orice operații mintale ulterioare sînt lipsite de valoare.

— Scopul vizitei noastre era să te întrebăm dacă nu cumva ai observat la el vreun lucru deosebit prin care l-ai putea totuși recunoaște... Știu eu, vreo cicatrice... sau altceva de felul ăsta.

— Dacă i-aș fi făcut mai multe vizite, poate că l-aș fi ținut minte mai bine. Dar așa, un bolnav străin pe care-l vezi doar cinci minute... Ce să ții minte ?

Plecînd de la doctor, după ce-şi făcuse suma de băut şi de fumat, cuprins parcă de o inspiraţie subită, şeful îi spuse prietenului său :

— Hai să mergem la Asensio *cel Nou*, meşterul.

Cînd se urcară în maşină, don Lotario întrebă :

— Asensio locuieşte pe strada Căruţelor, nu ?

— Da, cam pe la jumătate.

Poarta dinspre stradă era bine ferecată. Bătură şi, în timp ce aşteptau, trecu cu mare zgomot un tractor cu remorcă, atît de aproape de trotuar încît aproape atinse „şase sutele".

— Aştia de pe tractoare, comentă veterinarul, încă se mai cred în căruţă şi cu căţeaua legată la spate.

Plinio rîse.

— Asta din pricină că trecerea de la hăţuri la volan a fost prea rapidă.

Deschise un puşti de vreo cincisprezece ani, care la vederea celor doi vizitatori rămase o clipă surprins ; apoi dădu fuga îndărăt strigînd alarmat :

— Tată, a venit poliţia !

Plinio împinse poarta şi intră urmat de don Lotario.

În spatele unei arcade şi a unei draperii grele, curtea interioară unde întreaga familie era adunată la cină, în jurul unei mese joase. Aproape că mîncau pe pipăite, căci ochii nu le stăteau la farfurie, nici la lingură, ci aţintiţi la televizor. Tatăl, cei trei copii şi femeia luau cu toţii cu lingurile din castronul din mijlocul mesei, fără să-l privească.

După ce băiatul dăduse strigătul şi vizitatorii îşi făcură apariţia, cei de la masă îşi îndreptară privirile spre uşă, cu oarecare ciudă.

— Ce băiat şi ăsta ! spuse Plinio în timp ce intra ; e adevărat că sînt poliţist, dar n-am venit să arestez pe nimeni. Bună seara şi poftă bună.

— Manuel, domnule, poftiţi, rosti Asensio, ridicîndu-se în picioare. Băieţii ăştia sînt înnebuniţi din cauza filmelor cu bandiţi. Peste tot văd numai sînge şi închisori. Televiziunea asta o să ne îndobitocească de-a binelea.

După „doriţi să mîncaţi ceva" ?, după „luaţi loc" şi celelalte politeţuri, *Plinio* spuse :

— Am trecut doar pentru o clipă, pentru a te întreba ceva, Asensio.

— Spuneți, vă rog.

— Dumneata ai construit partea cea nouă de zid a cimitirului?

— Da, domnule, eu.

— Mi-a spus Matías că înainte de a-l închide definitiv ați lăsat o gaură în el pentru a scoate materialele.

— Așa-i.

— Îți amintești cînd ați isprăvit de astupat gaura?

— Chestie de șase sau opt zile.

— Mi-ai putea spune exact?

— Păi, să facem socoteala.

Intră în bucătărie ca să caute ceva. Familia lui Asensio mînca în tihnă, neluîndu-și ochii de la omul legii. Asensio ieși imediat cu un carnețel în mînă. Îl răsfoi la lumina singurului bec existent în curte.

Un cîine roșcat adulmeca ceva lîngă fîntînă, iar sub bolta de viță se zăreau unelte și materiale de zidărie.

— Am terminat luna asta, pe douăzeci și cinci.

— Adică acum cinci zile.

— Așa-i.

— Matías zicea că gaura a rămas neastupată mult timp.

— Da. S-a îmbolnăvit unul dintre băieții care trebuiau s-o astupe și, cum toți oamenii mei lucrau pe șantierul lui Peláesz, s-a mai întîrziat.

— Cam cît timp?

— Cam cîte zile o fi fost bolnav Juaneque? i se adresă el soției. Cei doi băieți și fata, aproape o copilă, continau să mestece cu ochii țintă la polițai, nemaidînd atenție televizorului.

— Păi să fi fost cam vreo lună. Știi că s-a sculat din pat și a doua zi a căzut bolnav din nou... Cu plămînii, că era sărmanul să se prăpădească din cauza asta, nu știți?

— Așadar, precizează *Plinio*, gaura a stat deschisă de la mijlocul lui mai pînă la mijlocul lui iunie.

— Cam așa ceva.

— Încă o întrebare: nu cumva-ți amintești dacă ați văzut pe-acolo ceva anormal... dacă nu cumva a fost cineva pe-acolo...?

— Ca să vă spun adevărul, eu nu m-am mai dus pe-acolo Juaneque și un zilier au terminat treaba singuri... Întrebați-l pe el, poate-și amintește de vreo urmă sau de altceva ce vă interesează.

— Unde-l putem găsi acum pe Juaneque ?

— E plasator la cinematograful de vară al lui don Isidoro.

Plecară de la Asensio cel *Nou* spre „Cinema Bulevard".

— Mai rezolvăm și treaba asta și apoi mergem să mîncăm liniștiți, îi spuse *Plinio* prietenului său.

Pînă la începerea spectacolului de seară mai era. Cinematograful se afla în curtea unei case particulare, care mai înainte fusese circiumă. Se trecea printr-un culoar larg, apoi se intra într-o mică grădină, după care urma grădina propriu-zisă a cinematografului, foarte luminată, cu scaune pliante din lemn și spații mari de trecere printre rînduri.

În așteptarea orei de începere, plasatorii stăteau la taifas așezați pe marginea fîntînii din grădină. Văzîndu-i intrînd pe șef și pe veterinar, tăcură.

— Ce mai faceți, băieți ? întrebă *Plinio* pe un ton cordial, pentru a le micșora surprinderea pe care le-o producea vizita lui.

După cîteva cuvinte de aclimatizare — despre cît de frumoasă era acea seară și alte prostii asemănătoare — *Plinio* întrebă simplu :

— Care dintre voi e Juaneque ?

— Eu, răspunse cu oarecare greutate un băiat robust, cu gîtul scurt și chipul vioi.

Toți își îndreptară privirile spre el.

— Aș vrea să-ți pun cîteva mici întrebări. Ia să vedem. Tu ai lucrat la zidul cel nou al cimitirului ?

— Da, domnule.

— Meșterul ne-a spus că ai fost bolnav aproape o lună și că după ce te-ai făcut bine te-ai dus împreună cu un zilier să astupi gaura pe care o lăsaseși în zid.

— Așa-i.

— Îți mai amintești dacă atunci cînd te-ai dus să termini zidul ai observat ceva ciudat ?

— Ciudat ?

— Da... Ceva care să-ţi atragă atenţia.

— Nu prea înţeleg ce vreţi să spuneţi, răspunse el într-un tîrziu.

— Să te ajut... Ştii şi tu, aşa cum de altfel ştie tot oraşul, despre necazul care-a dat peste noi din cauza mortului apărut în firida lui Antonio, *Faraonul*.

— Da, domnule, am auzit.

— Uite, noi ne-am gîndit că cel mai uşor era ca mortul să fi fost introdus în cimitir prin spărtura rămasă în zid.

— Acum înţeleg. Vreţi să ştiţi dacă am văzut urme sau altceva.

— Exact. Urme de picior, de roţi sau... mai ştiu eu de ce. Ceva, orice.

— Nu domnule. Adică, mai bine zis, da, domnule, căci urme erau destule, dar nu ceva care să-ţi dea de gîndit. Peacolo trecuse de multe ori camionul care ne aducea materiale, iar noi călcam tot timpul. Dar altceva n-am văzut, nu, domnule... Dacă mi s-ar fi atras atenţia la timp, mă înţelegeţi, poate c-aş fi observat ceva mai deosebit, dar aşa, n-am zărit nimic special.

Începeau să sosească primii spectatori. Văzîndu-i pe şef şi pe don Lotario, unii dintre ei se alăturară grupului.

— Şi cum e sicriul în care-a fost adus mortul, şefule ? ... dacă se poate şti, întrebă dintr-o dată Juaneque.

— Cum să nu se poată ! Un sicriu lung de aproape doi metri, cam de o jumătate de metru înalt şi tot pe atîta de lat.

— Alb ?... Vreau să zic din lemn de pin ?

— Da... Dar de ce mă întrebi ?

— Aşa... Ca să-mi fac o idee.

— Încă o întrebare şi ultima : Crezi că un asemenea sicriu ar fi putut fi introdus printr-un alt loc din cimitir ?

— Nu ştiu ce să vă spun. Eu nu cunosc bine decît partea aceea.

— Bine, du-te la treabă acum, că a început să vină lumea.

Ieşiră, şi don Lotario îl întrebă pe *Plinio* :

— Ascultă, Manuel, nu te-a mirat întrebarea lui despre lemnul din care era făcut sicriul ?

— Ba da... dar știi și tu cum e lumea. Fiecare vrea să fie detectiv pe cont propriu. O să mai stăm de vorbă cu el dacă va fi cazul. Și acum, în altă ordine de idei : mîine, foarte de dimineață dacă ai să poți, aș vrea să mergem la „Miralagos", casa lui don Ignacio, să vedem ce se știe acolo despre el și să-i facem pe plac și prietenului nostru Carnicero.

— Sigur că am să pot, Manuel. La ce oră ne întîlnim la coana Rocío ?

— La opt.

SÎMBĂTĂ

Dimineaţa părea a fi mai curînd o dimineaţă de vară, căci, aşa cum spusese cu două zile mai înainte don Lotario contemplînd piaţa din balconul Cazinoului San Fernando, în Castilla nu există primăvară.

Pe şoseaua întinsă care ducea spre „Miralagos", *Plinio* şi veterinarul făceau reflecţiile de rigoare asupra timpului.

— Ziua începe cu zăduf.

— Şi croitorul încă nu ne-a terminat uniformele de vară. Stofa asta albastră încălzeşte ca o sobă.

De o parte şi de alta a şoselei spre Argamasilla, frunzele de viţă începeau să înverzească, fragede, aproape transparente. Luînd-o spre Ruidera, în dreapta, pe malul Guadianei, apărură şirurile de plopi. În stînga, cîmpie verde, lanuri aurii şi arături negre. Cerul, o mare căderea de lumini orbitoare. Cîţiva kilometri mai încolo, viţa-de-vie, negricioasă şi simetrică, se întindea pe pîntecele lin al dealurilor însorite. Orizontul acela larg şi limpezimea cîmpiilor desfăşurate în voie dădeau privirii adîncime şi sufletului tihnă. Bolta cerului cădea ca un clopot peste locuri fără de hotar. Culorile estompate ale satelor din zare pluteau ca nişte spiriduşi veseli şi matinali peste îndepărtata linie a orizontului. Ajunseseră în apropierea mlaştinei Peñarroya şi a castelului cu acelaşi nume. Castel în care, asemeni celui din San Servando, nu s-a întîmplat niciodată nimic demn de a fi fost consemnat în vreo cronică. *Plinio* salută cu mîna cîţiva soldaţi din Guardia Civil care stăteau în uşa unei barăci.

Plinio se gîndea că pămîntul proaspăt răscolit, recoltele în pîrg și via înverzită, pe care putea să le admire din nou în acea dimineață, negau existența de pînă atunci. Întreaga natură părea să se fi născut chiar atunci. Acea veche geografie fusese creată din humusul negru al nopții. Legendele despre suferințe și cazne, despre oase îngropate și catîrci înnebunite, despre ruine și desfrîu, despre asupritori și asupriți, totul fusese șters de noapte și de renașterea naturii adusă de primăvară. Cîmpia întinsă mustea de sevă. Verdele tînăr al vlăstarelor de viță nu știa nimic despre ceea ce fusese înaintea lui. Grînele acelea, răpuse cu secerea sau cu combina, erau simbolul unei morți repetate, pe care natura nu mai prididea s-o cuprindă.

Printre plopii legănați, pîrîul trecea mereu tînăr și întinerit, ignorînd morile de apă peste el de secole aruncate sau piua redusă la tăcere de o mașinărie mai complicată. Toate acestea îi rămîneau străine, erau doar niște lucruri care poposiseră pe apele lui dintr-o simplă glumă a vremii.

Dulcei ape a Guadianei îi păsa încă și mai puțin de irigații și de bălți. Îndărătnicia ei învinsese și era gata să învingă totul.

Vechile și hazliile povestioare quijotești fuseseră singurele lucruri pe care nu le înghițise peisajul în renașterea sa de fiecare zi și fiece primăvară. Aceasta deoarece poveștile frumoase au o viață mai lungă decît faptele adevărate ale muritorilor care le-au inspirat. *Plinio* avea senzația că străbătea pentru prima oară în viața lui acele locuri atît de dragi, acele ogoare răscolite secole de-a rîndul de brațele atîtor semeni de-ai săi. Natura respiră mult pe deasupra oamenilor, a animalelor și a mașinilor. Operează la înălțimi atît de mari, încît gloata și toate lucrurile acesteia rămîn fără putere în fața ei.

Oamenii care trăiesc într-un oraș — se gîndea *Plinio* — sînte niște trupuri încurcate printre cablurile morții, ale tuturor morților și ale întîmplărilor obișnuite... vieți și povești pe care natura le dă pe gît în fiece primăvară. Sîntem niște ploșnițe neputincioase care luptă împotriva acestui imperiu ceresc ce absoarbe totul și iese atotbiruitor în fiecare fapt de zi.

Viețile scrise și povestite ; faptele triste și vesele ; iubirea trupurilor tinere și vînjoase ; cîntecele, sudoarea, exploata-

rea, spicele și strugurii ; nașterile dătătoare de viață și giulguri reci ; perechile noi de măgari în timp ce oasele celor bătrîni se albesc de soare... totul este înghițit de această mașinărie tăcută și blîndă în aparență, această mare forță dispreţuitoare care este natura.

Sînt de ajuns cîteva zile pentru ca urmele lăsate de dricurile funerare și mașinile muncipalității, crima cea mai mare sau viața care ne e cea mai dragă, să dispară în panteonul infinit al văzduhului albastru.

Doar în așezările omenești, unde există case, biserici, mobile și fîntîni, coloane și troițe, doar acolo viața oamenilor pare a fi greu de șters. Ea se agață de perdelele de la ferestre și de morișlile de vînt, de inscripțiile de pe morminte, se ascunde în fundături cu cîrciumi și durează mai mult.

În așezările omenești, viețile stinse durează. Casele rămîn multă vreme în picioare. Pe zidurile din spatele bisericilor oamenii își fac nevoile secole de-a rîndul, iar cimitirele au osuare durabile. Printre ziduri și clopote viața omenească se instalează mai temeinic, iar timpul își face de cap mai greu. Peste turle trec primăveri și zori de zi, și totul se schimbă foarte alene. Sutanele popilor morți stau în lădoie, sabia folosită în războiul din Cuba zace în pod, iar vinul vechi cască de plictiseală în buți. Din cînd în cînd, mama scoate hăinuțele copilului mort și privește portretele în sepia ale unor bunici bărboși...

Mașina pătrunse pe un drum mai anevoios : curbe, urcușuri, desiș de stejari cărunți și rogoziș. Din cînd în cînd, pete sîngerii marcau locul unde căzuseră răpuși iepurii alburii, potîrnichile de culoarea dafinului și guzganii gălăgioși.

Străbătură satul Ruidera. Remorci și camioane încărcate cu grîne. Bărbați în cămașă, copii tuciurii și gălăgioși, silueta întunecată a unui popă ce se profila pe albul zidurilor, șolduri de fete în pantaloni și ochiul verde de apă al iazului Lagunas.

În stînga șoselei grămezi de piatră, pămînt roșu, vile noi și blocuri iritau sălbătăcia naturii cu geometria lor asonantă.

La dreapta drumului, apele liniștite ale Guadianei. Ape adînci, care nici nu curg și nici nu se unduiesc. Nici mare, nici rîu. Ape care sîngerează în afunduri, dar a căror față rămîne liniștită. Rîurile cîntă, marea se agită, numai apa

lacului rămîne melancolică. E bună doar să-ţi oglindeşti chipul în ea, să priveşti cum ziua se scurge clipă cu clipă şi să primeşti înserarea, pe tava ei de argint. Serile petrecute lîngă un lac pline de dor. Poate că, de fapt, apele nici n-au fost făcute ca să stea liniştite, ca nişte ochi obosiţi.

Unul după altul : Rey, Colgada, Tinajilla...

Marginile uşor cenuşii ale pădurii pitice care acoperă colnicele se repetă în verdele apei. O pădurice de pini. De-a lungul drumului, centrale electrice, rozmarin şi cimbru. Pe celălalt mal, un vas de pescuit uşor şi alb. Don Quijote a văzut lacurile cu lumina ochilor săi aprinşi. „Baltă, munte, păşune." Oglinzi ale Manchei. La căderea serii par bălţi de sînge închegat, iar în zori, de chihlimbar. Uneori, un vînt uşor le încreţeşte bucle, gîdilături ale apelor, pentru ca apoi imediat să le redea netezimea. Pe ele şi-au săvîrşit actele lor de bravură maurii şi tot pe ele a călătorit şi Cervantes, cu judecata lui sceptică şi consolatoare. Carlişti şi liberali. Aici obişnuia să vîneze Prim. Din cînd în cînd vreun pictor, vreun poet, vînători şi oameni cu undiţa. Centrale electrice, apoi vile şi hoteluri. Apele au rămas mereu aceleaşi, oglindind mereu ca şi acum.

Străbătură Ossa din Montiel şi încă o bună bucată de drum pînă să ajungă la conac, o clădire înconjurată de o pădurice de pini, deasă şi bătrînă.

— Nu pricep de ce-au botezat casa asta „Miralagos" [1], spuse don Lotario, că de fapt de aici, doar dacă nu cumva sînt eu chior, nu se vede nici urmă de lac.

— Un capriciu, după părerea mea.

Casa distona cu cele de prin partea locului. Avea portal cu coloane albe, ferestre mari la primul cat, balcoane la cel de-al doilea, acoperiş de ardezie foarte înclinat, mansarde, iar la uşa principală o scară largă, cu balustradă. Ca să ajungi aici, trebuia să străbaţi o alee largă, ce tăia pădurica de pini, iar mai înainte ca faţada casei să se arate privirii, se deschidea o grădină joasă, după moda franţuzească, cu fîntîni, chioşcuri şi sculpturi mitologice în marmură.

Coborîră din „Seat" şi se opriră să privească clădirea.

— N-am mai fost pe-aici de cînd eram copil.

---

[1] *Miralagos* — cuvînt compus din „mirar" — a privi şi „lagos" — lacuri (sp.).

— Eu n-am fost niciodată, răspunse *Plinio*. Parc-ar fi o fermă din filmele americane.

— Cam așa ceva. De pe timpul Războiului de Secesiune, Abraham Lincoln sau ceva asemănător.

— De la accidentul ăla faimos, pe-aici s-au perindat felurite personaje importante.

— Chiar foarte importante. Unul ca don Ignacio se întîlnește rar prin aceste locuri, întări *Plinio*.

— Adevărul adevărat este că el nu era de pe-aici.

La Tomelloso n-au existat niciodată blazoane și nici nobilime. Fiind o așezare nouă, a trăit într-o permanentă democrație agricolă. „Aici — obișnuia să spună *Plinio* — nu există seniori. Dacă fiul nu mai ară cu plugul, asta înseamnă că a arat taică-su, și tot așa, din generație în generație." Cele mai răsărite familii din Tomelloso plecaseră tot de la coarnele plugului. Nimeni nu putea să scoată din scrin pergamente de înnobilare. Regii nu-și amintiseră niciodată de acel sat de țărani, a căror ocupație fusese mai întîi creșterea vitelor, apoi vînătul și în cele din urmă alcoolul, țărani care făcuseră totul muncind cu sapa și sculîndu-se cu noaptea-n cap. Departe de marile artere de circulație, a trăit liniștit, în afara politicii și a furtunilor, rumegîndu-și în singurătate bucata de pîine și muncind fără să ridice privirea de pe brazdă. Nici unul dintre ei n-a fost vreodată nici mai presus, dar nici mai prejos decît celălalt. Prin propria lor chibzuială și osteneală, s-au format oameni cumpătați, producători ai vinurilor de Jérez. Nici bogații nu erau prea bogați, dar nici săracii nu mișunau. Nobilii și militarii proprietari de imobile și moșii și-au vîndut cu bucata pămînturile încăpățînaților de tomelloseni, pînă cînd numele lor și al administratorilor au dispărut încetul cu încetul de pe harta acelor locuri.

Don Ignacio de la Cámara Martínez a fost cel din urmă descendent al unor latifundiari de vază, care mai păstrau încă pămînturi și imobile la Tomelloso și prin împrejurimi. Strămoșii săi, basci de origine, cu casă strămoșească la Campo de Criptana, au stăpînit timp de secole mari întinderi în Mancha de răsărit, din care fiecare generație a înstrăinat cîte o bucată. Pe vremea cînd mama lui don Ignacio mai trăia încă — tatăl său murise de foarte tînăr — în Tomelloso le rămăsese o casă mare în centru, un han în apropierea orașu-

lui şi destule vii, în regiunea Albacete, acolo unde mai înainte fuseseră păduri şi unde, la începutul secolului, ridicaseră casa care se numea „Miralagos".

Mama lui don Ignacio venea din cînd în cînd în sat pe timpul tîrgului sau a culesului de vii. Era o doamnă subţire şi gravă, cu trăsături specifice basce, se îmbrăca în culori închise şi se sprijinea într-un baston negru. În acele călătorii la „Miralagos" şi la Tomelloso, obişnuia s-o însoţească fiul său Ignacio. Fiind persoane foarte distinse, în timpul scurtelor lor şederi în sat aveau de-a face cu foarte puţină lume.

Don Ignacio — căci „don" îi spuneau toţi încă de pe cînd nu era decît un adolescent — era un adevărat boier. Studiase mulţi ani la Londra. Datorită îmbrăcăminţii sale, obiceiurilor şi a înfăţişării fizice, era privit cu un deosebit respect. Adevărul este că deşi obişnuia să se poarte ca unul dintre cei mai obişnuiţi oameni de la ţară, totuşi se vedea de la o poştă că, de fapt, aparţinea unei anumite clase şi unei anumite lumi. Domnişorii din sat, prietenii lui, îi imitau modul de a vorbi şi obiceiurile. Alături de el, aceştia păreau lipsiţi de naturaleţe şi neînsemnaţi. Costumele lui, maşinile, echipamentul de călărie şi podoabele, băuturile care se serveau în casa lui, cărţile pe care le citea şi ziarele care-i soseau din Anglia, totul făcea din el o fiinţă aparte.

De îndată ce se termina culesul viilor, mama şi fiul plecau la Madrid sau la Bilbao.

Anul 1925 a fost un an cheie, cheie la modul tragic, pentru viaţa lui don Ignacio. Mama sa a murit la Bilbao în luna ianuarie, iar el, doar la cîteva zile după aceea, s-a căsătorit la Londra cu Elisabeth, o englezoaică cu care se logodise încă de pe vremea studenţiei.

Prietenilor din Tomelloso nu le vorbise nimic despre ea. Iubirea lor fiind împotriva voinţei mamei, se pare că ocoliseră subiectul printr-un acord tacit.

Ceea ce este însă sigur, este faptul că Elisabeth şi don Ignacio şi-au petrecut primăvara la „Miralagos", după un lung voiaj de nuntă. Îşi anunţase sosirea celor mai buni prieteni.

O prezentă pe Elisabeth în diferite ocazii şi locuri. După cum povesteau contemporanii, impresionaţi fără îndoială de tragicul ei sfîrşit, Elisabeth era atît de delicată şi de exotică,

încît i-a încîntat pe toți. Vorbea spaniola, călărea și a fost prima femeie de prin acele locuri care a fost văzută la volanul unui automobil.

Pe vremea aceea, Patroana locuitorilor din La Solana, din Tomolloso și din Argamasilla de Alba, era Fecioara din Peñarroya, fapt pentru care chipul său se afla cea mai mare parte a anului la castelul Peñarroya. La sărbătorirea hramului, care avea loc chiar lîngă zidurile castelului, venea o mulțime de lume din Tomelloso și Argamasilla. Mîncărurile și distracțiile care urmau după slujba religioasă erau vestite.

În acel an 1925, don Ignacio și Elisabeth luară parte la sărbătorirea hramului.

Plinio își amintea de doamna cu pălărie de pai foarte complicat ornată cu voaluri și panglici, cu rochie de culoare deschisă, umbreluță și aparat de fotografiat. Mîncară împreună cu prietenii de prin acele părți, iar pe înserate hotărîră să meargă la Tomelloso. Se pare că, pe drum, din cauza spiritelor încinse de băutură, puținii automobiliști care existau pe atunci au organizat o întrecere nesocotită. La volanul mașinii lui don Ignacio se afla Elisabeth. În mașină cu ei mai erau alte cîteva persoane. După relatările acestora, Elisabeth s-a încăpățînat să-i depășească pe toți ceilalți, neascultînd de sfaturile soțului ei. Cert este că, vrînd să depășească o mașină care i-o luase înainte, pe șoseaua proastă și în plus aglomerată de căruțe, șarete și biciclete care mergeau în sens invers, la o curbă a derapat și a căzut pe un rambleu.

Elisabeth a murit pe loc. Don Ignacio a rămas cîteva zile în stare de comă. Cîțiva dintre prietenii care-i însoțeau au suferit contuziuni și răni de diferite grade.

...Dar misterioasa poveste a lui don Ignacio de la Cámara Martínez începe cu adevărat abia în acest moment.

Plinio sună la ușa conacului. Se auzi sunetul unui clopoțel, lung și melodios, nepotrivit cu o casă de țară. Trecu cîtva timp, dar nu venea să deschidă nimeni. Mai sună încă de două ori, după care se apropie de ei o femeie bătrînă, ce ieșise din casă printr-o ușă laterală :

— Ce doriți 'mneavoastră ? întrebă ea cu asprime în glas.

— Să stăm de vorbă cu domnul administrator.

— Păi e foarte urgent ? adăugă ea cu candoare.

Plinio nu-şi putu reţine un zîmbet.

— Da. Spune-i că-i foarte urgent. Sînt şeful Gărzii municipale din Tomelloso.

Femeia nu mai adăugă nimic şi, puţin înfricoşată, plecă tot pe unde venise.

Mai trecu încă o bucată bună de vreme pînă ce aceeaşi femeie deschise uşa principală, cea cu clopoţel. Intrară într-un hol foarte întunecos, cu mios de mucegai şi de lemn vechi şi aromat. *Plinio* şi veterinarul o urmară pe dibuite pînă la o uşă, la care femeia bătu cu nodul degetelor :

— Intră ! se auzi o voce dinăuntru.

Femeia deschise şi lăsă drum liber vizitatorilor.

Era o încăpere foarte mare, cu poliţe lungi înţesate cu cărţi, mobile englezeşti, covoare, sofa şi fotolii tapisate toate cu piele roşie, un lampadar mare de bronz, gravuri cu motive ecvestre, iar pe un şevalet un portret mare în ulei al Elisabethei, fără îndoială făcut de un pictor spaniol după o fotografie.

În spatele unei mese elegante se afla un bărbat cam de vreo patruzeci de ani, destul de plinuţ, cu barbă blondă tăiată scurt şi gură senzuală. Peste puloverul roşu, pe gît, purta o haină de culoarea mierii.

— Poftiţi, spuse el, fără să se mişte de pe scaun.

Plinio şi don Lotario înaintară cam nehotărîţi spre mijlocul încăperii.

— Ce doriţi ? îi interogă administratorul fără cea mai mică urmă de politeţe.

Începînd să se simtă cam descumpănit în faţa acestui joc afectat, *Plinio* vorbi sec :

— Sînteţi administratorul lui don Ignacio de la Cámara Martínez ?

— Da.

— Venim din partea domnului judecător municipal din Tomelloso şi dorim să vă punem cîteva întrebări.

— Ce fel de întrebări ?

— Doriţi să ne invitaţi să şedem, sau preferaţi să luăm loc din proprie iniţiativă ?

Administratorul şovăi o clipă, dar nu-i invită să ia loc, ci făcu vreo cîţiva paşi spre ei.

— Vă ascult.

— Unde se află acum don Ignacio de la Cámara Martínez ?

— Nu știu.

Plinio își scărpină perciunii, își drese glasul și într-un tîrziu spuse :

— Am terminat interogatoriul.

— Ah, da ? Așa repede ? se miră bărbosul cu oarecare ironie.

— Da. Așa repede. Dar faceți-ne onoarea să ne însoțiți la judecătoria din Tomelloso, unde totul va fi mult mai ușor.

— Moșia aceasta face parte din provincia Albacete, răspunse el cu voce reținută.

— Știu. De aceea ne-am și deplasat pînă aici. Autoritățile din Tomelloso au nevoie de sprijin... nu de altceva, rosti *Plinio* silabisind, iar dumneavoastră trebuie să li-l acordați, în orice provincie s-ar afla moșia. Dacă am transfera această chestiune autorităților din raza provinciei dumneavoastră, n-am face altceva decît să amînăm rezolvarea ei cu cîteva ore și mă tem că ați avea de pierdut. Așa încît, pe propria mea răspundere, faceți-ne plăcerea și însoțiți-ne. Sîntem cu mașina.

— Am văzut, confirmă el cu o ușoară ironie... Dumneavoastră m-ați întrebat unde se află don Ignacio de la Cámara, iar eu v-am spus adevărul, adevărul adevărat. Nu știu. Sînt administratorul acestei moșii din 1945. Domnul de la Cámara plecase de aici de șase ani. Mi-a făcut rost de post fostul administrator, don Felipe Consuegra, cu care am lucrat ultimul an înainte de a muri. Am fost ajutorul său. Nu-l cunosc pe domnul de la Cámara. Nu l-am văzut în viața mea. Stă foarte mult timp prin străinătate. Îndeosebi în Anglia. De cîteva ori pe an îmi trimite instrucțiuni sau îmi rezolvă cererile. Dar în rest, nu știu nimic despre el.... Pe la Crăciun mi-a scris de la Paris că va pleca într-o lungă călătorie prin diverse locuri și că la momentul potrivit voi primi știri de la el. Pînă acum n-am primit nimic. Este felul lui obișnuit de a proceda. Asta-i tot ceea ce vă pot spune. În rest, cu ce v-aș mai putea servi ?

Tot timpul cît vorbise își ținuse mîinile în buzunarele hainei, iar piciorul drept puțin îndoit. Vocea-i era tăioasă și privirea imobilă. Puse întrebarea și rămase în aceeași poziție,

cu un oarecare aer de superioritate forțată și, în același timp, de candoare.

— Doresc să văd cîteva fotografii de-ale lui don Ignacio.

— Fotografii ?

— Exact. Fotografii. Tablouri, sublinie șeful.

— Foarte bine. Aici există doar cîteva fotografii din tinerețe... Cred că vă imaginați că mie nu-mi trimite fotografii de-ale sale, încheie el cu același sarcasm ciudat.

— Înțeleg perfect.

După o clipă de gîndire adăugă :

— Urmați-mă, vă rog.

Se întoarseră în holul cel întunecos. Administratorul o luă înainte și, fără să aprindă lumina, îi conduse într-o încăpere alăturată. Deschise obloanele. Era o cameră pătrată, cu un șemineu uriaș, mobile foarte confortabile, o masă mare de mahon cu un singur picior și vitrine cu porțelanuri și bibelouri. Pe șemineu se afla o fotografie mare, făcută la Londra, care-i înfățișa pe Elisabeth în rochie de seară și pe don Ignacio în frac, amîndoi în picioare.

Plinio se apropie fără nici un cuvînt de șemineu, luă fotografia și se duse cu ea spre fereastră pentru a o vedea mai bine.

— Te rog, don Lotario, ține-o pînă-mi pun ochelarii.

Administratorul stătea nemișcat lîngă șemineu, cu mîinile înfundate în buzunare și piciorul îndoit, după cum îi era obiceiul.

Șeful, cu ochelarii pe nas, examina fotografia. Don Ignacio era mai curînd înalt, avea părul de un blond închis și nasul acvilin. O privea pe Elisabeth zîmbind cu eleganță.

— Ce vîrstă o fi avînd aici don Ignacio ?

— Douăzeci și cinci de ani împliniți.

Elisabeth era subțire, aproape la fel de înaltă ca și soțul ei, cu fața foarte mică, trăsături fine, nasul în vînt și brațe lungi. Întregul său trup emana o subtilă și elegantă abandonare.

Plinio îi dădu fotografia lui don Lotario să i-o țină, scoase din buzunar fotografiile mortului și începu să le compare.

Intrigat, administratorul se apropie fără nici un fel de prefăcătorie să se uite la pozele pe care polițistul le ținea în mînă.

— Cine e ? întrebă el, aproape leşinat, punînd arătătorul pe figura foarte tristă a mortului.

— Vedeţi doar. Un cadavru pe care ni l-au lăsat nişte turişti la Tomelloso, răspunse *Plinio* studiind mai departe fotografiile.

— Şi ce are de-a face mortul ăsta cu domnul de la Cámara ?

Plinio privi fix pe deasupra ochelarilor :

— Cineva a spus că omul ăsta e don Ignacio.

Administratorul îi privi pe cei doi prieteni, încercînd să ghicească dacă glumeau sau vorbeau serios.

— Poate mai aveţi şi alte fotografii la îndemînă.

— Da, desigur... răspunse, de data aceasta cu adevărat interesat. Aşteptaţi o clipă.

Ieşi în grabă.

În timp ce examina fotografiile, în mintea lui *Plinio* se derula povestea „domnului de la Cámara", cum îi spunea nătîngul de administrator.

Cînd şi-a recăpătat conştiinţa după accident şi a fost informat despre moartea Elisabethei, don Ignacio s-a închis la „Miralagos" refuzînd orice contact cu cei din jur. Nici unul dintre prietenii săi din Tomelloso nu l-a mai revăzut de atunci. Nici măcar cei ce lucrau la moşie nu mai ştiau nimic despre el. Nu răspundea la scrisori şi nici vizite nu primea. Singurele persoane pe care accepta să le vadă erau administratorul, don Felipe şi Antony, şoferul şi în acelaşi timp valetul pe care-l adusese din Anglia, odată cu Elisabeth.

După cum se pare, prin sat au circulat tot felul de poveşti fantastice. Se zicea că ar fi înnebunit, că şi-ar petrece nopţile plîngînd, că ar fi pavoazat toată casa cu fotografiile soţiei şi că a furat din cimitirul din Argamasilla cadavrul Elisabethei şi l-a dus la „Miralagos".

Cu timpul însă lumea a uitat de sărmanul văduv, pe care nimeni nu l-a mai văzut de atunci.

Aşa au trecut anii pînă în 1939 cînd, abia sfîrşit războiul civil, s-a dus vestea că don Ignacio, însoţit de Antony, ar fi plecat din La Mancha pentru o lungă călătorie în vechea şi faimoasa maşină cu care avusese loc accidentul de la Peñarroya. Apoi s-a auzit că ar trăi în străinătate, pentru ca, în

cele din urmă, din toate acestea să nu mai rămînă decît o veche legendă plină de romantism.

Administratorul se întoarse cu alte trei fotografii măricele și le puse pe masă. Una dintre ele îl înfățișa pe don Ignacio cu canotieră și costum de culoare deschisă, așezat pe terasa unei cafenele franțuzești. Pe dos avea o dedicație către mama sa și era datată din 1923. În cea de-a doua fotografie purta toga și bereta pătrată a studenților englezi, iar în ultima, cea mai interesantă, era în costum de baie, pe plaja Concha din San Sebastián. Era dedicată tot mamei sale.

După ce privi îndelung fotografia care-l înfățișa pe don Ignacio în costum de baie, *Plinio* i se adresă administratorului :

— Pe aceasta o să mi-o împrumutați pentru cîteva ore pentru ca s-o arăt medicului.

— Bine.

— Credeți că seamănă ? îl întrebă *Plinio* pe administrator.

— Nu cred că va trece mult timp și vom primi vești de la domnul de la Cámara... Scuzați-mă, dar tot ce-mi spuneți mi se pare pură fantezie, fu răspunsul lui.

Plinio băgă fotografia în buzunar.

Administratorul stătea pe jumătate întors spre fereastră, cu brațele încrucișate pe piept, din nou serios și impenetrabil. Îi privea cu dispreț și de la o anume depărtare. Dădea impresia că privește ceva ce se găsea mult înapoia și deasupra celor doi vizitatori. Cîțiva fluturi începură să zboare prin fața ferestrei. Parc-ar fi vrut, cu ușorul lor fîlfîit de aripi, să atragă atenția omului nemișcat și cu barbă blondă de lîngă fereastră. În bibliotecă plutea o atmosferă greoaie și dulceagă. Don Lotario îl privi pe *Plinio* cu subînțeles. Acesta-și trecu arătătorul pe sub gulerul tunicii și rosti, cu glas abia auzit :

— Bine, noi plecăm.

Administratorul nu răspunse. Se îndreptară spre ușă continuînd să se uite la omul acela de ceară. Ajungînd la ușă mai priviră o dată înapoi... Dar, pe unde intraseră fluturii ? Se aflau acum în cameră, în fața ferestrei, mulți, mult mai mulți decît fuseseră adineauri afară. Formau un fel de ghirlandă în

jurul capului roşcat al administratorului, care continua să stea cu privirea pierdută în gol.

Ieşiră în holul întunecos aproape ciocnindu-se unul de celălalt. Don Lotario se izbi de o mobilă.

— Fir-ar al dracului să fie ! urlă.

— Mergi drept înainte.

— Dă-mi mîna, Manuel, că-mi bag degetele în ochi în bezna asta.

Se apucară de mîini şi merseră pe orbecăite. Ajunseră în faţa unei uşi. *Plinio* începu s-o pipăie, căutînd clanţa.

— Nu ştiu dacă se iese pe-aici.

— Deschide, să vedem. Ce m-a putut enerva individul ăsta !

Apăsă pe clanţă. Nu se deschise. Observă că în broască se afla o cheie. O răsuci, deschise. Lumină puţină. Pe un altar cîteva lumînări aprinse. Părea o capelă, lungă şi îngustă. Prin întuneric se zăreau, în faţa altarului, cîteva bănci. Ferestrele, plumbuite pe margini, erau acoperite cu draperii. *Plinio* se îndreptă spre o fereastră şi, ridicîndu-se pe vîrfuri, trase draperia care-o acoperea. În încăpere pătrunse o lumină blîndă şi plăcută.

— O capelă, spuse don Lotario.

Entuziasmat, *Plinio* mai trase o draperie.

— Priveşte, strigă veterinarul, arătînd spre dreapta altarului.

Un frumos monument funerar de marmură alb-trandafirie. Pe placa de sus o inscripţie cu litere aurite : „Elisabethei. Cel care o iubeşte".

— Este adevărat deci, bolborosi *Plinio*.

— Ce este adevărat ?

— Că a adus aici cadavrul soţiei.

Atinseră marmura. *Plinio* încercă să ridice placa. Imposibil.

— Manuel, ce faci ? La ce te gîndeşti ?

— În casa asta te poţi gîndi la orice, don Lotario.

Făcură înconjurul capelei. Se întoarseră. Privirile lui *Plinio* fură atrase de draperiile albe, extrem de fine, din spatele altarului. Aruncă o privire în spatele lor.

— Extraordinar ! şi le trase dintr-o singură zmucitură.

Tot peretele din fund era acoperit cu fotografii de-ale Elisabethei, de toate mărimile. Fotografii de pe cînd era fetiță, adolescentă și apoi femeie. Într-una din ele, părul blond și foarte lung era pieptănat cu cărare, ținea capul aplecat într-o parte, iar în mînă un crucifix.

— Unele fotografii sînt destul de bune.

Ieșiră în hol lăsînd ușa capelei deschisă. În felul acesta le fu ușor să-și dea seama în care parte se afla șoseaua și în care ușa cu clopoțel... Erau siguri că, de undeva, administratorul se uită la ei. Lumina de afară îi orbi.

În jurul orei douăsprezece poposiră la hanul „Ossa" din Montiel, celebru pentru saramura de potîrniche. De la „Miralagos" încă îi obseda gîndul saramurei de potîrniche stropită cu vinul porfiriu al casei. Nimic nu se putea compara cu vinul pe care-l aveau în față și cu bucățile de potîrniche de pe care saramura se prelingea printre degete. Mai ales în ceea ce-l privea pe don Lotario, care mînca și savura totul cu o bucurie vădită.

Lumina puternică a amiezii nu reușea să pătrundă în marea încăpere a hanului, deoarece geamurile ușilor erau acoperite cu hîrtie albastră. Înăuntru stăruia o răcoare odihnitoare. Pereții erau zugrăviți în verde-aprins. Mesele, aliniate de-a lungul lor. Niște taburete serveau drept scaune. La celălalt capăt al încăperii, lîngă intrare, o mică tejghea în fața unui răftuleț cu vechi mostre de sticle de țuică, anis, lichior de cireșe și coniac de regiune. Într-o nișă din perete, pe o consolă, trei colivii cu prepelițe, care, atunci cînd înăuntru era tăcere, se distrau cu cîte un „palpala", „palpala". Cum în afară de ei doi și de păsări nu mai exista nici un alt suflet acolo, cu excepția nevestei hangiului, care cosea în spatele tejghelei, atmosfera era plăcută și liniștitoare... Uneori, cînd *Plinio* tăcea, se auzea cîntecul prepelițelor.

Înghițiră cu poftă potîrnichea, își linseră degetele și, în timp ce-și răsuceau în tihnă țigările, don Lotario, acum eliberat de obsesie și ceva mai optimist, rosti :

— Ei, ce părere ai, Manuel ?

— Ce să-ți spun, omule ! Parc-ar fi casa lui Frankestein. ...Drace, ce chestie !

— Administratorul seamănă cu un țap.

— După treizeci de ani petrecuți acolo, orice muritor s-ar transforma din mielușel blînd în țap. Ai văzut că la sfîrșit rămăsese pironit locului ca o statuie ?

— Eu mă gîndeam că poate i se făcuse rău.

— Nu știu, don Lotario, nu știu ce să zic. Adevărul e că mă simțeam pe jumătate ametit, parc-aș fi avut rău de mare. Nu-i vorba de frică, nu știu dacă mă înțelegi, ci de un soi de neliniște...

— Și fluturii, Manuel ? Ce părere ai despre fluturi ?

— Nu văd nimic neobișnuit în asta, dar buimăciți cum eram din cauza zgripțuroiului ăluia bărbos, mi s-au părut de pe altă lume.

— Las-o baltă cu obișnuitul, că mai înainte nu fusese nici urmă de fluturi. Și, în afară de asta, n-ai văzut cum îi zburau în jurul capului ? !

— În cel mai bun caz, poate fi vorba de niște fluturi dresați. Omul se plictisește, cred eu, și dresează fluturi.

— Nu, lasă gluma, că aici e clenciul.

— Dacă e sau nu aici, să nu ne mai gîndim acum la asta. Dumneata ești om de știință și știi foarte bine că atunci cînd cineva începe să se gîndească la asemenea lucruri ce țin de miracol o ia razna. Și eu nu vreau s-o iau razna. Viața e așa cum e : apă, pămînt, soare și aer ; carne și oase, nu fluturi și nici altceva de soiul ăsta.

— Bine, bine, spui asta ca să te autoliniștești și să mă liniștești și pe mine, totuși acolo există un pic de mister.

— Hai, termină.

— Sigur că termin, dar în cazul ăsta, de ce n-ai curaj să povestești la cazino ceea ce-am văzut noi acolo... și ce-am simțit ?

— Pînă cînd n-am să mă mai duc încă o dată și încă o dată, ca să mă conving că văd și simt același lucru, n-am să spun nici măcar că gura asta este a mea, pentru că știi și tu că uneori...

Și, ca pentru a se convinge de lumea concretă de care se bucura, *Plinio* își pipăi buzunarul tunicii în care pusese fotografia lui don Ignacio în costum de baie.

Luară din nou vinul cu asalt, după care rămaseră absorbiți de gînduri.

Plinio își descheie tunica, își scărpină capul pe jumătate chel și deodată spuse :

— Dragă don Lotario, știi ce vreau să-ți spun ? Vreau să-ți spun că în povestea cu mortul care ne-a căzut pe cap este ceva care nu merge. Poate că sîntem noi prea bătrîni și nu mai mirosim vînatul de la distanță. Tare mi-e teamă că ne vînd mîța drept iepure... N-am încredere în cercetările pe care le-am făcut nici cît negru sub unghie. Nici cît negru sub unghie, înțelegi ? Dacă pînă la urmă ar ieși totuși ceva la lumină, cel mai surprins aș fi eu însumi.

Încălzit de vin, *Plinio* vorbea cu o pasiune și o elocvență neobișnuite pentru proverbiala lui mutenie, chiar dacă interlocutorul era don Lotario.

— Un mort, continuă el, îmbălsămat cum scrie la carte, asemeni mumiilor egiptene, bine ambalat într-un sicriu pe cinste, bine curățat de orice urmă — nu știu dacă ai observat acest lucru — pentru ca să nu existe nici cel mai mic indiciu asupra provenienței... și băgat în cimitir. Pe unde ? Printr-o spărtură în zid care-a existat doar cîteva zile. Ce straniu ! Și, în afară de asta, pus într-o firidă goală și deschisă — lucru rar — proprietatea unei familii cunoscute... Oricine-ar fi făcut toate astea, să știi că le-a făcut cu mult mai mult cap decît se pare la prima vedere... Îți spun eu că batem cîmpii de pomană. Eu nu știu ce să zic, dar să știi că nici prost nu sînt.

— Atunci ce presupunere faci ?

— Îți mărturisesc că nu știu. Asta-i o treabă care depășește puterile unui biet șef de Gardă municipală din Tomelloso.

— Ce tot îndrugi, Manuel ? Știi doar că ești omul cel mai priceput. N-ai dat greș niciodată.

— Nu mai spune asta, pentru Dumnezeu. Sînt un biet cîrpaci, care pînă acum a avut de-a face numai cu cîrpăceli... pe cînd ceea ce se întîmplă acum e altă mîncare de pește. Să văd dacă mă înțelegi, don Lotario : cazul ăsta este pentru mine ca o carte pe care-o citești fără să înțelegi nimic din ea... Sau poate că ție lucrurile îți sînt deja clare ?

— Mie ? Sărmanul de mine, Manuel ! În ceea ce mă privește, toată speranța din lume mi-e în tine.

Lumea s-a perindat pe la cimitir toată dimineața. Mai ales copii, bătrîni și femei zorite. Au venit, ținîndu-se de braț și

legănîndu-şi puternic şoldurile, pînă şi cele patru fete, cu buzele strident vopsite, care frecventau stabilimentul Bernardei : Rosario la Pinta, Pepa Julepe, Carantoña Aguado şi Salesa Rodríguez. Vroiau să „vază" dacă mortul nu fusese cumva din „parohia" lor, pentru a da astfel o mînă de ajutor poliţiei.

Prezenţa celor două perechi de fete crea, în capelă, o atmosferă veselă şi absurdă, că pînă şi sărmanul mort părea că e gata să rîdă.

Bălărie, care făcea pe şeful atotputernic în momentul cînd apărură cele patru tîrfe, stătu la îndoială dacă să le facă vînt sau nu. În cele din urmă hotărî că nu, vrînd să vadă dacă au ceva de spus, sau dacă prezenţa lor reuşea cel puţin să mai înveselească tristeţea acelei defilări şi flecăreli pe şuşotite. Căci niciodată nu pică rău puţină veselie la un priveghi prea lung. Dimpotrivă, îl înviorează şi aminteşte că dincolo de bocete şi lumînări viaţa continuă.

La drept vorbind, trebuie spus că cele patru „pipiţe" fură foarte liniştite şi prudente tot timpul cît priviră mortul, îşi făcură pînă şi cruce, îngenuncheară şi îl priviră cu ochii plini de tristeţe, iar Pepa Julepe dădu chiar drumul unui „Tatăl nostru" foarte corect şi de acord cu textul bisericesc. N-au perturbat cu nimic ceremonialul priveghiului, pînă în clipa cînd, ieşind afară, *Faraonul* le-a întrebat dacă „avuseseră de-a face cu sărmanul" sau dacă le aducea aminte de cineva. Căci nimeni nu se pricepe mai bine ca ele la un bărbat în poziţie orizontală, chiar dacă acesta se află pe drumul cel „fără de întoarcere".

Carantoña Aguado fu prima care răspunse că „semnalmentele particulare ale defunctului îi erau necunoscute". Şi cum *Faraonul* întrebă apoi dacă a examinat toate semnalmentele particulare ale mortului de putea fi aşa de sigură, cele patru agăţătoare se porniră toate deodată pe un rîs care trebuie să se fi auzit şi pe lumea cealaltă şi care tulbură solemnitatea de mai înainte.

Bălărie le făcu semn din uşă să tacă, iar nişte femei le aruncară în faţă cîteva cuvinte de ocară în legătură cu ocupaţia lor nocturnă. Speriate, fetele se potoliră şi-l întrebară în şoaptă pe *Faraon* dacă vine să petreacă în seara aceea cu ele la Bernarda.

În lipsa șefului și a lui don Lotario, care era considerat „de-al casei", Bălărie încerca să descopere vreun indiciu iscodind fețele vizitatorilor și trăgînd cu urechea la tot ceea ce spuneau. Așa-și petrecu ziua pînă pe la ora unu, cînd sosi o mașină pe care n-o cunoștea :

— Atenție, vin agenții !

Din mașină coborî un tînăr cu ochelari negri, foarte scund și cu un chip antipatic. Era unul din aceia care strîmbă tot timpul din nas, ca și cum i-ar mirosi totul.

— Asta mai lipsea, își spuse Bălărie ; au trimis și ei pe singurul deștept pe care-l aveau, agentul Rovira.

Se apropie de gardian ținînd sub braț ziarul „ABC".

— Bună ziua, rosti el sec, sînt agentul Rovira, de la Comisariatul din Alcázar.

— Da, da, vă cunosc.

Lui Rovira îi căzu foarte bine acel semn al popularității de care se bucura.

— Unde-ți este șeful ?

— Face cercetări.

— Aveți totuși niște obiceiuri care, Doamne, Doamne. Am fost informați aproape în același timp cu sosirea știrii la „ABC".

— Asta spuneți-i-o dumneavoastră domnului judecător... Și-apoi, ieri s-a scris în „Lanza".

— Cu atît mai mult.

— Vreau să spun că atunci cînd știrea a fost trimisă la „Lanza", desigur c-a fost anunțat și Comisariatul... Poate că nu v-a putut da cazul pînă astăzi, ori poate că dumneavoastră ați avut prea multe treburi pe cap.

Rovira strîmbă din nas mai tare ca de obicei, tuși puțin și puse punct discuției deschizînd ziarul la pagina în care se afla informația respectivă. Se prefăcu a reciti textul, pe care-l însemnase cu creionul roșu.

— Ei, și ? Tot n-ați aflat cine e ? întrebă el neridicîndu-și ochii de pe ziar și prefăcîndu-se că citește.

— Treaba noastră este doar să-l arătăm oamenilor. Poate că cineva o să-l recunoască. Și pînă acum, după cîte știu eu, nu s-a dat de nici o urmă... Cred c-o să aveți mult de furcă.

— Hai să aruncăm și noi o privire.

— Uite că vine șeful, spuse bucuros Bălărie, zărind o mașină ce se apropia dinspre Argamasilla.

Rovira începu din nou să tușească și-și pierdu puțin din siguranța pe care o afișase pînă atunci.

Don Lotario își opri „șase sutele" chiar în fața celor patru Bernarde și a *Faraonului*, care continuau să flecărească fără perdea. Cei din mașină nici nu apucaseră să coboare bine, că *Plinio* îl zărise pe Rovira, după cum își dădu seama Bălărie.

Manuel, calm ca întotdeauna, urmat de veterinar și prefăcîndu-se că nici nu l-a observat pe agent, se opri alături de *Faraon* și de cele patru discipole ale sale. Și, după ce stătu îndeajuns de mult de vorbă cu aceștia, conversație care fu punctată cu multe rîsete și zîmbete, se îndreptă spre capelă și, deodată, păru că-l recunoaște pe agentul din Alcázar.

— Ce s-a întîmplat, băiete ? îl întrebă afabil.

Don Lotario rămase la distanța reglementară, iar agentul Rovira, fin și îmblînzit acum, îi întinse mîna lui *Plinio*.

— Să fie într-un ceas bun, González, îi spuse. Ai devenit din nou celebru.

— Eu ? De ce ? Ce păcat !

— Păi dacă scrie de dumneata în „ABC"...

— Nu mai spune !

— Da, domnule. De dumneata și de don Lotario, și arătă spre veterinar căruia îi sclipiră ochii auzindu-și numele. Privește, continuă el despăturind ziarul, o cronică a corespondentului din Ciudad Real, care scrie — și începu să citească, plin de emfază ; „Manuel González — pentru prieteni *Plinio* — celebrul șef al Gărzii municipale din Tomelloso, cunoscut în toate cercurile polițienești ale Spaniei pentru deosebitul său talent de a rezolva cazurile dificile, ajutat de nedespărțitul său prieten, don Lotario, veterinarul acestui municipiu, a început să colaboreze cu autoritățile în drept pentru a rezolva enigma care a uluit populația orașului Tomelloso și a întregii provincii..."

Don Lotario constată că i se suia sîngele în obraji, la fel de cald și de plăcut ca în tinerețe.

— Chestia asta că enigma a uluit toată provincia e cam exagerată. Nu ți se pare, don Lotario ? întrebă *Plinio*.

Iar don Lotario, ca un papă-lapte ce era, îi ținu isonul :

— Tu, Manuel, spui că s-a cam exagerat. Eu cred că s-a exagerat chiar foarte mult.

— Nici o grijă, González. Știi că am venit doar ca „reprezentant oficial", spuse Rovira. Domnul comisar are ca în-

totdeauna cea mai deplină încredere în dumneata... Știi doar că, la urma urmelor, ești de-al nostru... Mai bine zis, ești maestrul nostru, al tuturora.

Plinio schiță un zîmbet politicos și, în cîteva cuvinte, după cum îi era obiceiul, îl puse pe Rovira la curent cu mersul evenimentelor.

Intrară apoi în capelă și se uitară cum se desfășura pelerinajul localnicilor, care se învîrteau în jurul piedestalului pentru a putea privi mortul din toate părțile.

Rovira aruncă o privire mortului și i se adresă șefului?

— Ce-i mai curios este faptul c-a fost îmbălsămat cu atîta grijă.

— Aici este *quid*-ul chestiunii, întări polițistul cu toată seriozitatea.

— Nu cred să fie o treabă făcută la noi.

— Om vedea.

Dădură să plece, dar la ușă se întîlniră cu don Saturnino și Enriquito. *Plinio* îi prezentă detectivului și întrebă pe Enriquito dacă găsise în registru numele vizitatorului.

Fără să spună nimic, Enriquito se căută îndelung prin buzunare, de unde scoase o hîrtie pe care i-o înmînă lui Manuel. Acesta își potrivi ochelarii și citi cu glas tare: „Fernando López de la Huerta. Născut în Tomelloso în anul 1896. Cu domiciliul în Valladolid".

Plinio rămase pe gînduri.

— După cum i-a spus lui Andújar, băiatul care căra bagajele, tatăl său fusese mulți ani învățător aici, iar el și-a petrecut copilăria aici și tot aici i-a fost îngropată mama. Acum era învățător la Valladolid.

— Și de ce nu vine Andújar să recunoască cadavrul?

— A fost de dimineață. Spune că e posibil să fie cel pe care-l bănuim noi, dar că nu-i sigur... Știți că e cam miop... Și, în afară de asta, moartea schimbă mult fizicul unei persoane.

Plinio întinse hîrtia detectivului.

— Ați putea verifica dacă omul acesta e în viață?

— Desigur.

— Dumneata, doctore, îți mai amintești ceva despre boala acelui om?

— Nu. Nimic mai mult decît ceea ce v-am spus.

Agentul își privi ceasul și spuse că pleacă la Alcázar și că va încerca să se reîntoarcă a doua zi cu datele verificate.

Enriquito spuse și el că pleacă, dacă nu mai aveau nevoie de el, pentru că se făcuse ora la care trebuia servită masa.

Cînd rămase singur cu don Saturnino, *Plinio* scoase fotografia care-l înfățișa pe don Ignacio în costum de baie și i-o arătă.

Don Saturnino privi fotografia cu scepticism.

— Cine e ? întrebă în cele din urmă.

— Don Ignacio de la Cámara Martínez, la douăzeci și cinci de ani.

— Bine... cînd nu va mai fi nimeni în capelă, dezbrăcăm mortul și-l comparăm cu fotografia. Dumitale îți spune ceva ?

Plinio dădu din umeri.

Se auziră niște hohote de rîs. Erau cîțiva tineri din grupul *Faraonului*. Unul dintre ei se ținea cu mîinile de burtă de atîta rîs.

— Vezi să nu pățești ceva, băiete, îi strigă *Plinio*.

Cel în cauză se întoarse spre polițist, dar nu se opri din rîs.

— Vai, Doamne, Dumnezeule !... *Faraonul* ne povestește din aventurile lui și ale prietenilor lui, *Pianolă* și *Codoșbarcă*.

— Sînt niște indivizi fără de scăpare.

— Acum tocmai ne povestea întîmplarea de la tîrgul din Sevilla, care se pare c-a fost una dintre cele mai grozave. N-o știți ?

Toți dădură negativ din cap.

— Da, domnule. Se pare că anul trecut au fost toți trei la tîrgul de la Sevilla. *Pianolă* și *Faraonul* se întoarseră într-o dimineață la hotel destul de făcuți și hotărîți să-și adune lucrușoarele și s-o șteargă la Córdoba, ca să-și petreacă restul nopții cu două tipe grozave, pe care le lăsaseră să-i aștepte jos, pentru că hotelul acela era foarte moral. Dar cum intrară în cameră și-l văzură pe *Codoșbarcă* dormind buștean, le veni ideea să-i facă bucata. Îi luară hainele, geamantanul și banii. Coborîră cu tot calabalîcul, achitară nota de plată și-o întinseră definitiv cu „drăguțele"... Pe la prînz, cînd s-a trezit, sărmanul *Codoșbarcă* era complet mahmur... Și dă-i și caută, și caută dar lucrurile lui, nicăieri. Credea că-i încă beat. Se tot uita prin dulap, căuta pe sub pat, dar nimic. Ajunse chiar să creadă că greșise camera. Deschise ușa cu grijă ca

să nu-l vădă nimeni, că era în piclea goală, şi-şi dădu seama că nu greşise camera, că aceea era camera pe care o închiriaseră. Numărul de pe uşă era clar. Încetul cu încetul *Codoşbarcă* se linişti, începu să-şi revină şi să-şi dea seama de ceea ce se întîmplase. Chemă la telefon direcţiunea hotelului şi i se confirmă că, într-adevăr, *Faraonul* şi *Pianolă* achitaseră nota de plată noaptea trecută şi plecaseră... Stătea înfăşurat într-un cearceaf, pentru că nu-i lăsaseră... nici măcar chiloţii...

Faraonul, văzînd că erau de faţă şi poliţiştii, împreună cu don Lotario şi medicul, se puse mai întîi pe rîs, apoi interveni în istorisirea celuilalt :

— Nici măcar un pieptene nu i-am lăsat nenorocitului... Cum nu putea să iasă din casă, ce era să facă ? Telefonă încă o dată la direcţiune şi povesti cele întîmplate. Directorul urcă în cameră şi-l întrebă : „Şi ce veţi face acum ?" „Păi, ce să fac ? !... Doar n-am să mă arunc pe fereastră." În cele din urmă directorul îl sfătui să telefoneze acasă după bani, ca să-şi poată cumpăra alte haine şi tot ce-i mai trebuia. Şi aşa şi făcu bunul meu *Codoşbarcă*. Dar, ce să vezi ? Banii nu i-au sosit decît pe seară, iar hainele de gata nu-i veneau bine, aşa cum se întîmplă de obicei... Pe scurt, a fost nevoit să stea patru zile închis în cameră, în pielea goală, pînă cînd croitorul i-a terminat costumul, că-i luase măsura chiar acolo, iar lenjerierul i-a făcut o cămaşă, un halat şi nu mai ştiu ce. Şi toţi cei veniţi la tîrg se distrau povestind întîmplarea. El, sărmanul, supărat de parcă i s-ar fi înecat corăbiile, îi tot spunea directorului : „Dacă aţi fi avut pe aici măcar un burnus". Cu vorbele astea a devenit celebru în tot hotelul şi toţi îi spuneau „ăla cu burnusul".

Auzind din nou povestea cu burnusul, tînărul se porni iarăşi pe rîs.

— Patru zile şi patru nopţi... „Şi ce-ai făcut tot timpul ăsta ?" îl întrebarăm după aceea. „Juram să mă răzbun cu răzbunare de moarte"... În fiecare zi îi duceau în cameră ziarul „Performanţa". Îl citea de la un capăt la altul, apoi începea din nou să se plictisească. Spre norocul lui, una dintre femeile de serviciu era microbistă şi, făcîndu-i-se milă de el, îi duse în cameră o grămadă de „Performanţe" vechi, cu care-şi petrecu tot timpul pînă ce-i fu gata trusoul... Acum am uitat o grămadă de amănunte. Dar cînd ne-am întîlnit după aceea pentru prima oară, la Barul Alhambra, şi ne-a po-

vestit toată odiseea prin care trecuse, ne-am tăvălit pe jos de rîs... Doamne, Dumnezeule! Multe de astea am mai făcut. După aceea tipul s-a mutat la Barcelona și gata cu șotiile noastre cele grozave.

— Ascultă, dar îl mai ai încă pe *Pianolă* pentru treburi de felul ăsta, spuse medicul.

Faraonul șovăi o clipă la auzul cuvîntului „treburi", rostit cu o anumită intenție... dar își reveni imediat.

— Da, dar în doi nu-i chiar așa de grozav. Pentru așa ceva e nevoie de mai mulți.

— Bine, am vorbit atîta că s-a făcut ora patru, spuse *Plinio* privindu-și ceasul. Trebuie să mergem la masă, don Lotario, că aici nu se găsește de mîncare nici măcar o coadă de măturică...

— Cînd vrei, mergem.

— Bălărie, s-a întîmplat ceva deosebit pe-aici în cursul dimineții?

— Nu, șefule. Doar niște fleacuri. Nimic important.

— Stai, domnule, sări *Faraonul*, a fost o chestie grozavă.

— Care? Cu Carnicero? întrebă Bălărie.

— Nu, cu Pepe *Moartea*.

— Ah, da!

— Pepe *Moartea*, care, ca de obicei, avea o trompă cît o cisternă, s-a plantat la picioarele săracului *Witiza* — acuma pronunț bine, nu-i așa, don Lotario? — și a început să plîngă de parc-ar fi fost Sfînta Magdalena la picioarele lui Crist. Îi spunea Pedro Eugenio. „Vai, Pedro Eugenio al meu, cît de mult am băut noi doi împreună și acum te duci și mă părăsești! Hai, Pedro Eugenio, scoală-te, prietene, și hai să bem un păhărel la Felipe, cu prietenul nostru Antonio, și-ai să vezi cum o să ți se îndrepte trupul... Pedro Eugenio iubite, îți mai amintești tu de cîinele tău, căruia-i plăcea să se joace cu mine...?! Acum umblă pe străzi singur-singurel și-ți adulmecă urmele..."

— Și cînd i-am spus să nu mai încurce lumea care stătea la coadă, îi tăie vorba Bălărie, și să circule, s-a oprit din plîns, s-a uitat foarte serios la mine, m-a salutat militărește și s-a dus clătinîndu-se și vorbind de unul singur.

— Bine, după ce-am auzit și ce-a făcut Pepe *Moartea*, spuse *Plinio*, hai să mergem la masă.

*

— Eu n-am să pot veni după-amiază, Manuel, zise medicul.

— Nu ?

— Dacă vrei, putem rezolva treaba aceea acum, că nu mai este lume.

— De acord, răspunse *Plinio*, înțelegînd unde bătea medicul. Să intrăm pentru cîteva clipe.

Fără a mai adăuga nimic altceva, intrară împreună în capelă, încuiară ușa cu cheia și ridicară giulgiul de pe mort.

Masa de marmură pe care era așezat corpul defunctului părea foarte fragilă în imensitatea capelei. De-a lungul pereților se înșiruiau o mulțime de icoane și de cruci pe care îngrijitorul cimitirului le depozita acolo. Pe fereastră intra o lumină orbitoare, care făcea ca mortul să pară mai puțin misterios.

Don Saturnino scoase fotografia lui don Ignacio în costum de baie și începu s-o compare cu mortul. *Plinio*, cu ochelarii pe nas cînd privea pe deasupra umărului medicului fotografia și ridicați pe frunte cînd privea mortul, căuta să-și formeze o părere proprie.

— Anatomia, în general, dacă lăsăm la o parte schimbările survenite odată cu vîrsta, se aseamănă, se aventură medicul. Chiar și forma capului. Mîinile, însă, nu par să semene.

— Nu, mîinile mortului sînt mai mari, mai osoase. Desigur că odată cu trecerea anilor se mai deformează... iar urechile, nici ele nu seamănă.

— Eu sînt întotdeauna atent la schelet, pentru că scheletul nu se schimbă. Părțile moi, Manuel, întotdeauna se deformează. Cu toate astea, nu prea cred... Fotografia este o dovadă atît de veche și de neclară... De ce nu dai ordin să-ți facă o copie mărită a mîinilor după fotografia asta ?

Cînd ajunseră în piață, văzură adunată în fața hanului o mulțime de lume.

— Ce s-o fi întîmplat ? întrebă don Lotario.

— Lumea este atîțată de pacostea aceea de mort.

— Atîțată și excitată, sublinie Bălărie.

— Ia du-te tu, ăsta cu excitatul, și vezi ce s-a întîmplat.

Caporalul ieși din „șase sute" și se îndreptă spre grup. Își croi drum prin mulțime și fu înghițit de aceasta. Ieșind din nou la suprafață, făcu semn celor din mașină să se apropie.

Trasera mașina lîngă coloane și coborîră toți trei.

— *Grînarul*, cîntărețul, i-a făcut mortului niște versuri foarte bune.

— Nu mai spune ! se miră *Plinio* făcîndu-și loc prin mulțime.

Gras, cu o haină albastră închisă pe gît și un basc foarte mic, cîntărețul popular, *Grînarul* cum i se spunea, stătea în fața roabei ce-i servea drept instrument de lucru și cînta cu vocea lui frumoasă, improvizînd :

Tomelloso, Tomelloso,
zău că Sfîntu-ți face cheful —
ce noroc ! — Plinio Șeful
să îți pice jude-prim.
El și-ăilalți — don Saturninio,
Buruiană, don Lotario,
știu că pot,
de la mort, să afle tot.
...Faraonul, precum știm,
prin septembrie-aștepta
să se nască-un prunc zglobiu,
dar în schimb, într-un sicriu,
pică mortul cu belea.

Lumea aplauda și-i cerea să cînte mai departe :

— Zi-i încă una, *Grînarule*, c-a venit și poliția !

Cîntărețul, fără să se tulbure, se prefăcu a se gîndi puțin, conștient de personalitățile care-l ascultau, după care porni imediat cu vocea lui de tenor, pe o melodie săltăreață :

Nici un mort, din mii de morți —
maica mea ! — din cimitir,
de pe vremea lui bunelu,
nu ne-a dus mai abitir.
Taci chitic, măi, răposate,
ne tot joci pe încurcate,
dară Plinio măiestrelu'
are de cojocu-ți ac
și îți vine el de hac.

Cînd *Plinio* dădu să plece, făcînd semn cu mîna ridicată, cîntărețul spuse :

— Trăiască *Plinio*, șeful Gărzii municipale din Tomelloso ! și începu să bată din palme. Toți cei prezenți îl imitară.

Șeful plecă înconjurat de ai săi, puțin cam fîstîcit de atîta cinste care i se făcea.

— Haideți, băieți, cu toții în cor ! ceru *Grînarul*, vesel :

Taci chitic, măi, răposate,
ne tot joci pe încurcate,
dară Plinio măiestrelu'
are de cojocu-ți ac
și îți vine el de hac.

Și cîntau cu toții în cor, vers după vers.

— Drace, ce mai pișicher ! Oare cum de-o fi aflat că fiică-mea naște în septembrie ? exclamă *Faraonul*. Aici se află și despre ce-a făcut omu la măsa-n burtă !

În cursul aceleiași după-amieze, în timp ce *Plinio* și don Lotario își luau cafeaua la San Fernando, apăru Calixto, sculptorul, cu un pachet sub braț. Era într-o evidentă stare de euforie, iar pe chipul lui, pe care se citea de obicei nefericirea, se putea ghici un ușor zîmbet. Părul, bogat, îi atîrna de pe capul său mare pe frunte. Era îmbrăcat ca de obicei, în cămașă și cu cravată-șiret.

Depuse pachetul pe masă fără să spună un cuvînt și desfăcu pînza care-l acoperea. Era, desigur, masca mortului.

Calixto își privea opera cu tandrețe, zîmbind și continuînd să tacă.

— Foarte bine, Calixto, e foarte bine, îl lăudă *Plinio*.

Se apropiară cîțiva curioși, printre care și *Faraonul*.

— Da, domnule, e foarte exactă.

— Nu-i așa ? Pare foarte ușor de făcut, dar are tehnica ei, și la o adică chiar și-o artă, da, domnule, chiar și-o artă.

Faraonul o luă și și-o puse pe față în chip de mască de carnaval :

— Ha... Ha... Ha...

— Ascultă, Calixto, acum că-l văd pe individul ăsta făcînd tîmpenii, mi-am amintit de ceva. Te-ai întîlnit cu Cañizares ? Mi-a spus c-are să facă măști pentru carnaval.

— Da, m-am întîlnit și-a făcut deja o mulțime de măști. Nu mai trebuie decît să le picteze. Dar e un smintit... Dac-am fi în carnaval, aș mai zice, dar așa...

— Ha, ha, ha, continuă *Faraonul* să se distreze. Nici nu mă mai cunoști, Moraleda, nu-i așa ?

Manolo Perona, chelnerul, se apropie însoțit de doi tineri. Unul dintre ei purta pe umăr aparatele de fotografiat, pe cînd celălalt mergea cu un aer dezinvolt.

— Don Manuel, vă caută acești doi domni ziariști.

Plinio se ridică să-i salute. Cel cu aparatul de fotografiat îi și făcuse *Faraonului* o poză cu masca mortului pe față. La strălucirea blitzului, mulți dintre cei prezenți se întoarseră să vadă ce s-a întîmplat.

Noii-veniți se prezentară drept redactori la „El Caso".

— Am venit pentru a culege informații mai ample pentru ziar, rosti cel cu aer dezinvolt. Vom sta aici atîta timp cît va fi nevoie. Domnul judecător ne-a spus că nu veți avea nimic împotrivă să ne dați o mînă de ajutor.

— Asta mai lipsea, spuse *Plinio* în timp ce-i prezenta lui don Lotario, lui Calixto și *Faraonului*.

— Manolo, adu, băiete, cafele și pahare pentru toată lumea, strigă vesel don Lotario. Ziariștii îl înnebuneau. Se gîndea, bineînțeles, la idolul său, Manuel.

— Mortul ăsta o să vă coste cel puțin o mie de duros, îi șopti *Faraonul*.

— Nu-mi pasă nici chiar dac-ar fi să mă coste zece mii. Așa-i viața.

Fotograful făcea poze tuturor. Don Lotario se ținea cît mai aproape de *Plinio*.

Pe Calixto îl fotografie în timp ce-și contempla masca, cu o figură inspirată, de artist de mare clasă.

— Aveți vreo pistă sigură, șefule ?

— Sigură, nici una.

— Nu credeți c-ar putea fi vorba de un caz mai important decît pare la prima vedere ?

— N-am nici o idee. Facem abia primii pași.

Ziaristul înregistra discuția pe bandă de magnetofon. Cu o mînă apropia microfonul de gura lui *Plinio*, iar cu cealaltă își ducea la buze ceașca de cafea.

— Don Antonio, ce impresie v-a făcut vestea că în firida dumneavoastră se află un mort ? întrebă dinamicul băiat, punîndu-i *Faraonului* microfonul sub bărbie.

— ...Păi... cum eu eram în viață, iar familia așijderea, nu m-am necăjit prea tare, ăsta-i adevărul, răspunse *Faraonul* privind aproape cruciș drăcia care-i fusese pusă în față.

— Dar dumneavoastră, don Lotario, ce părere aveți despre acest caz ?

— Eu sînt prietenul și colaboratorul neoficial al șefului și nu am nici o părere.

— Dar ca cetățean particular al orașului Tomelloso... ?

— Domnule, e un caz foarte complicat și cu totul ieșit din comun.

Cei de la „El Caso" continuară să pună întrebări și celorlalți cetățeni prezenți la San Fernando la acea oră.

Tocmai se pregăteau de plecare, cînd sosi don José, primarul. *Plinio* îl prezentă ziariștilor. Bineînțeles că-l chestionară și pe el, la fel ca și mai înainte pe ceilalți.

— Ce vreți să vă spun ? Orașul nostru e un oraș foarte liniștit și nu există precedente de acest gen.

Primarul îl luă apoi pe *Plinio* deoparte.

— Ascultă, m-am trezit la mine acasă cu o doamnă în vîrstă, însoțită de două surori de-ale ei, care vin de la Madrid. Sînt foarte elegante, au un „Jaguar", șofer în uniformă și tot felul de alte chestii. Doamna susține că mortul este soțul ei.

— Nu mai spune !

— Și pare să aibă dreptate. Zice c-a venit să-l ia. L-au recunoscut după niște fotografii care-au apărut aseară în presa din Madrid.

Plinio își scărpină favoriții.

— Ei, comedie ! exclamă el, pînă acum s-au perindat pe-aici doar nebunii din tîrg, dar cu fotografiile astea o să ne sosească nebunii din toată Spania.

— Nu. Asta nu pare să fie nebună, nici gînd de-așa ceva. Vorbește cu multă siguranță și mi-a arătat cîteva fotografii de-ale soțului ei. Seamănă destul de bine cu cele ale mortului... Mă refer la fotografii, deoarece pe el încă n-am apucat să-l văd. Cu judecătorul am vorbit la telefon și mi-a spus să tatonezi dumneata terenul. Așa că le-am trimis la cimitir.

— Îți spun eu, don José, că treaba asta începe să miroasă urît.

— Ai vreo certitudine ?

— Nu sînt încă sigur de nimic, răspunse *Plinio* cu oarecare consternare. Să vedem dacă se mai așază puțin lucrurile. Adevărul este că, așa cum le-ai spus și dumneata ziariștilor de la „El Caso", în general, cazul nu pare a fi local. Are alt stil... Desigur, mai e de văzut !

— Manuel, dacă n-ai s-o lămurești cît mai repede, te previn că în afacerea asta o să se amestece persoane foarte supuse. Azi-dimineață m-a chemat la telefon guvernatorul. Mi-a pus o grămadă de întrebări, a căror intenție nu cred să fi fost prea nevinovată. Am impresia că se gîndesc la ceva și nu vor să ne spună. În lume mișună tîlharii, iar prin Spania trec acum mulți străini.

Primarul abandonă dintr-o dată tonul grav, luă o mină ceva mai relaxată și, bătîndu-l pe umăr în chip de salut adăugă :

— Te și văd colaborînd cu Interpolul. O să ai prilejul să te afirmi.

— Nu am eu norocul ăsta... Iar în chestia cu domnul guvernator, cu tot respectul ce i-l port, cred că sînt doar curiozități de femeie.

— Tot ce se poate.

— Doamnele s-au dus deci la cimitir ?

— Da. Le-am trimis eu acolo.

— Dacă, într-adevăr, e mortul lor, înseamnă că ne rezolvă cazul... și Interpolului și mie.

Primarul începu să rîdă și se îndepărtă spunînd :

— Îți doresc noroc. Să-mi povestești și mie. Dacă o să am timp, o să trec după-amiază pe-acolo.

La cimitir, Bălărie, Anacleto paznicul și Matías, care-i așteptaseră făcînd de pază, se îndreptară spre ei. Ziariștii veneau cu o altă mașină. Puțin mai încolo era parcat „Jaguarul" cu șofer despre care vorbise primarul.

Plinio le comunică vestea.

— Dar unde sînt doamnele ?

Bălărie rămase cu gura căscată. Gestul hotărît pe care îl începuse dispăru ca prin farmec și abia putu îngăima :

— Aici, înăuntru, stau în genunchi și i se roagă ca desperatele... Au întrebat de nu mai știu cîte ori de dumneavoastră.

Sosi și cealaltă mașină. Reporterii coborîră lăsînd portierele deschise și se apropiară în fugă de locul unde se afla *Plinio* împreună cu ceilalți.

— Putem intra, șefule ?

— Fiți vă rog atît de amabili și așteptați aici pînă am să vă chem eu.

Cel cu magnetofonul, puțin cam stînjenit, se trase înapoi.

— S-a întîmplat ceva ?

— Așteptați, vă rog, adăugă sever *Plinio*.

Urmat de don Lotario, Manuel intră în capelă cu oarecare respect. Așa cum îi spusese Bălărie, cele trei doamne se aflau înăuntru. Erau îmbrăcate complet în negru și stăteau în genunchi în fața mesei de marmură pentru autopsie. Rosteau o rugăciune pe trei voci clare și destul de puternice. În afară de ele, înăuntru nu se mai afla nimeni.

Plinio tuși, deoarece acestea, stînd cu spatele spre ușă, nu-l auziseră intrînd.

Cea mai în vîrstă dintre preacucernicele doamne, care stătea în mijloc, între celelalte două, își înălță capul fără să-și întrerupă rugăciunea, îl măsură pe intrus din cap pînă-n picioare cu un aer sever, apoi se întoarse din nou spre mortul ei, fără a vădi nici cea mai mică grabă.

Plinio și don Lotario se uitară unul la altul cu resemnare și mirare și, stînd în poziție de „pe loc repaus", hotărîră să nu-și piardă răbdarea pînă ce doamnele nu vor fi isprăvit cu rugăciunea, atît de plină de opriri, tăceri, suspine, replici și contrareplici latinizate.

În timp ce aștepta, *Plinio* își plimba privirea, pentru a nu se ști cîta oară, peste detaliile acelei enorme încăperi destinată a fi capelă. Dulapul grosolan în care se păstrau instrumentele și obsedanta masă de marmură, extrem de îngustă, cu guleraș de jur împrejur. Din cînd în cînd, cîteva muște încăpățînate se opreau pe fața lui *Witiza*. Alături de ei, lîngă ușă, un înger imens de stuc, cu un crucifix în mîinile lui dolofane. Cîteva lespezi sparte. Niște cadre de alamă, cruci de piatră, un Crist din metal ruginit, fără îndoială rămas de la vreun sicriu putrezit, și sicriul în care fusese adus mortul.

Zvonul de glasuri de afară venea să acopere bombăneala ascuțită a celor trei femei prosternate, și, în contrast cu toată

scena aceea funebră, două păsărele gîngureau tandre şi vesele în iedera ce acoperea fereastra capelei care dădea spre curtea cimitirului.

Într-un tîrziu, după nenumărate mătănii şi invocaţii, cele trei doamne îşi sfîrşiră rugăciunea. Se închinară exagerat de mult, apoi toate trei se ridicară în picioare în acelaşi timp, ca la comandă, cea din mijloc, mai în vîrstă, sprijinindu-se pe celelalte două care-o escortau. Încă nu catadicsiseră să le arunce vreo privire celor care le aşteptau. Îşi scuturară cu putere praful pe care-l adunaseră de pe jos foarte negrele lor veşminte. Cea din mijloc scoase dintr-o geantă mare a punguţă în care-şi puse mătăniile, apoi închise geanta cu un ţăcănit metalic.

Cînd se părea că, în sfîrşit, nu le mai rămăsese nimic de făcut, cea din mijloc, mereu cea din mijloc, o femeie cam de vreo şaizeci şi cinci de ani, cu păr cărunt, ochi negri, nas drept, gură încă plină de prospeţime şi gesturi poruncitoare, întrebă cu o voce energică şi fără nici o introducere :

— Dumneata eşti şeful Manuel González ?

— La ordinele dumneavoastră.

— Sînt Angela Martínez Montorio y Rivas del Cid.

— Încîntat să vă cunosc. Dumnealui este don Lotario Navarro, prietenul şi colaboratorul meu.

Doña Angela răspunse prezentării cu o uşoară înclinare din cap, după care adăugă :

— Sora mea, Paloma.

Cea a cărui nume fusese rostit avea trăsături identice cu cele ale surorii ei, dar abia schiţate, parcă fără viaţă. Înclină şi ea din cap.

— Şi sora mea María Teresa.

Aceasta era grăsuţă, foarte păroasă, să fi avut peste patruzeci de ani. Zîmbi, şi negul de pe obraz începu să-i joace.

— Corpul acesta, continuă doña Angela după ce termină de făcut prezentările, cu o voce solemnă şi gravă de parcă ar fi adus jertfe Apostolului Santiago, aparţine celui care-a fost soţul meu, doctorul Carlos Espinosa.

Şi rămase privindu-l pe poliţist fix, pentru a vedea efectul produs asupra acestuia de vorbele sale.

— Mi-a spus ceva în acest sens şi domnul primar...

— Bine. Atunci cuvintele sînt de prisos. Doresc să-mi daţi autorizaţie legală pentru a transporta cadavrul. Voi co-

manda la Madrid un dric şi-l vom îngropa pentru totdeauna în cavoul familiei noastre.

Plinio făcu gestul de a-i răspunde ceva politicos, dar nu-i fu cu putinţă, deoarece, înainte de a fi avut timp să-şi dezlipească buzele, doña Angela Martínez scoase din geanta cea mare nişte fotografii şi, întinzînd mult braţul, i le oferi şefului.

— Aveţi aici nişte dovezi irefutabile.

Plinio intră în joc. O lăsă cu mîna întinsă şi, cu mişcări foarte lente, îşi scoase ochelarii din toc, închise tocul la loc, dezdoi hulubele ochelarilor şi şi-i puse pe nas. Abia atunci îi luă fotografiile din mînă, şi, aşezîndu-le în aşa fel încît să le poată vedea şi don Lotario, începu să se uite la ele cu mare atenţie.

În fotografii se putea vedea un domn înalt, bine făcut, cu nasul puţin acvilin şi gura mare, la vîrste diferite, nu însă peste cincizeci de ani. În ultima dintre ele, tăiată dintr-o revistă, doctorul Carlos Espinosa, cam la vreo şaizeci de ani, avea deja părul alb.

— Cred că nu aveţi nici o îndoială, spuse expeditivă doña Angela.

Plinio tocmai vroia să-i răspundă, cînd uşa capelei se deschise şi apăru don Saturnino, cu servieta sub braţ, fruntea îmbrobonată de sudoare şi gesturi răvăşite.

— Mi-a povestit primarul la cazino, apoi m-a chemat la el judecătorul... Tocmai azi după-amiază, cînd mă gîndeam să mă duc la munte, rosti în loc de bună ziua.

Fără nici un fel de introducere, *Plinio* îi întinse fotografiile.

— Se poate şti cine-i acest domn ? i se adresă lui *Plinio* văduva cu un aer de reproş.

Medicul îşi ridică ochii de pe fotografii cu destul de puţină simpatie.

— Don Saturnino Oropesa, medic.

— Aha !

Cel în cauză continua să cerceteze fotografiile fără să mai adauge nimic, ţinînd destul de precar servieta sub braţ.

— Seamănă întrucîtva, bolborosi medicul.

— Oh !

— Uitaţi-vă, doamnă, spuse acesta înapoindu-i fotografiile ; apoi, pe un ton destul de acru : e foarte greu să identi-

fici cadavrul unui domn care poate să fi murit în urmă cu cincisprezece zile, neavînd altă dovadă decît aceste fotografii.

— Atunci spuneți-mi dumneavoastră un mijloc mai eficient pentru a putea fi identificat.

— Să ne arătați cîteva fotografii de-ale dumnealui la vîrsta la care a murit. În fotografiile pe care le-am văzut, soțul dumneavoastră este cu mult mai tînăr decît mortul. Eu nu neg c-ar fi una și aceeași persoană, dar nu am o bază suficient de solidă pentru a mă pronunța.

— Nu înțeleg.

— E foarte simplu. Dat fiind că este vorba de cel care a fost soțul dumneavoastră, ați putea să-mi indicați vreun semn, vreo cicatrice sau vreo deformație a corpului, pe care am putea-o verifica pe loc ? Răspundeți-mi.

Doña Angela stătea gînditoare, privind în pămînt.

— Un alt mod, cel cu adevărat legal pentru a lămuri lucrurile, este să ne demonstrați cu dovezi irefutabile că acesta este doctorul Carlos Espinosa, spuse *Plinio.*

— Credeți că poate exista o dovadă mai irefutabilă decît ceea ce declar eu, în calitate de soție, și aceste două domnișoare, care i-au fost cumnate ?

— Nu e suficient... Să vedem. Să admitem că este soțul dumneavoastră. Primul punct care trebuie lămurit : Cum a ajuns aici cadavrul ? continuă *Plinio.*

— Nu am nici cea mai vagă idee.

— Dar... cînd și unde a murit, știți ?

— Nu știu.

— Nu locuia cu dumneavoastră ?

— Nu.

— Unde locuia ?

— Este o poveste foarte lungă.

— Trebuie totuși s-o cunoaștem.

Doamna suspină adînc și, părînd că a luat o hotărîre foarte importantă, spuse :

— Dacă nu există nici o altă soluție, am să vă povestesc... Dar în alt loc, ceva mai confortabil. Nu sînteți de aceeași părere ?

— Foarte bine, răspunse *Plinio* înviorat, văzînd-o pe doña Angela ceva mai umană. Unde ?

— Presupun că există pe-aici prin apropiere vreun loc unde să putem sta liniștiți și fără curioși în jur.

María Teresa, grăsuța, îi spuse surorii ei ceva la ureche.

— María Teresa are dreptate. Putem merge la hanul „Don Quijote", unde am tras noi, la Argamasilla, dacă nu vă deranjează să ieșiți din orașul dumneavoastră.

— De acord. Atunci să mergem. Ne întîlnim acolo, spuse vioi *Plinio*.

Și, fără să mai piardă timpul, ieșiră din capelă. Afară se adunase destulă lume. Ziariștii se apropiară de șef.

— Acum puteți intra, le spuse șeful ziariștilor, fără să le dea nici o explicație.

Bălărie și *Faraonul* îi așteptau. Schițară gestul de a se apropia de *Plinio*, dar acesta-i opri.

— Plecăm la hanul din Argamasilla. Ne întoarcem numaidecît.

— Bună bucățică grăsuța, spuse Anacleto *Faraonului*, mergînd în urma celor trei doamne.

— Mai mult decît bună, nu știu cum să-ți spun!

Mașinuța veterinarului, în care se aflau *Plinio* și medicul, care nu vroia să piardă istorisirea, porni. Condus de șoferul în uniformă, „Jaguarul" porni și el imediat.

— Da, domnule, mi-ar place, ce mai vorbă! insistă Bălărie.

— Aiurezi, băiete.

În cinci minute ajunseră la Argamasilla de Alba. Parcară mașinile în fața hanului. Se așezară pe niște scaune de metal, la o masă mare, sub umbrarul îmbietor care servea de terasă. Mai erau doar cîteva persoane. Dinspre rîul Guadiana, care străbătea așezarea, venea, firavă, o adiere răcoroasă.

Cele trei surori Martínez Montorio y Rivas del Cid se așezară una lîngă alta, ca la un tribunal, prezidat, firește, de doña Angela.

Medicul fără să-și lase din mînă servieta, veterinarul așezat pe marginea scaunului ca de obicei, iar *Plinio* neîndrăznind să-și descheie tunica la gît din respect pentru doamne, așteptau importantul și, desigur, foarte revelatorul discurs al doamnei.

María Teresa, grăsuța, părea că rîde mereu, iar pe pomeții obrazului îi strălucea o boabă de sudoare. Paloma, cea ca o reproducere lipsită de viață a surorii sale Angela, privea inexpresivă.

Veni un chelner. Doamnele cerură *cubaslibres* [1], iar bărbaţii mazagran. Numele acestei băuturi le făcu pe doamne să se privească de parcă, nişte fiinţe superdezvoltate, cum erau ele, ar fi avut în faţă nişte sălbatici.

Mai întîi se vorbi despre satul în care se aflau şi despre posibila lui legătură cu Don Quijote, iar în cele din urmă doña Angela, după ce privi cu multă curiozitate mazagranurile, după ce-şi aprinse cu gesturi energice o ţigară din tutun blond, după ce trase din ea şi scoase fumul pe ambele nări cu o simetrie absolută, începu astfel :

— Domnilor, veţi auzi o poveste de familie, din care pricină aş dori foarte mult să nu depăşească punctele esenţiale pentru clarificarea acestei întîmplări atît de neobişnuite... Sper să-mi faceţi această favoare, cu curtoazia şi cavalerismul care vă caracterizează.

Odată terminată această solemnă introducere, privi în ochi pe fiecare interlocutor de sex masculin căutînd acceptarea rugăminţii ei, apoi începu, plină de afectare, să-şi depene povestirea :

— Doctorul Carlos Espinosa, deşi născut la Madrid, făcea parte dintr-o ilustră familie din Valencia. L-am cunoscut cu... cu mult timp în urmă în casa unor prieteni comuni. Încă de la Madrid strălucea ca medic de boli nervoase. Stătuse cîţiva ani în străinătate şi a fost unul dintre primii medici care au început să se ocupe în mod serios de psihanaliză. Logodna noastră nu a durat nici măcar un an. Fiind singurul copil la părinţi, era atît de bine pus la punct, de inteligent şi de bine educat, încît, deşi nu făcea parte din clasa noastră socială, m-am îndrăgostit de el. Tatăl meu a fost senator pe viaţă, membru al Academiei Regale de Ştiinţe Morale şi Politice şi baron consort. Mama a fost cea de-a patra baroană de Egido, titlu pe care astăzi îl poartă fratele nostru. Timp de cîţiva ani, căsnicia noastră a fost minunată. El lucra mult, totuşi ne mai rămînea timp să călătorim, să mergem la petreceri, întîlniri cu prietenii şi la spectacole. Situaţia noastră materială era mai mult decît bună, datorită capitalului pe care-l avea, a onorariilor lui de medic şi a deselor atenţii pe care părinţii mei le aveau faţă de noi...

[1] Băutură făcută din rom şi pepsi.

Pe *Plinio* îl cam obosea această istorisire, presărată cu atîtea pauze. Mai bine zis, i se părea nepotrivită pentru a fi ascultată de un polițist în exercițiul funcțiunii. Avea chef s-o întrerupă pe bătrîna doamnă, s-o încuie cu cîteva întrebări cheie, în a căror eficiență credea. Adevărul e că, totuși, nu avu curajul s-o facă.

— Peste puțin timp, însă, lucrurile au început să ia o altă întorsătură, continuă acea doamnă aproape baroană. Doctorul, care întotdeauna mi s-a părut a fi o persoană indiferentă față de politică, pe la sfîrșitul dictaturii Generalului Primo de Rivera — fie-i țărîna ușoară — începu să se arate periculos de agitat. Devora ziarele, își schimbă vechii prieteni și vechiul mod de viață, și astfel apărură primele neînțelegeri între noi doi și între el și familia mea care, după cum e și firesc, eram... sîntem și vom fi burboni, catolici, apostolici și romani pînă la sfîrșitul vieții noastre... Sosea acasă dimineața în zori, primea vizitele unor persoane dubioase și călătorea foarte des. La ce bun să mai fi continuat a rămîne împreună ? Totul a culminat cu o adevărată rușine pentru familia noastră. A fost arestat și apoi închis în închisoarea Modelo, laolaltă cu niște indivizi despre care e mai bine să nu vorbim.

María Teresa, grăsuța, mai lua din cînd în cînd cîte o înghițitură de *cubaslibres*, își lingea buzele cu limba și continua să stea sprijinită de speteaza scaunului și să zîmbească placid.

— Cu cîteva zile înainte de nenorocita aceea de Republică, continuă impasibilă doamna, ieși din închisoare. Și, din acel moment, între noi doi începu un război pe viață și pe moarte. Am încetat să ne mai vorbim. Locuiam împreună doar pentru a salva aparențele, dar un zid ne despărțea pentru totdeauna... Poate că, dacă am fi avut copii, s-ar mai fi putut salva ceva. Dumnezeu însă nu a vrut să ni-i dea. Și, bineînțeles, imediat după proclamarea Republicii, își începu cariera... cariera politică, firește. Fu numit guvernator civil. Vă dați seama ! El, un doctor faimos, guvernator în nu mai știu ce provincie subdezvoltată, cum se spune acum. Papă și cu mine i-am dat un ultimatum. Dacă se ducea să-și ia funcția în primire, pentru noi nu mai exista. N-a vrut să asculte. Mi-a dat o rentă mai mult decît bună — întotdeauna a fost un om generos, nu pot să n-o recunosc — și a plecat în provincia respectivă pentru a sluji cauza căreia i se devotase. A

fost apoi deputat socialist, socialist, băgați de seamă. Director general nu știu unde, subsecretar la nu mai știu ce, iar după alegerile din februarie '36, știu asta din sursă sigură, a fost pe punctul de a fi ales ministru... Înainte de asta, în 1935, m-a rugat să divorțăm. Deși un divorț îmi repugna, totuși am acceptat. Ce era să fac? Mi-a spus că face acest lucru pentru mine, căci el nu se va mai recăsători... Întotdeauna a fost un domn, asta-i adevărat. Iar pentru a evita să mă pună în situația umilitoare de a-mi da o rentă lunară, mi-a cedat o parte din averea sa, care mi-a permis să trăiesc întotdeauna cu larghețe... Veni și iulie 1936. Fiind vară, noi am plecat la San Sebastián, în timp ce el, cum era și firesc, a rămas la Madrid, cu treburile lui. În tot timpul războiului a ocupat în guvern funcții de o mare răspundere politică. N-a fost militar și nici nu și-a pătat mîinile cu sînge, de lucrul acesta sînt absolut sigură, a rămas la datorie pînă în ultima clipă.

În aprilie 1939 s-a îmbarcat pentru Mexic. Cînd ne-am întors la Madrid, de la San Sebastián, notarul mi-a înmînat din partea sa o împuternicire, prin care mă numea administratoarea tuturor bunurilor sale. Și o scrisoare de despărțire, în care mă ruga să accept administrarea bunurilor sale pînă la „reîntoarcerea sa apropiată". Sărman naiv! Și să-i trimit banii de care va avea nevoie la o adresă pe care mi-o va comunica la timpul potrivit.

Pe scurt: a rămas în Mexic pînă acum cîțiva ani. Eu, bineînțeles, i-am trimis banii și evidența afacerilor în mod regulat. El mă sfătuia ce trebuie să fac, și totul a mers perfect... Desigur că în Mexic și-a făcut imediat drum ca medic. Preda la Universitate și a publicat cîteva cărți importante... Așa cum v-am mai spus, s-a reîntors acum cîțiva ani și s-a stabilit la Valencia, locul de origine al părinților. Nu ne-am revăzut. Nici el nu mi-a cerut acest lucru și nici eu nu l-am considerat necesar. Am trecut în această perioadă prin Valencia de cîteva ori, dar nu l-am căutat. Legătura noastră administrativă referitoare la averea sa din Madrid — căci cea mai mare parte a averii se afla la Valencia — continua... Dar de mai bine de o lună de zile nu am mai primit nici o veste de la el. Un prieten comun, și el tot din Valencia, l-a căutat pe-acasă, dar nimeni n-a putut să-i spună unde se află. Portarul nu știa dacă plecase sau nu în vreo călătorie.

Într-o bună zi nu se mai întorsese seara acasă și de atunci nu mai avem nici veste de la el...

— Ce credeți că i s-a putut întîmpla ? întrebă *Plinio*.

— Nu am nici cea mai vagă idee, spuse doamna cu un aer gînditor.

— Deci sînt treizeci de ani de cînd nu v-ați mai văzut ?

— În curînd se vor împlini treizeci și unu.

— În acest caz, doamnă, cum puteți recunoaște într-un cadavru îmbălsămat pe cineva pe care nu l-ați mai văzut de atîta timp ?

Doña Angela nu reacționă imediat. Surprinsă de această întrebare neașteptată, se mulțumi să-l privească pe polițist cu o fixitate de animal, umflîndu-și nările.

— Bineînțeles că mortul nu-i Carlos, spuse deodată María Teresa, grăsuța, cu un glas venit din depărtări, ieșit parcă de undeva din subconștient.

La auzul acestor vorbe, reacția doñei Angela se tradusе prin două palme răsunătoare pe obrazul sărmanei dolofane, drept care aceasta porni să plîngă ca un copil.

Fură cuprinși cu toții de uimire. Însăși doña Angela părea că se căiește de izbucnirea ei violentă.

— Dar n-am vrut să spun asta... n-am vrut să spun asta... am vrut să spun că... bolborosea grăsulia María Teresa.

— Tu să taci...! Sărmană înapoiată !

Celeilalte surori, copia celei mari, începu să-i tremure buza superioară atît de tare, încît părea c-o să-i cadă.

— Dar n-am vrut să spun asta... repetă plîngînd sora mai mică.

— Taci din gură, netoato...! Tu nici n-ai cum să-ți amintești cum arăta soțul meu.

Se făcu din nou tăcere, deși uneia dintre surori continua să-i tremure buza, iar cealaltă suspina. Doña Angela își aprinse o altă țigară și timp de cîteva secunde fumă privind în pămînt și suflînd fumul cu o energie desperată. În cele din urmă reluă discuția :

— Domnule șef al Gărzii municipale din Tomelloso, eu, ca bună catolică, apostolică și romană ce sînt, în viața mea am fost femeia unui singur bărbat. E limpede ? Asta vrea să însemne, domnul meu, faptul că în amintirea mea... și în fundul sufletului meu, păstrez cu atîta putere imaginea soțului meu

încît, în ciuda trecerii anilor, în ciuda morții și a chinurilor iadului care-l așteaptă, nu mă pot înșela. Să nu vă îndoiți de aceasta nici o clipă, domnule șef al Gărzii municipale din Toboso.

— Din Tomelloso, doamnă, o corectă *Plinio*.

— E același lucru... Cadavrul care zace în capela din... Tomelloso este al lui. Și sînt gata să recurg la ajutorul tuturor persoanelor influente pe care le cunosc, și care sînt foarte multe la număr și foarte sus-puse, pentru a mi se face dreptate... dacă cuvîntul meu de onoare nu vă este suficient.

Plinio își trecu o mînă peste față, cu cealaltă se scărpină în cap după ce-și ridicase puțin chipiul, apoi spuse foarte rar și răspicat :

— Veți înțelege, doamnă, că noi, tomellosanii, nu avem nici cel mai mic interes să rămînem pe cap cu acest mort, că de morți nu ducem lipsă. Cu toate acestea, atît timp cît eu răspund de acest caz și, așa cum vă spuneam și mai înainte la cimitir, pînă nu voi avea dovezi concludente despre identitatea acestui domn, eu nu-l voi da nimănui.

Fără să spună nici un cuvînt, doña Angela bătu energic din palme.

Chelnerul, care se așezase la o masă din apropiere în chip de client și urmărise cu cea mai mare atenție episodul cu palmele date grăsunei, se apropie în grabă :

— Doamna dorește ceva ?

— Da. De aici se poate cere o convorbire telefonică urgentă cu Madridul ?

— Desigur.

— Fii te rog amabil și cere-mi acest număr. Scoase un carnet de adrese, căută un număr și-l notă pe un șervețel. Poftim ! Cere-l imediat.

— Foarte bine, doamnă, răspunse chelnerul în timp ce citea numărul.

— Veți vedea cum se va aranja totul, îi spuse cu tîlc doña Angela lui *Plinio*, și pe un ton aparent amabil.

Plinio se ridică în picioare. Îl urmară imediat medicul și don Lotario. În timp ce-și punea chipiul, *Plinio* îi spuse doñei Angela :

— Dacă nu mai aveți nimic de adăugat, doamnă, noi o să plecăm, deoarece avem treabă.

— Presupun, fu răspunsul ei, că nu va exista nici un inconvenient în faptul că eu și surorile mele vom face de veghe noaptea aceasta la căpătîiul soțului meu, nu ?

— Mă voi consulta în această privință cu domnul judecător.

— Nu cred că va putea refuza.

— El este cel care hotărăște. Chemați-mă la telefon. Bună seara, doamnelor.

— Pe curînd, răspunse sec doña Angela.

La intrarea în cimitir așteptau cei doi ziariști, *Faraonul*, Matías, Bălărie și Anacleto.

— A adus Albaladejo copiile mărite ale mîinilor ? se interesă *Plinio* în chip de salut.

— A spus că le va aduce la primărie, pe seară, îi răspunse caporalul.

— Și ce înțelege el prin „pe seară" ?

— Presupun că la ora cinei.

— Ceva noutăți, șefule ? întrebă unul dintre reporterii de la „El Caso".

— Nici una pînă acum.

— Și doamnele acelea ?

— Una dintre ele spune că mortul e soțul ei.

— Dar dumneavoastră ce credeți ?

— Avem nevoie de dovezi... Pînă atunci nu pot spune nici da, nici ba.

— Ia te uită ce mai distracție pe noi, maestre, comentă *Faraonul*.

— Cred și eu. S-a întîmplat ceva deosebit ? i se adresă *Plinio* lui Bălărie.

— Nu, șefule. S-au perindat pe aici doar niște femei curioase și niște pierde-vară.

— Mai e cineva înăuntru ?

— Trei sau patru persoane... Uite că ies.

Într-adevăr, punîndu-și bascurile pe cap, ieșeau trei bărbați vorbind între ei. *Plinio* le aruncă o privire. Ei îl salutară cu timiditate.

Privindu-i mai atent, Manuel recunoscu în unul dintre ei pe Juaneque, cel care ziua era zidar, iar seara plasator la cinema. Se îndreptă spre ei.

— Ce s-a întîmplat, băieți ?

După ce schimbară cîteva cuvinte de circumstanță, unul dintre ei, cel mai tînăr și mai vioi, zise :

— Șefule, cred că Juaneque vrea să vă spună ceva, dar nu are curaj.

Cel în cauză privea în pămînt, tulburat.

Plinio scoase pachetul de „Celtas" și oferi tuturor cîte-o țigară. Apoi le dădu foc și întrebă :

— Ce vrei să-mi spui, Juaneque ?

— Păi, vroiam să vă spun că sînt aproape sigur că lada asta în care a venit ambalat mortul am mai văzut-o undeva, puțin mai înainte.

— Unde ?

— O descărca un camion la poarta unei case.

— Ce camion ?

— Nu știu. Nu m-am uitat cu atenție.

— La ce casă ?

— Păi tocmai asta le spuneam și lor. Că nu-mi mai amintesc. Adevărul e că nu m-am uitat decît după ce trecuse popa cu colacii...

— Dar nici măcar n-ai habar unde s-a întîmplat ?

— Ba da. Pe strada mea, nu... Cum aveam de lucru în atîtea locuri... Oricum, a fost pe o stradă pe care nu merg prea des. Pe strada Socuéllamos nici atît, deși a fost pe undeva prin apropiere. De asta sînt sigur. Pe Oriente, San Luis sau pe una dintre străzile pe care treceam de obicei în ultima vreme.

— Ai văzut tu că au băgat lada într-o casă ?

— Eu am văzut cînd o descărcau dintr-un camion la poarta unei case... Și am văzut asta în goană. Eram în camioneta meșterului Asensio !

— Și-n ce parte vă îndreptați ?

— Nu știu precis, pentru că pe vremea aia făceam multe drumuri, că tocmai împărțeam materiale.

— Și cam pe cînd s-a întîmplat ?

— Păi, săptămîna trecută, cînd m-am reîntors la lucru, cu două zile mai înainte de-a astupa gaura din zid.

— Și ești sigur că era același sicriu ?

— Sigur, sigur, niciodată nu poți să fii. V-am spus doar că treceam în goană. Sigur sînt că amîndouă au exact aceeași mărime... Sicrie ca astea nu sînt pe toate drumurile.

Cînd ajunse la acest punct, tăcu. Juaneque și prietenii se uitau întrebător la *Plinio*. Acesta, după ce se gîndi puțin, cu degetele arătătoare de la ambele mîini înfipte în centiron, rosti :

— Uite, Juaneque, ceea ce mi-ai spus este foarte important. Acum, desigur că este necesar ca tu... și voi toți care l-ați auzit, să ne ajutați și de-acum înainte.

— În ceea ce ne privește pe noi puteți fi liniștit, spuse tinerelul cel vioi.

— Iar tu, Juaneque, trebuie neapărat să-ți aduci aminte. Du-te și plimbă-te pe toate străzile pe care-ai umblat în ziua aceea cu camioneta. Să te ajute și cel care era la volan, să vedem dacă localizați casa în fața căreia se descărca sicriul. Nici nu știi cît de recunoscător ți-aș fi.

— S-a făcut, nu doresc decît să vă fiu de folos.

— Bravo ! Atunci, la lucru.

— Astă-seară nu pot, că trebuie să merg la cinematograf, dar mîine, că e duminică, mă pun pe treabă.

— Iar voi, nici o vorbă.

— Nu, noi mergem împreună cu el, zise tinerelul.

— Cum vreți, dar să nu faceți zarvă, să nu atrageți atenția asupra voastră...

— Nici o grijă ! Am să-l anunț pe Julián, cel care era la volanul camionetei, iar mîine ne punem pe treabă, dacă-mi dați voie.

— De acord.

Despărțindu-se de Juaneque și de prietenii lui, *Plinio* telefonă judecătorului pentru a-i cere permisiunea ca „acele doamne" să vegheze mortul. Întorcîndu-se de la telefon dădu instrucțiuni lui Bălărie în legătură cu ceea ce trebuie să le comunice doamnelor și puse de gardă, la capelă, un paznic peste noapte.

Odată terminate toate acestea, medicul plecă la treburile lui, ziariștii în căutare de hotel, iar *Plinio, Faraonul* și don Lotario hotărîră ca, mai înainte de-a se întoarce în oraș, să facă o haltă în răcorosul beci al lui Braulio, filozoful.

Cînd, înviorați de vinul lui Braulio, ajunseră după o oră în fața primăriei, nici nu coborîră bine din mașină că gardianul de pază se și apropie de *Plinio*.

— Şefule, sunaţi imediat la Comisariatul din Alcázar. Domnul primar şi domnul preot paroh doresc şi ei să vă vorbească.

— Să le luăm metodic, băieţi.

— Să le luăm...

— În primul rînd, unde se află primarul ?

— La dumnealui în birou.

— Dar parohul ?

— Pe-acolo, arătă gardianul spre piaţetă ; se plimbă... E cam nervos.

— Atunci am să mă duc mai întîi la primar, după cum îmi e datoria. Între timp, tu cere convorbirea cu Alcazárul şi dă-mi legătura în biroul lui don José. După aceea te duci şi-i spui preotului că sînt aici şi că, dacă nu are nimic împotrivă, ne putem întîlni la mine în birou peste cîteva minute. Şi nu vreau curioşi prin jur.

— Am înţeles.

— Bine, Manuel, atunci eu mă duc acasă, că astăzi n-am fost deloc, hotărî, obligat de împrejurări, don Lotario, care, de altfel, nu avea nici un chef să se ducă acasă. Ştii doar. Dacă ai nevoie de mine „dă-mi un ţignal", cum spunea argentinianul pe care l-am cunoscut anul trecut.

Aşezat la masă, domnul primar citea ziarul local.

— Permiteţi ?

— Ce s-a întîmplat, Manuel ?

— M-aţi chemat ?

— Ce mai tevatură au făcut doamnele astea ! A trebuit să vin la primărie, pentru că mă chemau la telefon din toate părţile... guvernatorul, delegatul Administraţiei de Stat, directorul general de nu mai ştiu unde. Ia loc, Manuel.

Şeful se aşează pe canapea, în faţa faimosului tablou pictat de marele López Torres.

— Vrei o ţigară ? Primarul îi oferi o ţigară blondă.

— Nu, ştiţi, tutunul blond nu-mi face bine.

— Cum ţi-am spus, mi-au telefonat într-una, toată după-amiaza.

— Şi ce vor ?

— S-o servim foarte bine pe doamna respectivă, care este un personaj foarte important, că nu obişnuieşte să spună de-

cît adevărul şi că dacă avem nevoie de oameni... mă înţelegi ? îl întrebă primarul cu un anumit subînţeles.

— Înţeleg foarte bine.

— Le-am spus firește că totul se află pe mîini foarte bune şi că doamnele de abia au sosit.

— Oricum, această doamnă, doña Angela, o fi ea o persoană importantă, dar ştiu că i-a tras o pereche de palme soră-si de-a răsunat tot tîrgul.

— Zău ?! Şi de ce ?

— Pentru că sărmanei, că-i cam sărmană cu duhul, i s-a năzărit să susţină că mortul nu e soţul doñei Angela.

— Nu mai spune !

— Da, domnule. E ca un bărbăţoi, ce mai ! Foarte aprigă, foarte energică... Şi, ca s-o înfrunţi, ai nevoie de mult curaj...

Sună telefonul.

— Iarăşi, spuse primarul ridicînd receptorul... Nu. E pentru dumneata. Comisariatul din Alcázar.

Plinio luă receptorul şi ascultă cu ţigara în colţul gurii.

— Da... da... da... Nu mai spuneţi... Pe domnul primar îl sîciie în permanenţă... Desigur, fiecare lucru la timpul său, căci nu ne putem aventura fără să avem dovezi concludente... Tocmai mă gîndeam să vă sun pentru a vă ruga să chemaţi Valencia şi să cereţi informaţii despre acest domn... Notaţi-vă (şi-i dădu numele şi adresa soţului doñei Angela pe care le notase sub umbrarul din Argamasilla)... Da, ea spune că lipsea de cîtva timp de acasă. De acord.. Scuzaţi-mă, dar vă voi spune părerea mea abia peste cîteva ore. Pe mîine... Alo, de la Valladolid aţi aflat ceva ? Mai insistaţi, vă rog, ca să clarificăm cît mai repede această chestiune... Pe mîine.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă primarul.

— La fel ca şi cu dumneavoastră. A sunat o groază de lume care se interesează de doña Angela.

— Deci, nu eşti convins că defunctul ar putea fi soţul ei?

— Convins, nu sînt de nimic.

— În cazul în care nu e soţul ei, atunci la ce bun atîta tevatură ?

— Nu ştiu... isterie... sau parale.

— Parale ?

— E clar că, deşi spune că e divorţată, nu există nici un divorţ. În ţara asta rămîi însurat pînă la moarte, chiar dacă

e vorba de un sergent-major ca doña Angela. O parte din capitalul soțului o administrează ea. Căci cel cu paralele el este...

— Bine, dar pentru asta n-o să se încarce cu primul mort pe care-l găsește, numai de dragul de a-l moșteni.

— Nu, dar împinsă de dorința ei de bani, s-ar fi putut sugestiona. Cel mai mult înclin să cred că așa stau lucrurile... S-ar mai putea întîmpla ca, din cauza faptului că soțul ei e dispărut — era amestecat în politică — ea, în fața asemănării cu mortul scos la licitație, să-și fi spus: al meu e... Și pentru că cei din Tomelloso sînt niște țopîrlani, să vedem ce-o să iasă... În sfîrșit, astea sînt doar niște presupuneri pe care vi le împărtășesc într-un mod strict particular și, să zicem, prietenește. Chestiunea este încă în studiu.

Se întredeschise ușa biroului și cineva spuse:

— Se poate?

Mai înainte ca primarul să fi apucat să rostească „da", înăuntru se strecură parohul. Salută cu multă politețe și-și ceru scuze pentru modul în care-a intrat, dar nu mai putea aștepta. Obligațiile pe care le avea etc.

— Te căutăm, Manuel, rosti parohul don Pío, un om rece și energic, pentru că m-au chemat de la episcopie recomandîndu-mi-o pe această doamnă care reclamă cadavrul.

Primarul începu să rîdă.

— De ce rîdeți?

— Pentru că sînt sunat din întreaga Spanie pentru același motiv.

— Cred că doamna este foarte influentă, deoarece mi-a telefonat domnul episcop în persoană. Iar el, la rîndul lui, a fost sunat, după cum m-a lăsat să înțeleg, de către cineva foarte sus-pus de la Madrid... În ce situație se află cazul, Manuel?

— Încurcată.

— Nu crezi că e soțul doamnei?

— Lipsesc dovezile.

— Dar fotografiile pe care le-a adus?

— Sînt ale unui om viu, cu douăzeci de ani mai tînăr. Adevărat, are destule asemănări cu mortul, dar nu-i suficient. Medicul este de aceeași părere... Iar ea, ea nu și-a mai văzut soțul de treizeci de ani. Erau divorțați, adăugă polițistul cu o anumită intenție.

Parohul rămase pe gînduri, și pe gînduri își aprinse o țigară.

— Divorțați ?

— Da.

— Cine-i divorțase ?

— Păi, tribunalul, prin 1935.

— Ah... Nu-i valabil.

— Valabil sau nu, nu s-au văzut de treizeci de ani.

— Da, asta poate... Trebuie cel puțin să mă duc s-o salut și să-i comunic ceva din partea episcopului.

— Așteptați pînă mîine, poate lucrurile se mai lămuresc puțin.

— Cum aș putea s-o găsesc chiar în seara asta ? întrebă parohul fără să-l ia în seamă.

— Trebuie să fie în capelă. Au cerut permisiunea să facă de veghe lîngă cadavru, iar domnul judecător le-a acordat-o.

— Poate că merge cineva într-acolo, zise parohul privindu-l pe primar cu o intenție precisă.

— Dacă credeți că n-o să întîrziați mult, luați mașina mea.

Preotul își privi ceasul de mînă, stătu în cumpănă doar o clipă, apoi spuse :

— Da. Am să mă duc, ca să termin cu treaba asta. Mulțumesc foarte mult. Șoferul e jos ?

— Da, răspunse primarul, își omoară timpul la barul lui Clemente.

— În regulă. Pe mîine, domnilor.

Plinio ajunse acasă frînt de oboseala adunată de-a lungul zilei. Soția îi pregătise cina sub umbrarul de viță. Își scoase tunica, își răcori puțin fața și mîinile, apoi se așeză la masă.

— Credeam că n-ai să mai vii la masă.

— Lasă asta, femeie. Am tot felul de încurcături.

Veni la masă și fiica lui *Plinio*.

— Tată, ți-au adus uniforma cea nouă.

— Foarte bine. Că de două zile m-am copt de-atîta căldură.

— Vrei s-o vezi ?

— Am tot timpul. Acum, hai să mîncăm.

Se așezară toți trei la o masă joasă și mîncară în tihnă, în timp ce femeia îi povestea lui Manuel întîmplările zilei. Bărbatul se făcea c-o ascultă, dar se afla la o depărtare de o mie de leghe de ea și-i răspundea distrat.

După cină fumă cîteva țigări afară, la aer, apoi se duse și se bägă în pat.

...Dar în noaptea aceea șefului Gărzii municipale din Tomelloso nu-i fu ușor să adoarmă. În cap i se învălmășeau toate întîmplările din ultimele zile.

DUMINICĂ

Pe la cinci dimineața, acasă la Manuel González, alias *Plinio*, sună telefonul. Acesta dormea atît de adînc, încît nu-l auzi. Soția sa trebui să iasă în cămașă de noapte pînă în sufragerie, unde se afla telefonul.

— Manuel ! Manuel !

— Ce s-a întîmplat, don Lotario ?

— Ce don Lotario, omule ! Ia mai lasă-mă-n pace ! Sînt Alfonsa, nevastă-ta.

— Ah... Ce s-a întîmplat ?

— Te cheamă la cimitir.

— Ce vor ?

— Anacleto, paznicul, zice să te duci pînă acolo.

Plinio ieși în izmene, frecîndu-se la ochi.

— Alo ! Ce s-a întîmplat ? Nu lăsați omul nici măcar să doarmă ?... Cum ?... Nu-l păzeai tu ? Haida-de, ai ațipit puțin. Nenorocitule ! Ai să vezi ce ațipit am să te las eu cînd oi veni acolo. Imbecilule, nu sînteți decît o gloată de imbecili !... Și doamnele ?... Bine, ajunge. Să nu sufli nimănui nici o vorbă pînă nu vin eu acolo.

Trînti receptorul, apoi îl sună pe don Lotario să vină imediat cu mașina.

— Ce s-a întîmplat, Manuel ? îl întrebă soția.

— A dispărut mortul ! Nici mai mult, nici mai puțin.

— Doamne, Dumnezeule... ! Dar ce-i cu mortul ăsta ? !

— A naibii treabă ! Pregăteşte-mi hainele... Lumea asta e-o adunătură de nebuni şi de idioţi. Hai, dă-mi-le !

— Îţi pui uniforma de vară ?

— Sigur !

— Vrei o cafea cu lapte ?

— Vreau, dar repede! Blestemat fie ceasul cînd a apărut aici mortul ăsta !

— Linişteşte-te, omule, linişteşte-te, să nu ţi se întîmple cine ştie ce !

— Cum să mai progreseze omenirea dacă atîţia nebuni trăiesc nelegaţi ?

Plinio era complet îmbrăcat, în uniforma cea nouă, şi în timp ce-şi sorbea în fugă cafeaua şi-şi răsucea primul „Caldo" din acea zi, auzi oprindu-se în faţa porţii maşina lui don Lotario. Se auzi claxonul. Aprinse grăbit ţigara şi ieşi în goană.

La volan, cu ochii lipiţi de somn, don Lotario rămase în extaz văzîndu-l pe *Plinio* îmbrăcat în uniforma cea nouă.

— Manuel, parcă-ai fi rupt din albastrul cerului.

— Bună dimineaţa... Să mergem repede, că ne-au furat cadavrul.

— Ce tot spui, Manuel ?

— Ce-ai auzit. Imbecilul de Anacleto, pe care-l pusese de pază Bălărie, zice c-a aţipit puţin şi între timp cineva a şterpelit mortul.

— Dar doamnele care-l priveghiau ?

— Privegheau pe dracu ! Pe la două s-au dus la culcare la hotelul din Argamasilla... Aşa zicea Anacleto.

— Dar cine oare a putut să... ?

— Habar n-am.., Ştiu doar că doamnele astea au pus în mişcare toate „eminenţele" din ţară ca să le dăm mortul. Primarul şi parohul m-au chemat aseară să-mi vorbească despre asta.

— Doamne, Dumnezeule Atotputernice ! exclamă veterinarul încă foarte uimit, conducînd cu toată viteza „şase sutele".

— Da, domnule... „Întunecată şi agitată a fost domnia lui *Witiza*", cum spuneai dumneata... Opreşte-te puţin la primărie să-i dau nişte instrucţiuni paznicului de la poartă.

Paznicul de la poartă stătea pe un scaun, cîntînd încetişor, cu noaptea-n cap :

Eu n-am zis că, între toate,
cea mai rea e soacră-mea,
am zis doar că, între toate,
veninoase, înţepate,
vipera e ea.

— Ei, tu, cel cu soacra ! strigă *Plinio*.

„Cel cu soacra", care nu observase pînă atunci cine era în maşina care se apropiase, încetă să mai cînte şi rămase cu ochii pironiţi la maşină. Recunoscîndu-l pe şef, se îndreptă imediat spre el.

— La ordinele dumneavoastră, şefule.

— Ascultă, peste cîteva clipe o să vină Anacleto. Spune-i caporalului ca, pînă la noi ordine, să-l ţină la arest.

— Înţeles, şefule. Altceva ?

— A fost ceva pentru mine ?

— Nimic.

— Ah, era să uit, la ora nouă toată lumea să fie în uniformă de vară.

— Bine, şefule.

Cînd ajunseră la cimitir, soarele era deja sus. În poartă aşteptau Matías şi Anacleto.

Plinio coborî din maşină fără să spună nimic şi se îndreptă spre capelă cu pas întins, urmat de don Lotario. De o parte şi de alta a mesei goale zăceau două făclii stinse, iar la căpătîi, sprijinit de perete, un crucifix mare. Aruncară o privire spre sicriul care rămăsese la locul lui, apoi prin restul încăperii.

— Pesemne că l-au scos pe fereastră ; am găsit-o larg deschisă, rosti timid Anacleto din uşa capelei.

Alături de el stătea Matías.

— Intră şi tu, Matías ! Nu mai sta afară !

Vrură amîndoi să intre în acelaşi timp şi se ciocniră.

— Ia să vedem, Anacleto, lua-te-ar dracu, şi tu, Matías, că într-o bună zi au să-ţi fure cine ştie ce' şi tu habar n-o să ai. Răspundeţi-mi cu mare atenţie la întrebări.

— Da, şefule.

— Știți, eu... încercă Matías să spună ceva.

— O să vedem noi, idioților. La ce oră au început doamnele priveghiul ?

— Cam pe la zece și jumătate. Puțin după ce-ați plecat dumneavoastră, răspunse Anacleto... și au adus lumînările astea și crucifixul.

— A mai venit cineva cu ele ?

— Da, ăla de la pompele funebre din Argamasilla. Dar a plecat imediat ce-a aranjat lucrurile.

— Altcineva, cine-a mai fost aici ?

— Domnul paroh de Tomelloso.

— Și ce-a făcut ?

— A făcut rugăciuni pentru mort și-a stat de vorbă cu doamnele. Cînd preotul a plecat, doamnele s-au întors și-au început să se roage. Matías le-a adus niște scaune.

— Și după aceea ?

— Matías s-a dus să mănînce, iar eu am rămas afară de vorbă cu șoferul doamnelor.

— Și după aceea ?

— N-a mai fost nimeni. Matías a fumat o țigară împreună cu mine, iar pe la douăsprezece s-a dus la culcare.

— Așa e, întări groparul.

— După aia, pe la unu și jumătate, două dintre doamne au ieșit din capelă și i-au zis șoferului să le ducă la hotel ca să se culce.

— Cum două ?

— Da, șefule. Pe cea grăsuță au lăsat-o aici. Cea cu neg pe obraz.

— Și acum unde e ?

— La mine-n casă, cu nevastă-mea, spuse Matías schițînd un zîmbet... plînge sărmana cu lacrimi de crocodil.

— La dracu, Matías, nu prea văd să ai vreun motiv de rîs, îl repezi *Plinio*.

— Păi, știți.., adevărul e că...

— Ce e, că nu mai înțeleg nimic. Unde-a rămas doamna cea grasă ?

— La început aici, stătea și se ruga, răspunse Anacleto.

— Iar tu ?

— Eu, pe-aici și eu, mă plimbam și fumam... Dar după un timp femeia a ieșit afară... sigur că obosise tot rugîndu-se, sau Dumnezeu știe ce-o fi făcut ea înăuntru.

— A fost o chestie grozavă ! exclamă Matías şi se porni pe rîs.

— Ce chestie grozavă, pentru Dumnezeu ! Doar n-am venit aci ca să rîdem.

— Aşa-i, domnule, începu Anacleto ceva mai înviorat, ştiţi, aşa cum v-am mai spus, domnişoara aceea grăsuţă a ieşit afară. Şi a intrat în vorbă cu mine. Am început să vorbim despre viaţă, despre mort, despre cum e vremea... şi, încetul cu încetul, ne-am încălzit... După cum se vedea, sărmana era foarte dornică... iar eu i-am căzut cu tronc, şi ştiţi cum e, am devenit aşa, sentimentali. Că doar omul nu-i de piatră, mai ales dacă-i neînsurat, nu ca dumneavoastră... Şi, ameţiţi cum eram, am dus-o colo, în poieniţă... Nu puteam altfel, mă înţelegeţi ? Un bărbat ca mine.., sau ca dumneavoastră, şefule, atunci cînd o femeie...

— Pe mine lasă-mă-n pace, auzi ?

— Cînd o femeie nu spune „dă-te mai încolo", ci caută să-ţi intre în voie, ce poţi să faci ?

Tăcu, neştiind cum să mai continue, dar *Plinio* îi dădu de înţeles că aşteaptă continuarea povestirii.

— Ei bine, şi după aceea ? întrebă foarte serios în cele din urmă.

— După aceea, ce, şefule.... ? Ce vreţi să vă mai spun ?... Am povestit tot.

— Dar nu mi-ai spus tu, la telefon, nemernicule, c-ai adormit ?

— Păi, da. Am adormit amîndoi, dar după aia... de oboseală...

Plinio reuşi să-şi stăpînească zîmbetul şi continuă interogatoriul :

— La ce oră v-aţi trezit, nefericiţilor ?

— Păi, cînd v-am sunat pe dumneavoastră. Cam pe la cinci, după cîte-mi amintesc.

— Şi n-aţi auzit nici un zgomot... Nimic ? !

— Nu, domnule. Ne-am trezit. Adică m-am trezit eu, am sculat-o şi pe ea şi am venit aici. Şi cînd am ajuns aici, cadavrul ia-l de unde nu-i... Ea a intrat înăuntru să-şi continue rugăciunile, dar a ieşit îngrozită, sărmana, şi-a început să mă strige. Am intrat şi eu înăuntru şi-am văzut că fereastra era deschisă şi că mortul dispăruse... Vă puteţi închipui ce mutră am făcut.

— Nenorocitule! Chiar în clipa asta ai să te duci la corpul de gardă ca să stai la arest. După aceea, mai vedem noi.

— Cum doriți dumneavoastră.

— O clipă... În timpul... zaiafetului, sau după aceea, n-ați observat nimic deosebit? Vreo mașină sau vreun camion?

— Nu, domnule. Nimic. Adevărul e că eram destul de departe de capelă și foarte ocupați unul cu altul.

— Dar mai înainte, în puținul timp în care-ai fost prezent la datorie?

— Nu, domnule, nimic.

— Dar tu, Matías... Presupun că n-ai avut și tu... vreun zaiafet.

— Eu, nu, domnule. Zaiafet, nici pomeneală de-așa ceva. Nevastă-mea a devenit foarte bănuitoare și complet indiferentă față de lucrurile lumești.

— Mai bine! Nici voi n-ați auzit nimic?

— Ba da, domnule. Cam pe la trei, sau trei și jumătate, am auzit pași și zgomote, dar am crezut că-i ăsta și cu domnișoara. Nici cît negru sub unghie n-am bănuit altceva.

— Și zgomot de mașini?

— Automobile și camioane. Dar e firesc, doar șoseaua trece pe lîngă cimitir.

Plinio tăcu, trist, complet edificat. Don Lotario îl privea cu multă părere de rău. Soarele, cu mult deasupra orizontului, dădea aleii și cîmpului acea înfățișare de reînnoire, de viață lipsită de orice amintire a trecutului.

Plinio intră singur în capelă. Închise ușa în urma lui. Nu vroia să fie văzut dezarmat, fără nici o idee, neștiind de unde s-o apuce. Examină cu atenție lespezile pardoselii, apoi lada de lemn de pin. Privi îndelung masa de marmură. Se apropie de fereastră, o deschise, examină geamurile, partea de dinafară. „Nu știu de ce era nevoie să-l scoată pe fereastră, cum zice tontul ăsta, se gîndi, dacă tot trebuiau să treacă pe sub portal... Presupunînd că dacă ar fi studiat terenul, nu văd de ce, în clipa cînd și-au dat seama că nu e nimeni înăuntru, să fi făcut manevra asta inutilă!".

Într-adevăr, ușa capelei dădea spre portal, iar fereastra spre prima curte a cimitirului. Pentru a ajunge în curte trebuia să treci pe sub portal... „Cu toate astea, el spune că a găsit fereastra deschisă... Trebuie să fi fost cel puțin doi. Nu cred să-l fi trecut peste zid. Ce nebunie!"

Complet dezorientat, neștiind cu ce să înceapă, își aprinse o țigară și se așeză pe masa de marmură continuîndu-și investigația mintală. Privea fereastra deschisă cu un aer meditativ.

„Diminețile sînt frumoase chiar și în cimitir. Cîntă păsările... Și dacă stai așa, cu spatele spre masă, ai impresia că te afli într-o casă fericită, într-o casă cu oameni vii, cu fete care cîntă și copii care se joacă."

Plinio se gîndea la viața pe care-o duce un tîrg. Viață liniștită, asemeni unui lac. Mii și mii de zile identice. Și foarte rar cîte un eveniment, o crimă, o catastrofă care-i scoate pe toți din letargie și rămîne înscrisă ca o pagină istorică, măcinată de miile de discuții care durează ani întregi.

Cazul *Witiza*, cum îl denumise pe mort *Faraonul*, era unul dintre aceste evenimente culme care va rămîne în amintirea generațiilor prezente ca un episod interesant și plin de culoare.

Plinio era sigur că istoria îi va face dreptate. Istoria uită fără de milă sau dă naștere la mituri. El, Manuel González, era sigur că va deveni pentru multă vreme un mare mit tomellosan.

În viața anostă a tîrgurilor, figuri de oameni excepționali nu se întîlnesc cu prea mare ușurință. Există tîrguri care trăiesc secole întregi fără să aibă măcar un scriitor, un artist, un om de știință, un politician... iar de o figură de polițiști care să merite osteneala, nici vorbă. Iar dacă totuși există, contemporanii săi, dat fiind sărmana condiție umană, încearcă să-i diminueze importanța sau să-l distrugă... Iar după moartea sa, datorită aceleiași sărmane condiții umane, cînd alesul nu mai poate avea nici o satisfacție, contemporanii și-l reamintesc și-l ridică în slava cerului. Față de omul în viață, care se afirmă prin ceva, un Juan oarecare se simte umilit. Dar cînd acesta e mort de mult, același Juan oarecare se mîndrește că i-a fost concetățean.

Datorită faptului că profesia lui era, să zicem, populară, și că se desfășura într-o lume de senzații primare, *Plinio* avea admiratori mulți și sinceri, dar avea și dușmani, în timp ce mii de concetățeni păreau să-l ignoreze total. El știa acest lucru și nu-i dădea atenție. Un om se afirmă prin ceva datorită faptului că, pentru el, profesia, în loc să fie o povară, este însăși rațiunea vieții lui. Era recunoscător și-i făceau

plăcere laudele și manifestările de simpatie ale concetățenilor săi bine intenționați, și nu-i lua în seamă pe dușmani sau pe cei care-l ignorau.

Datorită conduitei și profesiei sale, *Plinio* era inatacabil. În anumite momente, însă, dușmanii îi căutau nod în papură din punct de vedere politic și religios. Fiind un om cu judecată și echilibru, obișnuia să se țină deoparte de clicile de fanatici de tot felul care, de regulă, cîștigă de partea lor gloata... În aceste clipe de pasiune și de orbire, pe care le crează credința și nu rațiunea, *Plinio* era arătat cu degetul cînd de unii, cînd de alții. Atunci simțea mare părere de rău pentru sărmana condiție umană, care cu atîta ușurință se lăsa ademenită cînd de proști, cînd de profitori.

Manuel González, în epocile sale de dizgrație, care coincideau cu ascensiunea cutărui sau cutărui grup, încerca să tacă și să treacă neobservat... Cînd apele reveneau la matca lor normală, credea tot mai puternic în teoriile sale izolaționiste și încerca o dragoste deosebită pentru concetățenii săi văzîndu-i că doreau să dea uitării ultimul coșmar.

Plinio reveni cu gîndul la furtul cadavrului și la acel sfîrșit nostim al căror protagoniști fuseseră sărmana domnișoară María Teresa și don Juanul ei provincial.

Lîngă fereastră se mișcă ceva. Era un fluture alb. Rămase cîteva clipe imobil. Imediat apărură și alții, tot albi. Or fi fiind fluturi născuți în preajma și în mirosul copiilor și fecioarelor moarte. Fluturi țesuți din giulgiul și pletele bălaie ale fetișcanelor care-au avut norocul să plece încă în floarea vîrstei pe lumea cealaltă, acolo unde vor rămîne mereu tinere și neprihănite. Fluturi, ultimul însemn al vechilor familii de pe acele meleaguri : Serrano, Torres, Lara, Cepeda. Acum alcătuiau o roată perfectă. O roată zburătoare care intră pe fereastra întredeschisă și se opri alături.

Absorbit de gînduri, *Plinio* îi observa distrat... Pînă ce, o anumită amintire îl făcu dintr-o dată să-și încrețească fruntea. Privi cu atenție fluturii, care, după ce se așezaseră cîteva clipe pe geam, începură din nou să zboare, tot în cerc. Acum însă înaintau spre polițist, cu un tremur ușor, cu o mișcare de translație parabolică. *Plinio* îi urmărea cu privirea. Trebui să se întoarcă pentru a nu le pierde din ochi drumul în formă de curbă. O clipă trecură foarte aproape de chipiul lui, apoi din nou prin fața ferestrei, prin snopul de raze de soare, cînd

își desfăcură cercul cu iuțeală și se pierdură către miresmele de trifoi și de chiparoși din cimitir.

Cu o figură serafică, asemeni cuiva căruia-i apare în fața ochilor o fantomă, *Plinio* făcu cîțiva pași spre fereastră și, aplecîndu-se mult în afară, privi cum se depărtau, cum se topeau printre stropii strălucitori ai soarelui.

Cînd îi pierdu din vedere, cu buzele strînse și privirea filtrată printre gene, nevrînd să-și creadă ochilor, începu să facă pași mărunți prin capelă.

Încă se mai plimba, cînd fu trezit din gîndurile sale de zgomotul unei mașini ce se oprise la poarta cimitirului și de comentariile cu glas tare ale celor de afară.

Aruncă țigara, închise fereastra și, îndreptîndu-și ținuta, ieși să vadă ce s-a întîmplat.

Afară se afla „Jaguarul" doñei Angela. De vorbă cu Anacleto și don Lotario stătea sora ei, doña Paloma.

— Bună ziua, domnișoară.

— Bună ziua, șefule. Am venit s-o schimb pe sora mea María Teresa. Am să fac puțin de veghe și eu... Sărmana Angela e foarte obosită, așa că va veni mai tîrziu.

— Dar nu mai e nimic de vegheat.

— Cum adică nu mai e nimic de vegheat ?

— Cadavrul a fost furat azi-noapte.

— Cum ? Dar e îngrozitor ce-mi spuneți ! Și María Teresa, unde-i ? Au furat-o și pe ea ?

— Nu. Cred că se află acolo, în bucătăria paznicului cimitirului.

— Dar cine l-a furat ? Cum s-a întîmplat ?

— Nu știu... Polițistul pe care l-am lăsat aici de pază a adormit. Mergeți și-o întrebați pe sora dumneavoastră, poate știe dînsa ceva.

Plinio o însoți pînă la casa lui Matías și, trăgînd draperia, o lăsă să intre înainte.

Așezată pe un scaun scund și sprijinit de sobă, cu fața în palme, María Teresa suspina. Auzindu-i intrînd, ridică fruntea. Avea ochii afundați în orbite și fața pătată de carmin.

Plinio o lăsă pe Paloma acolo și plecă. Îl indispunea ideea unei discuții cu nenorocita aceea. Nici măcar nu vroia să se gîndească la ce-o aștepta.

Scoase ceasul din buzunar și se uită să vadă ce oră e.

— E trecut de șase și jumătate, don Lotario. Mai avem încă timp să facem mica plimbare pe care mi-o programasem. Luăm mai întîi micul dejun la coana Rocío, apoi la drum. Iar tu, Bălărie, nici o vorbă nimănui despre ce s-a întîmplat aici. Să închizi capela. Să spui că așa am dat eu ordin. Oficial, mortul continuă să fie aici înăuntru. Ne-am înțeles ? Tu, Anacleto, vii cu noi.

— Ce scump te costă întotdeauna femeile ! bombăni Anacleto.

— Ușurel, că nu știi nimic încă !

— Dar dacă vine vipera cealaltă și întreabă ce s-a întîmplat, ce să-i spun ?

— Te referi la doña Angela ?

— Bineînțeles. Asta-i în stare să facă un scandal că scoală și morții din morminte.

Plinio rămase pe gînduri, cu privirea ațintită în pămînt. Apoi se îndreptă cu hotărîre spre casa lui Matías.

— Să vedem...

În bucătărie, durdulia María Teresa continua să se smiorcăie, în timp ce cealaltă soră stătea alături de ea și-o privea cu nedumerire.

— Domnișoarelor, vă rog să-mi dați ascultare o clipă.

María Teresa îl privi pe sub sprîncene, fără să-și ia complet mîinile de la ochi.

— Trebuie să plecați la han chiar acum. Și s-o sfătuiți pe sora dumneavoastră să nu se miște de-acolo. Cred că-i mai bine pentru toți să păstrăm cel mai mare secret în legătură cu ceea ce s-a petrecut azi-noapte. Nu crezi, María Teresa ?

Săraca María Teresa porni să plîngă și mai tare.

— Dacă se află primul lucru, se va afla imediat și restul... E limpede ? Trebuie să păstrăm secretul. Poate vom avea noroc să aflăm ce s-a întîmplat cu cadavrul.

Femeile continuau să tacă.

— ...Nu există altă soluție, așa că, vă rog, plecați imediat de-aici. Nici dumneavoastră și nici sora dumneavoastră nu puteți rezolva nimic.

— Să mergem, María Teresa, rosti Paloma ridicîndu-se în picioare.

María Teresa se scutura toată de plîns.

Plinio îi făcu semn Palomei s-o liniştească. Aceasta o luă pe grăsuţă de braţ.

— Să mergem, María Teresa.

Aceasta se ridică, tot cu ochii în pămînt însă. Continua să plîngă. *Plinio* se repezi să le deschidă uşa.

Văzîndu-le ieşind, şoferul coborî din maşină şi le deschise portiera. Se suiră în maşină fără să se uite la nimeni. Anacleto, ceva mai la o parte, le privea pe sub sprîncene. Maşina se puse încet în mişcare.

— Să mergem să mîncăm, don Lotario.

Pe Anacleto îl lăsară la primărie. *Plinio* dădu instrucţiuni lui Bălărie pentru cazul în care ar fi venit inspectorul Rovira sau ar fi apărut Juaneque, adăugînd că, după ce-şi vor termina treburile, spre prînz, se vor întoarce.

— Pe ăsta mi-l duci în camera de gardă pînă la noi ordine. Dezarmează-l.

— Da, şefule.

— Cînd mă întorc vreau să văd pe toată lumea în uniformă de vară, aşa cum ţi-am mai spus.

— Da, domnule.

Opriră lîngă piaţă, în apropierea patiseriei Rocío.

Plinio trecea printre lume cu capul în pămînt, continuîndu-şi gîndurile cu glas tare.

— Am intrat într-o încurcătură pe cinste şi dacă n-avem noroc, o să ne dea multă bătaie de cap, zise ca pentru sine.

— Ce spui, Manuel ?

— Spun că după ce totul era şi aşa destul de complicat, acum a mai dispărut şi mortul.

— Ai dreptate, Manuel. Asta ne mai lipsea. Şi ce ai de gînd să faci ?

— Nu ştiu. Să mai mergem încă o dată la „Miralagos".

— Crezi că acolo vei da de vreo urmă ?

— Habar n-am. Presupuneri, nimic altceva decît presupuneri.

— Cum ştii tu, Manuel.

— Ce dracu să ştiu ! Numai Dumnezeu ştie. Eu sînt mai dezorientat chiar decît o vacă într-un garaj.

— Pst, Manuel, fii atent ! spuse deodată don Lotario dîndu-i şefului cu cotul.

Privi spre locul în care arăta veterinarul şi exclamă :

— Haida-de, ia te uită !

Văzu un grup de băieţandri care purtau măşti făcute de Calixto. Erau excelent executate. Albe, aproape gălbui, foarte asemănătoare. Gura desemnată printr-o tăietură convexă, iar ochii închişi. Ca totuşi să se poată vedea, făcuse nişte găuri în dreptul sprîncenelor.

— Zărindu-l pe *Plinio,* tinerii tăcură încurcaţi. Poliţistul şi veterinarul nu spuseră nimic. Mai întîlniră şi alţi băieţi mascaţi. Femeile, fără îndoială, duceau măştile pentru copiii lor în coşniţe.

Alcañices, cu taraba lui cu măşti, se afla instalat lîngă simigerie. Omul nu mai prididea să vîndă şi să strige :

Domnişoarelor, cucoană,
cumpăraţi, că-i de pomană,
masca mortului în casă
e-o podoabă preaalească !

— Ţi-o dau pentru doi bănuţi. Uite, încă una... Da, domnule, pentru dumneavoastră încă două.

Cumpăraţi, ia poftiţi,
mai nimic nu cheltuiţi,
luaţi, pe banul mărunţel,
masca mortului mişel !

Se făcu puţin loc şi se apropiară şi ei.

— Domnule şef şi compania, le strigă Alcañices. Am aici două pentru dumneavoastră. Un cadou din partea firmei noastre.

Le întinse două măşti.

— Ţi-au ieşit bine, chiar foarte bine, zise *Plinio* în timp ce examina o mască.

Curioasă, lumea dădu buzna văzîndu-i pe *Plinio* şi pe don Lotario cu măştile în mînă.

— Ascultă, îi strigă *Plinio,* dar de ce-i zici „mişel" ?

— Trebuie să-i zic într-un fel.

— Zi-i *Witiza,* îl sfătui *Plinio,* înveselit.

— *Witiza ?*

— Da, omule, *Witiza.*

— Dar nu mi se mai potriveşte strigarea :

Luați, deschideți punguliță,
că pe gratis cumpărați,
masca, masca lui Witiza!

Nu are nici un haz, șefule.

— Nu fi greu de cap, i se adresă un bărbier aflat întîmplător pe acolo. Zi-i așa :

Luați, deschideți punguliță,
cumpărați fără codire,
masca, masca lui Witiza,
omul fără mîntuire!

— Că bine-i zici, Jardiel. Chiar foarte bine. Ia, îți fac cadou una pentru ideea ta. Și începu să cînte plin de mulțumire :

Cumpărați, ia poftiți,
mai nimic nu cheltuiți...

Lumea rîdea și se îmbulzea să cumpere. Peste tot, prin împrejurimi, mișunau tineri mascați. Se apropiau de ei și-i priveau în tăcere.

Plinio se simți o clipă copleșit de-a avea în jurul său atîtea cópii ale defunctului.

— Asta ne mai lipsea, don Lotario.

— Adevărat. „Pînă și morții, Doamne, își lasă mormîntul pentru mine."

— Morții nu, ci caraghiosul ăsta de mort.

— Bine, Alcañices, îți doresc succes. Mulțumesc pentru cadou și pe curînd!

— Dumnezeu să te aibă în pază, floare a detectivilor naționali, pe tine și pe însoțitorul tău, le strigă din urmă vînzătorul de măști.

— Floare a detectivilor de două parale, bombăni *Plinio*.

— Lasă, Manuel. Ai să vezi c-o să cîștigăm și de data asta.

— Da, da. Pune măștile în mașină, că dacă ne vede coana Rocío cu ele, o să facă un tărăboi de nu ne mai spală toate apele din lume.

Văzîndu-i intrînd în prăvălie, coana Rocío dispăru după tejghea și reapăru cu masca lui *Witiza* pe față.

— Vai, *Plinio*, *Plinio*, nici nu mă mai recunoşti!

— Nu-ţi spun ce-ai merita.

Femeile, care-şi aşteptau rîndul la gogoşi, rîdeau cu poftă.

Plinio aşteptă liniştit şi serios să se termine cu glumele.

— Hai, nu fi şi dumneata aşa de sensibil, că poate-ai să te întîlneşti cu el.

Plinio se alarmă:

— Cu cine să mă întîlnesc?

— Cum cu cine? Cu sufletul răposatului... În uniformă de vară arăţi ca o creangă de liliac înflorit.

Plinio respiră adînc, dîndu-şi seama că patroana era la curent cu tot.

— Hai, don Lotario, că dacă se rezolvă totul cu bine, am să vă dau o masă în grădină, că după aia n-o să mai mîncaţi o săptămînă.

Ieşind din gogoşerie se întîlniră cu Bonifacio, aprodul, care venise să-i caute.

— Slavă Domnului că v-am găsit, spuse.

— Ce s-a întîmplat?

— Adineauri a sosit domnul detectiv Rovira şi doreşte să vă vorbească.

— Aşa devreme?

— Da, domnule. E aici.

— Să mergem... Ia să vedem dacă zvonul a şi ajuns la Alcázar, îi şopti încet *Plinio* lui don Lotario.

— Nu cred... ar fi ghinionul secolului.

Rovira stătea în uşa primăriei. Era îmbrăcat într-un costum alb, de vară, purta ochelari fumurii şi o cravată foarte ţipătoare.

— Stau şi mă gîndesc, Manuel, că nu avem nici o şansă să-i ascundem lui Rovira furtul cadavrului, rosti cu convingere don Lotario.

— Bineînţeles... Să vedem dacă reuşim să-l facem să se arate înţelegător cîteva ore.

— Lasă-te de glume. În faţa unor asemenea lucruri trebuie să spui adevărul, nu există altă ieşire.

— Da, o să i-l spun... da, o să i-l spun, fir-ar să fie!

Rovira, văzîndu-i că întîrzie să coboare, se apropie de portiera maşinii.

— Bună dimineaţa, Rovira, începu *Plinio* cu jovialitate, în timp ce cobora din maşină.

— Am o veste bună pentru dumneata, Manuel. Am fost toată noaptea de gardă și, în loc să mă duc să mă culc, am preferat să vin să vă aduc vestea cea bună, ca să mi se ia piatra de pe suflet.

— Ce s-a întîmplat?

— Am primit veşti din Valencia.

— Nu mai spune!

— Doctorul don Carlos Espinosa trăieşte şi e bine sănătos.

— Cum e cu putinţă aşa ceva?

— Aşa cum ai auzit.

— Bine, dar...

— Omul, care pe cît se pare continuă să fie partizan al roşilor, a petrecut cîteva săptămîni în Cuba, de unde s-a întors în urmă cu cîteva zile. Acum se află la el acasă şi duce o viaţă normală.

— Dar cei de la poliţia din Valencia nu ştiau nimic despre călătoria asta?

— Sigur că ştiau, dar nu şi-au dat seama, sau cine ştie ce s-a întîmplat.

— Da, într-adevăr e o veste bună. Să vedem acum dac-au să înceteze toate telefoanele astea din Spania, care continuă să ne plictisească.

— Acelaşi lucru a spus şi comisarul.

— Cred, Rovira, că ceea ce trebuie să faci dumneata acum e să te odihneşti, şi chiar aici, în Tomelloso... Mă tem că peste cîteva ore va trebui să ne dai şi dumneata o mînă de ajutor, ca prieten şi coleg. Iar ca să te întorci, nu are nici un rost să-ţi petreci ziua într-un continuu du-te-vino.

— Nu, aşa cum sînt nu pot să mă întorc. Cînd am venit, mai că dormeam de-a-n picioarele.

— Eu mă duc să-i telefonez doñei Angela şi s-o anunţ că încă nu-i văduvă.

— De acord. La ce oră vreţi atunci să ne vedem, ca... „prieteni şi colegi"?

— Dacă vă convine, după masă, la cazino.

— În regulă. În cazul ăsta mă duc la *Marcelino Hilton*.

— Odihnă plăcută.

— Drace, lucrurile au ieşit destul de bine, spuse don Lotario frecîndu-şi mîinile, după ce-l văzu pe Rovira plecat.

Plinio, care rămase cu un aer surîzător, nu răspunse.

— La ce te gîndeşti, Manuel, de faci mutra asta?

— Mă gîndesc la discuția telefonică pe care o voi avea chiar acum cu doña Angela nu mai știu cum del Cid.

— Vreau să aud și eu. Merg cu tine.

Intrară în biroul lui Manuel. Se așezară amîndoi la masă. *Plinio* ceru o convorbire cu hanul din Argamasilla. Fură nevoiți să aștepte cîteva minute. Fără îndoială că trebuia să tragă cu tunul ca s-o scoale pe doña Angela, dacă nu cumva ținea vreo conferință surorilor sale.

Plinio îi făcu, în sfîrșit, un semn cu ochiul lui don Lotario, ca să fie atent :

— Doña Angela... aici e Manuel, șeful Gărzii municipale din Tomelloso... Iertați-mă că vă deranjez, dar e ceva foarte important... Iată, tocmai acum am terminat de vorbit cu un agent al Comisariatului din Alcázar... Da, și m-a pus la curent cu rezultatul cercetărilor făcute de poliția din Valencia asupra locului unde se află soțul dumneavoastră... Cum ce fel de cercetări ? Păi, foarte simplu, doctorul se află de două zile la Valencia, sănătos tun și în afară de orice pericol. Pe cuvînt, pe cuvîntul meu de onoare, doamnă. A lucrat cîtva timp împreună cu Fidel Castro... Nu știu... Ceva tot trebuia să se spună... Sau poate că au stat de vorbă cu el... Bun, important este că s-a întors de două zile, așa încît chestiunea-i lămurită... Da, dacă doriți să vă convingeți, puteți chema Comisariatul din Alcázar ca din partea mea. Nu, doamnă, surorile dumneavoastră au plecat de cîtva timp... Nu face nimic, mă bucur că v-am cunoscut, continuă *Plinio* făcîndu-i cu ochiul lui don Lotario, iar dacă vă pot fi cu ceva de folos... Mă auziți ?... Alo ? Ia te uită, drace, a închis !

Închise și *Plinio* și rămase cu amîndouă mîinile pe receptor.

— Ce femeie... A primit vestea cu atîta naturalețe... Surorile ei încă nici n-au ajuns. Mai bine așa. Bun, chestiunea-i încheiată. Să trecem acum la ale noastre, dac-or să ne dea pace.

Dar situația nu urma să fie chiar atît de simplă. În ușa primăriei îl întîlniră pe paroh, care tocmai îl căuta pe *Plinio*.

— Bună ziua, domnilor.

— Bună ziua, don Pío.

— Ați fost la lucru, nu ?

— Așa... puțin.

— Doamnele s-au dus să se odihnească ?
— Da, s-au dus...
— Bietele de ele.
— Într-adevăr.
— Sînt persoane importante, Manuel, chiar foarte importante.
— Da, știu.
— Și foarte bune la suflet și cu frica lui Dumnezeu.
— Nouă ne spui ? nu-i așa, don Lotario ?
— Bineînțeles... nouă ne spui ? Mai ales doña Angela.
— Se vede că face parte din rasa marilor doamne spaniole, continuă preotul cu un aer afectat.
— Da, domnule. Energică, dreaptă, nepărtinitoare...
— Iar cealaltă, cea mai grăsuță, doña María Teresa, cîtă candoare, cîtă puritate ! Un adevărat înger !
— Adevărat. Toată noaptea a stat îngenuncheată... Ne-a povestit paznicul Anacleto. Întrebați-l și vă va da unele amănunte.
— Persoane cu care se mai poate sta de vorbă. Pentru că, vezi bine, în orașul nostru există o mulțime de oameni foarte buni, dar nu de calitatea asta și nici atît de fini... Și, apropo, ați primit confirmarea definitivă că defunctul este soțul doamnei ?
— ... Da. Azi-dimineață a sosit agentul Rovira. Avem informații absolut sigure, primite de la poliția din Valencia.
— Și ce spun ? Că da ?
— Că da, ce ?
— Că defunctul e doctorul ?
— Nu. Spun că nu e.
— Cum nu e ?
— Nu e, pur și simplu. Doctorul se află la Valencia, teafăr și nevătămat.
— Nu mai spune !
— Omul a stat o bucată bunicică de timp în Cuba, a mîncat banane și alaltăieri s-a întors.
— Glumești, Manuel.
— Nu, domnule, nu glumesc. Acum vă rog să ne iertați, dar trebuie să plecăm la treburile noastre.

După ce se urcă în mașină, *Plinio* întoarse capul. Preotul rămăsese pironit locului, cu o mînă dusă la obraz.

Porniră. Strada era plină de oameni cu feţele acoperite cu masca mortului.

— Ce om bleg şi preotul ăsta, comentă don Lotario.

Plinio nu-i răspunse.

— La ce te gîndeşti, Manuel ?

— Mi-a venit un gînd năstruşnic. Mă gîndeam că dacă nu rezolvăm repede cazul, măştile astea vor să ne urmărească pînă-n infern. Imaginează-ţi-i pe toţi locuitorii oraşului umblînd mascaţi şi dîndu-ne tîrcoale din toate părţile. N-am mai putea nici mînca, nici dormi, nici umbla. Primarul, preoţii, judecătorul, toţi cu măşti. Te cheamă să îngrijeşti un măgar, şi-l găseşti cu mască. Eu mă duc acasă, şi-mi găsesc nevasta şi fata, cu mască. Toţi abonaţii celor două cazinouri, jucînd cărţi cu masca lui *Witiza* pe faţă...

— Ce lucruri îţi mai trec prin cap, Manuel !

— Asta pentru că, bagă de seamă, don Lotario, dacă în viaţă suferi un mare eşec, atunci toată lumea te priveşte ca de după o mască.

Cînd ajunseră la vreun kilometru de „Miralagos", *Plinio* îl rugă pe don Lotario s-o ia pe un drum de ţară ce tăia şoseaua şi intra în pădurea care înconjura în acel punct conacul.

— Mergi încet. Pînă aproape de conac. Vreau să dăm o raită prin „fundul conacului", cum spune „Romanţa norului răutăcios", zise *Plinio* zîmbind.

— Romanţa asta n-o ştiu. Mi-o aminteşte în schimb pe cea care începe aşa :

Cu catîri zoresc şi care,
merge-n vie fiecare,
către vii zoreşte ceata
iute, iute ca săgeata.

— Stai, opreşte aici, în desişul ăsta... Şi romanţa asta e bună. Şi, dacă nu mă înşel... Poarta casei dă spre apus, nu ?

— Exact.

— Bine, atunci să coborîm şi să ne îndreptăm pe furiş într-acolo. Vreau să miros şi eu ce se coace pe-aici.

Lăsară maşina acolo şi înaintară cu multă grijă spre locul în care pădurea se rărea în faţa frontonului clădirii.

Vîntul adia printre rozmarini și mai curînd îți venea poftă să te tăvălești prin iarbă, să-ți aprinzi o pipă și să privești cerul, decît să faci cercetări adulmecînd ca o pisică.

Cînd ajunseră în cîmp deschis, *Plinio*, care mergea înainte, îi strigă veterinarului :

— Nu te mișca ! și arătă cu degetul spre o remorcă bine camuflată.

— Da... o remorcă.

— Iar sub ea, un individ. Doarme.

— Bravo ! Omul își începe bine ziua.

Plinio se apropie. Era un flăcăiandru rotunjor, plesnind de sănătate. Dormea cu picioarele desfăcute și burta în sus, iar fața acoperită cu o bască. Cu înfățișarea pe care o avea, părea mai curînd grădinar decît lucrător la cîmp. După ce-l privi un timp și cercetă bine împrejurimile — nu se zărea nici țipenie de om — polițistul se hotărî să-l trezească pe găligan.

— Ei, ei băiete ! spuse încet, în timp ce-l scutura ca să-l trezească.

Băiatul răspunse fără nici o tresărire.

— Ce s-a întîmplat ? întrebă de parcă-l strigase o veche cunoștință.

— Trezește-te, omule.

Văzînd că are în față un polițist, își frecă ochii cu putere.

— Ce s-a întîmplat ? Ce s-a întîmplat ?

— Stai liniștit.

— Dar ce s-a întîmplat ?

— Nu s-a întîmplat nimic. Liniștește-te.

Băiatul căscă bine ochii și rămase privind fără nici o expresie.

— Hai, vino încet aici, mai la adăpost, să stăm niței de vorbă.

Omul se ridică de parcă-ar fi fost beat. Sprijinindu-l de braț, *Plinio* îl conduse în ascunzișul dorit.

— Așază-te aici, răsucește-ți o țigară și să stăm niței de vorbă.

Îi întinse cutia sa obișnuită de „Celtas". Don Lotario prefera „Caldo".

Trezit atît de brusc din somn, băiatul nu părea să aibă poftă de fumat, pentru că trăgea din țigară în silă.

— Așa-ți începi tu ziua de muncă, cu siesta ?

— Da ce-aveți dumneavoastră cu mine ?

— Ușurel, băiete, ușurel, că noaptea-i lungă și pîinea destulă. Cel care întreabă sînt eu.

— Păi...

— Tu mulțumește-te doar să răspunzi exact, că de nu, te trimit la zdup. Te-am întrebat dacă așa-ți începi tu ziua de muncă, cu siesta. Răspunde.

— Nu, domnule, asta-i fiindcă azi-noapte am dormit foarte puțin.

— Da... da... La ce oră ai venit azi din Tomelloso ?

— Eu ?... Nici nu m-am mișcat de-aici toată săptămîna.

— Bine, să zicem că n-ai fost acolo. Dar ei, la ce oră s-au întors ?

— S-au întors pe la cinci, dar nu știu unde-au fost.

— Și cît era ceasul cînd au plecat ?

— Au plecat cînd s-a lăsat seara, cum fac de obicei, sîmbăta.

— Și cine-a plecat ?

— Cine ?... Păi, don Lupercio, administratorul, și Luque Calvo.

— Cine e Luque Calvo ăsta ?

— Păi, un andaluz care angajează oameni.

— Și pentru ce pleacă amîndoi în fiecare sîmbătă ?

— Se duc după cumpărături. Cîteodată la Ossa, altă dată la Argamasilla și, rar de tot, la Tomelloso... Apoi se mai duc ca să facă plățile și să ia bani. Ce știu eu... Eu sînt tractorist și nu-s aici nici de-un an.

— Pleacă întotdeauna la aceeași oră ?

— Nu, domnule. Depinde de treaba pe care-o au.

— Dar de întors, se întorc întotdeauna la ora asta ?

— De obicei cam pe la ora mesei, doar dacă nu merg la cinema sau în altă parte. Dar niciodată la cinci dimineața. De-aia am ațipit și eu nițel. M-am trezit cînd au venit și n-am mai putut adormi pînă adineauri, cînd am mîncat și m-am îngreunat.

— Și ce-au făcut după ce s-au întors ?

— De unde să știu eu ?! Am auzit doar zgomotul jeepului. Pe la șapte, pentru că nu mai putusem adormi, m-am sculat de tot, amețit de nesomn... Dar ce s-a întîmplat, dacă se poate ști ?

— Tu, băiete, să taci.

— Bine. Cum spuneți dumneavoastră.

— Care-i omul de încredere al lui don Lupercio, cu adevărat de încredere ?

— Luque Calvo. Sînt trup și suflet.

— Și unde-i acum Luque Calvo ?

— Pesemne că doarme.

— Doarme împreună cu femeia ?

— Cu care femeie ?

— Cu nevastă-sa.

— Ce-i lipsea chelului ! zise băiatul pe ton de confidență. Ăsta însurat ? Nici vorbă. Ăsta care-și mănîncă de sub unghii ? Oamenii ca el nu se însoară, șefule.

— Bine, atunci du-ne acolo unde doarme.

— Domnule, eu vă arăt unde doarme, dar de intrat nu intru. Că viață n-are omul decît una singură, și pe-aia trebuie să și-o păzească ca ochii din cap.

— Bine, dar du-ne pe undeva pe unde să nu ne vadă nimeni.

— Nici de asta nu pot garanta, șefule, pentru că în casa asta sînt o mulțime de ochi. Să mergem în curtea interioară.

Făcură înconjurul casei. Trecură prin fața portalului și ajunseră la o ușă mascată în partea de jos cu un fel de oblon de brad. Băiatul o întredeschise pe pipăite, apoi dădu fuga înapoi. Îi spuse șoptit lui *Plinio :*

— S-a sculat. E aici și se spală.

— Bine, rămîi acolo, dar nu te depărta, că mai avem de vorbit.

Urmat de veterinar, *Plinio* își descheie tocul pistolului și împinse ușa cu băgare de seamă.

Cu spatele spre ușă și gol pînă la brîu, Luque Calvo se bălăcea cu voluptate într-o albie așezată lîngă fîntînă, la umbra unor copaci.

Profitînd de faptul că, din cauza clipocitului apei, nu-i putea auzi, intrară și se postară chiar lîngă Luque Calvo.

— Luque Calvo, bună ziua, rosti tare *Plinio.*

Luque Calvo, așa cum prevăzuse *Plinio,* privi mai întîi spre ușă, apoi, văzîndu-i atît de aproape de el, rămase surprins. Avu însă numaidecît o reacție elementară și foarte rapidă.

Luă o găleată mare cu apă care se afla pe ghizdul fîntînei și o azvîrli în capul polițistului și al veterinarului. Cu o mișcare de apărare, *Plinio* scoase pistolul, dar nu putu evita baia. Profitînd de momentul acela de confuzie, Luque Calvo ajunse din două salturi la oblon, dar, cînd să sară peste el, băiatul, care se vede treaba că-i purta pică și i-o cocea de mult, îi puse piedică. Luque Calvo căzu de-a berbeleacul. Cînd voi să se ridice în picioare, *Plinio* îi pusese deja pistolul în spate.

— Încet, leule, că te găuresc... Ridică-te și sus mîinile!

Luque Calvo se ridică în picioare și ridică brațele, răsuflînd din adîncul rărunchilor.

— Ia cătușele, don Lotario, și pune-i-le, spuse *Plinio*, întinzîndu-i-le cu mîna liberă.

În timp ce don Lotario îi punea cătușele, *Plinio* văzu că băiatul cel somnoros se înfipsese în calea lui Luque Calvo cu o furcă în mînă.

Bine legat cu mîinile la spate, îl duseră din nou spre ușa cu oblon.

— Cum te cheamă, băiete? îl întrebă *Plinio* pe somnoros.

— Augustín Cerezo, la ordinele dumneavoastră.

— Mi-ai fost de mare folos.

Cînd fură din nou lîngă fîntînă, *Plinio* continuă:

— Ascultă, Cerezo. Leagă bine frînghia fîntînei de cureaua curajosului ăstuia, c-o să-i dăm o lecție.

Cerezo lăsă jos furca și făcu tot ce-i spuse *Plinio* cu vădită plăcere.

Îi petrecu de două ori frînghia în jurul corpului și-i făcu un nod în dreptul burții.

— Gata.

— Hai, Luque Calvo, intră singur înăuntru, îl invită *Plinio*, împingîndu-l pe deasupra ghizdului fîntînii. Iar voi, apucați frînghia... Mie nu-mi face baie nimeni, drăguțule, mai ales cînd îmi pun uniforma cea nouă.

— Dar ce s-a întîmplat, ce doriți de la mine? întrebă Luque văzîndu-se răsturnat peste ghizdul fîntînii și gata să cadă-n apă.

— Știi tu foarte bine...

— Nu știu nimic.

— Ia stai, țapule, și-l apucă de picioare cu toată puterea.

— Spuneți-mi ce doriți să știți.

— Unde-i mortul ?

— În capelă, răspunse Luque mai mult în fîntînă decît afară.

— Asta-i bine.

— Dar eu nu sînt decît o slugă. Înțelegeți ? Toată viața asta nenorocită a mea am fost slugă, și la bine și la rău.

Plinio nu-i dădu atenție și continuă interogatoriul :

— Pentru ce vrea don Lupercio mortul ?

— Crede că-i cu adevărat don Ignacio. Și vrea să-l aibă aici. Înțelegeți ?

— Chiar și pe tine te înțeleg, Luque. Numai că aici nu-i lucru curat.

— Dar eu nu sînt decît o slugă.

— Da, o slugă și un măgar. Asta ești. Dezlegați-l... Așa... Acum arată-ne unde se află don Lupercio, dar fără să faci zgomot.

— Nu se trezește. Ia pastile pentru dormit.

Cu cătușe la mîini și cu pistolul lui *Plinio* în spate, Luque Calvo porni urmat de ceilalți. Trecură prin holul cufundat în beznă și ajunseră pe pipăite la scara de lemn ceruită.

Don Lotario aprinse bricheta. La etaj parcurseră o galerie plăcută și plină de soare. Era împodobită cu tablouri și mobile de bună calitate.

Ajunseră în fața unei uși foarte mari, cu ținte și mînere aurite. Luque Calvo se opri în fața ușii, dar nu spuse nimic. Făcu doar un semn cu bărbia.

— Don Lotario, deschide, rosti *Plinio*, și lasă-l pe Calvo să intre primul.

Veterinarul apăsă ușor clanța și ușa se deschise. Prin perdelele de mătase se strecura o lumină dulce. Într-un pat foarte lat, cu baldachin, don Lupercio dormea cu gura deschisă, îmbrăcat într-o pijama de culoarea cerului, chircit și cu mîinile între picioare.

— Cerezo, trage perdelele baldachinului.

Pesemne era adevărat că don Lupercio lua ceva de dormit, deoarece, cu toată lumina și zgomotul, tot nu se deșteptă.

Plinio se apropie de patul cel luxos. Pe cearșafurile cu dantelă era brodată inițiala „E". Șeful începu să-l scuture de umeri pe administrator.

— Ascultă, ascultă, prietene !

După vreo două-trei zmuciturі, don Lupercio începu să clipească. În cele din urmă își deschise ochii miopi și rămase cu ei ațintiți la *Plinio*.

— Mă recunoști, maestre? îl întrebă acesta flegmatic, în timp ce-și ascundea pistolul la spate. Sînt Manuel González, alias *Plinio*, șeful Gărzii municipale din Tomelloso.

După un moment de perplexitate, don Lupercio își reveni, dar rămase așezat în pat, privind cu oarecare efort cînd la unul, cînd la altul.

Don Lotario luă cu amabilitate ochelarii de pe măsuță și-i dădu administratorului.

— Ei, acum sîntem cu toții treji, rosti *Plinio* care, întotdeauna cînd era în acțiune, avea chef de glume... Hai, îmbracă-te repede, că plecăm într-o călătorie. Să ducem marfa înapoi. Cred că știi despre ce-i vorba.

Ridicat în capul oaselor și cu mîinile sprijinite pe cuvertură, don Lupercio continua să-i privească, mai ales pe Calvo Luque, care stătea țeapăn, cu mîinile legate la spate și privirea în pămînt. În ochi i se citea ceva mai mult decît surprindere. Ar fi vrut mai înainte de toate să afle ce i se putuse întîmpla lui Luque.

Fără să scoată nici un cuvînt, don Lupercio reacționă în sfîrșit; se dădu jos din pat și începu să se îmbrace cu costumul de haine de pe umeraș. Intră apoi în luxoasa cameră de baie de alături și-și dădu cu pieptenul prin păr. Odată terminată această sumară toaletă, *Plinio* îi puse cătușele și-l legă de Calvo.

— Acum să mergem la capelă.

Don Lupercio îl privi din nou și adînc pe Calvo. Acesta, la rîndul lui, lăsă din nou ochii în pămînt.

Coborîră scara în tăcere. Don Lotario aprinse iarăși bricheta și astfel ajunseră la ușa capelei. Intră mai întîi don Lotario. Trase draperiile care acopereau vitraliile plumbuite, și se pomeniră în fața monumentului funerar al Elisabethei.

— Cum se deschide sicriul ăsta, domnilor? întrebă *Plinio*.

— În spate și pe lături are niște șuruburi, răspunse Luque.

— Așa-i, confirmă *Plinio*. N-am dat eu de ele data trecută... Dar șurubelnița unde-i?

— În spatele altarului.

— Caut-o, Cerezo.

Cerezo căută puțin, apoi se întoarse cu o șurubelniță nichelată, foarte lată.

— Hai, băiete, desfă-l.

— Treburile astea cu morții mie nu-mi prea plac.

— Crezi cumva că celorlalți le plac ? Hai, dă-i drumul, că ne-apucă noaptea...

Tăceau, iar Cerezo manevra șurubelnița. Scoase niște șuruburi foarte lungi, aurite. Totul părea făcut cu multă grijă. Termină de deșurubat și, ajutat de don Lotario, ridică în cele din urmă capacul de marmură. Corpul lui *Witiza* era aproape turtit. Pesemne că fusese pus peste sicriul Elisabethei. Văzîndu-l, *Plinio* se înfioră.

— Uite de ce moarte chinuită are parte bietul de el. Apoi, adresîndu-se lui Cerezo : Ascultă, cu ce mașină putem transporta cadavrul ?

— Cu Land Roverul cred eu, răspunse acesta privindu-l cu coada ochiului pe don Lupercio.

— Tu, ca bun tractorist ce ești, ai să-l poți conduce ?

— Da, domnule.

— Atunci du-te și trage-l în fața ușii. Don Lotario, dă-i cheile mașinii dumitale ca s-o aducă.

Cerezo ieși respirînd ușurat.

— Iar acum, băieți, să mergem să stăm nițel de vorbă, spuse *Plinio* celor doi bărbați în cătușe. Mai întîi, tu, Luque Calvo, că ești mai simpatic. Cum ai procedat ?

Luque nu răspunse.

— A fost ideea mea, răspunse don Lupercio în locul lui Luque, care vorbea acum pentru prima oară.

— Da, da, asta am aflat. Dar cum ați procedat ? Asta mă interesează.

— ...Alaltăieri, l-am trimis pe Luque la cimitir ca să ia tiparul și ne-am făcut chei false pentru una din porțile din spate și de la ușa capelei.

— Isteți mai sînteți !... Continuă.

— Iar ieri-noapte ne-am dus să-l luăm, crezînd c-o să fie încuiat.

— Și ați avut norocul să găsiți totul descuiat și nici țipenie de om prin preajmă. Nu-i așa ?

— Da.

— Ești sigur că mortul e don Ignacio ?

Don Lupercio tăcu.

— Te-am întrebat ceva. Răspunde, i se adresă cu severitate *Plinio*.

— Eu cred că da.

Plinio rămase pe gînduri. Părea că nu-i mai vin în minte alte întrebări.

Cerezo apăru în ușa capelei.

— Mașinile sînt aici.

— În ce învelim cadavrul, Manuel? întrebă don Lotario, întotdeauna grijuliu în ceea ce privește partea practică.

— Să-ți spună domnii aceștia.

— În jeep e o pătură, răspunse don Lupercio.

Administratorul își pierduse misterul și duritatea de data trecută. Se arăta mai înțelegător.

Îl înfășurară pe *Witiza* în pătură. Puseră la loc capacul de marmură, iar pe *Witiza* îl așezară în Land Rover, sub una din banchete.

Don Lotario porni singur în mașinuța lui, Cerezo era la volanul jeep-ului, iar *Plinio*, în spate, îi păzea pe arestați.

Plinio nu-și amintea să mai fi călătorit în viața lui în asemenea condiții. Mortul, înfășurat în pătură, sub bancheta mașinii, iar cei doi din fața lui în cătușe, legați unul de celălalt. Dar cum trebuia totuși să treacă prin aceste momente neplăcute, încercă să pălăvrăgească puțin cu deținuții despre tot felul de lucruri, ca și cum nu ar fi fost nimic neobișnuit... Totul era atît de obișnuit, încît Luque Calvo adormise buștean... Don Lupercio îi mărturisi că nu-i plăcea regiunea aceea și nici să trăiască izolat, dar intrase în slujba respectivă încă de pe cînd era foarte tînăr, iar în altă parte nu ar fi găsit o slujbă atît de comodă și atîta independență. Pe urmă mărturisi, destul de pe ocolite, că în momentul în care don Ignacio n-ar mai fi, el ar rămîne pe drumuri, deoarece moștenitori erau mulți și împrăștiați peste tot.

Cînd trecură de castelul Peñarroya conversația încetă, pentru că *Plinio*, în ciuda tuturor eforturilor pe care le făcea atipea din cînd în cînd.

Cînd mașina trecea peste vreun hop, capul lui *Witiza* se izbea de podea cu un zgomot sec, sinistru. De fiecare dată cînd se întîmpla așa, *Plinio* avea o tresărire de groază.

Luque Calvo, cufundat acum într-un somn adînc, își culcase capul pe umărul lui don Lupercio, care continua să tacă și să stea nemișcat. Din cînd în cînd arunca o privire pe fereastră.

La un moment dat, *Plinio* adormi de-a binelea. Dormi mai mult decît crezuse el, deoarece, cînd mașina se hurducă din nou mai tare de data aceasta, iar capul lui *Witiza* se lovi și el mai tare de podea, tresări și se trezi...

Plinio revedea imaginile adunate în ultimele ceasuri în legătură cu Luque. Își fixă din nou privirea asupra lui don Lupercio. Acesta părea să fi ghicit îndoielile polițistului și-i zîmbea privindu-l fix, schițînd din buze o strîmbătură plină de obrăznicie. *Plinio* îi înfruntă privirea, pînă ce don Lupercio își plecă ochii în jos cu oarecare blîndețe, în timp ce cu buricul degetului mîngîia unul din inelele cătușelor care-l legau de prietenul său.

Plinio simți cum i se urcă sîngele la cap și buza inferioară începu să-i tremure, așa cum i se întîmpla întotdeauna în momentele sale de violență. În cele din urmă, tăria lui bărbătească și echilibrul mintal învinseră și nici un mușchi al feței nu i se clinti. Scoase cu cea mai mare indiferență o țigară „Caldo" și o răsuci pe îndelete.

Trecuse bine de prînz cînd opriră în fața primăriei. Oamenii care se plimbau, precum și cei care stăteau la taifas în mici grupuri, priviră cu interes sosirea celor două mașini. *Plinio* intui că vestea furtului cadavrului făcuse ocolul tîrgului. Într-adevăr, cînd se dădură jos din mașină, don Lotario, care coborîse primul, îi spuse :

— Manuel, a aflat toată lumea.

Descompus, agentul Rovira apăru în ușa primăriei și-l privi pe *Plinio* cu un aer sfidător.

— Bietul mort a venit iarăși la noi, îi spuse *Plinio* zîmbind.

Rovira nu-i răspunse, dar era clar că îi pierise orice entuziasm. Fotograful și redactorul de la „El Caso" se apropiară de Land Rover.

— Iată, vin primarul și judecătorul, arătă spre ei veterinarul.

— Ce nebunie ! Ce primire ! îi răspunse *Plinio* în șoaptă.

Într-adevăr, primarul și judecătorul, care, fără îndoială, veneau direct de la biserică, traversau piața, îndreptîndu-se cu pași mari spre ei. Rovira se duse să se convingă dacă mortul era sau nu în mașină.

Văzînd că lumea începe să facă cerc în jurul său, *Plinio* se adresă celor doi gardieni din ușă :

— Am adus doi arestați. Luați-i.

Gardienii se apropiară de mașină.

— Puneți-i separat... Pe fiecare în altă celulă. N-o să vă plictisiți.

— Hai, Manuel, i se adresă primarul, vino înăuntru să ne spui ce s-a întîmplat.

— Parcă spuneai că n-ai văzut mortul, nu ? îl întrebă *Plinio* la rîndul său. Aruncă-i o privire, dacă tot îl ai în fața casei.

— E aici ?

— E aici, bietul de el.

Urcă în mașină și scoase mortul de sub banchetă cu mare greutate, ajutat de Cerezo. Dădu la o parte pătura și i-l arătă primarului. După ce-l privi cîteva momente, acesta spuse :

— Adevărul este că-l știam din fotografii.

Sosi și *Faraonul,* asudat de cît alergase :

— Ce s-a întîmplat cu mortul meu, Manuel ?

Cei din jur, și erau mulți, începură să rîdă.

— Eu ce fac acum, șefule ? îl întrebă Cerezo.

— Poate că domnul judecător are să aibă nevoie de tine. Așteaptă. Ai să duci mortul la capelă.

— Eu singur, șefule ?

— Nu, omule. Împreună cu doi gardieni. Bălărie, să se ducă doi oameni cu Cerezo la cimitir ! Puneți mortul în capelă, răsuciți cheia în ușă de două ori și dați-i-o lui Matías. Cerezo, cînd te întorci mă aștepți aici, jos.

În timp ce *Plinio* intra în urma judecătorului și a primarului, priviți cu cea mai mare curiozitate de toți cei prezenți, don Lotario se apropie pe furiș și-i șopti :

— Ascultă, Manuel, a venit Juaneque. Vrea să-ți vorbească.

Plinio rămase o clipă pe gînduri.

— De ce nu mă aşteptaţi la Braulio ? Vin imediat ce isprăvesc aici.

— Fie !

Văzîndu-l pe don Lotario vorbind cu şeful, *Faraonul* începu să povestească unui grup de prieteni care-l înconjurau :

— Veterinarul, de cînd nu mai există măgari, că ne-am tractorizat cu toţii, se simte în largul lui. În afară de cîteva cîrpăceli pe care le mai face, poate să-şi dedice toată ziulica lui *Plinio* al lui. Priviţi-l, om cu meserie serioasă şi instruit şi, totuşi, Dumnezeul lui este *Plinio*.

Cînd *Faraonul* văzu că don Lotario, Juaneque şi încă un băiat porniră pe strada Campo în sus, curiozitatea nu-i dădu pace şi, lăsîndu-şi auditoriul cu gura căscată, se luă după ei.

Deşi ar fi dorit s-o facă, totuşi *Plinio* nu se duse la Braulio imediat ce termină de povestit oficialităţilor cele întîmplate în acea dimineaţă atît de plină de evenimente. Trebui mai întîi să dea o declaraţie despre cei ce furaseră mortul, să-l îmbuneze pe Rovira, deoarece se întorcea la Alcázar, şi să-l roage să mai insiste pe lîngă Comisariatul din Valladolid. Trebui apoi să le dea cîteva informaţii celor de la „El Caso", să treacă în revistă oamenii îmbrăcaţi în uniforme de vară şi să mai îndeplinească şi alte cîteva obligaţii mărunte impuse de funcţia.ce-o avea.

Cînd, în sfîrşit, o luă în sus pe strada Campo, era trecut bine de ora două şi-şi simţea stomacul gol ca un sac.

Cum îi lăsaseră oblonul uşii din faţă deschis, coborî direct în beci. Nici nu puse bine piciorul pe scară, că simţi aroma proaspătă şi dătătoare de viaţă a vinului nou.

— Aici, şefule, la soare apune ! îi strigă *Faraonul* de undeva, dintr-un ungher întunecat.

Plinio urcă o scăriţă pînă sus, unde aerul era greu. Scara veche de lemn scîrţîia sub greutatea paşilor lui. Acolo, la prova beciului, aşezaţi între două butoiaşe, cei cinci bărbaţi îşi treceau din mînă în mînă aceeaşi cană cu vin, după cum era obiceiul, şi savurau pătlăgelele vinete murate oferite de Braulio.

Braulio, filozoful, îl primi stînd în picioare şi întinzîndu-i cu o mînă cana cu vin, iar cu cealaltă pătlăgelele vinete de Almagro.

— Fii binevenită, floare a detectivilor din La Mancha!

Înainte de a da bună ziua, *Plinio* duse la gură cana oferită, plescăi cu mult zgomot, o umplu din nou și din nou o dădu peste cap, fără să-și mai aștepte rîndul. Își deschise tunica la gît și-și puse chipiul pe un vas, apoi se așeză incomod pe butoiașul de alături și începu să se înfrupte dintr-o pătlăgea vînătă mare cît o ghioagă și mustind de oțet.

Pentru a stinge focul drăcesc al pătlăgelelor vinete murate, Braulio le oferi musafirilor încă o cană cu vin, după care începură să-și răsucească țigările, luînd cu toții tutun din aceeași pungă.

Cînd *Plinio* își simți burta suficient de plină, iar luminițele țigărilor începură să joace în întunericul beciului, în timp ce fumul albăstrui lua cuminte drumul direct către luminator, spuse:

— Ei bine, Juaneque, acum povestește-mi care-i rezultatul cercetărilor tale.

— Păi, să vedeți. Așa cum v-am spus, pentru că nu-mi mai aduceam prea bine aminte casa și strada pe care-am văzut descărcîndu-se lada, l-am luat cu mine pe Julián, spuse — arătînd cu degetul spre celălalt băiat — care-i șofer pe camioneta meșterului. I-am explicat despre ce era vorba, dar el nu-și aducea aminte nici cît mine. Avea totuși impresia că trebuie să fie vorba de strada San Luis.

Julián era un băiat cu gîtul foarte lung și o ceafă mare, care-i cădea peste gulerul cămășii, mai ales cînd vorbea. Purta pe cap un bășculeț. Mîinile îi erau enorme și osoase, încît privirea îți era atrasă de ele în mod special, mai mult decît de oricare altă parte a corpului, deși era foarte urît întru totul.

— Atunci, continuă Juaneque, care părea să-și fi pregătit pe îndelete discursul, am străbătut strada San Luis palmă cu palmă, ca să zic așa... N-am vrut să întrebăm pe nimeni, nimicuța. Înțelegeți? Ca să nu dăm de bănuit, și-și duse degetul la frunte în semn de mare perspicacitate. Asta-i treaba dumneavoastră, dar... sîntem amîndoi aproape convinși, zic eu, și-l privi pe Julián.

— Credem că e vorba despre numărul 10 sau 20 de pe strada San Luis.

— Da, domnule. Într-una din case locuiește Federico Gotera, *Pipideiepure*, cum i se zice. Iar în cealaltă....

— În cealaltă, îi luă vorba Julián, Jacinto, după poreclă *Pianolă*.

Faraonul, care tăcuse pînă atunci, neştiind prea bine despre ce era vorba, la auzul numelui lui *Pianolă* ridică braţul şi zise :

— O clipă, domnilor, şi scuzaţi-mă că mă bag în vorbă. Se poate şti ce anume căutaţi ? Numele lui *Pianolă* mi-a sunat atît de ameninţător, încît îmi vine să bat în lemn.

Şi, răsucindu-se puţin, se sprijini cu o mînă pe balustrada scăriţei.

Plinio, căruia i se ascuţise nasul văzînd reacţia *Faraonului*, îi explică în cîteva cuvinte că, într-una din nopţile trecute, pe strada San Luis fusese descărcată o ladă.

Faraonul, care-l ascultase pe şef cu gura căscată şi limba rozalie odihnindu-se pe buza de jos, îşi ridică trupul lui rotund în două picioare şi începu să spună pe ton plîngăreţ :

— Oh, mamă Doamne, mamă Doamne, cum de nu mi-a trecut pînă acum prin cap să mă gîndesc la lepra asta ? Ei, drace !... Şi ziceţi că aţi văzut că descărcau lada cu mortul la poarta lui *Pianolă* ?

— Uşurel, prietene, încercă să-l potolească *Plinio*, ei au văzut doar o ladă asemănătoare cu cea în care a fost adus mortul. Dar dacă-i una şi aceeaşi, asta-i altă mîncare de peşte... Şi chiar dac-ar fi aşa, ei nu pot jura că au văzut-o în faţa porţii lui *Pianolă*.

— Oh, Maică Preacurată ! Dar pentru mine nu mai există nici o îndoială. De la *Pianolă* numai la rău mă pot aştepta. Doamne, Dumnezeule, pezevenghiul ăsta mi-a jucat iarăşi un renghi !

— Tot ce se poate, Antonio, ar fi după chipul şi asemănarea glumelor pe care vi le faceţi reciproc. Dar de unde să scoată *Pianolă* un mort îmbălsămat ?

— Cum de unde ? Din pămînt. Ăsta... şi bineînţeles că şi eu, cînd e vorba să facem cuiva o farsă, trecem peste orice.

Plinio rămase cu capul sprijinit în palmă şi privirea în pămînt.

Tăceau cu toţii. Într-un tîrziu, punîndu-şi chipiul şi încheindu-şi tunica, *Plinio* spuse :

— Bine. Chiar acuma, don Lotario şi cu mine vom verifica acest lucru. Aşteptaţi-ne aici. Braulio, calcă-ţi pe inimă şi tu

o dată și invită-ne la masă pe toți cei de față. Ne întoarcem îndată cu rezultatul.

— Asta se înțelege de la sine, consimți Braulio cu bucurie.

— O clipă, felul doi îl dau eu, sări *Faraonul*. Am acasă un vițel de lapte de curînd tăiat, care pare că zice într-una „mănîncă-mă".

— De acord, de acord, consimți *Plinio*. Pregătiți și voi ce-o fi, că noi ne întoarcem repede ca glonțul.

Și, fără să mai adauge nimic altceva, cei doi prieteni urcară scărița.

Casa lui *Pianolă* era nouă și cu pretenții de boierie. Foarte bine zugrăvită, iar fierăria de la ferestre și balcoane dată cu vopsea argintie.

Plinio bătu. Dinăuntru se auzi lătrat de cîine. Bătu din nou și din nou potaia lătră. După cîteva clipe, o voce de femeie :

— Taci, Ciușcă !

Deschise soția lui *Pianolă*. Era o femeie țeapănă, pămîntie la față. Purta la gît un crucifix măricel, care-i atîrna peste șorțul pe jumătate de doliu. Desigur că, văzîndu-l pe *Plinio*, rămase puțin nedumerită.

— Soțul tău e acasă ?

— Dar ce s-a întîmplat ? întrebă femeia la rîndul ei, cu gura uscată de emoție.

— Este sau nu este acasă ?

— Cine-i ? se auzi dinăuntru vocea lui *Pianolă*.

— Poliția, răspunse femeia fără să-și ia ochii de la polițist.

De după draperia care acoperea ușa ce dădea spre grădină, Jacinto, zis *Pianolă*, apăru în cămașă și încheindu-și pantalonii.

— Ce s-a întîmplat, Manuel ? întrebă el rîzînd iepurește. Lasă-i să intre, femeie.

Om la vreo cincizeci de ani, *Pianolă* suferea de un prognatism exagerat. Maxilarul inferior îi înainta atît de mult în afară, încît cuvintele îi ieșeau din gură pe verticală, nu din față, așa cum le ies oamenilor cu gura normală. Cum, în afară de asta, era slab și musculos, cu gîtul scurt și căpățîna turtită, părea o creatură preistorică, deși, pe de altă parte, era plin de șiretenie și maliție.

Femeia lăsă musafirii să intre dîndu-se în lături cu prudență, curioasă să vadă ce se va întîmpla mai departe.

— Luați loc aici, în grădină, că-i mai răcoare, îi pofti *Pianolă* fără să se miște de lîngă draperia, pe care, de cînd terminase cu încheiatul pantalonilor, o ținea strîns cu amîndouă mîinile.

Plinio și don Lotario se așezară comod pe scaunele curbate și foarte vechi, singurele mobile existente.

— Ce vînt vă aduce pe-aici, prieteni ? întrebă brusc gazda. După cîte-am auzit eu, s-ar fi descoperit o minune, dar eu nu cred nici cît negru sub unghie... Singurul om în care cred cu adevărat e *Plinio,* adăugă el într-un fel aparte către nevastă-sa, continuînd să stea agățat de draperie.

— Tacă-ți gura, prostule, și așteaptă mai întîi să vezi ce vor domnii, îi strigă ea plină de furie.

— Ei, asta-i ! Ce să mai pierdem timpul ? Nu cumva-ți închipui că *Plinio* și don Lotario s-ar afla acum aici, și încă atît de serioși, dacă n-ar fi auzit vreo bîrfă ?

Pianolă bagă în gură o țigară, pe care-o ținuse pînă atunci după urechea dreaptă, și o aprinse. Datorită fericitului său prognatism, țigara stătea foarte țeapănă, în apropierea nasului.

— Ați venit pentru întîmplarea cu lădoiul mortului. Asta-i clar. Nu-i așa ? întrebă după ce trase primul fum, deschizînd gura larg, cît o cavernă.

Plinio și don Lotario nici măcar nu clipeau.

— Aici ne cunoaștem cu toții, continuă el de parcă s-ar fi explicat pe el însuși, și pesemne că cineva m-a văzut cărînd lada. Și, bineînțeles, ați început cercetările, să vedeți cum și ce fel stau lucrurile, treabă pe care de altfel o faceți ca nimeni altul. Cineva m-a vîndut, iar acum... iată-vă aici ! Nu încape nici o îndoială. Acuma, eu ce să mai fac ? Vreți să-mi spuneți ? Și rămase într-o poziție foarte expresivă, așteptînd parcă răspunsul celor doi.

Dar cum cei doi nu-i dădeau nici un răspuns, păru că în minte îi vine o idee fulger și intră în camera de a cărei draperie stătuse mai tot timpul agățat.

Nevasta lui, *Pianola* cum i se spunea, nu-și lua ochii de la musafiri. Stătea liniștită în picioare, cu brațele încrucișate pe piept și buzele strînse.

Don Lotario și *Plinio* fumau în tăcere. În camera de alături se auzeau pașii și mișcările lui Jacinto. Cei doi așteptau

fără să schimbe între ei nici o vorbă. Se auzi doar un „Isuse Hristoase" al femeii.

Jacinto apăru cu o scrisoare în mînă.

— Prin asta pot să dovedesc cine-i autorul delictului, sau cum i-o fi zicînd, spuse arătînd spre scrisoare cu o mînă, în timp ce pe cealaltă o mișca de parc-ar fi pronunțat o sentință.

Rămase apoi o clipă tăcut, ca și cum și-ar fi căutat șirul gîndurilor. Mai trase un ultim fum din chiștocul de țigară pe care i-l înghițise aproape buza de jos, bägă scrisoarea în buzunarul pantalonului și continuă astfel :

— În după-amiaza aceea făcusem o partidă de cărți cu unii, printre care și *Faraonul*. Știți cum se întîmplă de obicei. Partida a durat mai mult decît trebuia și, în loc să ne fi sculat de la masă plictisiți, ne-am sculat puși pe glume. Unul dintre noi a zis că e dispus să facă un pariu pe un purcel de lapte pe care abia-l cumpărase. Cineva i-a răspuns că nu-l crede, să-i spună asta soacră-si. Atunci *Faraonul* a adăugat, rîzînd : „Pentru că tot vorbiți de soacre și sînteți puși pe pariuri, eu pun în joc o firidă pe care tocmai am cumpărat-o ca să-mi îngrop soacra, într-o bună zi, cît mai curînd dacă se poate..." Ce să mai vorbim, tot felul de glume, continuă *Pianolă*. Și zic glume, pentru că niciodată n-am jucat mai mult de o mie de pesete... Se termină partida, mă întorc acasă și mă așez la poartă să iau aer și să fumez o țigară, cînd, ce să vezi ? În fața porții se oprește un camion încărcat cu marfă. Nu era din orașul nostru, după cum am putut să-mi dau eu seama... Avea număr de Madrid. Se oprește, după cum vă spuneam, din el coboară un bărbat scurt și îndesat, care mă întreabă : „Dumneata ești Jacinto García, zis *Pianolă* ?" „Da, domnule. Eu sînt." „Ți-am adus niște marfă". „Mie ?" „Da." „Ce fel de marfă ?" „E o ladă." „Cine-o expediază ?" „Nu știu. Aici scrie Martínez." „Din ce loc ?" „De la Madrid. Semnează-mi dumneata aici." „Trebuie să plătesc ceva ?" „Nu, domnule. A fost achitat totul." Și, fără să mai zică nimic altceva, coboară lada împreună cu un altul, care era la volan. Am deschis larg poarta, le-am dat și eu o mînă de ajutor și am băgat-o aici, în curte. După aia, am semnat hîrtia. Și s-au dus... Eu, vă închipuiți și dumneavoastră cum e în cazuri de-astea. Am rămas privind țintă lada și gîndindu-mă, mai știu eu la ce ?! Poate c-a dat norocul peste mine și bunul meu înger păzitor mi-o trimitea plină cu candelabre de aur sau cu cine știe ce alte lucruri de

valoare... Nu încăpea nici o îndoială asupra destinatarului. Era a mea, că avea lipită pe ea o etichetă cu numele, prenumele și adresa mea... Mă uit și mă tot uit la ladă, gîndindu-mă cum s-o deschid, că era foarte solid bătută în cuie și întărită cu benzi de tablă. Eram singur acasă și nu aveam cu cine să schimb o părere. Stăteam așa, cînd bate cineva la poartă. Alerg să deschid, crezînd că-i nevastă-mea cu copilul, dar nu erau ei. Era șoferul camionului, care-mi întinde o scrisoare: „Scuzați-mă, zice, am uitat de scrisoare, și aveam ordin să v-o predau împreună cu marfa". Omul pleacă în goană, iar eu, acum într-adevăr emoționat, deschid scrisoarea, dar cînd văd iscălitura expeditorului... am crezut că mă prăbușesc... M-am mai liniștit citind scrisoarea, că fiind vorba de ăsta, mai ales după cele petrecute la Sevilla, știam că mă aștepta ceva și mai rău. Ce să-mi mai bat gura? Mai bine să vă citesc scrisoarea, că asta lămurește totul.

Și aruncînd țigara, scoase hîrtia din plic și începu să citească cu poticneli, deși destul de repede, cele ce urmează:

— „Iubite amice *Pianolă*,

Aș fi tare bucuros dacă prezenta te va găsi fericit alături de soția și de fiul tău. Știi doar că, în ciuda tuturor necazurilor noastre, eu țin foarte mult la tine, cum de altfel și tu ții la mine. Una sînt glumele și alta sănătatea sau familia. Că viața-i doar una și familia la fel, așa că nu-s lucruri de glumă. Eu sînt bine, mulțumesc lui Dumnezeu, dar nu-ți spun unde mă aflu, pentru că nu vreau să mă trezesc cu *Faraonul* pe cap sau cu tine, pînă la vremea tîrgului cînd voi veni pe-acolo ca să călărim împreună.

În ceea ce mă privește, eu îmi văd mai departe de învîrtelile și de micile mele afaceri. Băiatul meu cel mare s-a făcut un adevărat bărbat și învață să iasă preot, pentru că ăsta-i lucrul cel mai bun, că, așa cum știi și tu, întotdeauna i-am dat un exemplu bun și dovadă de multă credință. (Adevărul este că de asta din urmă s-a ocupat mai ales maică-sa.)

Fata lucrează într-un magazin de mode, iar nevastă-mea stă liniștită acasă, deși zice că nu se poate împăca deloc cu vecinele de-aici și mai ales cu lipsa verișoarelor ei de la Tonelero.

Dar să trec la subiect. În lada alăturată își trimit o amintire, care cred că te va face mai fericit chiar decît dacă ți-aș fi

trimis anafură, pentru că e demnă de tine și pe măsura ta și a marii noastre prietenii ce ne leagă.

Deși ocupă ceva loc, totuși nu-ți va da nici o bătaie de cap, pentru că, sărăcuțul de el, e foarte tăcut, ăsta-i adevărul, și a spus deja tot ce avea de spus pe lumea asta. Nici de mirosul neplăcut să nu te sperii, pentru că ți l-am trimis foarte bine marinat.

Ceea ce te sfătuiesc însă, este să nu-l lași pe jos, că poate le vine pisicilor chef să se joace cu el și să ți-l strice.

Pune-l pe-o poliță înaltă, acoperă-l cu un văl, ca să nu se pună muștele, și-ai să vezi cum îți înviorează și-ți înfrumusețează casa.

Iar în afară de asta, să n-ai nici o grijă, că nimeni n-o să-l vorbească de rău. Era un om foarte bun, foarte drept și cinstit din toate punctele de vedere. Asta, garantat. Singurul viciu pe care-l avea era că făcea hapuri pe care le rontăia noaptea, dar eu ți-l trimit vindecat de asemenea defect.

În sfîrșit, ca să nu zici pe urmă că nu mă gîndesc la tine, să-l stăpînești sănătos împreună cu familia și nu uita că oricînd poți conta pe mine ca pe un prieten adevărat, dacă ai nevoie de vreun serviciu. Te îmbrățișează al tău *Codoșbarcă.*"

Terminînd de citit scrisoarea, *Pianolă* rămase cu hîrtia în mînă și ochii ațintiți la *Plinio,* apoi exclamă :

— Acu, ce mai aveți de zis ?

— Ai deschis lada ?

— Doamne ferește ! Ce nevoie aveam să visez urît ? Încă din prima clipă m-am gîndit să i-o pasez *Faraonului.* Mi-am zis : „I-o las la poartă și gata !" Era cel mai simplu lucru. Dar apoi m-am gîndit că asta era comod și pentru el. Ar fi deschis-o și, văzînd ce conține, ar fi chemat judecătorul și... pace bună. Iar eu voiam s-o fac și mai latră.

— Și de ce n-ai făcut tu asta ?

— Asta, ce ?

— Să-l anunți pe judecător și să-i citești scrisoarea.

— Omule... pentru că ispita era mult prea mare. Cred că mă-nțelegi. Eu, de dragul de a-i face o farsă *Faraonului* sau lui *Codoșbarcă,* mă las și castrat.

— Sau băgat la închisoare, spuse sever *Plinio.*

Auzindu-l pe șef vorbind astfel, soția lui *Pianolă* izbucni în plîns.

— Bineînțeles ! răspunse arogant *Pianolă*. Iar tu, femeie, du-te la bucătărie și taci, că astea sînt treburi de bărbați.

Femeia nu se clinti. Se mulțumi să plîngă în tăcere.

— Bine, zi mai departe. Ce-ai făcut după aceea ?

— Păi, cum vă spuneam. Mi-am amintit ce-a zis *Faraonul* despre firidă pe cînd jucam cărți. Dacă-l puneam acolo, farsa ar fi putut continua... Cum de fapt a și continuat.

— Ei, ei, și pe urmă ?

— Pe urmă, nimic. Restul e simplu. Am povestit alor mei ce s-a întîmplat, că băiatul e și el mare pezevenchi, și împreună cu el am răzuit bine lemnul, după ce i-am scos etichetele și am băgat lada în camera din fund, pînă aveam să găsim o soluție.

— Continuă !

— Mai întîi m-am dus la cimitir ca să localizez bine firida și să studiez pe unde era mai ușor să bag marfa de contrabandă. Bineînțeles că trebuia să fac totul noaptea. M-am gîndit că trebuia să sfărîm lacătul de la una din porțile de fier ale cimitirului vechi. Cum prin fața porților trece o șosea, totul era foarte simplu. Tot învîrtindu-mă prin cimitir, am văzut că în zidul cel nou rămăsese o gaură destul de mare... Adevărat, era nițel cam departe de firidă, în schimb era un loc foarte bun să intri și să ieși fără să ai încurcături. Am intrat pe-acolo chiar în noaptea aceea. Am urcat lada în remorcă, am luat apă, ipsos și o mistrie... Ah, da... și o targă ca să cărăm lada pînă la firidă fără să ne obosim prea tare. Știi doar, șefule, că eu sînt om cu cap, spuse el plin de mîndrie... Nu mai era nevoie să ducem și cărămidă pentru astupatul firidei, pentru că prin apropiere zărisem o grămadă întreagă. Totul a mers strună. Am plecat împreună cu fiu-meu pe la două noaptea cu încărcătura și cu materialele, iar la patru eram înapoi cu treaba gata făcută.

— În ce zi s-au întîmplat toate astea ?

— Păi, în douăzeci și patru, cred.

— Cîți ani are băiatul tău ?

— De ce ?

Femeia, numai ochi și urechi, auzind întrebarea se opri brusc din plîns.

— Te-am întrebat cîți ani are.

— Douăzeci și trei.

— Și unde-i acum ?

— La vie. Se întoarce deseară.

— Perfect. Haide, acum vino cu noi, spuse *Plinio* cu asprime în timp ce se ridica în picioare.

Adresîndu-se apoi femeii :

— Iar băiatul, imediat ce se întoarce, să se prezinte la primărie.

— Băieţelul meu ? întrebă sărmana cu o voce sălbatică.

— Întocmai.

Femeia începu să ţipe la bărbat :

— Ai să mă omori ! Ai să mă bagi în mormînt ! Dumnezeule, ce nenorocire... Şi dacă nu ţi-aş fi spus, nenorocitule !

— Taci din gură şi cară-te !

— Ai înţeles, femeie ? insistă *Plinio :* imediat ce se întoarce să se prezinte la mine. Dacă nu, atunci am să vin eu să vă iau pe amîndoi. Şi pe tine, în calitate de complice... Dar dacă vine de bunăvoie, pe tine am să caut să te salvez... Iar tu, glumeţule, hai, dă-i drumul !

— Aş putea să-mi iau haina ? întrebă *Pianolă* ironic, doar pe jumătate supărat.

— Ia-ţi-o, dar repede.

Intră în casă. În timpul acesta femeia plîngea amarnic, cu faţa lipită de perete.

— Gata, spuse *Pianolă* băgîndu-şi mîinile pe mîneci.

Cînd femeia văzu că-i iau bărbatul de-adevăratelea, se repezi la el şi începu să-l îmbrăţişeze şi să-l sărute.

— Dragul meu, bărbatul meu, bărbatul meu drag, ce mare nenorocire !

— Haida-de, femeie, nu-ţi pierde cumpătul pentru atîta lucru !

Cînd ajunseră la crama lui Braulio, după ce-l lăsară pe *Pianolă* într-o celulă şi-l informară pe judecător despre cele aflate, găsiră obloanele uşii deschise, aşa cum le lăsaseră la plecare.

Lîngă scară îl găsiră pe Braulio congestionat de rîs.

— E nemaipomenit. Haideţi repede şi-o să vedeţi un adevărat spectacol. N-avem parte de-aşa ceva în fiecare zi.

Şi, continuînd să rîdă de unul singur, o luă înainte cu pas întins.

Abia începură să coboare scara, că de jos izbucniră rîsete înfundate.

Văzînd cine sînt cei care coborau, cei de jos înteţiră gălăgia.

— Ce-i cu voi ? întrebă *Plinio*.

— Coboriţi şi apropiaţi-vă, le strigară cei de jos.

În timp ce cobora scara, *Plinio* observă că largii pantaloni ai *Faraonului*, împreună cu alte obiecte de îmbrăcăminte, tot ale lui, atîrnau pe balustradă. Coborîră în grabă şi priviră în butoiul spre care arătau toţi cu degetul. Înăuntru, gol-goluţ, *Faraonul*.

— Oh, ce baie grozavă, şefule !

Stătea atîrnat cu mîinile lui grăsuţe de marginea butoiului şi-şi expunea doar umerii, ca două pernuţe, şi pieptul aproape feminin. Cele cîteva şuviţe de păr, ude şi strălucitoare, îi căzuseră pe ochi.

— Eşti nebun ?

— Aş ! Sînt fratele Ánade [1]. Iar acum fac pe scafandrul, să văd dacă nu cumva găsesc niscaiva raci.

Ridică în sus braţele, apoi se lăsă la fund făcînd băşici. Apăru după cîteva clipe la suprafaţă, dînd din mîini şi ţinîndu-şi gura foarte strînsă, ca nu cumva să-i intre înăuntru vreo picătură de lichid. Se apucă din nou cu mîinile de marginea butoiului plin ochi, rîzînd de propria-i ispravă şi respirînd adînc.

— Mamă, Doamne ! Şi ce poză pentru presă ! Haideţi, băieţi, ajutaţi-mă să ies, că altfel o să tragă la măsea şi trupul meu.

— Vrem să ştim şi noi ce-a fost asta, întrebă *Plinio*.

— O prinsoare. Fii atent. Cu mine s-au găsit ei să facă prinsoare !

— Îi zic, completă Braulio : „Nu cumva vrei să faci baie în butoiul cu vin ?" Că se plîngea că-i e cald.

— Iar eu i-am răspuns : „Pentru douăzeci de *duros*, fac".

— Mie nici prin cap nu-mi trecea c-o să facă.

— Înainte de a-mi da cei douăzeci de *duros*, mai ţineam încă chiloţii pe mine. Niciodată nu ştii cu cine ai de-a face. Dar ăştia douăzeci de *duros* ne ajung şi pentru cafele şi pentru coniac. Asta ca să vedeţi că nu sînt deloc egoist. Scoateţi-mă de-aici, băieţi ! Dar trebuie să mă ridicaţi cîte doi de fiecare

[1] Numele unui bătrîn cîrciumar care, căzînd într-un butoi, a înotat pînă ce a fost găsit şi scos afară.

braț, ca să fie cîte treizeci de kile de căciulă. Altfel nici nu vreau s-aud. Nu ies și gata !

Ca să-l scoată afară, nu patru, ci cinci îl apucară pe *Faraon*, fiecare de unde putu, opintindu-se de văzură negru în fața ochilor.

Scos afară, se așeză gîfîind pe burdihanul unui butoi. Corpul lui negricios, plin de pliuri de grăsime și de păr, strălucea ca un cașalot proaspăt pescuit. Continua să stea cu cea mai mare nerușinare gol pe butoi, cu picioarele depărtate și cu palmele sprijinite pe genunchi, răsuflînd din greu.

— *Mama mia*, spunea privindu-se cu admirație de sus pînă jos. Ce baie minunată se face în vin negru. O dată-n viață ai parte de așa ceva.

Rîdeau cu toții de spusele lui, dar fără chef și obosiți.

— Uite, deși n-am înghițit nici un strop, mă simt sfîrșit... Ce mai licoare ! Și ce ne-am distrat !... Braulio, e gata masa ? Baia face întotdeauna poftă de mîncare.

Din ușa beciului se auzi o voce de femeie :

— Braulio, frățioare, puteți veni cînd vreți, mîncarea e de mult gata.

— Așa trăiesc boierii. De la baie, direct la masă. Ha, ha ! Duceți-vă de-aici pînă mă îmbrac, că mi-e rușine.

— Să mergem, spuse Braulio.

Plecară toți, cu excepția lui *Plinio*, care rămase mai în urmă. *Faraonul* înțelese despre ce e vorba și, acoperindu-și goliciunea cu maioul, deveni serios :

— Ce s-a întîmplat cu *Pianolă ?*

— Șterge-te mai întîi pe mîini, îi spuse arătîndu-i scrisoarea.

Faraonul își șterse mîinile și fața cu maioul. Luă scrisoarea și cercetă mai întîi semnătura.

— Mamă, Doamne ! Și ăsta-i amestecat ? exclamă el privindu-l pe *Plinio*.

— Da, domnule. Toți trei, ca de obicei.

Începu să citească.

Plinio rîdea în sinea lui la gîndul că niciodată în viață nu mai văzuse un bărbat atît de gras gol pușcă și, în plus, citind o scrisoare așezat pe un butoi. Era un vesel Bachus, încununat cu lacrimi de vin.

— Păi, sigur, trebuia el să ne-o plătească, comenta în timp ce citea.

Cînd termină de citit, *Plinio* îi povesti pe scurt cum îi pasase mortul *Pianolă* și fiul acestuia.

— Ce oameni neserioși! Mai bine i l-ar fi trimis... lui mă-sa-mare. Și cine-i mortul?

— Tocmai asta trebuie să aflăm.

— Ce derbedeu! Și cum Dumnezeu de nu m-am prins?!... De fapt, cine s-ar fi gîndit...? Acum, fii atent, Manuel, asta nu se termină doar cu atît. O să mi-o plătească mie *Pianolă*, dar cu vîrf și îndesat.

Cînd *Plinio* se trezi din somn după acea istovitoare după-amiază de iunie, îl găsi în curte pe Rovira, tăifăsuind prietenește cu soția și cu fiica sa. Ieșise în cămașă și cu părul vîlvoi. Se opri în ușă mirat:

— Aici ești?

— N-am vrut să vă trezească, fiindcă știu ce zi ați avut.

— Pe de o parte îmi pare rău, dar pe de alta îți sînt recunoscător. Pentru vîrsta mea, ziua de azi a fost un infern. S-a întîmplat ceva deosebit?

— Îmbrăcați-vă liniștit, că totul e în ordine. Stau de vorbă cu doamnele și vă aștept.

Plinio se întoarse în dormitor. Rovira continua să stea de vorbă cu femeile și să soarbă din paharul cu vin rece pe care fiica lui Manuel i-l adusese din beci.

— Fetelor, le strigă Manuel din cameră, ați fi putut să-i oferiți domnului Rovira o ceașcă cu cafea sau altceva.

— Spune că preferă vinul.

— Îmi place mult vinul așa, răcit în beci, încet-încet, fără gheață sau frigider.

— Nici lui Manuel nu-i place vinul răcit artificial, cum zice el.

Plinio apăru, pieptănat și îmbrăcat cu cea mai mare grijă.

— A trebuit să-i spălăm uniforma. Abia azi-dimineață o îmbrăcase, dar merita să fi văzut în ce hal s-a întors cu ea acasă.

— Mi-au vărsat pe ea de toate. Începînd cu apă chioară de fîntînă și terminînd cu vin din baie. Ce să fac?!

Se așeză și el alături de ceilalți, îi oferi tutun lui Rovira și spuse femeilor să-i lase singuri.

— Am venit, șefule, ca să vă explic cum stau lucrurile la Valladolid. Știu ce s-a întîmplat aici după plecarea mea, căci,

cu voia dumneavoastră, Bălărie și domnul judecător mi-au povestit totul. Trebuie să recunosc că cei de la Valladolid s-au purtat bine... Se pare că don Fernando López nu mai locuiește acolo de mai multe luni. La pensiunea unde locuia mi-au spus că ieșise la pensie și că stătea la îndoială dacă să vină la Tomelloso sau să se ducă la Madrid. În cele din urmă a ales capitala, pentru că acolo sînt teatre și alte locuri de distracție. Cei de la Valladolid au luat legătura cu Madridul, de unde am aflat că a locuit cîteva luni într-o pensiune, după care a plecat fără să lase nici o adresă. Totuși se știe precis că pînă nu de mult a continuat să locuiască la Madrid, deoarece a revenit de cîteva ori la fosta locuință pentru a vedea dacă nu-i sosiseră scrisori sau altceva. Cei de la Madrid vor continua cercetările pînă vor da de noua adresă a amicului nostru.

După ce comentară pe larg veștile, căzură de acord să ceară la Barcelona arestarea lui *Codoșbarcă*, căci la Barcelona locuia, împreună cu familia. *Plinio* îi aflase adresa de la rudele pe care le avea la Tomelloso. În cazul cînd nu se afla la Barcelona, dat fiind meseria lui de transportator, să se găsească un mijloc prin care să se scoată de la soția lui itinerarul și datele aproximative la care avea să treacă prin diverse puncte.

— Eu cred, spuse *Plinio*, că odată arestat *Pianolă*, noi ne-am încheiat socotelile. Mai departe să acționeze cei de la Barcelona. Trebuie să pună mîna pe *Codoșbarcă* și cred c-are să cînte el cine-i mortul.

— Bietul mort ! exclamă soția lui *Plinio* care tocmai ieșea din casă, prin cîte-o să mai treacă, sărmanul de el !

O oră mai tîrziu, *Plinio* se întîlni cu don Lotario la intrarea în cimitir. Adevărul este că ajunsese acolo destul de dezumflat. Se gîndea la propriile-i cuvinte, cele pe care i le spusese agentului Rovira : „Odată arestat *Pianolă*, noi ne-am încheiat socotelile". Dar cînd se va mai ivi un nou prilej ? *Plinio* își imagina că vor trece luni de zile, poate chiar ani — și lui nu-i mai rămăseseră prea mulți — de plictiseală și rutină, fără nimic deosebit. Mergea pe Campo în sus și rîdea de unul singur, amintindu-și de o idee a lui don Lotario din ultima perioadă de „secetă de cazuri". „Fii atent, Manuel, cu seceta asta de cazuri prin care trecem, pentru a ne distra puțin, ar trebui să inventăm crime și furturi."

Şi mai era ceva care-i apăsa sufletul — faptul că nu putea să rezolve singur cazul *Witiza*. Ideea că trebuia să primească ajutoare din toate părţile îl deranja.

Cu aceste gînduri triste ajunse la cimitir şi tot cu ele se aşeză pe banca pe care Matías o scosese afară din capelă pentru a fi la îndemîna curioşilor care se învîrteau pe-acolo.

În aşteptarea lui *Plinio*, *Faraonul* îşi evapora baia de vin şi-şi consuma somnul lui de om gras în „şase sutele" lui don Lotario, în timp ce acesta se plimba nervos în jurul cimitirului.

Cînd îl văzu pe şef coborînd pe Paseo, cu mîinile la spate şi bărbia în piept, îi ieşi în întîmpinare plin de nelinişte :

— Păi bine, omule, cum de umbli pe jos pe zăpuşeala asta ? Ar fi trebuit să-mi fi dat un telefon să vin să te iau cu maşina.

Plinio, fără să zică un cuvînt, se aşeză pe bancă, aşa cum am spus. În loc de orice răspuns, îşi scoase chipiul de pe cap, îşi şterse sudoarea cu o bastisă, îşi trecu degetele peste colţul buzelor şi scoase pachetul de „Caldo". Şeful catadicsi să răspundă abia după ce luminiţele ţigărilor începură să strălucească.

— Ce să fie, iubitul meu don Lotario ? În amăritul ăsta de caz jucăm aşa cum ne cîntă alţii, fără să punem de la noi nici cît negru sub unghie.

— Fii mai explicit !

— Exact aşa cum spunea coana Rocío. Acceptăm tot ce ne trec ei pe la nas, fără să încercăm măcar să facem şi noi ceva aşa cum cere „arta de a fi detectiv". Ne-au dat totul pe tavă, iar noi n-am făcut altceva zilele astea decît să stăm de veghe la căpătîiul mortului. Pentru că, nu ştiu dacă mă înţelegi, cînd cei de la Barcelona îl vor localiza pe *Codoşbarcă*, ceea ce-i o chestiune de ore, timp în care noi ne mulţumim cu firimituri, toată povestea s-a terminat. Ne trimit mortul, ni-l arată, ba ne spun şi cine este, ca să nu ne mai obosim.

— *Plinio*, spune-mi ce s-a întîmplat.

Plinio îl puse la curent cu veştile aduse de Rovira. Lucrurile stînd aşa, treaba lor — a lui don Lotario şi a lui — era complet terminată, deoarece să asculţi poveştile lui *Codoşbarcă* nu avea nici un haz, şi apoi asta era mai mult treaba judecătorului decît a poliţiştilor.

Cînd *Plinio* termină de vorbit, complet demoralizat, veterinarul îi zîmbi dînd din cap, de parc-ar fi vrut să spună : „Ce copil mai e şi *Plinio* ăsta".

— Dar, Manuel, nu fi catîr. Ai mai mult amor propriu chiar decît doña Lucía Romero, care nu vroia să-l recunoască drept fiu pe Toribio pentru că-l născuse sașiu. Ce dracu! Dumnezeu dă ploaie celui care are vie, că celui care n-are, nici nu-i pasă dacă plouă sau nu. Și dă noroc celui care știe să-l folosească, că prostului sau orbului degeaba-i plouă cu gologani în poală, că tot nu știe cum să-i cheltuiască. Dar cine i-a pus, omul lui Dumnezeu, pe polițiștii de la Barcelona pe drumul cel bun dacă nu noi, prin indicațiile pe care le-am dat? Cine dirijează totul aici și ce se face aici fără voia noastră? Păi, dacă am fi fost niște neisprăviți, în loc să-i punem să-l caute pe *Codoșbarcă* sau pe domnul de la Cámara, lucru care ne-a dus spre rezolvarea cazului pe drumul cel mai scurt, le-am fi spus să-l caute pe... tata mare. Înțelegi, Manuel? Dat fiind că era un caz care ne venise din afară, ce aveam altceva mai bun de făcut, decît să le spunem celor de la B.I.C. ce anume trebuiau să întreprindă pentru a demonstra justețea bănuielilor și prezumțiilor noastre? Da, Manuel, la jocul de cărți, faci cărțile, dar le și primești de la altul. Iar noi de data asta a trebuit să facem cărțile, pentru ca astfel să putem vedea ce anume ascunde adversarul... Partida continuă și cert este că-i a noastră. Și chiar de n-ar fi, cel puțin știm că cei care au condus jocul, după bunul lor plac, sîntem tot noi.

— Privind lucrurile așa, n-aș putea spune că nu ai întrucîtva dreptate. Dar mie nu-mi plac ajutoarele, nu-mi place să se amestece nimeni în ciorba mea, în cratițele și oalele mele, nu-mi place să stau și să aștept să sune telefonul și să primesc telegrame de la orice terchea-berchea.

— Of, Manuel, Manuel, dar nu înțelegi că fiecare lucru își are chichirezul lui? Și tocmai asta am rezolvat noi ca nimeni altcineva. Noi am știut să dăm la o parte pleava de grăunțe, așa cum n-au știut s-o facă alții... Nemaivorbind de ideea pe care-am avut-o de a expune mortul. Asta a fost cheia întregului succes.

— Dar... Ideea asta a fost a judecătorului... Și apoi, ceea ce mă mai necăjește este că, în loc să fi avut de-a face cu o crimă serioasă, care să aibă un mobil oarecare, ne-am pierdut vremea cu farsa a doi găinari... Dacă aș fi fost judecător, indivizii ăștia m-ar fi pomenit toată viața, poți fi sigur de asta.

— Vrei să zici că dacă ai fi fost tu Codul.

— Idioții!

— Şi în afară de asta, Manuel, crimele şi cazurile nu sînt aşa cum le vrem noi, ci cum se nimeresc... Şi eu mă gîndesc nopţi întregi ce-ar fi fost dacă pe tine şi pe mine ne-ar fi însărcinat cu descoperirea asasinului lui Kennedy... Dar cum aici, în Tomelloso, nu sînt asasinaţi preşedinţi de republică, trebuie să te mulţumeşti şi cu nişte pierde-vară şi găinari.

— M-aş fi făcut luntre şi punte dacă din Hanul Portales s-ar fi tras un glonte într-un primar, să zicem. Ce zile, ce zile minunate am fi trăit, don Lotario!

Începură amîndoi să rîdă ca doi copii.

Continuau încă să rîdă cînd din capelă ieşiră Celedonio Canales *Bogatul* şi Florentino García, *Nefericitul*.

Văzîndu-l pe *Plinio*, Celedonio Canales îi spuse *Nefericitului*:

— Ei, drace! Ia uită-te cine-i aici! Şeriful în persoană!

Cînd rîdea, Celedonio Canales îşi dezgolea gingiile şi-şi micşora ochii lui ca de peşte mort. Îndesat şi dolofan, obişnuia, cînd vorbea, să-şi ridice braţul drept de parcă ar fi pronunţat o sentinţă. Florentino García, *Nefericitul*, era cu totul altfel. Înalt şi slăbănog, avea faţa imobilă, şi singurul lucru care atrăgea atenţia la el era privirea, căci obişnuia să ţină ochii în sus de parcă s-ar fi uitat mereu pe deasupra unor ochelari pe care de fapt nu-i avea. Şi i se spunea *Nefericitul* pentru că nimic nu-i era pe plac şi pentru că tot timpul vorbea despre morţi, despre ploi cu grindină, despre secetă şi despre filoxeră. La înmormîntări se distra de minune, în timp ce la botezuri şi nunţi — unde aproape nimeni nu-l invita — se văicărea într-una şi prezicea numai nenorociri: „Sărmanul copil, de ce-o mai fi venit oare pe lumea asta aşa de nenorocită?!" spunea cînd lua parte la botezul vreunui prunc. Sau la vreo nuntă, mirelui: „Auzi, găgăuţă, acuma c-ai luat-o pe Martina, o să trebuiască să-i dai de mîncare toată viaţa şi ei şi plozilor pe care-o să ţi-i facă, că aşa porunceşte Dumnuzeu să fie o căsnicie!"

Celedonio şi Florentino se apropiară de oamenii legii cu chef de vorbă. Era clar că veniseră să-şi petreacă după-amiaza stînd la taclale.

— Să stăm niţeluş jos că după astea două ore cît ne-am tot uitat la bietul om, ne-au înţepenit picioarele... Ia uite, că nici nu pot să le mai îndoi, se maimuţărea Celedonio mergînd cu genunchii ţepeni.

— Stați jos. Cum îți mai merge cu sănătatea, Celedonio ? îl întrebă *Plinio* pentru a evita eventualele întrebări ale acestuia, deoarece știa că lui Celedonio, dacă-i arunci nada, indiferent despre ce-ar fi fost vorba se agață de ea și nu mai e chip să-l oprești.

— Cu sănătatea foarte bine, Manuel, dar cu bărbăția, din ce în ce mai prost. Pînă pe la patruzeci de ani a mai mers cum a mai mers dar după aia... cruce ! Eh, vremurile fericite s-au dus !...

Celedonio se afla cu povestirea la acest punct rușinos al biografiei sale, cînd îl văzură pe *Faraon* coborînd din micul „Seat" de-a bușilea și congestionat. Zărind grupul, se îndreptă spre el frecîndu-și ochii și căscînd de-i trosneau fălcile.

— Ce mai veste-poveste, băieți ?

— Ai tras și tu un pui de somn ? îl întrebă *Plinio*.

— Așa, un pic... Oricît aș sta la aer tot nu scap de mirosul ăsta de butoi, adăugă el, mirosindu-și brațele.

Plinio și don Lotario începură să rîdă.

— Am să iau și eu loc, cu îngăduința dumneavoastră, spuse *Faraonul* căscînd din nou.

— Și cum vă spuneam, încercă să continue Celedonio, care atunci cînd începea să vorbească nu mai putea fi oprit, îndeosebi cînd era vorba de aventurile lui din tinerețe.

— Numai la treburi de astea-ți stă capul, îl întrerupse *Plinio*, care de felul lui era foarte pudic. Ești cam deocheat ! Dar despre mort, că presupun că pentru el ați venit aici, nu-mi spui nici o vorbă ?

— Sărăcuțul de el ! Ce-ai vrea să-ți spun ? Mai bine l-ai lăsa să fie îngropat ca să scape de considerația cu care e tratat și de alterare.

— Nu-ți aduce aminte de nimeni ?

— Sigur că-mi aduce aminte... Îmi amintește de moarte. Doar atît. Ți se pare puțin lucru ? Eu nu înțeleg de ce vă obosiți atîta tot căutînd vinovatul. Cînd omul a murit, basta ! Mai bine-ar muri moartea. Destrăbălata, rècea și distrugătoarea dulcelui nostru trai !

— Stai, omule, nu te porni așa ! Dar dacă l-a omorît cineva ? adăugă *Faraonul*.

— Aș ! La vîrsta asta nu te mai omoară decît inima... Te previn că eu am venit aici pentru că mi-au zis că ar putea să fie din Tomelloso, și cum eu îi cunosc pe toți cei treizeci

de mii de locuitori de-a fir-a păr, mi-am spus: „Hai să mă duc să-l văd, poate c-am să pot să-l ajut cu ceva". Dar ăsta nu-i de pe la noi. E un biet mort căruia i-au jucat o farsă.

— Da, da... Așa-i, mormăi *Faraonul*, lui nu știu cine i-a jucat o farsă, mie în schimb...

— Taci din gură ! porunci *Plinio*.

— Ei bine, uite că tac.

— Ce, n-ai încredere în mine ? Hai, spune ce s-a-ntîmplat ? se ruga Celedonio.

— Totul a fost spus, iar dacă mortul nu-ți amintește de nimeni, nu mai avem ce discuta.

— Lasă, șefule, nu te supăra și dumneata așa de repede, se scuză el arătîndu-și gingiile.

Tăcerea stînjenitoare care se lăsă fu ruptă de Celedonio care-și continuă aprigul monolog împotriva morții început mai înainte :

— Oare de ce trebuie să murim ? Cu ce-am greșit ? Cine ne-a cerut voie pentru călătoria asta prin tunelul fără de sfîrșit ? Moarte blestemată ! Zbîrcește carnea, usucă părul, face să cadă dinții, stinge lumina ochilor, înțepenește mîinile și picioarele, pătează pielea și-o cojește, face să dispară culoarea lucrurilor, lasă țițele să atîrne, usucă picioarele, lasă căpățînile fără creier și... triunghiul final al pîntecului ca o frunză de viță uscată.

— Iar a dat-o pe-a lui... Ce vă spuneam ? comentă *Faraonul*.

— Ne naștem doar ca să murim ! suspină *Nefericitul*.

— Mai bine să nu ne mai naștem ! Să stăm în pîntecele mamei toată viața. Ar fi cel mai bun lucru, rosti aproape plîngînd de indignare Celedonio.

Adevărul este că toți erau gata să izbucnească în rîs la auzul ultimelor vorbe ale lui Celedonio, dar nu se știe de ce zîmbetul abia înflorit li se opri pe buze.

O rază roșiatică de soare îi bătea drept în față. În înălțimea văzduhului păsările scoteau triluri prelungi, ca niște fire de mătase. Iar vîrfurile chiparoșilor, ce se înălțau pe deasupra gardului de spini al cimitirului în năvalnicul lor urcuș către azur, făceau un ciudat acord cu vorbele desperate ale lui Celedonio, *Bogatul*.

— Ei, drace, eu nu vreau să mor, nu vreau să mor și gata ! Așa cum trăiesc acum mă mulțumesc și cu asta. Și vreau să

continui să trăiesc ca să-mi fumez dis-de-dimineață trabucul, să văd femeile cum se duc la piață și copiii la școală. Să văd preotul cum se duce la slujbă, iar babele urmîndu-l, cu scăunelul de rugăciune în brațe. Vreau să citesc ziarele la San Fernando, iar pe la unu să-mi beau țuiculița cu frații și prietenii mei. Să mănînc apoi în liniște pe balcon și s-o am în fața ochilor pe biata nevastă-mea. Să-mi fac siesta în fotoliu, iar spre seară să revin pe terasă la cazino, unde să pălăvrăgesc ca de obicei despre damigene de vin, despre coacerea ovăzului, despre hambare, despre pucioasă, despre aroma vinasei. Despre femei și despre iubiții lor, despre vechii prieteni care ne-au făcut să rîdem și să plîngem și care de mult și-au cumpărat bilet pentru taxiul negru... Despre ospețele de altădată, despre serile petrecute la vie mîngîind frunza de viță și cîntărind în palmă greutatea ciorchinilor, despre toamna culesului de vii... Apoi iarna, cînd vinul s-a așezat și își așteaptă mirii...

Astfel grăia emoționat și desperat Celedonio, *Bogatul*, cînd apăru Matías, care-l anunță pe *Plinio* că e chemat la telefon de la Alcázar. Privirile i se însuflețiră auzind vestea și plecă în grabă. Don Lotario, după el... Și în timp ce șeful mai mult asculta decît vorbea la telefon, don Lotario stătea și-și rodea unghiile.

— Foarte bine, încheie *Plinio*, mi-ați dat o veste bună. Mii de mulțumiri.

Agăță receptorul în furcă și se întoarse spre don Lotario frecîndu-și mîinile.

— Au aflat la ce pensiune din Madrid obișnuiește *Codoș-barcă* să tragă.

— Cum se numește ?

— Larache. Pensiunea Larache.

— Numele îmi este cunoscut.

— Au dat dispoziție la Madrid să cerceteze cine mai locuiește acolo.

— Și oameni de la noi din oraș stau acolo, sau cel puțin stăteau. Studenți și alții. Am auzit de zeci de ori numele ăsta.

— Mi-au mai spus că familia lui *Codoșbarcă* și-a luat angajamentul față de poliție ca, imediat ce are vreo veste de la el, să anunțe.

— Bine... Asta-i cu totul altceva.

— Sînt niște poznași. Poznași cu faimă proastă, ce-i drept, dar nu delicvenți. Cunosc totuși măsura.

— O să mai vedem noi.

Ieşiră în curte. Cei pe care, la plecare, îi lăsaseră stînd la taifas, continuau să sporovăiască. Pentru Celedonio era un mod de a-şi petrece ziua.

Poliţistul şi veterinarul rămaseră ceva mai la o parte şi-şi aprinseră cîte o ţigară. Întunericul coborîse peste alei, iar în oraş se aprinseseră luminile. *Plinio* se apropie de grup.

— Ascultă, Celedonio.

— Ce s-a întîmplat, şefule ?

— Tu ştii unde se află pensiunea Larache din Madrid ?

— Doamne ! Cum să nu ştiu ? Doar acolo stau foarte mulţi studenţi din Tomelloso. Nepoţii mei, gemenii, de pildă, şi ei locuiesc tot acolo.

— Au fost pe-aici în vacanţă ?

— Nu ştiu ce să vă spun. Dacă n-au venit încă, e vremea să pice...

— Du-te şi telefonează fratelui tău şi întreabă-l. Dar, te rog, nu spune că te-am pus eu.

— E ceva rău în asta ?

— Ce să fie ?... Vreau doar să aflu dacă a trecut pe-acolo o anumită persoană.

— Bine. Alerg ca vîntul ; şi-o porni spre telefon.

Matías se apropie din nou.

— Şefule, dacă sînteţi de acord, putem închide capela.

— Bine, închide-o.

Acolo era linişte şi pace. Oraşul părea că pluteşte undeva, în depărtare. Tăcerea era întreruptă doar de zgomotul vreunei maşini care trecea pe şosea. Fumau cu toţii în tăcere.

Celedonio ieşi frecîndu-şi mîinile.

— Manuel, cumnată-mea zice că gemenii sosesc astă-seară cu autobuzul de Madrid. Peste o oră. Am întrebat-o şi de Alejandro Lucas care locuieşte şi el tot acolo. Se pare că a venit aseară şi a plecat imediat la munte, la o cabană pe care-o are acolo.

— Familia lui se află la munte ? întrebă *Plinio*.

— Nu ştiu... Eu îţi vînd doar ce-am cumpărat.

— Mulţumesc, Celedonio... Cred că ar trebui să pornim spre oraş, că aici am terminat de tuns oile. Şi, curaj, Celedonio ! Lucrurile şi viaţa trebuie să le ei aşa cum sînt.

— Eh, curată porcărie. Dar pe cine să tragi la răspundere ? Ce să faci... ?

Matías apăru din nou.

— La telefon. De data asta pentru dumneavoastră, don Antonio, i se adresă el *Faraonului*.

— Pentru mine ? Cine mă cheamă ?

— N-a spus. E o voce de bărbat.

— Ah, dacă-i bărbat, nu mai are nici un farmec, zise *Faraonul*, în timp ce se îndrepta spre telefon.

— ...Oricît de bine îmbălsămat ar fi fost, bietul de el tot a început să miroasă, nițel, comentă Matías.

— Da ?

— Cum să nu ? E clar. Mirosul de mort îl simt de la o poștă. Am crescut doar printre morți.

— Maică Preacurată ! spuse aproape cu plăcere *Neferi-citul* la auzul acestor vorbe.

— Așa se întîmplă cu toți, dacă stau multe zile la aer, continuă Matías, și sînt cărați de colo-colo. Și un mort, orice s-ar spune, e mai puțin rezistent decît omul viu.

— Să vedem dacă vom putea, în sfîrșit, să-l lăsăm să se odihnească în pace, rosti *Plinio*.

— Ce, plecăm, Manuel ? întrebă cu nerăbdare veterinarul.

— Așteptăm mai întîi să se întoarcă *Faraonul*... Iar tu, Celedonio, vii cu noi ca să-ți întîmpini nepoții la autobuzul de Madrid.

— Cu multă plăcere.

Faraonul ieși afară ștergîndu-și sudoarea de pe chelie, serios, apoi le explică :

— Nu s-a întîmplat nimic. Niște afaceri de-ale mele.

— Atunci, te întorci cu noi la oraș ?

— Bineînțeles, ce-ai vrea să fac aici ? Dar merg cu mașina lui Celedonio că-i mai comodă. Dacă nu-i e cu supărare lui don Lotario...

— Haide, omule ! Cu atît mai bine că scapă mașina de-așa greutate.

Hotărîră să aștepte sosirea cursei de Madrid pe terasa Barului Alhambra. Comandară oranjadă. Veniseră toți cei de la cimitir, în afară de *Faraon*, care se dusese acasă.

Plinio asculta conversația comesenilor săi cam absent și somnoros. Oboseala și gîndurile îl făceau să nu ia parte la discuție. Nu trecuse nici o jumătate de oră de cînd sosiseră, cînd simți că cineva îi face semn atingîndu-l cu mîna pe umăr. Era Juanito, chelnerul.

— Ce-o ?

— Domnule Manuel, vă caută domnul judecător. E aici, la intrarea în bar.

Se ridică, ocoli mesele și scaunele care ocupau aproape jumătate din piață și, însoțit de privirile curioase ale celorlalți, ajunse la ușa barului unde-l aștepta judecătorul. Acesta, pentru a nu atrage atenția, îl apucă de braț și începură să se plimbe pe trotuar, de la măcelăria Paulonilor pînă pe strada Galileo și înapoi.

La cererea judecătorului, *Plinio* rezumă ultimele episoade ale zilei și-i spuse ce anume așteptau acolo. Domnul judecător îl ascultă cu multă atenție, apoi adăugă :

— I-am interogat pe cei arestați și mi-au confirmat ceea ce îți spuseseră și dumitale mai înainte. Pe don Lupercio și pe celălalt i-am trimis la Alcázar. *Pianolă* și fiul lui se află în libertate provizorie.

— De ce ? întrebă șeful, sincer uimit.

— Pentru că soției lui *Pianolă*, care suferă de mulți ani de inimă, îi este foarte rău din cauza necazurilor avute în ultimul timp. Mi-a declarat-o medicul... Femeia e singură acasă. I-am lăsat în libertate patruzeci și opt de ore, cu obligația de-a se prezenta la judecătorie de două ori pe zi.

— Și... nu aveți motiv ca să le intentați proces ?

— Sigur că am. Deși niște bestii, în fond sînt niște oameni cumsecade. Biata femeie, cîte-a suferit alături de asemenea bărbat și de asemenea fiu.

Domnul judecător plecă, lăsîndu-l pe *Plinio* în ușa barului, cu gîndul la boala femeii și la libertatea provizorie a lui *Pianolă* și a fiului său. După cîteva clipe de ezitare, intră în cabina telefonică și-l sună pe *Faraon*.

— Ce s-a întîmplat, șefule ? se auzi vocea lui Antonio.

— Ți-a trecut izul de vin ?

— Trecut ? !... Sînt îmbibat, Manuel. Cred că mi-a intrat pînă-n măduva oaselor.

— Ascultă... Chiar acum mi-a spus domnul judecător că l-a pus în libertate provizorie pe *Pianolă*. Ți-o spun ca să știi și să te ferești.

— Îți mulțumesc, dar nu cred că bietul de el mai e în stare de ceva. Cu nevastă-sa bolnavă...

— Toate le afli imediat.

— Păi dacă lumea-i cît o batistă de mică... iar omul atît de băgăcios...

— Atunci înseamnă că știai și că *Pianolă* și băiatul se află în libertate ?

— Nu, asta nu. Îți dau cuvîntul meu.

— Bine, bine... mai vedem noi.

— Ne vedem deseară la cazino.

— Poate. La revedere.

Plinio ieși în fața barului și privi spre strada Socuéllamos, în direcția de unde trebuia să apară cursa de Madrid. Absent și cu umerii lăsați, asemeni omului nesigur pe el, făcu vreo cîțiva pași.

Don Lotario, care nu-l pierdea din ochi nici o clipă, se îndreptă spre el lăsîndu-și interlocutorii cu vorba în gură — pe Celedonio, *Bogatul*, și pe Florentino, *Nefericitul*.

— Ce tot dai tîrcoale cu capul în pămînt, de parcă ai căuta un ac în carul cu fîn ?

Plinio îi povesti discuția avută cu judecătorul.

— Și asta te neliniștește ?

— Nu.

— Atunci ce ?

— Nu știu. Presimțiri... Simple presimțiri... M-a pus pe gînduri telefonul pe care l-a primit *Faraonul* cînd eram la cimitir. Îți amintești ? Și vocea pe care-o avea, continuă *Plinio*, adineauri cînd l-am sunat... Nu era vocea lui obișnuită.

— Eu îți respect foarte mult presimțirile, Manuel, dar fii ceva mai clar.

Plinio se opri și-l privi pe don Lotario cu un aer impertinent :

— Ascultă, don Lotario, mă dezamăgești foarte tare. Pe cuvînt !

— Ei, asta-i Manuel.

— Nu glumesc, repetă *Plinio* cu o proastă dispoziție rău mascată.

Tăcură. Don Lotario avea o mină de copil trist. Șeful continuă pe același ton impertinent :

— Crezi oare, ți-am mai spus și altă dată, că aș putea fi un polițist atît de bun, cum spuneți voi, dacă m-aș baza doar pe ceea ce văd și aud ? Mai e și altceva, amice. Altceva. Altceva care seamănă cu ceea ce face să tresară inimile artiștilor.

— Bine, omule, dar nu te-am mai văzut niciodată în halul ăsta. Ce ți-am spus cu ?

— Știi tu oare, continuă *Plinio,* tot dus pe gînduri, ce m-a făcut să spun că cel care a furat cadavrul lui *Witiza* e don Lupercio ? Eh ?

— Ca să fiu sincer, nu știu.

— Uite ce. Faptul c-am văzut niște fluturi zburînd prin fața ferestrei capelei. Ce părere ai ?

— Niște fluturi ?

— Exact. Niște fluturi.

Veterinarul rămase foarte surprins, dar se reculese destul de repede.

— ...Te previn, Manuel, că înfumurarea, de care tu de altfel n-ai suferit niciodată pînă acum, prosteşte.

— Am fost destui ani deștept, așa că chiar dac-o să mă prostesc pentru tot restul zilelor mele, am și eu acest drept.

— Mă uimești... Poate c-ai avut o zi foarte agitată și te-au lăsat nervii. Haide, ia o țigară și să terminăm, că ăsta nu-i motiv ca să ne certăm acuma, la bătrînețe.

La vederea pungii cu tutun, *Plinio* își frecă ochii cu pumnii, luă tutunul și schiță un zîmbet plin de tandrețe.

— Oh, don Lotario, dragul meu. Ai dreptate. Cînd mă cuprinde cîte-o stare de felul ăsta, nu te mai poți înțelege cu mine.

— E și firesc. Totuși, trebuie să-mi explici chestia asta cu fluturii.

— E foarte simplu. Nu-ți amintești... ?

Tocmai atunci se auzi claxonul autobuzului de Madrid, care intra triumfal în piață.

— Fii bun și cheamă-l pe Celedonio ca să ne ușureze întîlnirea, că uite, mașina a și venit.

După ce mai claxonă de vreo cîteva ori, de parcă s-ar fi aflat la o serbare, mașina traversă piața și se opri la locul ei obișnuit. Acolo o aștepta Palacios, administratorul liniei. Oamenii se adunau în fugă dinspre toate punctele pieții, dornici să vadă cît mai repede dacă cei așteptați au sosit. Familii întregi care-și așteptau soldații, studenții sau bolnavii recent operați să se întoarcă din capitală ; curioși și pierde-vară care asistă la toate plecările și sosirile autobuzului ; hamali, vînzătorul de ziare și cei ce așteptau mici pachete și comisioane.

Plinio, don Lotario, *Bogatul* și *Nefericitul* se îndreptau spre grupul numeros al celor ce așteptau.

Datorită faptului că toate luminile din interiorul mașinii erau aprinse, călătorii dinăuntru se vedeau destul de bine. Unii dintre ei avansau încetișor pe culoar, în timp ce alții stăteau imobilizați pe scaunul lor, din cauza lipsei de spațiu.

— Uite-i și pe părinți, i se adresă *Plinio* lui don Lotario.

Într-adevăr, acesta îl putu vedea pe don Sebastián, un domn înalt, bine îmbrăcat și cu o figură neprietenoasă, alături de care se afla soția lui, o doamnă foarte grasă, care-și făcea vînt cu evantaiul cu o furie inexplicabilă pentru acea seară destul de răcoroasă.

Cei ce așteptau, mai ales rudele, se îngrămădeau în asemenea hal în fața ușilor mașinii, încît călătorii abia mai puteau coborî.

— Uite-i și pe nepoții mei, arătă Celedonio.

Erau doi tineri cam de vreo optsprezece ani, perfect asemănători la chip și la înfățișare, cu plete roșcate și îmbrăcați cu niște cămăși viu colorate și pantaloni de cow-boys.

— Ho, ho, ce *ye-ye* sînt, exclamă unchiul.

— Imediat ce-și salută părinții și li se coboară valizele, te duci și le spui că trebuie să le vorbesc de urgență.

— De acord, dar mai bine ar fi să te duci înainte acasă la fratele meu și să ne aștepți acolo. În timp ce ne îndreptăm spre casă, eu am să-i pregătesc.

— Planul nu-i rău. Să mergem, don Lotario... Spune-le că nu-i nimic grav.

— Fii fără grijă.

Plinio și don Lotario se urcară în mașină, pe care o parcaseră în fața primăriei, și se îndreptară spre locuința gemenilor.

La poartă, în stradă, stătea servitoarea. Se sperie puțin văzîndu-l pe *Plinio* că vine spre ea, dar lucrurile se lămuriră îndată, drept care-i lăsă să intre în curte. Dale albăstrii, o frumoasă garnitură de fotolii din pai, scară de marmură. Cei doi prieteni se așezară pe sofa, își răsuciră țigările și se puseră pe așteptat.

— E răcoare aici, nu? întrebă *Plinio*.

— Au o grădină foarte plăcută, răspunse don Lotario care după scena petrecută în piață părea destul de preocupat.

Plinio nu mai rosti nici un cuvînt. Trăgea din trabuc, scotea fum pe nas, scutura cenușa căzută pe pantaloni și se gîndea la cine știe ce.

În sfîrșit, la poartă se auziră zgomote. Servitoarea dădu să spună ceva, dar stăpînul îi tăie vorba :

— Știm, știm... și intră primul, cu figura aceea pe care Dumnezeu hotărîse să nu existe nici o urmă de zîmbet.

„Nici nu pare frate cu Celedonio, se gîndea *Plinio*. Unul atît de petrecăreț, iar celălalt de parcă, de la naștere, i s-ar fi turnat pe cap toată tristețea din lume."

Văzîndu-i intrînd, *Plinio* și don Lotario se ridicară în picioare.

— Bună seara, spuse sec gazda.

Rămase nemișcat în fața lor, fără să spună nimic. Intră apoi mama, încadrată de cei doi fii. La urmă Celedonio, făcînd tot felul de gesturi menite să-l liniștească pe *Plinio*.

Salutară toți, nu cu foarte mare căldură, și rămaseră în picioare. În cele din urmă, tatăl spuse :

— Luați loc.

Fiecare se așeză pe scaunul care-i era cel mai la îndemînă, iar don Lotario și *Plinio* se întoarseră la locurile lor.

— Scuzați-ne pentru această vizită, dar pentru a nu vă alarma prea tare, domnul judecător a preferat să pun eu cîteva mici întrebări fiilor dumneavoastră.

— Foarte bine. Începeți... Dar terminați repede, deoarece nu-mi plac treburile astea.

Plinio preferă să nu-i răspundă și se adresă băieților, care ședeau alături de el, părînd destul de neliniștiți.

— Ia să vedem, băieți. Locuiți la Pensiunea Larache ?

Cei doi băieți își aruncară o privire fugară, iar cel din dreapta făcu un gest către cel din stînga, care ar fi putut fi interpretat drept „răspunde tu".

— Da, răspunse acesta.

— Perfect. Vă amintiți dacă a trecut vreodată pe acolo unul poreclit *Codoșbarcă*, de fel din orașul nostru, dar care acuma locuiește la Barcelona ?

Consultarea mută se repetă și din nou răspunse primul :

— Da. Vine pe-acolo destul de des.

— Cînd a fost ultima oară ? întrebă *Plinio* cu mult interes pe purtătorul de cuvînt al perechii.

— Nu demult.

— Cam cînd ?

— Nu... știu.

— Adu-ți aminte ! îi porunci tatăl.

— Sebastián, lasă-i în pace, îl rugă soția, care, din momentul în care văzuse poliția în casa ei părea că îmbătrînise cu cîțiva ani și-i venea să plîngă.

— Cred că nu-i nici o lună de-atunci...

Geamănul din dreapta dădu afirmativ din cap.

— Și ce fel de viață ducea la pensiune *Codoșbarcă ?*

— Păi, stătea doar cîteva zile, răspunse imediat cel din stînga, pentru că-i transportator, sau cam așa ceva.

— Mînca tot timpul acolo ? Vă povestea ceva ? Stătea de vorbă cu ceilalți oameni din pensiune ?

— Da, domnule. E un om foarte plăcut și ne făcea să rîdem tot timpul.

— Bine. Să vedem dacă mă puteți ajuta ceva mai mult. Acest *Codoșbarcă* — dar vă rog ca deocamdată tot ce vorbim aici să rămînă între noi — a scris o scrisoare, în care a mărturisit că el ne-a trimis mortul pe care-l ținem expus în capelă de trei zile.

Don Sebastián și doña Lucía se priviră plini de uimire. Gemenii la fel.

— Nu mai spune ! Ei, al dracului codoș ! exclamă Celedonio.

— Te rog, Celedonio, nu fi grosolan, îl puse la punct fratele său cu multă severitate, întrerupîndu-i pentru o clipă stupoarea.

— Bine, am terminat, bodogăni celălalt.

— Mortul a fost expediat din Madrid, după toate probabilitățile, continuă *Plinio*. Știți cumva cine e ?

— Și pentru ce a comis această faptă respingătoare ? interveni tatăl.

— O glumă... Știți și dumneavoastră cît de mult îi plac glumele... Știți cumva cine e ?

Gemenii se priveau cu toată intensitatea, fără ca vreunul dintre ei să se poată hotărî să vorbească.

— Cum să știe micuții de ei ? se miră indignată mama.

— Doamnă, dacă cineva știe ceva despre acest lucru, asta nu-i o rușine, o liniști *Plinio*.

— Nu, domnule. Habar nu avem, răspunseră gemenii aproape într-un glas.

— El n-a povestit nimic acolo ?

— Nu, domnule. În schimb sînt sigur, spuse geamănul purtător de cuvînt, că acest domn *Codoşbarcă* a stat acolo cam două sau trei zile. Îmi amintesc că îngrijitoarea striga pe culoar într-o dimineaţă : „Domnule, *Codoşbarcă,* domnule *Codoşbarcă,* sînteţi chemat la telefon !"

— Aşadar, voi nu aţi auzit nimic despre gluma pe care vroia s-o facă trimiţînd mortul aici ?

Cei doi gemeni clătinară din cap, după care purtătorul de cuvînt adăugă :

— Noi nu eram prieteni cu el. Cel cu care ieşea foarte des este Alejandro Lucas.

— Spuneai c-a venit şi c-a plecat la munte ? îl întrebă *Plinio* pe Celedonio.

— Întocmai.

Plinio se ridică în picioare.

— Bine, domnilor. Asta a fost tot. Scuzaţi-ne de deranj.

Plinio şi don Lotario plecară, iar Celedonio şi prietenul său Florentino se prefăcură că sînt obosiţi.

— Ştii ce cred eu ? îl întrebă *Plinio* pe don Lotario cînd ajunseră în stradă.

— Ce ?

— Că băieţii mai ştiu şi altele.

— Crezi ?

— Da. Felul în care-au vrut să ne abată de la *Codoşbarcă,* trimiţîndu-ne la Lucas, este foarte tipic în astfel de cazuri.

Merseră pe jos pînă în piaţă, unde se despărţiră, şi fiecare o porni spre casă pentru a lua masa.

— Ne întîlnim desară la cazino, Manuel ?

— Da.

— Şi-mi povesteşti despre fluturi ?

Plinio începu să rîdă.

— Bine, domnule, am să-ţi povestesc despre fluturi.

După ce termină de mîncat, *Plinio* mai rămase cîteva clipe în grădină împreună cu soţia şi cu fiica sa, ascultîndu-le micile întîmplări din cursul zilei, precum şi noutăţi despre prieteni. Din cînd în cînd, Manuel căsca.

— Manuel, dragă, de ce nu te întinzi puţin ?

— Mai tîrziu. Întîi trebuie să dau o raită prin piaţă.

Simțea sărmanul de el că oboseala îi cuprinsese toți mușchii, dar nu era timp de odihnă. Dar de ce ? În fond, *Plinio* nu mai avea nimic concret de făcut, în afară, bineînțeles, de-a se duce la cazino. Simțea însă că-l așteaptă ceva foarte important, de care încă nu-și putea da seama.

Tîrîndu-și picioarele de oboseală, plecă de acasă cam pe la miezul nopții. În ușa cazinoului se întîlni cu don Lotario și cu alți prieteni. După puțin veni și *Faraonul*. Printr-o înțelegere tacită, nimeni nu vorbea în noaptea aceea despre *Witiza*. Timpul trecea cu monosilabe și vagi referințe. *Plinio* îl observa pe *Faraon*, care, sufletul petrecerilor altădată, în seara aceea se mărginea să participe la discuțiile deschise de alții, dar fără să pună un accent deosebit pe ceva anume.

La rîndul său, don Lotario îl observa pe *Plinio* în dorința de a afla ce-l determina să continue a rămîne acolo, copleșit de somn cum era.

Spre unu și jumătate, cîțiva dintre cei de față arătară spre strada Nouă. Pe strada Nouă venea dinspre Socuéllamos un grup de oameni cu un sicriu, coroane, candelabre și alte obiecte de acest fel.

Bărbații de pe terasa cazinoului își întrerupseră conversația și, în timp ce priveau spre purtătorii acelor obiecte funerare, încercau să ghicească cine-ar putea fi mortul.

Faraonul făcu prima presupunere :

— Cred că e soția lui *Pianolă*.

Unii fură de acord cu această presupunere, dat fiindcă zăriră în cortegiu cîțiva nepoți și rude de-ale lui *Pianolă* sau de-ale soției acestuia.

— Sărmana, n-a mai putut suporta chinul, adăugă cu oarecare amărăciune *Faraonul*.

Apoi, în timp ce se scula de pe scaun :

— Mă duc să văd ce s-a întîmplat.

Și plecă fără să mai adauge nimic, tîrîndu-și trupul său enorm.

Plinio telefonă de la cazino pentru a da ordin unuia dintre polițiști să cerceteze, cu cea mai mare discreție, dacă sicriul era destinat într-adevăr soției lui *Pianolă*.

Mai ceru o cafea și alături de ceilalți așteptă ca, așa cum se obișnuia în astfel de cazuri, să înceapă poveștile despre viața și întîmplările lui *Pianolă* și ale familiei sale de-a lungul mai multor generații.

Nu trecuse nici o jumătate de oră, cînd chelnerul, Manolo Perona, veni să-l anunțe pe *Plinio* că e chemat la telefon. Gardianul confirmă presupunerile asistentei. Soția lui *Pianolă* murise de un atac de inimă pe la douăsprezece noaptea.

Plinio îi șopti la ureche lui don Lotario :

— Cred c-ar trebui să mergem să dăm o raită pe-acolo.

— Crezi ?

— Știu la ce te gîndești, dar datoria noastră este să aruncăm măcar o privire.

Se despărțiră de grup și se îndreptară spre strada Socuéllamos.

Poarta casei lui *Pianolă* era deschisă. La intrare, în picioare și sprijinit de zid, stătea capacul coșciugului. Era un du-te-vino de femei din vecini care cărau scaune și le așezau în grădină sau în camerele alăturate celei în care se afla moarta. *Plinio* și veterinarul intrară. În curte se și aflau cîteva persoane. O încăpere ce dădea spre curte servea de cameră mortuară. În jurul sicriului, cîteva femei îmbrăcate în doliu se rugau și suspinau. *Pianolă*, fiul său, *Faraonul* și cîteva rude stăteau într-un colț întunecat al curții. *Plinio* și don Lotario se apropiară de ei, prezentară condoleanțe lui *Pianolă* — tatăl și fiul — și se așezară la oarecare distanță, pentru a face cîteva clipe de priveghi.

Ziariștii de la „El Caso" nu întîrziară nici ei să apară. Luară loc alături de polițist și-i puseră în șoaptă cîteva întrebări.

Fotograful îl întrebă pe *Plinio* dacă ar fi potrivit să fotografieze rudele și defuncta, la care *Plinio* îi răspunse :

— Nu te-aș sfătui s-o faci acum.

Pianolă și *Faraonul* vorbeau între ei. Din cînd în cînd, fiul își mai ștergea cîte o lacrimă.

Plinio rîdea în sinea sa gîndindu-se la noua întorsătură pe care-o luase cazul *Witiza*.

Plinio și don Lotario erau într-o oarecare măsură vinovați de a fi provocat moartea acelei femei.

Prietenii și vecinii continuau să sosească, în ciuda orei înaintate, prezentau condoleanțe celor doi bărbați, apoi se așezau pe scaune. Faptul că *Pianolă* și fiul său fuseseră puși în libertate provizorie făcea priveghiul și mai interesant. Ziariștii

plecară curînd. *Plinio* şi prietenul său se retraseră pe la ora trei. Se despărţiră la colţul străzii San Luis, de unde fiecare se îndreptă spre casa lui.

Plinio era atît de obosit, încît dezbrăcîndu-se pentru a se culca, uitase presimţirile din prima noapte, discuţiile cu don Lotario şi care era, în realitate, adevărata poziţie a pieselor de pe tabla de şah. Se prăbuşi în pat, ca un trunchi de copac bătrîn, apucînd perna cu desperarea unui naufragiat.

LUNI

Somnul nu era făcut pentru *Plinio* în acele zile de iunie. Şi teoria presimţirilor se dovedi a fi adevărată. Telefonul începu să sune încă de pe la cinci dimineaţa. Cum era şi firesc, el nu-l auzi. Sărmana lui soţie trebui să se ducă în cămaşă de noapte să răspundă.

Trezirea lui *Plinio* din somn nu fu un lucru prea uşor. Trebui să-l zgîlţîie de mai multe ori şi să-i spună că-l căuta Matías, apoi să-i explice cine era Matías şi ce era un aparat telefonic, precum şi faptul că trebuia neapărat să pună acel receptor negru la ureche.

Plinio avu buna inspiraţie să se răcorească cu puţină apă înainte de-a pune receptorul la ureche, ceea ce-l mai aduse la realitatea sa de şef al Gărzii municiple din Tomelloso.

— Ce s-a întîmplat, Matías ?

— S-a întîmplat. Şi e lată.

— Ce anume ?

— Am auzit zgomot de maşini, strigăte şi voci. Intra şi ieşea lume din cimitir...

— Cine erau cei care intrau şi ieşeau ?

— Nu ştiu.

— Cum adică nu ştii ?

— Nu ştiu, domnule, că nu m-am dus să văd. Am ferecat bine uşile şi ferestrele şi n-am ieşit afară.

— Bine, dar...

— Da, domnule, băieţii mei nu sînt acasă şi mi-e frică să ies. Eu nu-s poliţist, ştiţi şi dumneavoastră. Sînt numai gropar.

— Dar datoria ta e să păzeşti cimitirul.

— Da, domnule. Să am grijă de înmormîntări și de firide, dar nu de hoți și de *criminali*. Pentru asta sînteți dumneavoastră, polițiștii. Așa că eu n-am ieșit din casă și nici n-am de gînd să ies pînă nu veniți dumneavoastră. Oricine are dreptul să-i fie frică.

— Acum se mai aud zgomote ?

— Nu, domnule. Acum se aud doar în depărtare, și numai din cînd în cînd.

— Și ce strigă ?

— Nu știu. Strigă.

— Și pe unde au intrat în cimitir ?

— Habar n-am și nici nu vreau să am pînă nu veniți dumneavoastră. V-am mai spus.

Plinio îl sună pe don Lotario. Începu să se îmbrace cu o dispoziție dintre cele mai proaste și fără cea mai mică curiozitate de a afla ceva în legătură cu strigătele despre care-i vorbise Matías.

— Păi sigur, du-te, bombănea soția lui. Dracu să-l ia de cimitir. Mai bine v-ați muta acolo cu totul.

Plinio se spălă prost. Sorbi o cafea cu ochii aproape închiși și își aprinse prima țigară din ziua aceea cu gestul cel mai indiferent din lume.

Sosi don Lotario, somnoros și morocănos. Părea că nu asistă la un nou capitol al pasionantului caz *Witiza*, ci la banala naștere a unei iepe.

Plinio urcă în mașină alături de el și apucară drumul spre cimitir, înțelegîndu-se, sau încercînd să se înțeleagă, prin monosilabe.

— Și ce zici că s-a întîmplat ?

— Strigăte.

— Cine ?

— Nu știu. Zice că strigă. Și că e lume. Și că-i e frică.

— Ce frică ? Ce lume ?

— Nu știu, don Lotario. Așa zice. Frică, lume, strigăte.

— Nu înțeleg.

— Nici eu. Asta doar ca să nu te lase să dormi liniștit.

— Presimțirea pe care-o aveai aseară.

— Am și uitat de ea.

— Dar aseară erai tare îngrijorat.

— Acum mi-a trecut.

— E foarte bine.

— Nu știu cui i-o mai folosi asta, dacă, practic, totul s-a terminat. Cînd cei de la Madrid sau Barcelona vor pune mîna pe *Codoșbarcă,* gata cu toată tărășenia. Ne trimit într-un pliculeț autorizația, îl îngropăm pe *Witiza* acolo unde-or porunci ei și comedia s-a terminat.

— Te-a apucat din nou pesimismul. Aseară-mi spuneai că telefonul primit de *Faraon* te-a băgat la bănuieli. De ce ?

— În momentul acela, da, mă băgase la bănuieli. Eram, fără îndoială, puțin cam obosit și surescitat. Dar astăzi, cel puțin în acest moment, proaspăt sculat, nu mai văd în asta nici un mister.

Plinio îl rugă pe don Lotario să oprească în fața primăriei și le porunci celor doi gardieni care făceau de pază să urce. De la primărie pînă la cimitir merseră în tăcere.

În fața cimitirului nu se afla nimeni. Era cea de-a treia zi cînd îi prindeau zorile zilei într-un loc atît de macabru Poarta era încuiată cu cheia.

— Nu, pe aici n-au intrat, i se adresă *Plinio* lui don Lotario.

Cum Matías nu se zărea pe nicăieri, și nu exista nici o posibilitate de-a deschide poarta, *Plinio* apăsă de cîteva ori cu putere pe claxonul „șase sutelui". Se auzi în sfîrșit un glas :

— Bună dimineața, șefule.

Era Matías, care-i dăduse bună dimineața de după jaluzelele ferestrei care da în curtea cimitirului.

— Vino, hai, vino și deschide, fricosule.

— Păi, sigur, dumneavoastră ce știți...

— Haide odată !

— Vin, vin numaidecît...

Matías deschise cu precauție ușa casei, apoi privi cu multă grijă în jur și, cu legătura de chei în mînă, se îndreptă spre poarta cimitirului.

— M-am săturat să tot fac pe polițaiul... fiecare cu treaba lui... eu sînt gropar, se justifică el, cu ochii în pămînt, în timp ce descuia poarta.

Însoțit de oamenii săi și fără să-i răspundă nimic lui Matías, *Plinio* înaintă spre ușa capelei :

— Te-ai uitat dacă mortul mai e acolo ? îl întrebă pe paznicul cimitirului.

— Nu, domnule, nu m-am uitat. N-am ieșit din casă și nici n-am de gînd să ies, orice s-ar întîmpla.

— Haide, deschide.

— Şi, în afară de asta, strigătele şi zgomotele nu veneau din partea aceea.

— Deschide.

Matías răsuci cheia în broască şi dădu de perete uşa capelei. *Plinio* intră plin de nerăbdare. Nefericitul defunct se afla pe masa de marmură. În ciuda faptului că fereastra era deschisă, înăuntru mirosea totuşi destul de puternic, după cum constatase şi Matías cu o seară înainte.

Plino cuprinse cu o privire întreaga încăpere, dar nu observă nimic anormal.

— Încuie la loc.

Ieşiră, în frunte cu şeful, şi se îndreptară spre porţile laterale ale cimitirului vechi, singurul loc de intrare posibil. Nu întîrziară să găsească ceea ce căutau. Lacătul de la prima poartă era sfărîmat şi portiţa de fier întredeschisă. Cel ce fusese acolo în timpul nopţii nu făcuse nimic pentru a-şi ascunde vizita.

Se priveau cu toţii în tăcere, fără ca vreunul din ei să ştie pe ce drum trebuie să apuce.

— Explică-ne pe larg ce s-a întîmplat, îi ceru *Plinio* lui Matías.

— Păi, aşa cum v-am spus şi la telefon. În zori, către ora patru, m-am trezit din cauza zgomotelor şi a strigătelor.

— Striga un singur om ?

— Nu, erau mai mulţi. După aia s-au îndepărtat. M-am dus şi m-am uitat pe fereastră, dar, bineînţeles, n-am văzut nimic, pentru că ştiţi şi dumneavoastră unde dă fereastra mea. Am ciulit urechea — strigătele şi zgomotele încă se mai auzeau, dar foarte departe. Apoi am auzit paşi, rîsete şi cîteva cuvinte. Pe urmă zgomotul unui camion, sau ce-o fi fost, care se punea în mişcare.

— Şi altceva ?

— Din cînd în cînd strigăte. Ale unui singur om şi de foarte departe.

— Cît au durat strigătele ?

— Păi, de cînd v-am anunţat, pînă acum.

— Numai că acuma nu se mai aud.

— Ultima oară le-am auzit cu cinci minute înainte de venirea dumneavoastră.

— Şi ce striga ?

— Nu ştiu. Nu se deslușea. Cineva striga şi gata.

Plinio ordonă ca cei care alcătuiau grupul — don Lotario, Matías, cei doi gardieni și el — să meargă fiecare într-o altă parte a cimitirului, să cerceteze cu atenție și să nu facă gălăgie. Dar nu avură timp să treacă la acțiune. Abia apucase să indice direcțiile, că-l auzi pe Matías :

— Pst, psst, psst... Ascultați !

Ciuliră cu toții urechile.

Nu se auzea nimic.

— Parcă ar cere cineva ajutor, spuse Matías.

— Haide să strigăm în cor, răspunse *Plinio*.

— Hoooo, hoooo, hoooo !

După ce strigară de cîteva ori, *Plinio*, de parcă ar fi dirijat o orchestră, le porunci cu un gest să tacă.

Fusese o manevră foarte bună, deoarece imediat se auzi un strigăt deslușit, desperat și răgușit :

— Ajutoor !

— Unde ești ? întrebă Matías cu hotărîre.

— Ajutoor !

Matías înainta cu grijă, parcă pe furiș.

— Unde ești ? repetă el întrebarea.

— Ajutooor !

Datorită acestor cuvinte, putură localiza direcția din care veneau strigătele. Omul care striga, din ce în ce mai puternic, văzînd că fusese auzit, continuă :

— Aici ! Aici !... Într-un mormînt ! se auzi de data aceasta foarte deslușit.

La auzul acestor cuvinte, Matías începu să se orienteze cu mai multă precizie.

La un moment dat strigătele se auziră ca venind de foarte aproape. Matías rămase nemișcat la intersecția a două alei. De o parte și de alta se aflau cîteva morminte deschise.

— Unde ești ?

— Aici ! răspunse vocea.

Matías, asemeni unui cîine care-și caută prada, începu să examineze toate mormintele deschise din jur. În timp ce stătea cu capul aproape îngropat într-unul din ele, strigătul se auzi din nou. Matías se întoarse spre cel din spatele lui.

— Aici erai ?

— Da !...

Matías îl strigă pe *Plinio*, care rămăsese ceva mai în urmă.

— E aici.

Şeful sosi. Matías îi arătă cu degetul. *Plinio* se apropie de mormînt. Îşi micşoră ochii vrînd să-l recunoască pe cel ce se afla înăuntru.

— Sînt aici, şefule, strigă cu o voce răguşită cel îngropat de viu.

— Cine eşti ?

— Eu, *Codoşbarcă*... Cine altul ?

Plinio, şi don Lotario îşi aruncară o privire plină de subînţeles. Scoţîndu-şi pachetul de „Caldo", veterinarul zîmbi duios către *Plinio* :

— Chiar dacă n-ai să-mi povesteşti despre fluturi, Manuel, eu totuşi am să cred mereu în presimţirile tale.

— Dau fuga după scară, spuse Matías.

Plinio zîmbea fără să-şi poată ascunde o oarecare mîndrie.

— Aşteaptă o clipă, *Codoşbarcă*. Te dezgrop imediat, îl asigură *Plinio*.

Codoşbarcă vru să mai spună ceva, dar nu se auzea prea bine.

— Nu te mai căzni să vorbeşti. Vom putea vorbi imediat şi stînd ceva mai comod.

Matías şi o fetişcană sosiră cu o scară mare.

Îi dădură drumul în groapă.

— Hai, *Codoşbarcă*, urcă.

— Nu pot. Am mîinile legate, răspunse acesta.

— Du-te, Narciso, i se adresă *Plinio* unuia dintre gardieni, coboară şi taie-i frînghiile.

Narciso coborî, nu mai înainte de-a face o mutră de circumstanţă. Jos, în groapă, cei doi abia se zăreau. Scînteie lumina unei brichete. Fără îndoială că sărmanul *Codoşbarcă* vroia să-şi aprindă o ţigară.

În sfîrşit, *Codoşbarcă* apăru, cu ţigara în gură, dar arătînd într-un hal făr-de hal. Cămaşa toată numai zdrenţe, costumul de haine mînjit peste tot cu pămînt şi un picior desculţ. Avea ochii injectaţi şi o zgîrietură drept pe frunte, cu sînge închegat pe ea.

Codoşbarcă era un bărbat ciolănos, cu ochi foarte ageri, băgaţi în fundul capului şi gura extrem de mică. Privea foarte fix, dînd impresia că trebuie să facă un efort grozav de mare pentru a spune ceea ce dorea.

— Am venit să mă predau, ştiţi ? bombăni el cu o voce abia perceptibilă.

— Bine, bine, îi răspunse *Plinio,* ai să vorbești mai tîrziu. Acuma, pînă ce vor deschide la judecătorie, va trebui să te odihnești puțin.

Codoșbarcă dădu din cap în semn de aprobare.

Se întoarseră spre poarta cimitirului. *Plinio* îi ceru lui Matías să-i dea un pat lui *Codoșbarcă.* Cei doi gardieni rămaseră să-l păzească, pînă ce *Plinio* avea să se întoarcă să-l ia, pe la ora nouă.

În fața casei lui Matías, *Plinio* îl prinse de braț pe *Codoșbarcă* și-l trase deoparte :

— Doar un cuvînt : cine te-a băgat acolo ?

— Veneam singur să mă predau.

— Eu te întreb cine te-a băgat în groapă.

— *Pianolă,* fiul lui și *Faraonul.*

— *Faraonul ?*

— Da.

— Bine. Du-te. Odihnește-te cît ai chef. Uite, ia ! Și-i întinse un tub de „Optalidón".

— Voi să aveți grijă, se adresă apoi gardienilor, să nu intre și să nu iasă nimeni din casă. Absolut nimeni.

— Fiți fără grijă, șefule.

— Dacă are nevoie de ceva, spuneți-i lui Matías să mă cheme.

— Da, șefule.

Plinio și don Lotario se urcară în mașină.

— Să mergem mai întîi la primărie și apoi la coana Rocío, să mîncăm ceva. Pînă se scoală domnul judecător, mai e... Sărmanul *Codoșbarcă* e în asemenea hal, că nici să vorbească nu mai e în stare.

— Se vede treaba că unii oameni nu iartă nimic.

— Inclusiv *Faraonul.*

— Ah, da ?

— *Pianolă,* fiul lui și *Faraonul* sînt autorii înmormîntării lui de viu.

— Ce oameni îngrozitori ! Aștia doi, cu biata femeie moartă în casă, iar *Faraonul* știind prea bine la ce se expune.

— Ceea ce este important pentru ei — este amorul lor propriu de nătîngi.

Ajunși la primărie, *Plinio* chemă în birou doi gardieni.

— Tu, i se adresă lui Pérez, cercetezi dacă *Faraonul* e acasă, iar dacă pleacă de acasă, îl urmărești oriunde s-ar

duce. Dacă observi ceva neobișnuit, mă găsești aici sau la judecătorie. Oricum, din cînd în cînd îmi telefonezi pentru a-mi spune unde te afli. Iar tu, i se adresă de data aceasta lui Felipe Canarias, te duci să faci de pază acasă la *Pianolă* pînă la ora mesei, cînd va veni altcineva să te schimbe. Strict interzis ca *Pianolă* sau fiul său să iasă din casă. Cum ajungi, îi înștiințezi de acest lucru pe amîndoi. Tu la fel, mă ții la curent cu tot ce se întîmplă. Nu cred că vreunul dintre ei să încerce să fugă, totuși e mai bine să fie puși în gardă.

Plinio termină de dat ordinele și se întoarse la mașină, însoțit de don Lotario.

— Zici că mergem la simigerie ?

— Așteaptă o clipă, îi răspunse *Plinio* cam nehotărît.

— Ce s-a întîmplat ?

— Știi la ce mă gîndesc ?

— Dacă-mi spui, am să știu.

— La faptul că abia mă mai țin pe picioare de somn. Am avut prea mult de furcă azi.

— Păi bine, Manuel...

— Chiar așa cum îți spun. Dovadă c-am îmbătrînit. Pînă nu de mult, dormeam doar cîteva ore pe noapte și totuși eram proaspăt ca un trandafir.

— Și în cazul ăsta, ce vrei să faci ?

— Să mă întind puțin, pînă pe la zece, sau pînă cînd va veni domnul judecător la judecătorie. Mă duc în birou, mă încui pe dinăuntru și dorm pînă-mi telefonezi tu.

— Și eu ce fac între timp ?

— Faci ce vrei. Te duci să vezi cum înfierează vitele, să vezi viile sau le duci fiicelor tale micul dejun acasă, dar oricum, eu mă duc să trag un pui de somn.

— Bine, bine, fă cum vrei.

— Deci, cînd îl vezi pe domnul judecător trecînd prin piață, mă trezești.

— De acord. Hai ! La culcare !

Plinio coborî din mașină. Cu umerii căzuți și tîrîndu-și picioarele, intră în clădirea primăriei.

În orele care urmară, don Lotario făcu de toate. Se duse în piață, unde se mai afla încă taraba cu măști, stătu la taifas cu coana Rocío, apoi dădu o raită pe la grajdul pentru înfierat vite, care fusese lăsat în plata Domnului de cînd începuse

domnia lui *Witiza*. Cumpără niște ochelari de soare noi, pentru că pe cei vechi și-i pierduse cu ocazia ultimelor întîmplări, și, în așteptarea judecătorului, se așeză pe terasa barului lui Clemente, să-și bea ce-a de-a treia cafea pe ziua aceea.

Așa se făcu că aici îl găsiră ziariștii de la „El Caso", care păreau foarte abătuți și dezamăgiți din cauza lipsei de informații de care se loveau în cazul *Witiza*.

Don Lotario îi invită să ia o cafea, apoi, cu aerul cel mai solemn din lume, le spuse să fie atenți, deoarece chiar înainte de prînz problema va fi complet elucidată.

— Astă-seară veți putea mînca liniștiți acasă la dumneavoastră, în posesia unor date impresionante.

Băieții se înviorară pe dată și petrecură cîteva momente plăcute în compania veterinarului, pînă cînd acesta, văzîndu-l pe judecător că traversează piața spre judecătorie, plăti ceea ce consumase și se îndreptă în goană spre primărie, fără să mai asculte ultimele lor cuvinte.

Cînd don Lotario intră în biroul lui *Plinio*, acesta era deja sculat și-și lua micul dejun — o imensă ceașcă de cafea cu lapte, gogoși și pateuri calde.

— Cum te simți, Manuel ?

— Nici nu-ți poți imagina ce mare nevoie aveam de aceste clipe de odihnă. S-au adunat... prea mulți struguri pentru un coș atît de mic.

— Mă bucur, Manuel, mă bucur mult că te simți bine. Judecătorul se află la post.

— În acest caz, fă-mi te rog un serviciu. Du-te cu mașina pînă la cimitir și adu-i pe cei doi gardieni și pe *Codoș-barcă*. Îi aștept în biroul domnului judecător.

— Am și venit, spuse don Lotario în timp ce ieșea.

Cînd *Codoșbarcă* intră în biroul judecătorului, arăta ceva mai bine decît de dimineață. Se spălase și se pieptănase, își pusese o cămașă curată pe care i-o dăduse Matías, după cum se află mai apoi, și încălțase o sanda în piciorul care-i rămăsese desculț.

Tot nu putea să vorbească prea clar, răgușeala mai persista încă, totuși vocea i se dresese întrucîtva.

Cînd intră însoțit de don Lotario, *don Tomaito*, secretarul, și domnul judecător erau deja la curent cu tot ceea ce se întîmplase de dimineață.

Don Lotario era nehotărît. Nu știa pînă la ce punct prezența sa acolo putea fi permisă. Calitatea sa oficioasă, gîndea el plin de înțelepciune, avea și ea o limită. Înțelegîndu-i zbuciumul, judecătorul i se adresă zîmbind :

— Don Lotario, ești martorul excepțional al găsirii domnului *Codoșbarcă*, în împrejurările pe care cu toții le cunoaștem. Fii așadar bun și ia loc.

— Mulțumesc, domnule judecător. Cu o bucurie care i se putea citi pe față luă loc și oferi tutun tuturor, gestul său obișnuit și simplu de a-și arăta satisfacția.

Codoșbarcă, în picioare în mijlocul biroului judecătorului, își mîngîia încheieturile mîinilor, care încă-l mai dureau de pe urma frînghiilor cu care fusese legat, și din ochii-i ca două pioneze negre, bine fixate în găvane, urmărea lungul itinerariu al pungii cu tutun a lui don Lotario, care trecea din mînă în mînă. Cînd îi veni rîndul lui *don Tomaito*, acesta, zîmbind către judecător, întinse celui arestat punga :

— Cu permisiunea dumneavoastră, *Codoșbarcă* pare să aibă mare nevoie.

Judecătorul trecu faptul cu vederea. *Codoșbarcă* răsucea țigara cu mîini tremurînde, mai curînd din cauza puternicei dorințe de a fuma, decît de teama celor din jur.

— Mai tîrziu îți vom lua un interogatoriu în regulă, i se adresă judecătorul lui *Codoșbarcă*. Acum însă, explică-ne cum te pricepi mai bine povestea asta atît de neplăcută și de puțin creștinească.

Codoșbarcă trase din țigară cu poftă și rămase cu ochii pironiți în podea. *Don Tomaito* îi întinse un scaun, cu gestul unui matador care întinde muleta spre taur.

Codoșbarcă se scărpină la ceafă, ca omul care nu știe cu ce să înceapă, și se așeză.

— Dă-i drumul.

— Păi, să vedeți, cînd am fost la tîrgul de la Sevilla...

— Episodul acesta îl știu, așa că nu-l mai repeta. Treci la subiect, treci la subiect...

Codoșbarcă se scărpină din nou, strînse din buze și, în cele din urmă, începu, rar :

— Să vedeți... Eu cînd merg la Madrid pentru afaceri trag la Pensiunea Larache. Acolo, știți și dumneavoastră, vin mereu oameni de la noi din oraș. Și mie-mi place pensiunea tocmai pentru asta. Acolo mă simt ca la mine acasă. Rîd cu

studenții și-i cinstesc cu cîte-un păhărel. Mai găsești acolo și cîteva fetițe, foarte bine făcute și înțelegătoare. În fiecare seară, după ce mîncăm, ne adunăm cu toții în sufragerie și ne veselim... Eu, domnule judecător, toată lumea știe că nu sînt un om rău, dar îmi place să petrec. E un defect ca oricare altul... Cînd e petrecere, eu îmi dau drumul... Dar cînd am văzut în ziare tărășenia care se întîmplase aici, atunci mi-am zis: „Plec la Tomelloso și mă predau imediat". Că una-i să faci o glumă și alta-i să se întîmple ce s-a întîmplat din cauza lui *Pianolă*. *Pianolă*-i făcut pe același calapod cu mine. Nici mai bun, nici mai rău. Și la fel și *Faraonul*. Parcă ne-am fi născut toți sub aceeași stea. Pînă aici, totul bine, dar... Unde rămăsesem? V-am spus că veneam glonț să mă predau. Dar ce s-a întîmplat... Mai întîi am vrut să vorbesc cu *Faraonul*, ca să-mi spună cum se întîmplase cu adevărat toată povestea. *Faraonul* nu era acasă. Chiar de-acasă de la el i-am telefonat la cimitir, pentru că se afla acolo împreună cu poliția, și a venit imediat. A venit, ne-am îmbrățișat, prieteni pînă la moarte. Și i-am povestit ceea ce el nu știa. Și că am venit să mă predau domnului șef. Dar el, ca să-mi facă un bine, ăsta-i adevărul, de asta sînt sigur, șotia i-a venit în minte mai pe urmă, adică mai bine zis i-a venit în minte lui *Pianolă*, așa că, pe bună dreptate, mi-a zis: „Așteaptă pînă mîine dimineață, omule. Ce nevoie ai să-ți petreci noaptea la închisoare? Începi de mîine, sau mai bine zis n-ai să începi deloc, pentru că fapta nu-i chiar atît de gravă. Du-te la Pensiunea Oriental, mănîncă, culcă-te liniștit, iar mîine — adică azi, cum ar veni — te duci și te predai. Din partea mea, nici o grijă. Mormînt". M-am gîndit că avea dreptate, așa că am făcut întocmai cum îmi zisese. M-am dus la Pensiunea Oriental, că aici trag de cînd locuiesc la Barcelona, am mîncat și m-am culcat. Da, ce să vezi... Cînd dormeam mai bine, bate cineva la ușă. Era paznicul de noapte al pensiunii, care-mi zice că mă cheamă la telefon *Faraonul*. Era ceva foarte urgent. Și cum telefonul era jos, trag pe mine ce mimeresc, cobor și doar apuc să iau receptorul în mînă și să zic alo, alo, că se deschise ușa și intră *Pianolă*, desfigurat, împreună cu băiatul lui, și mai desfigurat, și *Faraonul*, foarte liniștit, și-mi spun: „Totul între noi a fost spus". Nu am avut timp nici măcar să le răspund. Toți trei s-au repezit la mine, m-au scos afară în ghionți și m-au urcat în remorcă, mi-au legat mîinile, mi-au

astupat gura și... valea! Direcția cimitir... Restul îl știți și dumneavoastră... Singurul lucru pe care nu li-l iert este că m-au aruncat în groapă așa de tare, c-aș fi putut să-mi rup vreun picior. Chiar așa. Astea nu-s maniere. De picioare rupte nu vreau să aud. Bineînțeles că cei doi *Pianolă* au o scuză. Erau furioși din cauza morții femeii, care tot atît de bine ar fi putut muri și din cauza altei supărări. Dar, ce să mai vorbim, lucrurile sînt așa cum sînt. Eu eram cel mai la îndemînă să-și verse focul pe mine... Și iată unde am ajuns.

— Asta-i tot ce ai să ne povestești? Pentru asta vroiai să te predai? îl întrebă judecătorul prefăcîndu-se că nu înțelege.

— Cum?

— Într-o oarecare măsură știam și noi ce ți s-a întîmplat la Tomelloso. Important este să ne spui cine este mortul.

— Aveți dreptate, domnule judecător, spuse *Codoșbarcă* bătîndu-se cu palma peste frunte. Mă obsedează ultima întîmplare și am uitat să încep cu începutul... și e și firesc să uit, că noaptea prin care-am trecut a fost de groază. O să vedeți și dumneavoastră.

— Dă-i drumul odată.

— Da, domnule... Așa cum vă spuneam, la Pensiunea Larache venea de cîtva timp un musafir nou, care se culca în fiecare seară la zece. Acesta este mortul. Nu vorbea cu nimeni. Omul mînca și se ducea cu Dumnezeu. Viu, l-am văzut doar de trei ori, se înțelege. Ultima oară cînd am fost pe-acolo era la spital, după cum mi s-a spus. Cum nu eram prieten cu el, nu m-am dus să-l văd. Da uite că, într-o noapte, mai bine zis în zorii zilei, mă întorceam acasă puțin cam cu chef, că băusem cîteva pahare pe strada Ballesta și apoi pe Barbieri cu unii din Barcelona; deci, cînd mă duceam la culcare, trec prin fața camerei lui Ingri, una din fetele alea care locuiesc la Larache, văd lumina aprinsă, ușa întredeschisă, iar înăuntru recunosc vocile prietenilor mei. Intru. Înăuntru, împreună cu Ingri, care nu se dusese la lucru, că era bolnavă, petreceau Alejandrito, băiatul lui Lucas... ăsta de-aici care-i student la medicină și încă doi doctori din Vitoria, care locuiesc și ei tot la Larache. „Intră, *Codoșbarcă*, c-ai sosit la țanc." M-am așezat pe patul lui Ingri, nu de altceva, ci doar

pentru că nu mai erau scaune. Şi ei mă pun la curent. Acest sărman domn, defunctul, era pe patul de moarte la spital. La spitalul unde făceau practică cei doi doctori de la Larache. Bietul de el... Ingri şi Rosario, bune la suflet se duseseră să-l viziteze, iar omul, cum am spus, începuse să le istorisească doctorilor şi celor două fete povestea lui : că nu avea pe nimeni şi că ar fi vrut să fie îngropat aici, în oraşul lui natal. Ca şi cum şi-ar fi dat seama că nu mai are nici o şansă, le dădu doctorilor şi fetelor cele patruzeci de mii de *pesetas* pe care le economisise, bietul de el, ca să-l îmbălsămeze. Nebunia lui era să fie îmbălsămat. Să fie adus aici într-un dric şi să i se găsească o firidă bună. Să i se facă o înmormîntare aşa cum scrie la carte, iar cu restul gologanilor... Fiţi atenţi ce bine calculase totul : jumătate din bani să fie daţi bisericii pentru slujbele de pomenire, iar cealaltă jumătate domnilor doctori şi oamenilor de rînd din Vitoria şi fetelor, ca să tragă un chef sau să se distreze cum or găsi ei de cuviinţă. Mi-au arătat cele patruzeci de bilete de cîte o mie de *pesetas* pe care doctorul Aldecoa, unul din Vitoria, le ţinea în buzunarul din spate al pantalonilor. Mai departe a fost aşa. Am discutat îndelung despre treaba asta, apoi ne-am dus la culcare fiecare în camera lui. Eu a doua zi plecam la Barcelona şi, cum mă culcasem destul de făcut, nici nu mi-am mai amintit despre ceea ce discutasem. Abia la Barcelona mi-am adus aminte şi i-am povestit şi nevesti-mi. Dar mi-am zis : „Cînd am să mă reîntorc la Barcelona, sărmanul bătrîn va fi deja îngropat la Tomelloso". Da de unde ! După vreo zece zile vin din nou la Larache. Cum era foarte tîrziu cînd am ajuns, nu m-am întîlnit cu nimeni. Stăteam în pat şi-mi ziceam : „Mîine o să trebuiască să întreb ce s-a întîmplat". Pe la opt dimineaţa, cînd dau să plec, mă întîlnesc cu Ingri, care tocmai se întorcea acasă. Atunci am întrebat-o. „A murit azi-noapte, sărăcuţul de el, iar azi băieţii îl îmbălsămează. De cîteva zile se tot documentează despre îmbălsămări". „A avut timp să se odihnească, slavă Domnului." „Şi ne-am gîndit mult la tine, *Codoşbarcă*, zilele astea", îmi spuse Ingri. „Da ? Şi de ce ?" „Pentru că spuneai că ai un prieten care lucrează la o întreprindere cu maşini din alea care cară morţii." Eu nici măcar nu-mi mai aminteam să le fi spus aşa ceva. V-am explicat că în noaptea aceea eram cam afumat. „Adevărat, am un prie-

ten, dar cred că pînă acum l-au și aranjat în vreun fel." „Da, am vorbit cu cineva, dar costă prea scump. Ziceau că, bineînțeles, prietenul lui *Codoș* (mie-mi spuneau *Codoș*) ne-ar lua mai puțin." Vă dați seama și dumneavoastră. Sînt tineri și vroiau și ei să facă economie ca să le ajungă banii pentru petrecere. Și pentru mai multe slujbe de pomenire, bineînțeles. Ne-am despărțit. Eu m-am dus la treburile mele. Dar se vede treaba că Ingri i-a anunțat imediat la spital despre întoarcerea mea. Și la ora mesei, nici mai mult nici mai puțin, vin doctorii și mă iau pe sus și mă duc în camera lui Ingri și a lui Rosario. „Trebuie să vorbești chiar acum cu prietenul tău, ăla cu carele mortuare, și să vezi cît ne cere. Cel de la spital e un hoțoman. După masă o să avem toate actele în regulă, așa că pe seară l-ar putea duce, o să fie deja gata îmbălsămat." Iau receptorul în mînă, îl sun pe prietenul meu Paco Parrasa și, după ce ne tîrguim puțin, lăsă la un preț convenabil. Adevărul era că ceea ce vroiau doctorii era ca, economisind cele cinci mii de *pesetas,* adică diferența între cît le lua mașina spitalului și cît le lua amicul meu, eu să aranjez cu banii ăștia chestiunea cu firida, cu înmormîntarea, cu preotul și toate celelalte, iar ei să nu miște un deget, că adevărul e că tocmai atunci aveau examene, sărăcuții de ei. Eu, la început am zis că nu, că mi-era prea greu, că nu aveam drum prin Tomelloso și că mergeam la Valencia. Dar ei insistau și tot insistau. Îmi ziceau că am să rămîn cu o mie de *duros* și că mă așteptau apoi la petrecere. Le-am spus încă o dată că nu, dar cum mă bătuseră atîta la cap, pînă la urmă a trebuit să accept. Mi-am amintit de blestematul ăla de tîrg din Sevilla, de *Pianolă* de mămica lui *Pianolă,* de *Faraoan* și de mămica *Faraonului.* Și le-am zis că da. M-am înțeles apoi cu Parrasa să-i plătesc ca și cum ar fi făcut drumul, dar noi să lăsăm mortul lîngă Valdemoro, unde are el un garaj. Am dat trei mii de *pesetas* pe o ladă pe care el o avea deja pregătită mai dinainte. Și am urcat-o într-unul din camioanele mele (eu merg întotdeauna cu „Pegasul"). Lucrătorilor mei nu le-am spus nimic. Le-am încredințat lada și o scrisoare pentru *Pianolă* și le-am spus să se ducă la Tomelloso și să predea marfa. Zis și făcut... Atunci m-am gîndit: „Peste cîteva zile, timp în care lui *Pianolă* o să-i treacă supărarea, am să trec prin Tomelloso, la întoarcerea din Valencia, și am să văd eu cum ies din în-

curcătură și, totodată, îndeplinesc și ultima dorință a bietului răposat". De ieșit din încurcătură, nu prea știam cum am să ies. Dar de dragul de a-i face o farsă lui *Pianolă*, nici nu m-am mai gîndit la asta... Dar, comedie! S-a iscat o adevărată tevatură: *Pianolă* l-a pasat *Faraonului*, iar acesta poliției... Și așa se termină povestea. Am la pensiune actele mortului, banii și totul în ordine pentru a-i îndeplini ultima dorință...

— *Codoșbarcă*, fii bun, rosti judecătorul, nu ne-ai spus încă lucrul cel mai important.

— Ce anume, domnule judecător?

— Nu fi imbecil! Cine e mortul?

— Adevărat... Păi cine să fie? Unul din Tomelloso. Unul care a trăit aici de mic copil.

— Dar cum îl cheamă?

— Asta nu știu.

— Cum nu știi?

— Nu-mi amintesc. Am totul notat la pensiune, certificatele, totul în regulă, dar nu le-am citit. Gîndul meu nu era decît la *Pianolă*.

— Ce ocupație avea domnul acesta din Tomelloso? întrebă *Plinio*.

— Toată viața lui fusese... Încă de copil, la Valladolid.

— Să isprăvim odată: rosti judecătorul, bătînd cu palma în masă.

— Don Fernando Pópez de la Huerta, strigă *Plinio* brusc.

— Oricum, *Codoșbarcă*, nu s-ar putea spune despre dumneata că ești un Descartes, i se adresă *don Tomaito*. Ce nebunie!

Codoșbarcă îi privea pe rînd pe fiecare, zîmbind.

— Cred că acum totul este clar.

— Manuel, spuse judecătorul, fii bun, te rog, și fă rost de actele acelea pe care le deține *Codoșbarcă* și dă ordinele necesare pentru ca, dacă totul este în ordine, nenorocitul să fie îngropat chiar azi după-amiază.

— Banii se află împreună cu certificatele, spuse *Codoșbarcă*.

— În regulă, domnule judecător.

— Imediat ce se termină cu înmormîntarea femeii, mi-l aduceți aici pe *Pianolă* și pe băiatul lui.

— Dar *Faraonul?*
— Şi pe el.

În sfîrşit, în acea zi *Plinio* putu să-şi facă siesta mult dorită. Prima lui siestă liniştită din vara aceea. Din acea toridă vară a Manchei. După ce-i luară o declaraţie lui *Codoşbarcă,* mîncă împreună cu don Lotario, Bălărie, medicul, secretarul don Tomaito, agentul Rovira şi ziariştii de la „El Caso". Agapa avu loc la hanul lui Marcelino şi plăti don Lotario. În timpul desertului se ciocni mult — plătea Dominguin — se fumară havane adevărate oferite de ziarişti şi se ţinură toasturi vibrante, mai mult sau mai puţin reuşite — a lui don Saturnino mai puţin — spre lauda lui *Plinio* şi a lui don Lotario. Le părea rău că *Faraonul* lipsea din motive juridice lesne de înţeles, iar fraza finală din discursul secretarului don Tomaito rămase ca o amintire de neşters a acelei sărbători: „Manuel, dumneata eşti un adevărat fenomen. Am zis".

Aplaudară, se îmbrăţişară şi inimile li se încălziseră, aşa cum se întîmplă de obicei la sfîrşitul petrecerilor.

Odată terminată masa, plini de scrum de havană şi de vapori de alcool, se îndreptă fiecare spre casă, în aşteptarea orei la care urma să aibă loc înmormîntarea sărmanului *Witiza.*

Plinio închise fereastra camerei sale, se dezbrăcă şi-i spuse soţiei:

— Femeie, orice s-ar întîmpla, pînă la ora şase şi jumătate sînt mort. Mă înţelegi, nu?

În timp ce el dormea, femeile îi curăţară şi-i călcară uniforma; îi pregătiră lenjerie curată şi apă pentru baie în cada de zinc; îi puseră la îndemînă o sticlă cu colonie, îi lustruiră ghetele şi îi puseră la rece un pahar de limonadă, ca să-l bea cînd se va trezi.

La şase şi jumătate, îl treziră. Don Lotario sosi să-l ia cu maşina. *Plinio* era proaspăt ca un trandafir. Ghetele oglindă, iar părul rar exhala un puternic miros de colonie veche.

Don Lotario era şi el foarte elegant îmbrăcat. Purta un costum cenuşiu de vară, o melancolică pansea la rever şi pantofi albi. La poarta casei, „şase sutele", prospăt spălat, strălucea de-ţi lua ochii.

Îi oferiră lui don Lotario un pahar de limonadă, răsuciră ultimele ţigări ale cazului *Witiza* şi plecară spre parohie

să-l ia pe preotul care urma să-l îngroape pe sărmanul don Fernando López de la Huerta, cum se numea pe cînd era în viață, și *Witiza* din momentul în care resturile lui pămîntești ambalate ajunseseră la Tomelloso.

De la uși și ferestre, vecinii lui *Plinio* îi salutau cu bucurie pe eroii zilei. Pe fereastra mașinii, șeful le făcea semne cu mîna și le zîmbea discret.

— Manuel, ești cel mai mare om, bolborosea alături de el don Lotario, din cînd în cînd.

Înmormîntarea fusese pregătită cu extrem de multă grijă. Cînd ajunseră la cimitir împreună cu preotul, *Witiza* se afla în capelă, în sicriul său definitiv. Era mult mai multă lume decît se așteptaseră. Veniseră, printre alții, Celedonio, *Bogatul,* nepoții săi gemeni, Florentino, *Nefericitul,* Calixto sculptorul, Alcañices cel cu măștile, coana Rocío, don Tomaito, don Saturnino, Anastasio, gardianul care-i pusese pe drumul cel bun, Enriquito de la han, Braulio, Albaladejo, Rovira, Bălărie, doi polițai și mulți alții dintre cei care dăduseră tîrcoale prin cimitir în zilele cînd fusese expus mortul. Erau atît de mulți, încît atunci cînd Matías deschise ușile capelei, aceasta se umplu pînă la refuz.

Arătosul sicriu cumpărat de *Codoșbarcă* era înconjurat de facle aprinse. Matías fu de părere ca sicriul să rămînă închis, deoarece mortul mirosea mai mult decît ar fi trebuit.

Preotul făcu rugăciunile de rigoare, iar la sfîrșit ținu o scurtă predică, foarte bine adusă din condei, despre respectul și cinstea pe care le datorăm morților. Doliul era reprezentat, așa cum am spus, de *Plinio,* don Lotario, don Saturnino și de „Secre". Cînd *requiescant*-ul fu terminat, începură să se privească unul pe altul pentru a vedea cine se însărcinează să care sicriul pînă la firidă. Bălărie atinse umărul șefului :

— Ce e ?

— Cei doi *Pianolă, Codoșbarcă* și *Faraonul* se află aici și vor să vă vorbească.

— Cum ? Nu sînt încă la închisoare ?

— Domnul judecător a zis că imediat ce se termină cu înmormîntarea femeii să se prezinte la dumneavoastră, și acum au terminat.

— Bine. Să aștepte.

— Dar vor să care lada.

— Ce ladă ?

— Păi, asta, a lui *Witiza*, cum îi ziceți dumneavoastră.

Plinio rămase pe gînduri. Se aplecă spre don Tomaito, Rovira și domnul preot și le povesti și lor despre dorința celor patru.

Celor cîteva clipe de nehotărîre le puse capăt don Modesto, vicarul :

— Cred că este o dovadă de pocăință, căreia trebuie să-i acordăm toată atenția noastră.

— Nu-i rău. Înseamnă că s-au înmuiat, fu de părere și secretarul.

— Bine, du-te și spune-le să vină, i se porunci lui Bălăric.

Știrea făcu înconjurul capelei, așa încît toți stăteau cu privirea ațintită spre ușă pentru a nu pierde din ochi o vizită atît de neașteptată.

Primii își făcură apariția cei doi *Pianolă*, tatăl și fiul. În mare doliu, cu ochii înroșiți de plîns. Apoi *Faraonul*, cu ochii în pămînt și gușă din cauză că ținea capul în piept. La urmă *Codoșbarcă*, inexpresiv, cu ochii ca două picături de ceară:

Oamenii se dădură în lături și cei patru ajunseră în fața catafalcului. Ridicară sicriul cu mare greutate pînă la înălțimea umerilor. Don Modesto îi urmă cu mîinile încrucișate pe piept și ochii în pămînt. Veneau apoi *Plinio* și oamenii lui, în chip de cortegiu mortuar. Albaladejo fotografia cortegiul în concurență cu fotograful de la „El Caso". *Plinio* își aminti de Anacleto și de domnișoara María Teresa.

Intrară în cimitirul vechi. Într-un colț zăceau faimoasa ladă și scîndurile capacului. *Plinio* se gîndea acum la don Lupercio și la Luque Calvo. În drumul lui către apus, gata să dispară după vîrfurile spinilor din gardul viu, soarele le trimitea ultimele raze direct în ochi. *Faraonului* îi asudase chelia. La o nouă cotitură, peste întreg cortegiul se așternură umbrele alungite ale celor care purtau sicriul. Matías mergea în fruntea tuturor, cărînd scara, găleata cu ipsos și mistria. Ajunseră la galeria nouă și puseră sicriul jos. Un nou popas pentru a-și trage sufletul. Cei patru poznași ascultau slujba cu mîinile cruce și privirile abătute.

Don Lotario face un semn lui *Plinio* cu cotul.

— Ce ?

— Privește!

Și-i arătă un stol de fluturi care făceau roată în jurul capului lui *Codoșbarcă*.

— De data asta au ajuns prea tîrziu. Domnia lui *Witiza* s-a terminat, îi șopti *Plinio* la ureche.

Benicasim — Madrid, vara lui 1967.

CUPRINSU

Joi	7
Vineri	23
Sîmbătă	64
Duminică	111
Luni	171

Lector : CONSTANȚA TĂNĂSESCU
Tehnoredactor : ELENA BABI

Tiraj 60.160. Coli de tipar 12.

Tiparul executat sub comanda nr. 20.720 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București
Republica Socialistă România

În colecția „ENIGMA"

Au apărut:

Maurice Leblanc	ARSÈNE LUPIN CONTRA LUI HERLOCK SHOLMES
Carlo Manzoni	AVENTURILE UNUI DETECTIV PARTICULAR
Kedar Nath	AL TREILEA OCHI AL LUI SHIVA
Václav Nývlt	DOUĂ MILIOANE DE MARTORI
Georges Simenon	MAIGRET ȘI FANTOMA
Dmitri Tarasenkov	OMUL DIN GANG
Brad Ward	ȘERIFUL DIN MEDICINE BEND

Sub tipar:

René Cambon	DRAGII NOȘTRI DISPĂRUȚI
Agatha Christie	ANUNȚUL MORTUAR
Charles Exbrayat	VĂ AMINTIȚI DE PACO?
Dashiell Hammett	UN OM SUBȚIRE
Michael Innes	MISTERUL MANUSCRISULUI
Bert Island	SFÎRȘITUL JOCULUI
Alex Joe	ACOLO UNDE E STĂPÎNĂ PRIMĂVARA
R. Marzano și G. Capuano	CÎȚIVA MAIGRET ITALIENI
Bogomil Rainov	INSPECTORUL ȘI NOAPTEA

Editura Univers

Lei 6,75